

ΓΝΩΣΕΙΣ
ΤΟΥ 22.000 Π.Χ.
ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ
ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ!

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
Γ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ

€ 5

«ΔΙΑΒΟΛΟΙ ΣΤΑ ΣΤΑΔΙΑ»!
Ὁρθόδοξοι ἐναντίον «Ἀθήνας 2004»

ISSN 1105-9486

9 771105 948009

262

ΕΤΟΣ 22°
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2003

Ίδρυτής - ιδιοκτήτης,
εκδότης - διευθυντής
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ

Κυδαθηναίων 29, Πλάκα,
105 58 Ήθνα.

Τηλέθωνα: 2103223957,
2103314986, 2109841655.

Τηλεομοιότυπος: 2103314997.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ («Internet»):

<http://www.davlos.gr>

Ήλεκτρονική άλληλογραφία:
davlos@davlos.gr

Τά Γραφεία του «Δ» λειτουργοῦν
πρωινές ὥρες 9.30 - 14.30
καθημερινά (καὶ Σάββατο).

Παραγωγή: PRESS LINE
Μάγερ 11, Ήθνα,
τηλ.: 210 5225.479.

- Τιμή ἀντιτύπου: € 5.
- 12μηνη συνδρομή: € 47 .
- Ὅργανισμῶν κ.λπ.: € 70,50 .
- Φοιτητῶν: € 38.
- Ἐξωτερικοῦ: 80 δολλ. ΗΠΑ.
- Ἡ συνδρομή καταβάλλεται
κατά τήν ἐγγραφή.
- Ἡ συνδρομή ἀνανεώνεται
αὐτομάτως μετὰ τή λήξη τοῦ 12μήνου.

Διακοπή τῆς συνδρομῆς γίνεται μόνον
κατόπιν τηλεφωνήματος τοῦ
ἐνδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ.

Τά χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ὅλες οἱ συνεργασίες καὶ τὰ
ταχυδρομικά ἐμβάσματα στη διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ,
Πόστ Ρεσάντ 175 01, Π. Φάληρο.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητῆς πού
ἀλλάζουν διεύθυνση, νὰ τὸ
γνωστοποιοῦν στοῦ περιοδικό.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει
ἀναδημοσίευση ἢ ἀναμετάδοση καθ'
οἷονδήποτε τρόπον δημοσιευμάτων
τοῦ «Δαυλοῦ» χωρὶς τῇ γραπτῇ ἀδείᾳ
τοῦ ἐκδότη.

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαῖο Περιοδικό Πρωτοποριακῆς Ἔρευνας

Ἔτος 22°, Ὀκτώβριος 2003, ἀρ. 262

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ἡ προσωπικότητα, ἡ μάζα καὶ ὁ Δαυλός 17062

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ἡ «ψυχοφθόρα» κριτικὴ τοῦ «Δ»
καὶ ἡ «ἀντοχή» κάποιων 17063

ΕΡΕΥΝΕΣ

Ὁ λέμφος καὶ τὸ σφρίγος 17069

«Ὁ Διάβολος στὰ στάδια» 17081

Ρωσόφιλοι καὶ Ρωμοὶ
ἐναντίον ἐλληνιζόντων 17091

Ἡ περίπτωση τοῦ π. Γ. Μεταλληνοῦ 17091

«English» καὶ «Britain» 17106

Δὲν θὰ γίνη ποτὲ

ἡ «Συντέλεια τοῦ Κόσμου» 17111

Γνώσεις τοῦ 22.000 π.Χ. στὸν Ἱπποκράτη! ...17119

Ἑλληνίδες ἀοιδοὶ στὴν Εὐρώπη τοῦ 19° αἰ. ...17125

Ὁ ἅγιος Πορφύριος καὶ ὁ Ἑλληνισμός 17129

ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ

Ποιὸς ρόλος ἔχει «δοθῇ» στὸν κ. Βαρθολομαῖο 17076

Ἡ ἐβραϊκὴ ψυχανάλυση, ὁ Νίτσε καὶ ἡ ἐλληνικότητα ...17076

ΑἰΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ 17079

Οἱ φοινικικὲς Κυκλάδες τοῦ ΟΤΕ 17089

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ 17110

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ 17118

Ἡ ἀρχαιοελληνικὴ χειρουργικὴ καὶ ἡ ΕΡΤ 17132

Προβολὴ ἐσωτερικοῦ διχασμοῦ 17134

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ 17137

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

«Ἀθῆνα 2004»: Ὅλα ἐμπορευματοποιημένα 17081

Ἕνας περίεργος γλωσσικὸς κώδικας 17104

Ὁ Ἀρχιμήδης, ὁ Ἄϊνστάϊν καὶ ἡ Ἑνωσι Φυσικῶν 17111

Οἱ ἔλλογοι τῶν Η.Π.Α. 17135

Ὁ Πατριάρχης, οἱ Ἑβραῖοι καὶ ἡ διαφορετικότητα 17137

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Ὁ «διωγμένος» Διόνυσος. (Συνέντευξη π. Μελισσινοῦ.) . .17107

Ὁ «Δ» ἔχει τὴν εὐθύνη τῶν κειμένων πού δημοσιεύει στὶς
σελίδες του. Γιὰ τὶς δραστηριότητες, δημοσιεύσεις, διατυ-
πώσεις θέσεων κ.λπ. ἐκτὸς «Δαυλοῦ» ἀπὸ πρόσωπα πού
γράφουν ἢ ἔγραψαν στοῦ Περιοδικό ὁ «Δ» δὲν εὐθύνεται.

Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ, Η ΜΑΖΑ ΚΑΙ Ο «Δ»

Υπάρχει μιὰ σοβαρή παρεξήγηση πού συχνά δηλητηριάζει τή σχέση τοῦ «Δ» μέ ἕνα συγκεκριμένο «τύπο» ἀναγνώστη μας, ἡ ὁποία καθιστᾷ ἀπαράιτητο, ἐκτός τῶν ἄλλων λόγων καί γιά λόγους εὐθύτητας καί διαφάνειας, τὸ παρὸν ἀρθροῖδιο.

Πρόκειται γιά τήν κατηγορία ἐκείνη τῶν ἀναγνωστῶν μας, οἱ ὁποῖοι, ὅπως προκύπτει ἀπό τίς ἀντιδράσεις τους, προσδοκοῦν ἀπό τὸ περιοδικὸ νὰ δρᾷ καί νὰ πολιτευθῇ ἔτσι, ὥστε κατὰ ἕνα περίπου μαγικὸ τρόπο νὰ ἀνατραπῇ ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στήν ἄλλη αὐτὸ πού τοὺς ἐνοχλεῖ, ὅ,τι δηλαδή εἶναι τὸ ἀντικείμενο τῆς κριτικῆς καί τῆς πολεμικῆς, ὅπως ἐκείνοι τὴ φαντάζονται, τῆς 22ετοῦς προσπάθειάς μας. Ὅμως ἡ «ιδέα» πού διαμορφώνουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν ἀνταποκρίνεται οὔτε στίς ἀληθινές ἀντικειμενικές συνθήκες καί θέδαια οὔτε στοὺς σκοπούς μας. Καί τοῦτο, διότι α) ἡ ἀλλαγὴ μιᾶς πολυαῖωνης σταθερῆς κατάστασης προδήλως δὲν μπορεῖ νὰ γίνη ἐφικτὴ ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στήν ἄλλη καί β) μιὰ τέτοια ἀνατροπὴ δὲν εἶναι καί δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ζητούμενο μιᾶς διαφωτιστικῆς προσπάθειας πού ἀπευθύνεται στὴ συνείδηση –προσωπικότητα, ἀτομικότητα– καί ποτὲ στὴν ὁμάδα-μᾶζα. (Στὸ κάτω-κάτω αὐτὸ πού ἔφτειαξε τὴν Ἑλλάδα ἕνα γιγάντιο ἱστορικὸ-πολιτισμικὸ μέγεθος εἶναι ἀποκλειστικά τὰ ἔργα τῶν ὑποκειμενικῶν συνειδήσεων, τῶν προσωπικοτήτων τῶν ἀτόμων καί ποτὲ ἡ μαζικὴ-ὁμαδικὴ δράση.)

Δυστυχῶς αὐτοί, οἱ ζητοῦντες καί ἐπιδιώκοντες ὁμαδικές δραστηριότητες, δὲν καταλαβαίνουν ὅτι ἀπαρνοῦνται ἢ λησμονοῦν τὴν προσωπικότητά τους καί τίς εὐθύνες πού ἐξ ὀρισμοῦ αὐτὴ φέρει καί μεταδιβάzzουν τὸν ρόλο τους στὸ ἀπρόσωπο, στὸ πολιτικὸ, στὸ ὀργανωτικὸ, χάνοντας ἔτσι αὐτομάτως αὐτὴν ταύτην τὴν ιδιότητα τοῦ Ἑλληνα, πού δὲν εἶναι ποτὲ «μέλος», ἀλλὰ αὐτοτελής, αὐτάρκης καί αὐτοδύναμη ὄντοτητα – τουλάχιστον τοῦ Ἑλληνα πού ἔφτειαξε τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ, πού μόνος αὐτὸς πρέπει νὰ μιᾶς ἐνδιαφέρει ὡς ὁ πολυτιμότερος ἱστορικὸς καρπὸς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ «Δ» ἐκ τῶν πραγμάτων εἶναι ὑποχρεωμένος, πρὸς ἄρσιν διαφόρων φαντασιώσεων πού γύρω του πλάθονται, νὰ ἀποσαφηνίσῃ εὐθέως ὅτι θεωρεῖ α) ὡς «ἄπαντον» τῶν στόχων του τὴ συμβολὴ του στὴν ἀνάδειξη φωτεινῶν ἐλευθέρων συνειδήσεων, πού θὰ «μετροῦν» τὸν βαθμὸ τῆς ἱστορικῆς αὐτογνωσίας τους, ὅπως αὐτὸς θεμελιώνεται πάνω στὴν πραγματικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Παρελθόντος, διαλυομένων τῶν ψευδαισθήσεων καί τῆς πλάνης πού ὑπάρχει καί καλλιεργεῖται γύρω ἀπ' αὐτό, β) πὼς μόνον ἂν ἐπιτευχθῇ ὁ στόχος αὐτός, εἶναι δυνατὸν νὰ μιλάμε γιὰ ἀναβίωση τῆς Ἑλλάδας καί τοῦ Πολιτισμοῦ στὸν τόπο πού κάποτε θριάμβευαν καί γ) πὼς οἱ προαναφερθεῖσες φαντασιακές προσδοκίες ὠρισμένων εἶναι ὅχι ἀπλῶς ἐκτός πραγματικότητας ἀλλὰ οἱ ἐπικίνδυνες προϋποθέσεις τῆς ἐκτροπῆς, τῆς πλάνης καί τῆς ἀποτυχίας.

***

Ο «Δ» ἀπευθύνει τὸ μήνυμά του αὐτὸ στὸ ὑπεύθυνο πρόσωπο, στὸν συνειδητοποιημένο – πολιτισμικὰ ἐξελιγμένο, ἐλεύθερο ἄνθρωπο. Οἱ ἐκτός Λόγον, οἱ παρορμητικοί, οἱ ἄνθρωποι τοῦ φόβου καί τῶν παθῶν δὲν ἔχουν καμμιά σχέση μαζί μας οὔτε ἐμεῖς μ' αὐτούς.

Δ.Ι.Λ.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

‘Ο καθηγητής Κωνοφάγος για τὸ ἀρχαιοελληνικὸ τσιμέντο

Κύριε,

Σχετικῶς πρὸς τὸ ἄρθρο «Τὸ Τσιμέντο στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα» («Δ», τ. 258, σελὶς 16823) σὰς πληροφορῶ ὅτι καὶ ὁ καθηγητὴς ΕΜΠ Κωνοφάγος εἶχε προβῆ σὲ σχετικὰς ἐρευνες ἐπὶ τῶν ἐπιχρισμάτων τῶν ἀρχαίων δεξαμενῶν πλύσεως μεταλλεύματος μολύβδου - ἀργύρου στὸ Λαύ-

ριο. Οἱ δημοσιεύσεις αὐτὲς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κων. Κωνοφάγου εἶναι καταχωρισμένες στὰ πρακτικὰ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ ὑπάρχουν στὴν διβλιοθήκη τοῦ ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος.

Μετὰ τιμῆς
Ἀργύρης Σπυρίδωνος

Ἀθήνα

Ποιοὶ ἁγιοποιοῦνται καὶ ποιοὶ «ἀποκαθλώνονται»

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Στὸ τεῦχος Μαΐου, ἐπιστολὴ τῆς ἀναγνώστριάς σας κ. Σίσσης Ἀρτοῖτα ἀναφέρει περιθωριοποίηση τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Θηοῆ καὶ τοῦ Κ. Παλαιολόγου. Εἰδικὰ γιὰ τὸν Κ. Παλαιολόγο, τὸν ρομαντικὸ καὶ μοιραῖο αὐτοκράτορα, ποὺ κατ’ ἀντίθεση μὲ προηγούμενους αὐτοκράτορες εἶχε τὸ θάρρος νὰ εἶναι καὶ νὰ συμπεριφερθῇ σὰν Ἕλληνας πέφτοντας σὰν ἄλλος Λεωνίδας στὴν πύλη τοῦ Ρωμανοῦ, γνωρίζουμε ὅτι δὲν ἔγινε, οὔτε πρόκειται νὰ γίνῃ ποτὲ ἅγιος. Ἀντίθετα ἀγροῖκοι ὅπως ὁ Θεοδόσιος ἢ κοινοὶ ἐγκληματίες ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Χλωρὸς ἔγιναν «Μεγάλοι» καὶ ἁγιοποιήθηκαν. Ἀκόμη καὶ ἱερομέ-

νος σχετιζόμενος ἔμμεσα μὲ τὴν προδοσίᾳ τοῦ Ρήγα Φερραίου ἁγιοποιήθηκε τελευταῖα.

Θὰ πρέπει κάποτε τὰ Ἑλληνόπουλα νὰ ἀρχίσουν νὰ μαθαίνουν τοὺς πραγματικοὺς ἥρωες τοῦ Ἑλληνικοῦ πανθέου καὶ ὄχι τοὺς πλαστογραφημένους. Εἶναι λυπηρὸ ἀλλὰ ἐπικίνδυνον, ἂν κινήσεις ὅπως αὐτὲς προέρχονται ἀπὸ Νεοέλληνες, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι καὶ Ἱστορία γνωρίζουν καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ τόπου διαχειρίζονται.

Μὲ πατριωτικὸν χαριετισμὸν
Γιάννης Γιαννικόπουλος

Ἐπίκουρος Καθηγητὴς Ἱατρικῆς
Los Angeles, California, USA

Η «ΨΥΧΟΦΘΟΡΑ»(!) ΓΕΝΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ «Δ» ΚΑΙ Η «ΨΥΧΙΚΗ ΚΟΠΩΣΗ» ΚΑΠΟΙΩΝ...

Ἀγαπητὲ κ. διευθυντά,

Λίγες μέρες πρὶν ἀποφάσισα νὰ ἀγοράσω τὸ τρέχον τεῦχος τοῦ «Δαυλοῦ» (260-261), ὥστερα ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ ποὺ σταμάτησα νὰ τὸν διαβάξω. Ὁμολογῶ πὼς ἡ διακοπὴ αὕτη ὠφειλόταν στὴν ψυχικὴ μου κόπωση ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση ἁρθρῶν μὲ κριτικὴ γιὰ τὸ ποιὸν διαφόρων ἀνθρώπων. Σημειῶνω ἐδῶ, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ παραπάνω, ὅτι ὁ «Δαυλὸς» ἦταν ἡ ἀφορμὴ γιὰ τὴν πιὸ ἐνδελεχῆ ἐνασχόλησή μου μὲ τὸν πολιτισμὸ τῶν προγόνων μας. Στὸ ἐν λόγω τεῦχος λοιπὸν (ὅπως ἄλλωστε περιμένα) συνεχίζει νὰ γίνεταί περὶ τῶν πάντων κριτικὴ σὲ διάφορα ἄρθρα του. Θὰ ἤθελα νὰ σταθῶ σὲ δύο ἀπὸ αὐτά.

Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ εἰσαγωγικὸ ἐκδοτικὸ σημείωμά σας, ποὺ μὲ μιὰ πρῶτὴ ἀνάγνωση μοῦ φάνηκε ἄκρως πρωτοποριακὸ στὴν συλλογιστικὴ του. Εἶχα

Οἱ σχέσεις Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ καὶ ὁ κ. Γ. Μπαμπινιώτης

Τὸ «Βῆμα τῆς Κυριακῆς» τῆς 3/8 δημοσίευσε ἓνα ἄρθρο μὲ τίτλο «Νεοπαγανισμός, πίσω ὀλοταχῶς» τοῦ πρύτανη τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γ. Μπαμπινιώτη. Ὁ τίτλος τοῦ ἄρθρου καὶ τὸ ὄνομα τοῦ συντάκτη του μοῦ κίνησαν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ διάβασα. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὁ πρύτανης ἀναφέρεται σὲ 20 αἰῶνες σύμπλευσης χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀπορῶ ποῦ βλέπει τὴν σύμπλευση ὁ κ. πρύτανης. Ἦταν σύμπλευση ἢ κατάργηση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἀπὸ τὸν χριστιανισμό τοῦ Βυζαντίου; Ἦταν σύμπλευση ἢ ἰσοπέδωση τῶν κλασικῶν μνημείων τοῦ Ἑλληνισμοῦ; Ἦταν σύμπλευση ὁ διωγμὸς τῶν φιλοσόφων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ κατέφυγαν στὴν Περσία, ὅπου βρῆκαν ἄσυλο, γιατί οἱ Πέρσες ἤξεραν ποιοὶ εἶναι οἱ Ἕλληνες; Τὸς γνώρισαν στὶς Θερμοπύλες, τοὺς γνώρισαν στὴν Σαλαμίνα, τοὺς γνώρισαν στὸν Μαραθῶνα, ὅπου τοὺς ἔθαψε ὁ Μιλτιάδης, ὅπως λέει ἓνας στίχος τοῦ ποιήματος ποῦ ἔγραψε ὁ Ἀγγλος λόρδος Βύρων, μετὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸν Μαραθῶνα: «*Standing on the Persian graves/I could not dream myself a slave*».

Ἐκτιμώντας τὴν ἐλευθερία του χάρις στὸν Μιλτιάδη, ὁ Βύρων ἦλθε στὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα γιὰ νὰ ἀγωνισθῇ γιὰ τὴν ἐλευθερία της.

Οἱ εἰκόνες ὅμως τῆς Παναγίας καὶ οἱ προ-

σευχὲς τῶν πατριαρχῶν, τῶν δεσποτῶν, τῶν παπᾶδων καὶ τῶν χιλιάδων καλογηρῶν τοῦ ἐβραιοχριστιανισμοῦ τοῦ Βυζαντίου δὲν ἐμπόδισαν τοὺς μωαμεθανοὺς Τούρκους· οἱ Τούρκοι κατέκτησαν τὸ Βυζάντιο μαζί καὶ τὴν Ἑλλάδα, ποῦ ἔμεινε ὑπόδουλη μέχρι τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821.

Ὁ κ. Χριστόδουλος μίλησε γιὰ Παπαφλέσσες (ἐννοώντας δέκα τὸν κληρὸ τοῦ χριστιανισμοῦ). Ὁ Παπαφλέσσας ὅμως ἦταν ἓνας καὶ πράγματι πολέμησε, ὁ Ἀθανάσιος Διάκος ἦταν ὁ ἄλλος ποῦ πολέμησε καὶ σουδλίσθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Οἱ πατριάρχες καταδίκασαν τὴν ἐπανάσταση καὶ ἀποκάλεσαν τοὺς ἡγέτες τῆς «δοξομανεῖς καὶ ἀχαρίστους», γιατί οἱ Τούρκοι ἄφησαν ἐλεύθερο τὸν χριστιανισμό· τὸν ἄφησαν ἐλεύθερο γιατί ὁ χριστιανισμός δὲν τοὺς ἐνόχλησε· οἱ δεσποτᾶδες καὶ οἱ παπάδες παρέμειναν ὑπηρέτες τοῦ Σουλτάνου· ὁ Σουλτᾶνος Μωάμεθ ὁ κατακτητὴς διώρισε τὸν Γεννάδιο Σχολάριο (ποῦ εἶχε ἀρνηθῇ πῶς εἶναι Ἕλληνας, δέχθηκε μόνο πῶς εἶναι χριστιανὸς) πατριάρχη Κωνσταντινούπολης ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλωση τῆς πόλης. Ποῦ συμπλέουν λοιπὸν ὁ Ἑλληνισμὸς μὲ τὸν χριστιανισμό, κύριε πρύτανη;

ἀκούσει ἀπόψεις ποῦ ὠμιλοῦσαν γιὰ τὴν λαθεμένη πρακτικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ '21, ποῦ τεκμηριώνονταν ὅμως μὲ τὸ σκεπτικὸ, ὅτι «ἐὰν δὲν εἶχε γίνε, οἱ Ἕλληνες θὰ εἶχαν καταλάβει τοὺς Τούρκους πνευματικὰ λόγῳ τῆς μόρφωσής τους». Τὸ ἄρθρο σας ὅμως δίνει καὶ ἓνα διαφοροτικὸ ἐπιχειρήμα στὶς παραπάνω κριτικὲς ἀπόψεις, ποῦ, ἂν μὴ τι ἄλλο, εἶναι εὐλόγο καὶ τεκμηριωμένο. Μὲ μιὰ δευτέρη ἀνάγνωση σκέφτηκα τὸ ἐξῆς: Δὲν εἶναι προαιώνιο χαρακτηριστικὸ τῆς φυλῆς μας ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν ἐλευθερία; Πῶς ἦταν δυνατόν νὰ μὴν ἐπαναστατήσῃ ὁ Ἑλληνισμός; Ἀλλὰ μήπως ὁ ἀγῶνας γιὰ τὸ ἀτομικὸ συμφέρον δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ προαιώνιο χαρακτηριστικὸ τῆς φυλῆς μας καὶ μάλιστα, σὲ μιὰ δύσκολη περίοδο ὅπως ἡ περίοδος μετὰ τὴν ἐπανάσταση, δὲν σὰς φαίνεται λογικὸ νὰ προσπαθῇ ὁ κάθε ἐπιτήδειος νὰ ἐκμεταλλευθῇ τὶς καταστάσεις γιὰ ἴδιον ὄφελος; Κοντολογίς δὲν νομίζω πῶς θὰ συμφωνήσω μαζί σας, πῶς «οἱ διάφορες ἐξωγενεῖς σκοπιμότητες» καὶ τὸ «βαρὺ ἀσιατικὸ πέλμα» εὐθύνονται γιὰ τὸν ἐθνικὸ μαρασμό μας, διότι δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ μετατοπίζω τὶς εὐθύνες σὲ τρίτους. Τὸ σκεπτικὸ ὅτι «φταίνει οἱ μεγάλες δυνάμεις» ἀκούγεται σχεδὸν γιὰ ὅλα τὰ ἱστορικὰ μας λάθη. Μήπως

Ἑλληνισμός εἶναι ὁ Σωκράτης, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Δημόκριτος, ὁ Ἱπποκράτης, σὺ δὲ ὄνομα τοῦ ὁποίου ὀρκίζονται ὅλοι οἱ γιατροὶ τοῦ κόσμου· εἶναι ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Ὀμηρος, ὁ Θουκυδίδης, ὁ Ἀριστοφάνης καὶ τόσοι ἄλλοι φιλόσοφοι, φυσικοὶ, μαθηματικοὶ ποὺ ἔθεσαν τὰ θεμέλια τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς ἐπιστήμης γιὰ ὅλον τὸν κόσμον.

Τί ἔχει νὰ δείξῃ ὁ χριστιανισμός, κύριε πρῦταν; Τὸν Ἑβραῖο Σαούλ, ποὺ ὡς ἀπόστολος Παῦλος κήρυξε τὸ «μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι», τὸ «μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ οἱ διψῶντες» καὶ τὸ «πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς... δὸς ἡμῖν σήμερον...»; Ὁ Ἑλληνισμός ἀνέπτυξε τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα, τὸν ἄνθρωπο, ὁ ἐβραϊσμοχριστιανισμός ταπείνωσε τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἔκανε δούλο τοῦ Ἑβραίου θεοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ Ἑβραῖοι εἶναι τὰ ἐκλεκτά τέκνα.

Ὁ γνωστός σκηνοθέτης Σκαναδῆς σὲ μιὰ συνέντευξή εἶπε: «Ἐννιά φωνές μοῦ λένε πὼς εἰμαι ἀρχαῖος Ἕλληνας καὶ μία μόνο χριστιανός». Ἐμένα καὶ οἱ «δέκα φωνές» ἀπὸ μαθητῆς Γυναικείου μου λένε πὼς εἰμαι ἀρχαῖος Ἕλληνας·

ἔτσι ἔφθασα νὰ ζῶ 87 χρόνια εὐχάριστα, ἐλεύθερος, μὲ καθαρὸ μυαλό, χωρὶς φοβίες.

Ὁ ἰδρυτὴς τῶν γιατρῶν χωρὶς σύνορα Dr Παεζ εἶπε: «Ἄν ὑπῆρχε θεός, τὰ πράγματα θὰ ἦταν καλύτερα – δυστυχῶς δὲν εἶναι ὁ Θεὸς ποὺ προτιμῶ εἶναι ὁ ἀρχαιοελληνικὸς θεός· πρὶν ἐνδιαφέροντες θεοὶ στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ἦταν οἱ θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου· ἦταν ἀνθρώπινοι καὶ εὐγενικοί». Ὁ πρῶην πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας Ζισκάρ ντ' Ἐστὲν στὴν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στὴν Ἀθήνα εἶπε: «Δὲν εἰμαι φιλέλληνας, εἰμαι Ἕλληνας».

Δὲν ἐννοοῦσε βέβαια πὼς δὲν εἶναι Γάλλος, ἐννοοῦσε ὅτι εἶναι Ἕλληνας πολιτισμικά. Ὁ γιατρός Παεζ λοιπὸν καὶ ὁ πρῶην πρόεδρος Ζισκάρ ντ' Ἐστὲν συμπλέουν μὲ τίς «γραφικὲς φιγούρες», τοὺς «ἀμαθεῖς ἢ ἡμιμαθεῖς» ποὺ ἀναφέρει ὁ κύριος πρῦτανος σὺν ἄρθρῳ του;

Μετά τιμῆς

Ἄθαν. Π. Καψάλης

Βουλιγαμένη

Ὁ κ. Χ. Χαρίσης καὶ τὰ παλαιολιθικὰ εὐρήματα στὴ Λέσβο

Πρὸς τὸ περιοδικὸ «Δαυλός»,
ἔχοντας διαβάσει τὸ ἄρθρο τῆς κ. Ταξιαρ-

χοῦλας Λαδᾶ μὲ τίτλο «Αἰθινα ἐργαλεῖα 200.000
ἐτῶν στὴν Λέσβο, ποὺ κατασκευάζονταν ἀπὸ

εἶναι καιρὸς νὰ ἀναλάβουμε τίς εὐθύνες μας; Ἄν δὲν κοιτάξουμε ἐμεῖς τὸ ὄφελός μας, ποιὸς θὰ τὸ κοιτάξῃ; Ὁ Ἄγγλος ἢ ὁ Ρῶσος; Ἐπίσης δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ κάνω κριτικὴ ἐκ τῶν ὑστέρων. Κανεῖς δὲν ξέρεῖ τί θὰ ἔπραττε, ἂν ὀρισκόταν στὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Γι' αὐτὸ πρέπει κάθε κριτικὴ νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τῆς τῆς συγκεκριμένῃς συνθηκῆς ποὺ ἐπικρατοῦσαν τὴν κάθε ἱστορικὴ ἐποχὴ.

Τὸ δεύτερο σημεῖο, ποὺ θὰ ἤθελα νὰ σταθῶ, εἶναι τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Χρυσ. Παλάδρα περὶ «Μάτριξ». Μᾶς ἀρέσει στοὺς Ἕλληνες, ὅποια ιδιότητα καὶ νὰ ἔχουμε, νὰ μιλάμε καὶ νὰ κρίνουμε ἐπὶ παντὸς ἐπιστητοῦ. Ἔτσι καὶ ὁ κ. Παλάδρας, «μάστερ ἀρχαίας ἱστορίας», ὁμιλεῖ γιὰ κινηματογράφο καὶ ἐπιστημονικὴ φαντασία. Ἐγὼ δὲν συμφωνῶ μὲ τὴν ἄποψή του γιὰ τίς συγκεκριμένους ταινίες, ἀλλὰ δέχομαι νὰ τὴν ἐκφράξῃ. Ἄν δὲν ἀρέσουν στὸν κ. Παλάδρα καὶ στοὺς ὑπόλοιπους Ἕλληνες οἱ ταινίες τῶν ἀδελφῶν Γουατσόφσκι καὶ τοῦ Χόλνγκουντ, ἃς γυρίσουμε δικές μας καλύτερες. Στὸ κάτω-κάτω ἔτσι κατὰ λαβὰν αὐτοὶ τὸν Πλάτωνα, τί νὰ κάνουμε;

Τὸ μόνο ποὺ θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω εἶναι μία παραίνεση: Ἡ συνεχὴς κριτικὴ δὲν εἶναι ἐποικοδομητικὴ ἀλλὰ ψυχοφθόρα, ὅπως καὶ τὸ νὰ βλέπουμε

ὕλικό μεταφερόμενο διὰ πλοίων» πού δημοσιεύθηκε στο περιοδικό σας (τεῦχος Ἰουλίου 2003), ὅπου ἀναφέρεται μεταξύ ἄλλων τὸ ὄνομα τὸ δικό μου καὶ τῶν συνεργατῶν μου Τ. Χαρίση καὶ P. Durand, θὰ ἤθελα νὰ διευκρινίσω τὰ παρακάτω:

Δὲν γνωρίζω τὴν κ. Λαδᾶ καὶ οὐδέποτε ἔχω συνεργασθῇ μαζί της. Συνεπῶς οἱ εὐχαριστίες πού ἀφορροῦν σ' ἐμένα καὶ τοὺς παραπάνω συνεργάτες μου γιὰ τίς «πληροφορίες καὶ τὸ φωτογραφικὸ ὕλικό» δὲν ἀνταποκρίνονται σὲ κανένα γεγονός πού ἔλαβε πραγματικὰ χώρα.

Γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ κ. Λαδᾶ ἔχει χρησιμοποιήσει τὸ ἄρθρο μου, γιὰ τὸ ὁποῖο ὁμως δὲν δίδει οὔτε κἂν τὴν βιβλιογραφικὴ ἀναφορὰ. Σπεῦδω λοιπὸν νὰ τὸ κάνω ἐγὼ γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται. Ἡ βιβλιογραφικὴ ἀναφορὰ τοῦ ἁρθρου εἶναι: Χ. Χαρίσης, P. Durand, Μ. Ἀξιῶτης, Τ. Χαρίσης «*Ἰχνή παλαιολιθικῆς ἐγκατάστασης στὴν Λέσβο*», Ἀρχαιολογία καὶ Τέχνες, 2000, 76: 83-87.

Μετά τιμῆς
Χ. Χαρίσης

Ἰωάννινα

Σημείωση «Δ»: Τὸ ἄρθρο, στο ὁποῖο ἀναφέρεται ὁ ἐπιστολογράφος, στηρίχθηκε σὲ δημοσίευμα στο «Δελτίο Ἑταιρείας Λεσβιακῶν Μελετῶν» τοῦ ἐρευνητῆ κ. Μ. Αξιῶτη (τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὡς «συνεργάτη του» ὁ κ. Χ. Χαρίσης) καὶ στὴ συνέντευξή του πρὸς τὸν «Δ», πού συμπεριελήφθη στο ἐν λόγω δημοσίευσμά μας. Ἡ βιβλιογραφικὴ ἀναφορὰ πού ἐπικαλεῖται ὁ ἐπιστολογράφος μᾶς εἶναι ἄγνωστη.

Ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τῶν τακτικῶν τῆς «λοξῆς φάλαγγας»

Κύριε διευθυντά,

Στὸ 259 τεῦχος τοῦ Ἰουλίου τοῦ «Δαυλοῦ» ἀνέγνωσα ἐπιστολὴ τοῦ ὑποπεριάρχου κ. Νόκα μὲ τίτλο «Τὸ μνημεῖο τῆς μάχης τῶν Λεύκτρων», ἀναφερομένη στο μνημεῖο πού ἔστησαν οἱ Θηβαῖοι ἀμέσως μετὰ τὴν νίκη τους ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῆς Σπάρτης στὰ Λεύκτρα τῆς Βοιωτίας

τὸ 371 π.Χ., μὲ τὴν γνωστὴ «λοξὴ φάλαγγα» πού ἐφήρμοσε ὁ Ἑπαμεινώνδας καὶ τίς νέες μεθόδους ἐλιγμῶν κ.λπ.

Χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἐπισημάνω τὰ ἑξῆς: Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πρὸ τῆς μάχης τῶν Λεύκτρων κάνει τὴν ἐμφάνισί της νέα τακτικὴ στὸν Θηβαϊκὸ στρατό. Στὴν

συνωμοσίᾳ παντοῦ. Ἄς σταματήσουμε νὰ κοιτᾶμε τί κάνουν οἱ ἄλλοι καὶ ἄς κοιτάξουμε τί μπορούμε νὰ κάνουμε ἐμεῖς. Ἡ –ἀκόμα καλύτερα– νὰ κοιτᾶμε τί κάνουν οἱ ἄλλοι καί, ἂν τὸ βρῖσκουμε καλὸ, νὰ τὸ κάνουμε ἀκόμα καλύτερα. Στὸ «μάνατζμεντ» αὐτὸ λέγεται «Follow the best practice».

Μετά τιμῆς
Γεώργιος Παπαντωνόπουλος

Σημ. «Δ»: Ὁ «Δ» προσπαθεῖ νὰ πατᾷ στὰ πραγματικὰ δεδομένα καὶ νὰ στηρίξῃ μόνο πάνω σ' αὐτὰ τὴν κριτικὴ του. Αὐτὸ ἀκριβῶς προλαμβάνει οἰαδήποτε φαντασίωση γιὰ συνωμοσίᾳ κ.λπ., πού ἀνοήτως μᾶς ἀποδίδει ὁ ἐπιστολογράφος. Ἡ κριτικὴ δὲν μπορεῖ νὰ καταργηθῇ μὲ τὸ ἐπιχείρημα ὅτι «εἶναι ψυχοφθόρα»! Ἡ «θέση» αὐτὴ εἶναι καθαρὰ σκοταδιστικὴ καὶ ἀκραῖα ἀντιδραστικὴ. Κατὰ τὰ ἄλλα ὁ «Δ» ἀκριβῶς προσπαθεῖ μὲ τὸ παράδειγμά του καὶ τὸ λόγο του νὰ ἐμφυσήσῃ τὴν πεποίθηση, νὰ ἀναλάβουμε ὁ καθένας τίς εὐθύνες του καὶ νὰ μὴν ἀποδίδουμε τὰ δεινὰ μας σὲ ἄλλους – κάτι πού προδήλως προκαλεῖ στὸν ἐπιστολογράφο, ὅπως λέει ὁ ἴδιος, «ψυχικὴ κόπωση»!

μάχη τοῦ Δηλίου τὸ 424 π.Χ. ὁ Βοιωτάρχης Παγώνδας παρατάσσει τὸ δεξιόν του μὲ δάθος παρατάξεως 25 ἀνδρῶν καὶ ἀπωθεῖ τὸ ἀριστερόν τῆς παρατάξεως τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Ἱπποκράτη δάθους 8 ἀνδρῶν. Τὴν ἐξασθένησι τοῦ ἀριστεροῦ του καὶ τοῦ κέντρου τῆς παρατάξεώς του, ὅπου νικοῦσαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐξουδετέρωσε ὁ Παγώνδας μὲ ἐλιγμὸ τοῦ κρυμμένου πίσω ἀπὸ τὸν λόφον ἐκλεκτοῦ ἱππικοῦ του, ποὺ κινήθηκε ἀπὸ ἀριστερὰ καὶ κτύπησε αἰφνιδιαστικὰ τὸ δεξιόν τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τὰ πλευρὰ καὶ τὰ νῶτα, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν σύγχυσι καὶ τὴν ἀνατροπὴ του. Ὅπως ὀρθὰ ἔχει παρατηρηθῇ, ἡ σημασία τῆς μάχης τοῦ Δηλίου στὴν ἐξέλιξι τῆς πολεμικῆς τακτικῆς ἦταν μεγάλη. Ὁ Παγώνδας διὰ πρώτην φορὰν ἐφήρμοσε τὴν «λοξὴν φάλαγγα», ποὺ ἀργότερα θὰ τελειοποιήσῃ ὁ Ἑπαμεινώνδας (Ἱστορ. Ἑλλ. Ἔθνων, Ἐκδοτικὴ, τ. Γ1, σελ. 217-218).

Ὁ Ἑπαμεινώνδας, σπουδαῖος δέδαια στρατιωτικὸς ἡγέτης, δὲν παρέταξε λοξὰ τὴν φάλαγγα στὰ Λεῦκτρα, ὅπως προφανῶς ἐσφαλμένα ἐπεκράτησε νὰ λέγεται ἀπὸ μίαν φράσιν τοῦ Διοδώρου, —«Διὸ καὶ λοξὴν ποιήσας τὴν φάλαγγα, τὰ τοὺς ἐπιλέκτους ἔχοντα κέρατα ἔγνω κρίνειν τὴν μάχην»—, ἡ ὁποία δὲν ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ

καμμία ἀλλὴν μαρτυρίαν ἢ ἔμμεσιν ἔνδειξιν. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς λοξῆς φάλαγγος παρουσιάζει ἡ παρατάξις τοῦ Ἑπαμεινώνδου τὸ 362 π.Χ. στὴν μάχη τῆς Μαντινείας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσε τὴν μακρὰ Θηβαϊκὴ παράδοσι. Ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τους θέσι, 7 χιλ. πρὸς Β. τῆς Τεγέας, ὁ Ἑπαμεινώνδας μετεκίνησε τὶς δυνάμεις του πρὸς τὰ ΒΔ. Καὶ ἀνεδιέταξε τὰ τμήματά του διαγωνίως σὲ ἀληθινὴ «λοξή» φάλαγγα. Τὴν ἐπίθεσι ἀνέλαβε τὸ ἐνισχυμένο ἀριστερὸ τῶν Βοιωτῶν μὲ ἐπικεφαλῆς ἰσχυρὸ ἀπόσπασμα ἱππέων καὶ ἀμίλων σὲ σχῆμα σφήνας, ἐνῶ ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα προκαλὺψεως ἐξωρμούσε μὲ σκοπὸ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπέμβασι τῶν Ἀθηναίων, ποὺ κατεῖχαν τὸ ἀριστερὸ τῆς ἀντιπάλου παρατάξεως. Πέραν τῆς ἐξαπατήσεως τῶν ἀντιπάλων ὁ Ἑπαμεινώνδας ἐχρησιμοποίησε καὶ ἄγνωστο ἀριθμὸ ὀπλιτῶν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν φάλαγγα. Ἡ σθεναρὴ ὁμῶς ἀντίστασις τῶν Ἀθηναίων καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἑπαμεινώνδου δὲν ἐπέτρεψε στοὺς Βοιωτοὺς καὶ στοὺς συμμάχους των νὰ ἐκμεταλλευθοῦν τὴν ἀρχικὴ τους νίκη.

Μὲ ἐξαιρετικὴ τιμὴ
Γεώργιος Παν. Λουριδάς

¹Εφορὸς τοῦ Συνδέσμου
τῶν ἐν Ἀττικῇ Λακεδαιμονίων

Ἡ Ρωμισύνη καὶ τὸ ἀναλόγιο τοῦ Ἀριστοτέλη

Κύριε διευθυντά,

Αἰσθάνθηκα ἀνείπωτη ντροπὴ κατὰ τὴν ἐπισκεψή μου στὴ Σχολὴ τοῦ Ἀριστοτέλη στὴ Μακεδονία, βλέποντας πεταμένο τὸ ἀναλόγιο καὶ τὸν κίονα ποὺ στηριζόταν αὐτὸ (ἐνῶ πρὶν ἀπὸ ἓνα χρόνον εἶχε στηθῇ ἀπὸ ὄσους ὑποτίθεται ἔχουν ἀναλάβει τὴ φροντίδα τῶν εὐρημάτων), σὲ σημεῖο ποὺ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀπομάκρυνσή του. (Ἐσωκλείω φωτογραφία). «Καλύτερης ἀντιμε-

τώπισης» ἔτυχε κάποιος ἀτυχὴς κίονας, τὸν ὁποῖον ἀνέλαβαν οἱ «ὑπεύθυνοι» νὰ μετατρέψουν σὲ «χρήσιμο» ἀντικείμενο. Γι' αὐτὸ τὸν τοποθέτησαν κάτω ἀπὸ τὴ θρύση, προκειμένου νὰ πέφτῃ τὸ νερὸ πάνω του. Δὲν εἶμαι εἰδική, ἀλλὰ νομίζω πὼς πρέπει νὰ σκάφτηκε κιόλας, γιὰ νὰ μπορῇ νὰ λιμνάσῃ λίγο νεράκι καὶ γιὰ τὰ ζῶα ποὺ μποροῦν νὰ ἐπισκέπτονται ἀνεόχλητα τὸ χῶρο, καθὼς ἀφοῦ ἔγιναν οἱ ἀπαραίτητες ἐργασίες (φτειάχτηκαν σκαλοπάτια καὶ ὑπάρχει καὶ ράμπα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες), φαίνεται ὅτι τὰ χρήματα τελείωσαν πρὶν ἀγορασθῇ καὶ μιὰ πόρτα ποὺ νὰ κλείνῃ. Ὅσο γιὰ τὴν ὑπαρξὴ φυλάκων... Ἐ, ὅχι δὲ νὰ μποῦμε σὲ τόσα ἔξοδα... Τὶς παλιόπετρες θὰ φυλάμε τώρα;

Σὰς εὐχαριστῶ
Κωνσταντῖνα Μερώνη

²Ἄγιοι Ανάργυροι

ΠΟΙΟΣ ΡΟΛΟΣ ΕΧΕΙ «ΔΟΘΗ» ΣΤΟΝ κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ;

1912-13: Βαλκανικοί Πόλεμοι: Ὁ στρατὸς ἀπελευθέρωσε ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ τὴν Ἡπειρο, τὴν Μακεδονία, τὴν Θράκη, τὶς νήσους καὶ ἐνσωμάτωσε τὶς περιοχὲς αὐτὲς στὸν ἐθνικὸ κορμό, τὴν Ἑλλάδα. Ὅμως οἱ ἐπαρχίες αὐτὲς ἐκκλησιαστικὰ ἀνήκαν στὸ Πατριαρχεῖο.

1914 καὶ 1924: Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ζήτησε οἱ ὡς ἄνω «χώρες» νὰ ἐνταχθοῦν στὴν δικαιοδοσία της κατὰ τὰ προηγούμενα ἔμπρακτο δίκαιο, ὅπου τὸ Πατριαρχεῖο τὸ 1866 καὶ τὸ 1882 παραχώρησε τὶς Ἐκκλησίες Ἑπτανήσου καὶ Θεσσαλίας, ἀντίστοιχα, στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδας.

1928: Τὸ Πατριαρχεῖο μὲ συνοδικὴ καὶ πατριαρχικὴ του πράξι ἐκχώρησε ἐπιτροπικῶς τὴν διοίκηση τῶν κατ' αὐτὸ «νέων χωρῶν» στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.

2003: Ὁ κ. Βαρθολομαῖος ἐπιζητεῖ τὴν ἐπιστροφή τῶν 36 μητροπόλεων ὡς «ἐπαρχίες του» στὸ Πατριαρχεῖο. Ὁ ἴδιος δὲ δηλώνει: «Τὸ Φανάρι δὲν ἀπεμπόλησε καὶ δὲν ἐξεχώρισε ποτὲ τὶς ἐπαρχίες τῆς Βορείου Ἑλλάδος, τῶν Νέων Χωρῶν, ἐπαρχίες τοῦ Θρόνου ποὺ θρίσκονται στὴν Ἡπειρο, στὴν Μακεδονία, στὴν Θράκη καὶ στὰ νησιά τοῦ Ἀρχιπελάγους». «Εἶναι οἱ ἐπαρχίες μου», διαλαλεῖ.

Πρὸς τί ἡ ἀναμόχλευση τοῦ θέματος «Νέες Χῶρες»; Ἡ ἐμμονὴ εἶναι ἀνεξήγητη. Ἐμβάλλει σὲ σκέψεις ἀνησυχητικές. Δὲν ὑπάρχουν «Νέες Χῶρες». Μὲ τὴν ἐνσωμάτωσή τους τὸ 1912-13 ἐγιναν ἐνιαῖο κράτος. Δὲν ὑπάρχει παλαιὰ καὶ νέα Ἑλλάδα. Μετὰ ἀπὸ 75 χρόνια ἐνσωμάτωσης, πρὸς τί ὁ διαχωρισμός; Ἡ ἐθνικὴ κυριαρχία τῆς Ἑλλάδος εἶναι μία, ἐνιαία, ἀδιάρρητη καὶ ἀδιάσπαστη, ὡς ἓνα σύνολο, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσχύ τοῦ Συντάγματος καὶ τῶν νόμων ὑπαγομένων ὑπηρεσιῶν καὶ θεσμῶν.

***

Απὸ τίς πρόσφατες δραστηριότητες τοῦ κ. Βαρθολομαίου προκύπτουν δραματικὰ ἐρωτηματικά, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπουν τὴν ὑποψία ὅτι ὁ πασίγνωστος ἀνθελληνικὸς ρόλος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως παίχθηκε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, συνεχίζεται καὶ σήμερα. Τέτοια ἐρωτηματικά εἶναι:

1. Ποιοὶ οἱ λόγοι ἀποπομπῆς ἐν μᾶ νυκτὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Μεθοδίου Φούγια;
2. Γιατί ἐξεδιώχθη ὁ Ἀμερικῆς Σπυρίδων;
3. Γιατί οἱ σχέσεις τοῦ Πατριαρχείου μὲ τὸν Αὐστραλίας κ. Στυλιανὸ εἶναι διαταραγμένες;
4. Γιατί στὴν Ζάκυνθο ὁ κ. Βαρθολομαῖος δέχθηκε προσφωνήσεις ὅπως «Εἰσθε ὁ ποιμενάρχης μας»;

***

Ο «Δ» θὰ παρακολουθῇ ἐκ τοῦ σὺννεγγυς τὶς δραστηριότητες αὐτὲς ἐνὸς ἐκ παραδόσεως ἀνθελληνικοῦ φορέα ἐξουσίας, ὅπως εἶναι τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως καὶ θὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστες του.

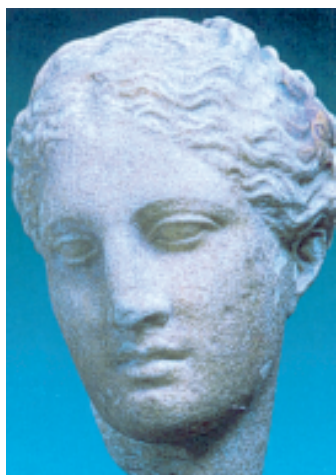
Σωτήριος Φλέκκας

Ο ΛΕΜΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΦΡΙΓΟΣ

Μία ξεχασμένη γνώση

«Ὅστις ἀκριδῶς ἐλεύθερος ὑπάρχει
ἤκιστα νοσήσειε καὶ γηράσειεν ἄριστα» (Γαληνός)

Ο Κόσμος μας («κόσμον τόνδε»: (Ἡράκλειτος), ἕνας ἀπὸ τοὺς «ἄπειρους» κόσμους τοῦ Παν-τός, συνίσταται ἀπὸ ὕλη καὶ ἐνέργεια. Καὶ ὁ Ἄνθρωπος, μικρογραφία του, εἶναι ὑλανεργιακὸ ὄν. Οἱ Ἕλληνες τὸν ἐνέταξαν στὴν ἱερὰ Τετρακτὺν (τετράδα) τῶν «στοιχείων» [γῆ, ὕδωρ = ὕλη καὶ ἀήρ, πῦρ = ἐνέργεια (Πίν. 2)]. Καὶ οἱ ὑγιεινιστὲς ὁμιλοῦν περὶ διατροφῆς καὶ ἄσκησης/κίνησης.

Φωτ. 1. «Ἀειθαλής Ὑγία»
(Ὁρφ. Ὑμνος.)

Γιὰ τὴν τροφή γνωρίζουμε πολλά, γιὰ τὴν κίνηση λιγώτερα, γιὰ τὴ σχέση τους ἀκόμα πιὸ λίγα, ἐλάχιστα γιὰ τὴ σύνδεση «κίνησης - ψυχῆς», σχεδὸν τίποτα γιὰ «ψυχισμό - λόγο».¹

Θὰ μπορέσουμε νὰ νικήσουμε – σὲ φωτεινὲς ἐποχές, ὄχι σὰν τὴ σημερινή – τὰ γηρατεία; Καὶ «ἀγήρατοι» θὰ ζήσουμε μόνον μὲ ἐνέργεια (= ἐντελέχεια - πῦρ) ἄσιτοι καὶ γυμνοί;

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ. Ὅπως στὶς προηγούμενες ἐρευνές μας, ἔτσι καὶ σὲ αὐτὴ «ἐξ Ἑλλήνων ἄρξασθαι». Μάλιστα δὲ ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη, ποὺ μὲ τὰ χιλιάδες διδλία τῆς Σχολῆς του (χίλιους μόνον τόμους γνωρίζουμε, 35 τίτλοι ἀπέμειναν μὲ τὴ «βοήθεια» τῶν ἐμπρηστῶν τοῦ Κυρίου) προσπάθησε νὰ διασώσει τὸν Ἑλληνικὸ Λόγο.

Στὸ «Περὶ ψυχῆς» διαισθανόμενος τὴν πλήρη διαστροφὴ τῆς ἔννοιας (ὅπως ἀργότερα «πίστις», «ἁμαρτία» κ.ἄ.) τὴν ξεκαθαρίζει καὶ ἀναλύει τὴ λειτουργία της. [Σημ.: Ἡ «ψυχὴ» θεωρεῖται ἀπὸ τὴ χριστιανικὴ θρησκεία

ὡς θεϊκὸ ἄνλο ὄν, συζῶν μὲ τὸ σῶμα μας, ἐξερχόμενο δὲ κατὰ τὸν θάνατο πηγαίνει στὴν Κόλαση/Παράδεισο.]

Ὁ Ἀριστοτέλης δηλοῖ: «ψυχὴ (ἐστὶ) ἐντελέχεια (=ἐνεργῶς ὑπάρχον/ἐνέργεια) ἢ πρώτη σώματος φυσικοῦ» 412. B5. «δύναμις ψυχῆς ἀρχὴν θρεπτικῶ, αἰσθητικῶ, διανοητικῶ, κινῆσει τε» 413. B13 «ψυχὴ ὕδωρ ἐστὶ Ἰππων ἀπεφνήματο» 405. B3. Καὶ δηλώνει τὴν τετρακτὺν³ τοῦ ἄγχους (= «τὰ τῆς ψυχῆς πάθη») «θυμός, φόβος, ἔλεος, ὀργή...» 403. A18 «τὸ μὲν ὑγεία τοῦ ὅλῳ σώματος... μορφή καὶ εἶδος τι καὶ λόγος τε οἷον ἐνέργεια τοῦ δεκτικοῦ» (μὲ τὸ νοῦ σὰν ἐνέργεια ἀποδεκτὴ) 414. α9.

Θέτει ἐπομένως τὴ βάση τῆς ψυχο-σωματικῆς ἱατρικῆς² καὶ ὄχι ὁ «πατὴρ(;)» Φρόνυντ μὲ τὰ γιαχδεδικὰ συμπλέγματα του «ἁμαρτίας - ἐνοχῆς». Κατὰ τὸν

Σχ. 1. Λεμφο-
γαγγλιακὸ
σύστημα.

Ἀριστοτέλη ἢ «ψυχὴ» (ἃς τὴν ὀνομάζουμε «ψυχισμὸς» = συναισθηματικὴ λειτουργία) δίδει **γαλήνη ἢ ταραχή** στὸ σῶμα - νοῦ, ὥστε νὰ ἐπηρεάσῃ ὅλα τὰ ἐπίπεδα ὑπαρξέως τοῦ ἀνθρώπου κυρίως μὲ τὴν **κίνηση/συν-κίνηση**. Καὶ ἡ κίνησις τί ἐπηρεάζει; Τὸ **ῥῥῥῥ** ζωῆς, ἐν τέλει τὴν υἰεία μας. Ἐκφράζεται δὲ ἀρνητικὰ μὲ τὸ **ἄγχος** ἢ τοὶ θλίψη, φόβο, θυμὸ, ἐπιθετικότητα, θετικὰ μὲ τὴ γαλήνη ἀ·λυπία, ἀ·πονία κ.ἄ. τοῦ Ἐπίκουρου. (Πίν. 1)

Ἄγχος-Πάθη

θλίψη - λύπη
φόβος
θυμὸς
ἐπιθετικότης

Πίν. 1.

Καὶ τὸ «κινούμενον ῥῥῥῥ»; Εἶναι τὰ ὑγρά τοῦ σώματος, ιδίως ὁ **λέμφος**, οἱ «χυμοί» τῶν Ἑλλήνων ἱητρῶν «αἷμα, μέλαινα καὶ ξανθὴ χολή καὶ φλέγμα». Ὁ Λέων Ἰατρός: «ἀναλογεῖ αἷμα τῷ ἀέρι... τὸ φλέγμα τῷ ῥῥῥῥ ἀλλοιούμενοι κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα... τὸ φλέγμα ὥστε γῆρας καὶ χειμῶν» [Σημ.: Οἱ ιδιότητές τῆς ζωῆς κατὰ τοὺς Ἑλλήνες, οἱ 4 «δραστικὰ ποιότητες» ἦσαν: θερμὸν, ψυχρὸν, ὑγρὸν, ξηρὸν. Γαλ. XI 257].

Τὸ «κινεῖν» λοιπὸν εἶναι τὰ ἔντονα συναισθήματα, ἢ «κίνησις» εἶναι ἡ ἐνέργεια (Ἀριστ. Φυσ. 243. A9) καὶ τὸ «κινούμενον» εἶναι ἐκ τῶν χυμῶν κυρίως τὸ «φλέγμα» ἢ «λέμφος», τὸ πλέον «λεπτὸν, ὑγρὸν τε ψυχρὸν» (Ἱπποκρ.). Τέλος κατὰ τοὺς Ἑλλήνες ὁ ψυχισμὸς δύναται νὰ ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὸν Λόγο-νοῦ διὰ τῆς ἐπιγνώσεως¹ - ἄμεσης ἀντίληψης τοῦ ὄντως ὄντος (Πλάτ.).

Ο ΛΕΜΦΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Μόλις τὸν 19ο αἰ. ἀνακαλύφθησαν τὰ μικροβία καὶ τὸν 20ὸ ὁ **λέμφος** (= μύξα, δλέννα) → lymph(a) = χυμὸς, σφρίγος! Οἱ ἀποκαλύψεις στὴ Βιοϊατρικὴ συνεχίζονται μὲ νέα δεδομένα, πού συχνά ἀνατρέπουν τὰ παλαιά. Α.χ. λίγοι πλέον μικροοργανισμοὶ θεωροῦνται **παθογόνοι**, μάλιστα σὲ εἰδικές συνθήκες.

Βακτηρία, ιοί, μύκητες λόγῳ τοξινῶν (ἀντιγόνα) προκαλοῦν διαταραχή, ὁ δὲ ὁργανισμὸς ἀντιτάσσει τὸ ἀμυντικὸ σύστημα (immune). Τοῦτο εἶναι ἐξωτερικὸ (δέρμα, δλέννα κ.ἄ.) καὶ ἐσωτερικὸ (λεμφογαγγλιακὸ σύστημα Α.Γ.Σ.). Τὸ ΑΓΣ ἀποτελεῖται ἀπὸ: **1. Εἰδικούς** μηχανισμοὺς ἢ τοὶ α. **Χυμικούς**: λεμφικὴ δλέννα = «χυμὸς», ἀντισώματα καὶ δ. **Κυτταρικούς**: Τ καὶ Β λεμφοκύτταρα, λευκὰ αἵμοσφαίρια, ὅλα κινούμενα στὸ ἐνδοθυλιακὸ δίκτυο, ἀγγεῖα. **2. Μὴ Εἰδικούς** μηχανισμοὺς - φαγοκυττάρωση (μακροφάγα).

Τὰ ἀνοσογόνα ὄργανα εἶναι α. **Βασικά**: Ὁ θυμὸς ἀδὴν στὴν ἐφηβικὴ ἡλικία καὶ ὁ μυελὸς τῶν ὀστέων, πού παράγουν λεμφοκύτταρα. β. **Δευτερεύοντα**: ὁ σπλὴν, τὸ λεμφαγωγὸν σύστημα, τὰ γάγγλια ὅπου μέσῳ τοῦ λέμφου κινεῖνται οἱ ἀνοσοποιητικὲς οὐσίες (ἀντισώματα, κύτταρα) [Σχ. 2].

Οἱ λειτουργίες τοῦ λέμφου⁴ εἶναι: α. μεταφορὰ λιπῶν β. ἀποβολὴ

Σχ. 2. Λεμφικὸν σύστημα. α. Βασικά. β. Δευτερεύον.

ἀχρήστων γ. ἄμυνα. Ἡ διαδικασία τῆς νόσου εἶναι: α. «εἰσβολή» - ἐνεργοποίηση (πῶς; γιατί;) τῶν «νοσογόνων» μικροβίων ἀποτέλεσμα ἢ μαζικὴ καταστροφὴ κυττάρων/ιστῶν. β. ἀντ·ἀπόκρισις τοῦ ἀμυντικοῦ μας μηχανισμοῦ (immune response) [Σχ. 3+4] πού γίνεται μὲ χημικὰ μέσα (ἀντισώματα ἐναντὶ ἀντιγόνων) ἢ/καὶ μὲ μηχανικὰ (φαγοκυττάρωση) [Σχ. 5 + Φωτ. 2]. Τὴ «διαμάχη» αὐτὴ τὴν ὀνομάζουμε «φλεγμονή» ἢ τοὶ πυρετὸς, οἰδήμα κ.ἄ. [Σημ.: Οἱ **ἰντερφερόνες** α, β, γ πού παράγονται στὸν ἐγκέφαλο(;) δύο ὥρες μετὰ τὴ μόλυνση(!), ἐξοντώνουν τοὺς ἰοὺς ἄγνωστο πῶς. Γενικῶς ἡ ἀνοσολογία βρίσκεται σὲ ὁργανισμικὸ στάδιο ἔρευνας] Merck. 1992.

ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ.

Ἐπειδὴ οἱ λέξεις κρύβουν θαθεῖς πανάρχαιες γνώσεις, ἀφοῦ «ὀνόματος ὀρθότητα εἶναι, ἐκάστω τῶν ὄντων, φύσει πεφυκυῖα» (= ὑπάρχει ἀπὸ τὴ φύση του, Πλ. Κρατ. 383α), ἃς βροῦμε τίς ρίζες - ἐννοίες τῶν λέξεων:

1. **Ὁ λέμφος** (= μύξα) < λείδω = ἐκχέω → λίμνη → λεπτό (= λεπτόρρευτος). Ἐπίσης < λυγίζω καὶ λῦμα = ξέπλυμα < λούω καὶ λύπημα. (Lat.) *lympa* = ῥέον ὕδωρ, σφρίγος (Engl. Etymol. Oxford). Ἦρα «λέμφος» = λεπτόρρευστο ὑγρὸ διαχεόμενο (σὲ τριχοειδῇ), δίδει σφρίγος καὶ ἐπιρρεάζεται ἀπὸ τὸν ψυχισμό καὶ τίς τανύσεις!

2. **Ἀδὴν** < ἀ·δήνεα; = χωρὶς ταλαιπωρία → προφυλάσσειν.

3. **Γάγγλιον** < γαγγάλιον = ὄζος ὑπὸ τὸ δέσμα < γαγγαλίζω = γαργαλάω/ἐρεθίζω. Ἐπομένως γαργαλώντας τὴν περιοχή τὰ γάγγλια διεγείρονται καὶ ἀνοσοποιοῦν!

4. **Χυμός** < χέω → χημεία Al·chemi(y)e [Ἀραβ.]

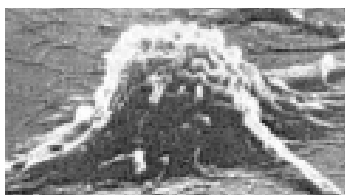
5. **Τὸ φλέγμα** < φλέγω = πυρέσσω. Μυξῶδες ὑγρὸν, νοσῶδες, ἦτοι λέμφος σὲ κατάσταση φλεγμονῆς.

6. **Νόσος** < ἀρρώστεια, στενοχώρια, βλακεία < νο·θρός.

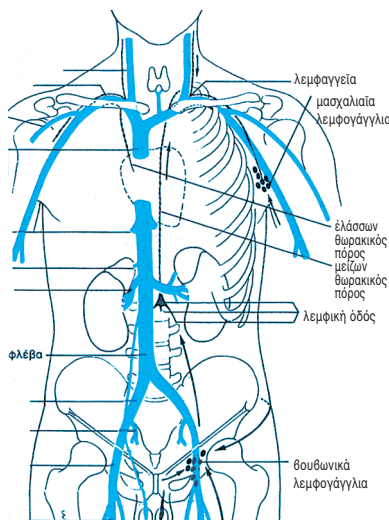
7. **Τὸ σφρίγος** = ζωηράδα < σπαργάω = γεμάτος < σπάω = **τεντώνω** → σπείρα → spread = ἐκτείνω. Ἦρα τὸ σφρίγος ὡς ζωτικὴ δύναμη φέρει πληρότητα, ἀνοσία μέσῳ «τα-νυσμῶν». (Πίν. 3)

Η ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ ΤΗΣ ΑΝΟΣΙΑΣ. Ἡ Πυθαγόρεια «τετρακτὺς» εἶναι τὸ κλειδί γιὰ τὴ Γνώση, τὸ «ὄντως ὄν». ³ Ἔτσι καὶ ἡ τετρακτὺς τῆς Ζωῆς (ὄχι τοῦ «ζῆν» ἀλλὰ τοῦ «εὖ ζῆν») πρέπει νὰ ἔχη τίς ἴδιες βάσεις μὲ τίς ἄλλες λ.χ. τοῦ Ἀνθρώπου (Πίν. 2) τοῦ DNA (4 βάσεις T-A, C-G) κ.ἄ.

Ἀντὶ τοῦ «κολοδοῦ» τριαδικοῦ «νόσος-γῆρας-θάνατος» ἔχουμε, μὲ τὸ βασικὸ/ἀρχικὸ «σφρίγος», τὴν τετρακτὺν τῆς Ζωῆς: σφρίγος - ὑγεία - ἀγήραον - μακροζωία (ἀειζωία), ⁵ ποὺ εἶναι συμβατὴ μὲ τοὺς 4 Συμπαντικοὺς νόμους: *Ἀνάγκα* = δρᾶσις/ἀντίδρασις, *Ἄεναον* = ἐπανάληψις, *Ἰδιαιτέρον* = διαφορετικὸ καὶ *Τετρακτὺς* = ἀπλότης, οἰκονομία.

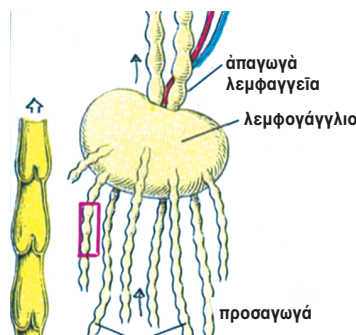
Φωτ. 2. Μακροφάγο κύτταρο.

Σχ. 3. Λεμφοφλεβικὴ κυκλοφορία.

Σχ. 4. Λεπτομέρεια λεμφικοῦ συστήματος.

Σχ. 5. Γάγγλιο καὶ λεμφοαγγεῖα.

Ἄνθρωπος	Ζωή	Πολιτισμός
σῶμα	σφρίγος	ἥθος
ψυχή	ύγεία	τέχνη
πνεῦμα	ἀγήραον	ἐπιστήμη
ἐπίγνωση	ἀειζωία	φιλοσοφία

Πιν. 2. Τετρακτύες.

Εἶναι ὑποχρεωτικά «γεγονότα» ἡ Νόσος καὶ τὸ Γῆρας στὸν ἄνθρωπο; Τουλάχιστον στὰ ἄγρια ζῶα ὄχι, ἀφοῦ τὸ γῆρας καὶ ὁ θάνατος σχεδὸν ταυτίζονται. Γιατὶ ὄχι καὶ γιὰ τὸν Ἄνθρωπο (ἂν ἄνθρωπος ᾖ), ποῦ ἡ ἀσύλληπτη δύναμη τοῦ νοῦς του μπορεῖ νὰ τὰ ἀναστρέψῃ μὲ ἐργαλεῖο τοῦ σφρίγους.

ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ. Γιὰ νὰ ἔχουμε **συνεχῆς σφρίγος** ὡς προϋπόθεση τοῦ «ἀσκηθέ-
ες καὶ ἀ-νούσιοι» (Ὅμηρ. ξ 255), τοῦ «ἄνοσος καὶ ἀγήρω» (Πλ. Τίμ. 33Α) καὶ τέλος «ἀθάνα-
τος καὶ ἀγήρω» (Ὅμ. Θ 539) ἀπαιτεῖται:

1. Ἡ διατήρηση τῆς καλῆς κατάστασης τοῦ σώματος, ἀνα-ζωογονουμένου μὲ τὴν «ἀνα-
κίνησιν» τοῦ λέμφου.

2. Ἡ ἄρμονία τοῦ ψυχισμοῦ (γαλήνη, ἀταραξία), ἀφοῦ ἀντιληφθοῦμε τὸ «ὄντως ὄν» ὄχι
μόνο μέσῳ τοῦ Πνεύματος ἀλλὰ καὶ τῆς Ἐπίγνωσης. Τὰ «πάθη ψυχῆς» καταστρέφουν
τὴν *εὐκρασία σώματος* (Ἀριστ. π. Ζ. Γεν. 2.6.37), ἥτοι τὴν ἀρίστη κρᾶση/μείξη τῶν 4 χυμῶν καὶ
4 ποιότητων, καὶ προκαλοῦν «ἄχθος» (=φορτίο) καὶ «ἄχος» (= ἄγχος, ταραχή) < ἄγχω = πνί-
γω → (Σανσ. agham → (Lat.) anxius).

Ὅπως προείπαμε τὸ **ἄγχος** εἶναι ἡ μὴ-δράση (θλίψη, φόβος) ἢ ὑπερ-δράση (θυμός, ἐπιθε-
τικότητα). Ἡ θεραπεία τῆς ψυχοσωματικῆς διαταραχῆς, τῆς **νόσου**, ὠλοκληρώνετο στὰ Ἀσκλη-
πιεῖα (300 ~ 380 σὲ ὅλη τὴν «οἰκουμένην»!) σὲ 4 στάδια: κάθαρσις - ἀνακούφισις - ψυχαγω-
γία - αὐτογνωσία.² [Ἡ «μείζων» χειρουργικὴ ἐγένετο ἄλλοι].

Η ΕΠΙΤΕΥΞΗ. Ἡ δημιουργία καὶ διατήρηση «ύψηλου» σφρίγους ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν
ἐνεργοποίηση τοῦ ἀνοσοποιητικοῦ μας συστήματος (λεμφικοῦ/immune). Τὸ σῶμα μας ἀπο-
τελεῖται ἀπὸ 70% νερὸ (ύγρὰ 75%). Ἀφαιρουμένου τοῦ σκελετοῦ τὰ ὑγρά εἶναι ἄνω τοῦ 95%!

Ποσοτικά εἴμαστε «ἓνα σακκὶ ὑγρὰ» μὲ χιλιάδες ὁργανικὲς ἐνώσεις (πρωτεΐνες, λίπη, σάκ-
χαρα, ὁρμόνες, DNA κ.ἄ.). Ἐπομένως πρέπει νὰ τὰ ἀνα-κινούμε μὲ μέτρο, ὄχι νὰ τὰ τα-
ράζουμε. Πῶς;

1. Νὰ διατηροῦμε σὲ καλὴ κατάσταση τοὺς «χυμούς» μας, ἰδίως τὸν **λέμφον**, «διαχειρι-
ζόμενοι» σωστὰ λ.χ.τὴ μύξα. (Πιν. 3)

2. Νὰ τὸν ἀνα-κινούμε ἄρμονικά καὶ μὲ μέτρο, ἥτοι οὔτε ἀκίνησία (λίμνασις) οὔτε ταραχὴ
καὶ μὲ ρυθμούς ἀναλόγους τῆς ἡλικίας/ἰδιοσυγκρασίας κάθε ἀτόμου (ἰδιαιτερότης). Ἡ
κίνηση γίνεται εἴτε ἀκούσια (λόξυγγας) εἴτε ἐκούσια (τραντάγματα, τεντώματα, ἀγγίγματα,
χορός).

3. Τὸ «ἀγαθὸν σφρίγος» προϋποθέτει **ψυχικὴ ἰσορροπία**, γαλήνη, ἔλλειψη ἄγχους. Ὅσοι
ἐπιτυγχάνεται ἡ πλήρης ἀνοσία. Ὁ σοφὸς Ἐπίκουρος μὲ τὰ 100 –γνωστὰ– βιβλία του
(ἀπέμειναν 3 ἐπιστολὲς καὶ οἱ «Δόξεις») τὴν ὠνόμαζε **γαληνισμόν** καὶ μακαριότητα, κυρίως
ὁμως ἀρνητικά: ἀπονία, ἀταραξία, ἀλυπία κ.ἄ.

Πῶς ὁμως θὰ τὴν ἐπιτύχουμε, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν συνεχεῖς ἐρεθισμοί; Μὲ τὴ Λογικὴ. Ἀντι-
λαμβανόμενοι τὸ «σφάλμα» τοῦ Νοῦ, ποὺ διαμορφωμένος ἐπὶ χιλιετίες διαιωνίζει τὸ ἐκάστο-
τε πρόβλημα. Ἀντιθέτως ὅλα τὰ (ἄγρια) ζῶα ἀντιδρῶν ἄμεσα σὲ ἐξωτερικὲς ἐπιδράσεις μὲ στοι-
χεῖα τοῦ ἄγχους (φόβος, ἐπιθετικότητα κ.ἄ.), ποὺ λήγουν μὲ τὴ λήξη τῆς δράσης!

Τίποτα δὲν ἔχει ἀπασχολήσει περισσότερο τὸν Ἄνθρωπο ὅσο ὁ «ψυχισμός» του. Ἀναρίθ-
μητα τὰ βιβλία, πολλὰς οἱ μέθοδοι βελτίωσης (γιόγκα, ζέν, τσί-τσάι, ρεϊκί κ.ἄ.). Ὅμως κάποτε
ἀρκεῖ ἓνα βλέμμα στὴ φύση ἢ τὸ ἄκουσμα μιᾶς φράσης νὰ μᾶς «ἀνοίξῃ» τὰ μάτια, σὰν ἐκλαμ-
ψη.¹ Κάποτε ἀκουσα ἓνα τραγούδι: «ντέρτι καὶ μαράζι πού 'χω στὴν καρδιά». [Σημ. Τὰ τουρ-
κικὰ dert, maraz προέρχονται ἀπὸ τὸ «δερτὸς» (= δαρμένος) καὶ «μαρασμός».]

Εἶναι τὰ δύο εἶδη προβλημάτων 1. Τὰ **ὀξέα**, με ἔντονη ἀλλὰ παροδική ἐπίδραση (χωρισμός, ἀπόλυση) καὶ 2. Τὰ **χρόνια**, ἓνα μόνιμο ἄλτο πρόβλημα (ἀσχήμια, φόβος θανάτου), τὸ μαράζι. Στὰ πρῶτα βρισκόμεναι λογικὲς λύσεις ἢ τὰ ἐγκαταλείπουμε. Τὰ δεύτερα κατανοοῦν ἐσωτερικὴ κατάσταση, νοοτροπία. Ἡ καταστροφή συνεχής.

Ἀποτέλεσμα ἡ ἔλλειψη σφρίγγους, ἡ «**δυσκρασία**» τοῦ λέμφου, ἡ νόσος, τὸ γῆρας, ὁ θάνατος. Δὲν βάζουμε ποτέ στὴν πλάστιγγα ἀπὸ τὴ μιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἄλλη τὸ μαράζι· αὐτὸ ἀξίζει τόσο πολὺ; Ἡ -ἄν θέλουμε- τὸ πετάμε;

4. Καὶ ἂν δὲν ἔχουμε τὴ δύναμη ἢ δὲν φθάνη ἡ λογικὴ, τότε ἂς «δοῦμε» πῶς λειτουργεῖ τὸ **εἶναι** μας χωρὶς κρίση, τὴ στιγμή πού συμβαίνουν. Τότε ἔρχεται ἡ «ἐπίγνωσις» τοῦ ὄντως ὄντος, μιὰ θαθεῖα, πρωτόγνωρη κατανόηση ὅτι **τίποτα δὲν ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ αὐτῆς τῆς μοναδικῆς καὶ ὑπέροχης ζωῆς μας!**

Καὶ ἡ «κοροϊδία» ἀποκαλύπτεται. Μποροῦμε πιά νὰ **ἀνα-προγραμματίσουμε** τὸ Εἶναι μας, τὸ DNA μας, σβήνοντας ἀρνητικὰ προγράμματα διδαγμένα ἀπὸ τὴ βρεφικὴ ἀκόμα ἡλικία (Dr. Guillet).⁵ Δὲν θὰ ἀσχολούμεθα με τὸ σῶμα μας οὔτε αὐτὸ θὰ μᾶς ἀπασχολῇ, ἀφοῦ ἄνοσο θὰ ἀναπλάθεται ἀενάως. Καὶ τότε ἐλεύθεροι θὰ ἀναπτύσσουμε τὴ **δημιουργικὴ** σκέψη καὶ τὸν ψυχισμό μας.

ΜΕΣΑ ΑΝΑΚΙΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΛΕΜΦΟΥ. Ἀπὸ τοὺς ἑκατοντάδες Ἑλληνες «ιητροὺς» (ψυχοσωματικοί) λίγα ὀνόματα ἔμειναν καὶ ἐλάχιστα βιβλία τους μετὰ τὴ «δοθῆναι» τοῦ γιαντῆ. Ἀπὸ τοὺς δικούς μας «ὁσίους» Γαληνὸ, Ἱπποκράτη, Ὁρειδάσιο, Ἀρεταῖο, Συρρανὸ, Λέοντα ἐλήφθησαν οἱ ὅροι πού προτείνουμε (**Πίν. 3**):

ύγρά	στοματικὴ δράση		ἄψις = ἀγγίγμα	κινήσεις	
	ἀκούσια	ἐκούσια		ἐντατικές	ρυθμικές
μύξα	λύγξ=λόξυγκας	ἀπαγγελία	ἀνά·τριψις	σφίξις	ἀνα·κίνησις
σίελος	πτάρμος=φτάρνισμα	ἄσμα	μάλαξις	τάνυσις=τέντωμα	ὄρχησις=χορός
δάκρυ	ἐρυγκός=ρέψιμο	κραυγή	ψηλάφισις	σεῖσις=ταρακούνημα	χειρονομίαις (tai-tsi)
ἰδρώς	θῆξ	γέλως	δακτύλις	συστροφή	σκιαμαχία
ἐρωτικά	χασμός=χασμουρητό	μορφασμός	γαργαλισμός	ἀφ·αλμός (ἐπιτόπιο)	ἀναπνοή
οὐρα	ρίγος=ἀνατριχίλα	χειρισμός	πίεσις	χαλάρωσις (relax)	στάσεις

Πίν. 3. Ἀνακινήσεις τοῦ λέμφου.

1. Ἐνεργοποιούμε τὰ **ἐξωτερικά** ὑγρά τοῦ σώματος. Αὐτὰ ἐνώνονται μετὰ τὰ ἐσωτερικά, ἰδίως μετὰ τὸν λέμφο, ἀφοῦ εἶναι παρόμοια, παραγόμενα ἀπὸ ἀδένες ἢ βλεννογόρους. «Διαχειρίζομαστε» –δὲν σιχαινόμαστε– λ.χ. τὴ **μύξα** μας ξεπλύνοντας τὴ μύτη ἢ ξεφυσώντας δυνατὰ/ἀπότομα. Ἄν ἀπὸ κρῦο ἢ οὐσίαις «τρέχη» ἢ μύτη χαρῆτε, εἶναι ἀναγκαῖο (δὲν φοβόμαστε τίποτα). Ἐτσι χρησιμοποιοῦμε καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

2. Κινεῖται ὁ λέμφος **ἀκούσια**– με δράσεις πού ἀφήνουμε νὰ ἐκδηλώνονται ἐπιτείνοντάς τε σὲ χρόνον καὶ ἔνταση, λ.χ. τὸν λόξυγκα. Ὅλες ἰδίως τὸν βῆχα, τὸ χασμουρητό, τὸ ρῖγος– καὶ μάλιστα νὰ τις προκαλοῦμε. Πείραμα: πέφτοντας στὸ κρῦο κρεβάτι, τὸ βαθὺ χασμουρητὸ φέρει ἡδονικώτατη ἀνατριχίλα σὰν ὄργασμὸ («βροχή» στὸν «ἐγκέφαλο»).

3. Ἡ διὰ τοῦ **λόγου ἐκούσια** ἐνεργοποίηση τοῦ λέμφου γίνεται μετὰ συλλαβῆς, φράσεις, ἀπαγγελίας κ.λπ. Τὸ γέλιο καὶ τὸ χαμόγελο (ὄρα Κούρους, Βούδα...), ἔστω καὶ ψεύτικο (μορφασμός), ἰδίως ὅταν ὑπάρχη ἄγχος, εἶναι εὐεργετικό. Μὴ τὸ ξεχνᾶτε!

[Σημ.: Ὁ λόγος– συλλαβισμὸς καὶ τὸ γέλιο εἶναι οἱ μόνες ἀντιδράσεις καθαρὰ ἀνθρώπινες·

κανένα ζώο δεν μιλά ούτε γελά. Ο Δ. Λάμπρου («Δ», τ. 256) ταυτοποίησε εϋφυνέστατα τις λέξεις - έννοιες ΛΕ•ΓΩ = ΓΕ•ΛΩ.]

Και οι έκφράσεις με μορφασμούς και κινήσεις δακτύλων («χειρισμοί») είναι άμετροιτοι.

4. Τα **ἀγγίγματα** –π.χ. μάλαξις¹⁰– από έμας ή από άλλους είναι ωφέλιμα για την καλή λειτουργία του λέμφου. Η **δακτύλις** (shi-atsu) –πίεση με δάκτυλα σε ειδικά σημεία– αποσυμφορεί συσσωρευμένη άρνητική ενέργεια. Ο **γαργαλισμός** όμως γίνεται μόνον από άλλο (άγαπημένο) πρόσωπο «της λυγγός πέπασαι... και τον παρμόν προσενεχθείναι... τό κόσμον (= ή άρμονία) του σώματος επιθυμεί ψόφων (= ήχων) και γαργαλισμών» (Πλ. Συμπ. 189). Πλήρης περιγραφή ένεργοποίησης γαγγλίων!

5. Έντατικοποιούμε τό άνοσοποιητικό σύστημά μας με **τεντώματα** και **ταρακουνήματα**. Με τά μέν «ανοίγει» τό σώμα, άπελευθερώνονται άρθρώσεις, διοδοι και με τά δέ «ζω-ντανεύει» ό λέμφος.

6. Τέλος οι **άνα·κινήσεις** γίνονται με τό ρυθμό άναπνοής/καρδιάς. Έκφράζονται δέ με **χορό** (άγώνες στα Όλύμπια κ.ά.), με **χειρονομίες** (tai-tsi)⁶ «όρχήσεως και σκιαμαχίας μεταξόν» (Όρειδάσιος VI 2), όπως άσκειτο ό Σωκράτης (Ξεν. Συμπ. II 19) και με **σκια·μαχία** (άσκήσεις karate) «χρήσιμος εις νέυρω άκράτειαν» (Όρειδ.), όχι «άψιμαχία».

Ο ΣΚΥΛΟΣ ΚΑΙ Η ΓΑΤΑ. Από τις άνω έξι ομάδες «δράσεως» ό καθείς μας τις χρησιμοποιεί όλες ή επιλέγει αυτές που του ταιριάζουν ή βρίσκει και άλλες· μοναδικός, «ιδιαιτερος» ό κάθε άνθρωπος!

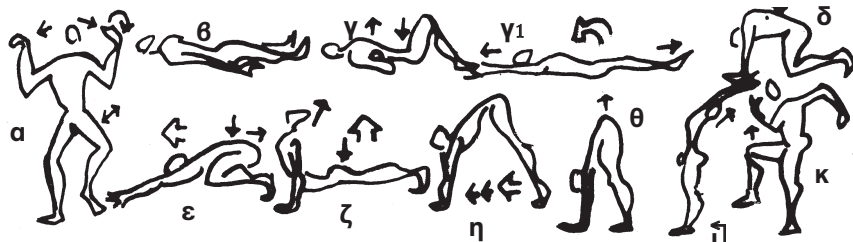
Βασική προϋπόθεση –μή τό ξεχνάμε– ή **επίγνωση** της λειτουργίας του άγχους, ή άπελευθέρωση του νου με τη «γαλήνη» (αιολ. γέλα·να!). Τότε οι «άσκήσεις» έχουν αποτέλεσμα.

Αυτές στηρίζονται στην παρατήρηση των ζώων⁷ αν δέν είναι σε «φόρμα» < μορφή, διατηρώντας τό σφρίγος, δέν επιδιώνουν. Στο χωριό παρακολουθώντας τη ζωή των ήμιάγριων σκύλων και γάτων (όχι του «σαλονιού») επέλεξα τις «σεισεις» (τραντάγματα) του σκύλου όταν βγαίνει από τό νερό και τις «τανύσεις» της γάτας όταν ξυπνά.

Με βάση αυτές προτείνω «σειρά άσκήσεων» (séance) για συνεχές σφρίγος, άνοσία. Προσαρμώστε τις, βελτιώστε τις.

ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ. Τό κάνουμε δύο φορές τουλάχιστον ήμερησίως, όταν ξυπνάμε και πρό του ύπνου. Προτείνω ως βέλτιστο συνολικό χρόνο τά 6' (λεπτά). Μειώστε το ή και διπλασιάστε το ανάλογα με την ήλικία σας, ιδιοσυγκρασία, κατάσταση. Όλες οι άσκήσεις γίνονται με ρυθμική **άναπνοή** (βαθείά, άργή, άνετη) [P] ή/και με Είσοπνοή - **Κράτημα** άναπνοής, λ.χ. οι τανύσεις [Ε.Κ.]. Έκτελούνται σε συνέχεια σάν χορός, με άρμονικές έναλλαγές ύπερέντασης - χαλάρωσης.

1. Ταρακουνάμε άπαλά/ρυθμικά/έντονα όλα τά μέλη μας (ΣΚΥΛΟΣ) αρχίζοντας από τό κεφάλι, χέρια, κορμό, πόδια με άκίνητα τά πέλματα (**Σχ. 7Α**). Έπειτα όλα μαζί, σάν τρελλός χορός. Χρόνος = ½. Ρυθμική άναπνοή [P].

Σχ. 7. Οι άσκήσεις άνακίνησης λέμφου.

2. Ξαπλώνουμε ανάσκελα σὲ πλήρη χαλάρωση, σὰν κουρέλι. ½(Σχ. 7B).

3. Μὲ λυγισμένα γόνατα (Σχ. 7Γ) πιέζουμε μὲ τὰ ἀκροδάκτυλα τὴν σπονδυλικὴ στήλη ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἀπὸ τὴ δάση τοῦ κρανίου μέχρι τὴν πλάτη (Σχ. 6) στὰ chakras,⁶ ἀνὰ 4". Μετὰ βάζουμε τὶς παλάμες στὸ ἔδαφος πιέζοντας τὴν πλάτη μέχρι τὴ δάση τῆς λεκάνης (πρὸς τὸ τέλος κάνουμε γροθιές) ὅλα μὲ προσοχή. *Εἶται ἐλευθερώνουμε σπονδύλους/λεμφογάγγλια. 2.

4. Τεντώνουμε χέρια - πόδια, μετὰ χαλάρωση, 4 φορές. Μὲ αἰώρηση καὶ στροφή γυρίζουμε «στὰ τέσσερα»⁸ (Σχ. 7Γ1, 7Δ, 7Ε) καὶ μαλακά ἀρχικά, τεντωνόμαστε πρὸς τὰ πίσω (ΓΑΤΑ) καὶ ρυθμικά πρὸς τὰ κάτω. 1. [Σημ.: Τὰ τόξα → σημαίνουν τάση καὶ τὰ ⇒ ἐπόμενη κίνηση].

5. *Εἵπεται μαλακά περνώντας ἀπὸ τὴ θέση 7δ φθάνουμε στὴ «ΣΑΥΡΑ» (Σχ. 7Ζ). Εἰσπνοὴ - κράτημα - μπουύμυτα - ἐκπνοὴ 4 φορές, ὑπερτεντώματα. ½

6. Μὲ συνεχή κίνηση σηκώνουμε τὴ λεκάνη (Σχ. Η) σὲ σχῆμα «Λάμδα» (ὀνομασία τοῦ ὑγιεινιστῆ Α. Τσακαλιᾶ). Μὲ μικροκινήσεις πλησιάζουμε τὰ πόδια στὶς παλάμες (Σχ. 7Θ) καὶ -ὅταν δὲν μπορούμε... ἄλλο- σηκωνόμαστε ὀρθιοί. ½ Εἰσπνοὴ - κράτημα - ὀρθιοί - ἐκπνοή.

7. Στὴ συνέχεια ὑψώνουμε τὰ χέρια σὲ ὑπερανάταση (εἰσπ. - χαλάρ.) [Σχ. Ι] ½.

8. Ἀφοῦ κάνουμε τὸ ⑦ 4 φορές, ταρακουνᾶμε ὅπως τὸ ① ἀλλὰ πιὸ ἔντονα [Σχ. Κ], σὰν τὸν πυρρίχιο Ποντιακὸ χορὸ «Βάχχος ρυθμὸς» (Ξεν.), μὲ γκριμάτσες, συλλαβές, κινήσεις δακτύλων. ½

9. Μετὰ ἀπὸ ὀρθία χαλάρωση 5" (δευτερόλεπτα) ἀρχίζουμε ἐπιτόπιο τροχάδην, ἀργὰ στὴν ἀρχή, ἐπιταχυνόμενο μέχρι τὴ μέγιστη ἔνταση. ½. [Σύνολο χρόνου 6'.]

ΣΥΝΟΨΗ-ΙΔΕΕΣ. Μποροῦμε λοιπὸν νὰ καταργήσουμε τὶς ἀσθένειες μέσῳ τῆς κίνησης τοῦ λέμφους, τοῦ σφρίγους, τῆς ἀνοσίας; Καὶ τὸν «κακο-θάνατο» μὲ τὴ συνεχή νεότητα; Ναι, ἂν κατανοήσουμε τὸν μηχανισμό τοῦ ἄγχους καὶ ἀποβάλουμε σὰν βρωμιές τὶς ἔννοιες «ἁμαρτία», «φόβος», «τύψεις» καὶ ἀναπρογραμματίσουμε τὸ DNA τῶν κυττάρων μας ἐγγράφοντας «ἀνδρεία», «σέβας», «ἀξίες»...

Καὶ μετὰ τί; Μόνον ὅταν γίνη ἡ πλειοψηφία τῶν ἀνθρώπων *Ἀνθρωποὶ «χαρίεις», τότε «ἀγήραοι» θὰ τρεφώμαστε/ντυνώμαστε/οἰκοῦμε **μόνο** μὲ συμπαντικὴ ἐνέργεια, πετώντας στὰ σκουπίδια τὴν «ἀνθρωποκτόνον» (Κ.Δ. Ἰωάν. 8.44) ὑψηλὴ τεχνολογία.

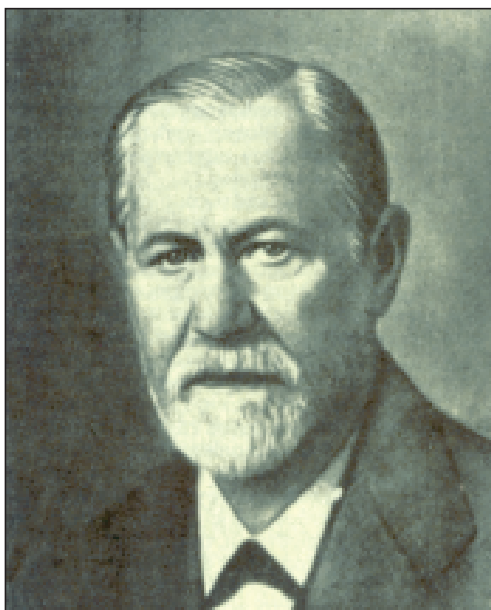
Βιβλιογραφία

1. Κ. Καρμιράντζος, «Ἐπίγνωση», «Δ», τ. 228.
2. Κ. Καρμιράντζος, «Ἀσκληπιεῖα», «Δ», τ. 216.
3. Κ. Καρμιράντζος, «Τετρακτύς», «Δ», τ. 239.
4. «Immunology», α. I. Roitt..., 6. «Holbrow Reeves».
5. Α. Τσακαλιᾶς, «Τὰ μυστικά Ὑγείας - Μακροδιότητα».
6. Κ. Καρμιράντζος, «Γιόγκα καὶ Ἑλληνες», «Δ», τ. 240.
7. Κ. Κάσης, «Ἀληθινὴ Ἱστορία Ἑλληνισμοῦ καὶ Προϊστορία».
8. Α. Τσακαλιᾶς, «Ἀειζωία», ἐκδ. Βερέτας.
9. Linda Clark, «Πρόγραμμα ἀναζωογόνησης», ἐκδ. Διόπτρα.
10. Dr. Vodder, «Λεμφικὸ μασάζ», Κέντρο Μεσογειακῆς Δίαιτας.

Κωστῆς Καρμιράντζος
Ἀρχιτέκτων ΕΜΠ

Η ΕΒΡΑΪΚΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ, Ο ΦΡΗΝΤΡΙΧ ΝΙΤΣΕ

Τὸ 1992 ἐξεδόθη τὸ βιβλίο τοῦ Irvin D. Yalom «Ὅταν ἔκλαψε ὁ Νίτσε». Στὴν Ἑλλάδα κυκλοφόρησε τὸ 2001. Ὁ συγγραφέας του εἶναι ὁ πλέον σημαντικὸς ἐν ζωῇ ἐκπρόσωπος τῆς ὑπαρξιακῆς (ἐδραϊκῆς) σχολῆς ψυχολογίας, τῆς ὁποίας ἡ σύσταση ἀνάγεται στὸν γιατρὸ Γιόζεφ Μπρόιερ καὶ τὸν φίλο καὶ συνεργάτη του, τὸν περίφημο Ζίγκμουντ Φρόυντ. Ὁ Irvin D. Yalom θεωρεῖται αὐθεντία καὶ στὸν χῶρο τῆς ὁμαδικῆς ψυχοθεραπείας.

Ζίγκμουντ Φρόυντ: Ἡ Γνώση (συνεπῶς καὶ ἡ Αὐτογνωσία) ὑπόκειται στὴν συμβατικότητα καὶ συνεπῶς τὸ γινῶσκον ἄτομο «ἐντάσσεται» (ἡ ἰουδαϊκὴ ἐξουσιαστικὴ σκοπιμότητα τῆς μαζικῆς ψυχολογίας τῶν κυβερωμένων).

θίσταται σαφές ὅτι ὁδηγοῦν τὴν ἀνθρωπότητα **σὲ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετους δρόμους**. Πῶς ὁμως ἀντιπαρατίθενται αὐτὲς οἱ δύο κοσμοθεωρίες; Ποιὲς εἶναι οἱ θεμελιώδεις διαφορὲς τῆς Ἑλληνικῆς ἀνάλυσης τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἐδραϊκῆς ψυχανάλυσης;

Μὲ τὸ «γνῶθι σ' αὐτὸν» οἱ Ἕλληνες (ὅπως αὐτὸ ἐκφράσθηκε στὴν φιλοσοφία τους καὶ στὴν Ἑλληνικὴ Τραγωδίᾳ ἀλλὰ καὶ στὴν ἀλλοιωμένη λόγω παιδιόθεν χριστιανικῶν ἐπιδράσεων φιλοσοφία τοῦ Νίτσε) ἐπιζητοῦν νὰ ὁδηγήσουν τὸν ἄνθρωπο στὴν **αὐτογνωσία**, στὴν ψυχικὴ ἰσορροπία, στὴν ἀνάπτυξη τῶν δυνατοτήτων, τῶν δημιουργικῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἀληθινῆς προσωπικότητος τοῦ ἀτόμου, στὴν ἀπελευθέρωση μέσῳ τῆς

Τὸ ἐν λόγῳ βιβλίο εἶναι μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖο ἀναφέρεται σὲ πραγματικὰ πρόσωπα, τὸν Γερμανὸ φιλόσοφο Φρήντριχ Νίτσε καὶ τοὺς γιατροὺς Γιόζεφ Μπρόιερ καὶ Ζίγκμουντ Φρόυντ καὶ περιγράφει τὴν φανταστικὴ συνάντησιν τοῦ Φ. Νίτσε καὶ τοῦ Γ. Μπρόιερ στὴν Βιέννη τοῦ 1882, μὲ ὅλες τῖς φιλοσοφικὰς καὶ ψυχολογικὰς προεκτάσεις, καὶ ὁ συγγραφέας θεωρεῖ ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ἔχη μία τέτοια συνάντησις. Στὸν πρόλογό του ὁ Yalom ἀναφέρει ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα ἐπεδίωξε νὰ διερευνήσῃ τὴν ἀνθρώπινη σχέση ἀνάμεσα σὲ θεραπευτὴ καὶ θεραπευόμενον, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν σχέση τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νίτσε μὲ τῖς ἀρχὲς τῆς ψυχοθεραπείας.

Στὴν πραγματικότητα τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ πραγματεύεται τὴν **σύγκρουση** δύο κόσμων, δύο διαφορετικῶν πρῖσματων θεωρήσεως τοῦ κόσμου· τοῦ Ἑλληνικοῦ, πὺν ἐδῶ ἐκφράζεται ἀπὸ τὸν Φ. Νίτσε καὶ τοῦ Ἑδραϊκοῦ, πὺν ἐκφράζεται ἀπὸ τὸν Γ. Μπρόιερ (καὶ δεδαίως, κατ' ἐπέκτασιν, τὸν Ζ. Φρόυντ). Πρόκειται γιὰ δύο διαφορετικὰς κοσμοθεωρίας, πὺν στὸ παρελθὸν πάλεψαν σκληρὰ καὶ σήμερᾳ ἡ μάχη κορυφώνεται, καθὼς κα-

ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ

γνώσης και κατά συνέπεια στην μετάβασή του από την **ἀ-λογία** στον **Λόγο**. Ο Νίτσε μιλά για τὸν ἐξελιγμένο ἄνθρωπο, πὺν ξεπερνᾷ τοὺς περιορισμοὺς πὺν τοῦ θέτει ὁ ἴδιος τοῦ ὁ ἑαυτὸς καὶ ἐπιλέγει τὴν πορεία τοῦ με αὐτοσυνειδησία. Τὸ μέσον ἐπίτευξης ὅλων τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὁ **Λόγος**. Αὐτὸς ἀναδεικνύει τὸ ἄτομο σὲ συνειδητὸ, αὐτοδύναμο καὶ δημιουργικὸ ὄν.

Σὲ ἀντιδιαστολή με τὰ ἀνωτέρω, ἡ Ἑβραϊκὴ σχολὴ ψυχανάλυσης ἐπιδιώκει ὄχι τὴν αὐτογνωσία καὶ τὴν ἐλευθερία ἀλλὰ τὴν ἔνταξη τοῦ ἀτόμου στὴν κοινωνία, μέσῳ τῆς ὁποίας ἀποφεύγονται οἱ τριγμοὶ τῆς καθεστηκυίας τάξης, πὺν μποροῦν νὰ προκαλέσουν ἄτομα τὰ ὁποία δὲν ἀκολουθοῦν τοὺς κανόνες τῆς.

Ἀντὶ τῆς ψυχικῆς ἰσορροπίας καὶ τῆς ἀνάδειξης τοῦ ἀτόμου ἐπιχειρεῖται ἡ **σὺμπλευσὴ** τοῦ με τοὺς «κοινωνικὰ ἀποδεκτοὺς» καὶ μοιραία καὶ ἡ ἰσοπέδωσή του. (Σημειωτέον ὅτι ἡ «ψυχοθεραπεία» τῆς ἔνταξης χρησιμοποιήθηκε κατὰ κόρον στὰ μαρξιστικά, δολικληρωτικά καθεστώτα). Ἡ μέθοδος πὺν ἐπιλέγεται στὸ μυθιστόρημα εἶναι ἡ «**ὑπνωσις**»(!), ἡ ὁποία, σύμφωνα με τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ Μπρόιερ, φέρνει στὴν ἐπιφάνεια ξεχασμένα ψυχικὰ τραύματα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καταπολεμᾷ τὰ συμπτώματά τους.

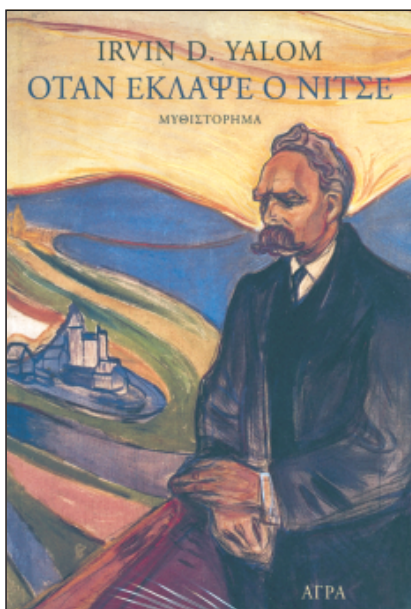
Ἄς ἐπανεέλθουμε ὁμως στὴν παρουσίαση τοῦ βιβλίου. Στὴν ἀρχὴ ὁ ἀναγνώστης παρακολουθεῖ μεῖ ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον τὴν ἀναμέτρηση τῶν δύο κόσμων. Βλέπουμε ἀπ' τὴν μιὰ μεριὰ τὸν Νίτσε νὰ ἐκθέτη με χρυστάλλινη διαύγεια τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς του, τόσο τὰ προβλήματα τῆς υγείας του ὅσο καὶ τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὴν ζωὴ καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἀπόψεις οἱ ὁποῖες ἀντικατοπτρίζουν τὴν τόλμη αὐτοῦ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, τὸ μεγαλεῖο του, **τὴν ἀναζήτηση τοῦ ἰδανικοῦ** καὶ τὴν περιφρόνηση τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς συμβατικότητας.

Ὁ Νίτσε περιφρονεῖ ὅτιδήποτε φτηνὸ καὶ χυδαῖο καὶ ἀναζητᾷ τὸ ὑψηλὸ **με ὁποιοδήποτε τίμημα**. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ μιὰ ομάδα ἀτόμων τῆς «**ἀντίπερα ὄχτης**» προσπαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ ὅτι τὰ προβλήματα υγείας του ὀφείλονται στὴν «ἀπόγνωσή» του, στὸ φιλοσοφικὸ καὶ ψυχικὸ ἀδιέξοδο πὺν ἔχει περιέλθει.

Ἡ «ἀνίερση» αὐτὴ συμμαχία προσπαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ ὅτι αὐτὸ πὺν πάσχει, πὺν χωλαίνει, εἶναι ἡ φιλοσοφία καί, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὸν στόχο τῆς, μετέρχεται ἀδίστακτα παντὸς μέσου. (Ἀξιοθαύμαστος ὁ ρόλος τῆς... γραμματέως τοῦ Φρόντ Σαλώμης - Πὺν Σαλομέ...). Ὁ Νίτσε ἐξηγεῖ ὅτι «τὸ *σῶμα* τοῦ εἶναι ἄρρωστο, ὄχι ὁ ἴδιος, ἡ οὐσία

Φρῆντιχ Νίτσε: Ἡ Γνώση (καὶ ἡ Αὐτογνωσία) εἶναι προϋπόθεση ἀλήθειας («ἀλήθεια τῶν νοημάτων» πὺν δίδουμε στὰ πράγματα) καὶ ἐλευθερίας –συνεπῶς δὲν ὑπόκειται σὲ συμβάσεις, δὲν ὀδηγεῖ στὴν ἔνταξη καὶ κατακτᾶται ἀντὶ παντὸς τιμήματος– ἀκόμη καὶ τῆς «ἀπόγνωσης».

‘Ο κορυφαίος σύγχρονος Έβραϊός ψυχολόγος Ίρβιν Ντ. Γιαλόμ στο άνω έργο του αντιπαρατάσσει την έδραϊκή αντίληψη περί ζωής στην έλληνική (όπως την «είσέπραξε» ο Νίτσε) και φυσικά την δικαίωνει, καταδικάζοντας σέ αδιέξοδο («απόγνωση») τούς φορείς τής άλλης θεωρήσεως τής πραγματικότητας.

κατά τις τελευταίες δεκαετίες για προφανείς λόγους.

Κατά την γνώμη μου ο Yalom έγραψε ένα έργο **σχοπιμότητας**, τó όποιο στέλνει τó μήνυμα ότι τó Έλληνικό πνεύμα, ό Έλληνικός τρόπος σκέψης οδηγεί σέ αδιέξοδο και **πρέπει** νά ύποτάσσεται στόν Έβραϊκό. Στόν επίλογο τού έργου, έμμέσως πλύν σαφώς, αφήνει νά έννοηθί ότι **δέν** ύπάρχει άλλος δρόμος για τούς ανθρώπους. Μόνον αυτός, κατά τόν Yalom, δίνει **λύσεις**. Λύσεις ύποταγής και άνελευθερίας βεβαίως. ‘Ο τρόπος πού προσπαθει νά «**αποκαθιλή**» τόν Νίτσε και κατ’ έπέκτασιν νά άμαυρώση την Έλληνική προσωκρατική φιλοσοφία, φορέας και θαυμαστής τών ιδεών τής όποίας ύπηρεξέ ό Γερμανός φιλόσοφος, είναι κατάπτυστος και δέν ύπάρχει άμφιβολία ότι τó διδλίο αυτό είναι προϊόν «**συνεργασίας**» τού Yalom και όμοϊδεατών του, προκειμένου νά περάσουν μία συγκεκριμένη γραμμή. Έν κατακλείδι ό Irvin Yalom είναι ένας **στρατευμένος** συγγραφέας τής έδραϊκής κοσμοθεωρίας, ή όποία λειτουργεί ως μέσον «**συνέτισης**», «**ένταξης**», **χαλιναγώγησης** και **έξουσιασμού** τών ανθρώπων.

του, ότι έχει ένα **γιατί** για τó όποιο ζή, μία **άποστολή**», την άναζήτηση τής αλήθειας, την όποία όμως έλάχιστοι μπορούν νά άντέξουν. Κι άν ή άναζήτηση τής αλήθειας κοστίζει, λαδώνει την ψυχή και τó σώμα, ό Νίτσε είναι έτοιμος νά πονέση.

Πώς νά γίνουν κατανοητά όλα αυτά άπό ανθρώπους πού άναζητούν τόν συμβιβασμό, τó εύκολο, τó βολικό; Ποιός είναι διατεθειμένος ακόμα και νά άρρωστήση για την αλήθεια; Όσο εξέλίσσεται ή πλοκή τού διδλίου, τόσο κλιμακώνεται και ή ύπουλη προσπάθεια τού I. Yalom νά μειώση, ακόμα και νά έκμηδενίση τόν Νίτσε.

Δέν παραλείπεται βεβαίως (σύμφωνα μέ την πάγια τακτική) και ή άναφορά στην άνάπτυξη τού άντισημιτισμού στην Αύστρία τού 1882, ή όποία άποτελεί βολή κατά τού Νίτσε, την στιγμή πού ό τελευταίος έχει κατηγορηθί ως ό θεωρητικός θεμελιωτής τού Ναζισμού – για νά «**καταντήση**» τελικά, πάντα σύμφωνα μέ τις **φανασιώσεις** τού Yalom, νά ύποκλιθί συντετριμμένος στό «**μεγαλείο**» τής έδραϊκής ψυχανάληψης! ‘Ο Yalom παρουσιάζει τεχνηέντως την ήττα τού Μπρόιερ σέ προσωπικό έπίπεδο, τó αδιέξοδο, τόν συμβιβασμό του και τέλος την **συμμόρφωση** του στίς άπαιτήσεις **τών άλλων** σέ **νίκη!**

Παροτρύνει μάλιστα τόν Νίτσε νά κάνη τó ίδιο. Τέλος ό Yalom κατεβαίνει στό τελευταίο σκαλί τής ήθικής έκπτωσης, ρίχνοντας την γνώστη «**βολή**» κατά τού Νίτσε: «**συφιλιδικός**», κάτι πού ουδέποτε διαγνώσθηκε, αλλά διαδόθηκε

ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ

Προτάσεις

‘Η Έλλαδική Έκκλησία, όπως και ο Ποντίφex, θα επιμείνη για την «ρητή αναγνώριση των χριστιανικών παραδόσεων και αξιών της Ευρώπης» στο υπό διαμόρφωση Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Προτείνω στον Αρχιεπίσκοπο να επιμείνη στην κατοχύρωση των επτά (7) Αναθεματισμών εναντίον των Ελλήνων, οι οποίοι και να ψάλονται επίσημως από όλα τα εν Ευρώπη Δόγματα άπαξ του έτους. Καλό θα είναι να αναγιγνώσκεται την ίδια ημέρα και ο άφορισμός του Πατριαρχείου για την Έπανάσταση του 1821, ώστε να μορφωθούν οι Ευρωπαίοι. Κυρίως όμως να επιμείνουν στην επαναφορά του καψίματος στην πυρά! Αυτό και αν είναι χριστιανική «παραδοση».

A.P.

Πρύτανις Όμολογητής

Έπιστρατεύθηκε και ο γλωσσολόγος πρύτανις του Πανεπιστημίου Αθηνών (πώς αλλιώς θα σιγουράρη ο άνθρωπος την εκλογή του στην έδρα του εκκλησιοκρατούμενου «Ανώτατου Πνευματικού Ίδρύματος της Χώρας» – της Ακαδημίας Αθηνών) για να επιτεθή μέσω των στηλών του «Βήματος της Κυριακής» εναντίον του ρεύματος μελέτης του Έλληνικού Πολιτισμού, που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα. Και σαν πραγματικός παπās «βαπτίζει» το ρεύμα αυτό με θρησκευτικό χαρακτηρισμό: «νεοπαγανισμός», αλλά πετάει και μερικές δήθεν «ιστορικές» σαποννόφουσκες περί ιστορικής συμπίεσης Έλληνισμού - Χριστιανισμού, για να κολάση την άπορία των αναγνώστών του – πώς ένας γλωσσολόγος πρύτανις γίνεται «Ήρακλής της Πίστews». Αυτά να τα δούν οι διάφοροι, ελάχιστοι ευτυχώς, χλαμυδοφόροι, οι οποίοι λόγω άγνοιας αλλά κάποτε λόγω δόλου δίδουν στόχο στους «όμολογητές», περιορίζοντας το καίριο και φλέγον θέμα της αναζήτησης μιάς λιγότερο δογματικής και φαντασιακής αντίληψης της πραγματικότητας (έννοω την αναζήτηση του ελληνικού τρόπου αντίληψης της πραγματικότητας) στην αναδίωξη κάποιας θρησκείας – και μάλιστα όπως την φαντάζονται αυθαίρετα οι ίδιοι.

Γ.Σ.Π.

Ρωμαίικη σεμνότητα

Τόν περασμένο Ίούλιο καλεσμένος του Λάρυ Κινγκ στο CNN βρέθηκε ο διάσημος πλέον ελληνικής καταγωγής μουσικός Γιάννι (Γιάννης Χρυσομάλης). Σε μιά στιγμή της συνέντευξης ο Γιάννι προσπάθησε να πη πως ή λέξη «ethnic» (έθνικος) είναι ελληνική. Τότε παρενέβη ο Άμερικανός δημοσιογράφος λέγοντας «να, είναι ελληνική, όπως άλλωστε όλες οι αμερικανικές λέξεις». Ο μεγάλος μουσικός έμεινε έμβρόντητος και ως γνήσιος ρωμός ψέλλισε: «έ, όχι κι όλες, ας μην ύπερβάλλουμε»!

Π.Α.Κ.

Νέα περιούσια λάσπη

‘Ο νεοεμφανισθείς πιτσιλιστής περιούσιος λάσπης κατά του «Δανλοῦ» (βλ. τὸ σχόλιό μας με τίτλο «Περιούσια πιτσιλιόμενα λάσπης», τ. 257, σ. 16791), ο εκδιδόμενος τζάμπα και διατιθέμενος τζάμπα με πανάκριβο αλλά τζάμπα επίσης αποστελλόμενο σε χιλιάδες Έλληνες περιοδικό - επιτηρητή των «προθηκών των ελληνικών διδλιοπωλείων», μās ξαναπιτσίλισε με την περιούσια λάσπη τον: «έλλαδεμπόριο», αν και γνωρίζη όπως όλοι οι Έλληνες ότι ο «Δ» είναι τὸ μόνο με ιδιωτική πρωτοβουλία κυκλοφοροῦν έντυπο στην Ελλάδα και πὸν δέν δημοσιεύει ποτέ διαφημίσεις, και συνεπώς οι δυνατότητές του για

ἀποκόμιση ἐμπορικῶν κερδῶν εἶναι ἀπολύτως ἀνύπαρκτες. Καί τί ἐνώχλησε τὸν ἐν λόγῳ δόθρο περιούσιας λάσπης; Τὸ ἄρθρο τοῦ τ. 257 μὲ τίτλο «Ἡ ἱστορική πολιτική ἐξαλλαγή τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὸ μέλλον τῆς Πλανηταρχίας τοῦ Φόδου», καὶ συγκεκριμένα τὸ τελικὸ συμπέρασμα τοῦ ἄρθρου, ὅτι ἡ Ἀμερική δὲν ἔγινε κοσμοκράτειρα μὲ τὴ Βίβλο ἀλλὰ μὲ τὴν Ἑλληνικὴ Δημοκρατία της, τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπιστήμη - Ἐρευνά της καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐλευθερία της.

Ἄχ αὐτοὶ οἱ περιούσιοι, πόσο εὐκόλα τρομάζουν στὸ θέμα αὐτὸ (τῆς πολιτικῆς ὁμηρίας ποὺ ἔχουν ἐπιβάλλει στὶς ΗΠΑ) καὶ τρομάζοντας πόσο εὐκόλα αὐτοαποκαλύπτονται...

Γ.Σ.Π.

Τὸ ἱερὸ τοῦ ὑψίστου Διὸς

Τὸ προσωνύμιο «Υψιστος», ποὺ ἀποτελοῦσε ἐπίθετο τοῦ Διὸς, ὅπως ἀποδείχθηκε ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διὸς στὴ Μακεδονία, εἶναι δάνειο τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ πολυθεϊστικὴ θρησκεία. Ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Αἰσχύλο («καὶ τέλειον Ὑψιστον Δία», Εὐμενίδες 28), ἀπὸ τὸν Πανσανία (9.8, 5) ποὺ ἀναφέρει ναὸ τοῦ «Υψίστου Διὸς» δίπλα στὶς Ὑψιστες Πύλες τῆς Θήβας καὶ ἀπὸ τὸν Πίνδαρο (N1. 90, 11.2). Ὅμως σύμφωνα μὲ τὴν ἀποψη τοῦ ὑπευθύνου ἀρχαιολόγου (ἐφημερίς «Ἐλευθεροτυπία», περιοδικὸ «Ἑπτά» τῆς 03/08/03, σελ. 20-21): «Ἡ ἔνθρονη αὐτὴ μορφή τοῦ Διὸς Ὑψίστου ποὺ παραπέμπει στὸν Ὑψιστο θεὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης θρῐσκεται πρώτη φορὰ... Πίστευαν δηλαδὴ οἱ Μακεδόνες βασιλιάδες στὸν ἕνα Θεό».

Πῶς μπορεῖ ὅμως νὰ σχετίζεται ὁ Ἰεχωβά τῶν Ἑβραίων μὲ τὸν Ὑψιστον Δία τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ πρῶτον ὁ Ἰεχωβά δὲν ἀπεικονίζεται καὶ δευτέρον Ὑψιστος σημαίνει ἀνώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους θεοὺς (μία ξεκάθαρη πολυθεϊστικὴ ἀντίληψη); Πρόκειται βέβαια περὶ μιᾶς προσπάθειάς γιὰ νὰ πειστοῦμε πῶς ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐπεβλήθη διὰ τῆς βίας καὶ τῶν διώξεων στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ ἦταν μία φυσικὴ, ἀν ὅχι καὶ ἀναγκαία ἐξέλιξη.

Γ.Γ.

Ἑλλαδέμπορος ἐναντίον «Δ»

Γνωστὸς τηλεοπτικὸς Ἑλληνοχριστιανὸς ἑλλαδέμπορος ἰδεῶν σπεῖρες ἄφθονη λάσπη καὶ πνευματικὰ δηλητήρια μέσα ἀπὸ τὴν ἐκπομπή του, δηλώνοντας κατηγορηματικῶς καὶ ἀμετακλήτως ὅτι: «Ὅποιοι πιστεύει καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ Βυζάντιο –sic– δὲν ἦταν Ἑλληνικὸ, εἶναι πράκτωρ καὶ προδότης τῆς πατρίδος μου. Δὲν θὰ χαρίσουμε τὸ Βυζάντιο σὲ κανέναν». Συμπλήρωσε ἐπίσης ὅτι: «ὁρθῶς οἱ ἐκκλησίαι τῶν χριστιανῶν χρίσθηκαν ἐπάνω σὲ Ἑλληνικοὺς ναοὺς» καὶ πῶς «ἡ Ὁρθοδοξία ἀποτελεῖ τὴν συνέχεια τῆς ἀρχαίας θρησκείας τῶν Ἑλλήνων». Γιὰ ἀνθρώπους ποὺ δὲν γνωρίζουν γιὰ τὸ παραμῦθι τῆς Ἑλληνορθοδοξίας, αὐτὸ θὰ ἀποτελοῦσε ἐγκλημα ἐξ ἀμελείας. Ὅμως γιὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἑλλαδέμπορο, κάτοχο κάποιων ἱστορικῶν γνώσεων περὶ τῆς Ἰουδαιορθοδοξίας καὶ τῶν δεινῶν ποὺ ἔχει σπεῖρη εἰδικὰ στὴν χώρα μας, αὐτὸ ἀποτελεῖ ἐγκλημα ἐκ προμελέτης.

Κι ἐνῶ τὸ μῖσος τῶν ἐξουσιαστῶν (Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, Σιωνισμός, Βυζαντινιστές) κατὰ τὸν Ἑλληνισμό εἶναι ξεκάθαρο δηλωμένο, ὁ ἑλλαδέμπορος «πλασάρε» τὸν Ἑλληνοχριστιανισμό· δηλαδή ὅ,τι πιὸ σχιζοφρενὲς ἔφτιαξαν οἱ Ὁρθόδοξοι ἀπ' τὸ 1821 καὶ ἐντεῦθεν. Στόχος του ἡ σύγχυση καὶ ἡ τρικυμία ἐγκεφάλου τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ.

Ὅσο γιὰ τὴν θρασύτατη σνοφαντία περὶ προδοσίας πατρίδας καὶ πρακτόρων, ψαχτήκε μεταξύ σας, κύριοι ἑλλαδέμποροι: Πῶς νὰ μὴν χυδαιολογήτε, ὅταν ὁ στόχος τῶν ὑδρεῶν σας εἶναι ἀκριβῶς ἕνα περιοδικὸ ποὺ δὲν ἐπιτρέπει νὰ μπουρδολογήτε, εἰσπράττοντας τὰ κέρδη τοῦ ἐμπορεύματος «Ἑλλάς», τὸ ὁποῖο κατηλεύεσθε;

Β.Μ.

«ΑΘΗΝΑ 2004»: ΟΛΑ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ

Τὸ ψέμα τοῦ «Ἐθελοντισμοῦ» καὶ ὁ ὑποπτος ρόλος τῆς Ἐκκλησίας

Δέος μὲ πιάνει, κάθε φορὰ πού σκέφτομαι τί σημαίνουν οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὅταν ὁ σπουδαῖος αὐτὸς θεσμὸς ἐπιστρέφει στὴ χώρα πού τὸν γέννησε, ἂν μὴ τι ἄλλο ἀπαιτεῖται σεβασμὸς καὶ ἀξιοπρέπεια ἀπέναντι σὲ αὐτοὺς πού ἀγωνίζονταν γυμνοί, χωρὶς τοὺς λογότυπους μεγάλων ἐταιρειῶν, ἀπλᾶ καὶ μόνο γιὰ ἓνα δάφνινο στεφάνι. Ἡ Ὀλυμπία ὑπῆρξε σύμβολο, καὶ μεγαλύτερη δόξα δὲν μπορούσε νὰ περιμένῃ κανεὶς θνητὸς ἀπὸ τὸ νὰ στεφθῇ Ὀλυμπιονίκης μπροστὰ στὸ ναὸ τοῦ Διός.

Σήμερα ἡ δόξα παραμένει ὁ ἴδιος ὅπως τότε σκοπὸς γιὰ τοὺς ἀθλητές, μόνο πού ἡ ἀξία τῆς διοργάνωσης ἔχει παραμερίσει κάθε ἰδανικό, καὶ αὐτοσκοπὸς ἔχει γίνει τὸ κέρδος γιὰ

Η ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ «ΟΝΤΩΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ» ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

Τὸ 393 μ.Χ. ὁ ἐξ Ἰσπανίας ἰουδαϊκῆς καταγωγῆς χριστιανὸς αὐτοκράτωρ τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας Θεοδόσιος Α΄ ὁ Μέγας καταργεῖ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τῶν ὑπηκόων του Ἑλλήνων μὲ εἰδικὸ διάταγμα. Ἔχουν προηγηθῇ σφαγὲς σ' ὅλες τὶς ἐπαρχίες τῆς αὐτοκρατορίας μὲ σκοπὸ τὸν βίαιο ἐκχριστιανισμὸ τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ, καταστροφὲς ναῶν, δημεύσεις περιουσιῶν, βασανιστήρια, ὁμαδικὲς γενοκτονίες κ.ἄ., πάντοτε μὲ τὴν ἔμπρακτη βοήθεια χριστιανῶν μοναχῶν.

Οἱ δραστηριότητες αὐτὲς ἦταν συνέπεια τῶν πιὸ ἐπίσημων ἀνθελληνικῶν θέσεων τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως αὐτὲς διατυπώνονται στοὺς σημαντικότερους καὶ ἀuthεντικότερους χριστιανοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔτσι ὁ Ἰωάννης Χρυσόστομος κηρύττει (Migne, P.G. 63, 897) πρὸς τοὺς πιστούς, ὅτι «ὁ Διάβολος κάνει πομπή» στὰ στάδια: «Δὲν βλέπετε στοὺς (Ὀλυμπιακοὺς) ἀγῶνες, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης θαδίζει, πόση εὐταξία ὑπάρχει στὸ λαό; Πῶς λοιπὸν ἐκεῖ πού ὁ Διάβολος πομπεύει ὑπάρχει τέτοια σιωπή, κι ἐδῶ πού εἶναι ὁ Χριστὸς (ἐννοεῖ: μέσα στοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς) ὑπάρχει τέτοιος θόρυβος;». Ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς στὸ ἔργο του «Προτρεπτικὸς πρὸς Ἑλλήνας» (34, 1) παροτρύνει χωρὶς περιστροφὲς σὲ ἄμεση δίαιη πᾶνση

ἐκείνους, τοὺς περισσότερους τουλάχιστον, πού ἔχουν ἀναλάβει αὐτὸ τὸ «βάρος»: Ὑπερβολικὴ διαφήμιση, «ὀλυμπιακὰ προϊόντα»(!) πού φέρουν ὅποιαδὴποτε μορφή – κοῦκλες, πιάτα, ποτήρια, τσάντες, ροῦχα. Ὅ,τι μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστῇ!. Συλλεκτικὰ διήθεν εἶδη. Κυκλοφοροῦν κατὰ χιλιάδες, ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτὰ εἶναι συλλεκτικὰ! Ἔτσι θέλουν νὰ πιστέψουμε. Δὲν εἶναι ἡ Ὀλυμπιάδα ἐμπόριο, οὔτε πανηγύρι. Παντοῦ πρωταγωνιστὲς οἱ φουσκωτὲς μασκότ, ὁ Φοῖβος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ. Καὶ μᾶς ὑποδεικνύουν νὰ προσέχουμε μήπως δὲν ἀγοράσουμε τὰ αὐθεντικὰ «ὀλυμπιακὰ προϊόντα» καὶ τὸ κέρδος δὲν προωθηθῇ στοὺς ἐμπνευστὲς τους.

Δὲν ξέρω ἂν πρέπει νὰ χαρῶ ἢ νὰ λυπηθῶ γιὰ τὴν προσωποποίηση τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Φοίβου σὲ αὐτὲς τὶς πολύχρωμες ἀντιαισθητικὲς φιγούρες. Τὸ Ἀθηνᾶ προέρχεται ἀπὸ τὴ μυθικὴ θεὰ τοῦ Ὀλύμπου, θεὰ τῆς σοφίας, προστάτιδα τῆς πόλης τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὸ Φοῖβος –ἀδελφὸς τῆς Ἀθηνᾶς– ἀπὸ τὸν θεὸ τοῦ Φωτὸς καὶ τῆς Μουσικῆς. Ὅπως ἀναφέρεται, ὁ σχεδιασμὸς τους εἶναι ἐμπνευσμένος ἀπὸ κοῦκλες - παιχνίδια τῆς ἀρχαιότητος. Ὁ ξένος τύπος σχολίασε πάντως ὅτι ἔχουν πολὺ μεγάλα πόδια! Ἐντονὴ ἦταν μάλιστα ἡ διαμαρτυρία ἀπὸ μεγάλη μερίδα πολιτῶν, πού θεωρήσαν ὅτι ἡ ἐπιλογή τῶν συγκεκριμένων μασκότ προσβάλλει κατὰ τρόπο δάναυσο καὶ χυδαῖο πανάρχαια ἱερὰ σύμβολα. Καὶ ἀναφέρουν χαρακτηριστικὰ στὴν καταγγελία τους: «Θεωροῦμε ὅτι ἡ καταγγελλόμενη κατάσταση περικλείει δόλο καὶ διάθεση νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ ἀδύνατον: κατὰ τοὺς προσεχεῖς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες νὰ χλευάζονται ἐμπράκτως οἱ διαχρονικὲς πνευματικὲς ἀξίες τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ μέσῳ τοῦ ἔντεχνου ἐξευτελισμοῦ τῶν θείων ὄντοτήτων, οἱ ὁποῖες, αὐτὲς ἀκριβῶς, ἐτιμῶντο κατὰ τοὺς Ἀγῶνες! Ἡ χρῆση δὲ τῶν θείων ὀνομάτων, συν-

ὄλων τῶν ἀθλητικῶν ἀγώνων καὶ πρωτίστως τῶν Ὀλυμπιακῶν: «Ἄς πᾶμε ἀμέσως τώρα ἐκεῖ πού γίνονται οἱ ἀγῶνες καὶ ἂς ἀπαγορεύσουμε τὶς ἀναμνηστικὲς αὐτὲς ἐορτὲς, τὰ Ἴσθμια, τὰ Νέμεα καὶ τὰ Πύθια καὶ πρωτίστως τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες». Ἀλλὰ καὶ οἱ λοιποὶ θεωρητικοὶ ἡγέτες καὶ τὰ ἀνώτερα στελέχη τοῦ χριστιανικοῦ κλήρου προσπάθησαν νὰ φθείρουν τὸ κύρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀθλητισμοῦ (κάτι πού ἀποτελεῖ συνέπεια μιᾶς βασικῆς ἀρχῆς τῆς χριστιανικῆς ιδεολογίας, ἡ ὁποία θεωρεῖ τὸ σῶμα καὶ ὅ,τι ὑπηρετεῖ τὴ σωματικὴ ὑγεία καὶ ὁμορφιὰ ὡς διαβολικὸ καὶ ἁμαρτωλό), ὅπως π.χ. ὁ Βασίλειος Σελενκείας (Migne, P.G. 85, 309), ὁ ὁποῖος γράφει γιὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ὅτι ἀποτελοῦν «θανάτου τερπνὸν δηλητήριον καὶ δαίμονος ἐορτὴν τὸν σταυρὸν καθυδρίζουσαν».

Λίγα χρόνια ἀργότερα, τὸ 434 π.Χ., ὁ Ρωμαῖος ἑπαρχὸς τῆς Χαλκηδόνης Λεόντιος ἀποφασίζει νὰ ἐπανασυστήσῃ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες στὴν ἐπαρχία του. Ἡ ἐπανασύστασις θὰ συμπεριελάμβανε τὶς τελετὲς ὄλων τῶν δρώμενων πού ἐλάμβαναν χώρα στὴν ἀρχαία Ὀλυμπία καὶ φυσικὰ τὸ τῆς ἀποδόσεως τιμῶν στὸν τιμώμενο θεὸ τῶν ἀγώνων, τὸν Δία. Ἄλλωστε οἱ ἀγῶνες ἦταν μία ᾠδὴ στὸ ἀνθρώπινο σῶμα, στίς ἱκανότητες τῶν ἀγωνιζομένων, στοὺς νεκροὺς ἥρωες καὶ τοὺς Ὀλυμπίους. Καὶ ἐνῶ οἱ χριστιανικοὶ διωγμοὶ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων συνεχίζονται μὲ ἀμείωτὴ ἔνταση, ἡ μὴ τῶν Ρουφινιανῶν πλησίον τῆς Χαλκηδόνης θὰ ἀντιδράσῃ ἀποφασιστικά, μὲ ἀποτέλεσμα τὴ ματαίωση τῶν ἀγώνων.¹

Ἀπ' τὴν ἐφημερίδα «Ὁρθόδοξος Τύπος» τῆς 13ης Μαΐου τοῦ 2003, ἀρθρο «Ἡ στάσις τῶν ὄντως μοναχῶν ἐναντὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων», σελ. 3, διαβάζουμε:

«Ἡ ἀντίδρασις τοῦ Ἁγίου Ὑπατίου,² μονάζοντος τότε εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθεῖσαν

δεόμενη συνειρμικῶς μέσῳ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως μὲ τὰ συγκεκριμένα σχέδια, θὰ ὀδηγήσῃ τὴν ἀντίληψιν τοῦ μέσου θεατῆ - ἀκροατῆ σὲ ταύτισή τους μὲ τὶς καρικατοῦρες».

Καταστήματα πώλησης τῶν «ὀλυμπιακῶν προϊόντων» κοσμοῦν ἀκόμη καὶ τὶς ἐμπορικὲς λεωφόρους ξένων χωρῶν. Τὸ κέρδος δὲν ἔχει σύνορα καὶ μέσα σὲ ταχύτατους χρόνους στήνονται ἐπιχειρήσεις στὸ ἐξωτερικὸ μὲ δημόσιο χρήμα, τὴν ἴδια στιγμή πού σὲ περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος δὲν ἔχει πάει ἀκόμη τὸ ρεῦμα. Τὸ σῆμα τοῦ «Ἀθήνα 2004» πρωταγωνιστεῖ ἀκόμη καὶ σὲ πιστωτικὲς κάρτες. Εἶναι τὰ πρῶτα ὀλυμπιακὰ προϊόντα πού κυκλοφόρησαν χρυσὲς καὶ ἀργυρὲς κάρτες, μέρος τῶν ἐσόδων ἀπὸ τὶς ὁποῖες διατίθεται στὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων 2004.

Πρόνομιο γιὰ λίγους ἢ παρακολούθηση τῶν Ἀγώνων

Ἡ διοργάνωση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων στὴν Ἑλλάδα ἀποτελοῦσε ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν τὸ ὄραμα τοῦ κάθε Ἑλλήνα, ἐλπίδα καὶ πνευματικὸ στόχο. Ἀνήκουν στὸν κάθε αἰτοικο αὐτῆς τῆς χώρας χωρὶς καμμία ἀπολύτως διάκριση – νὰ τοὺς ζήσῃ, νὰ τοὺς «ἀγγίξῃ», νὰ συμμετάσχῃ μὲ ὁποιοδήποτε τρόπο. Θὰ περίμενε κανεὶς ὅτι ἡ παρακολούθηση τῶν ἀγωνισμάτων θὰ ἦταν ἐλεύθερη καὶ μὲ τὶς ἀπαραίτητες ἐνέργειες νὰ μὴν παρατηρηθῇ συνωστισμός, πού θὰ δημιουργοῦσε βέβαια φαινόμενα πανικοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ ἀλλοίωσαν τὸ πνεῦμα τῶν ἀγώνων. Μὲ κάποιο τρόπο νὰ ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα ἐλεύθερης παρακολούθησης ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν Ἑλληνα τῆς πιὸ ἀπομεμακρυσμένης περιοχῆς, ἂν τὸ ἐπιθυμοῦσε νὰ μεταβῇ στὰ ἀθλητικὰ κέντρα ὅπου θὰ διεξαχθοῦν οἱ ἀγῶνες. Ἀντὶ αὐτοῦ, καλοῦνται νὰ καταβάλουν ὑπερβολικὸ ἀντίτιμο εἰσιτηρίου, μᾶς καὶ δὲν πα-

μονὴν τῶν Ρουφινιανῶν, ὑπῆρξε ἀποφασιστική. Συμφώνως πρὸς τὸν βιογράφον τοῦ Καλλίνικου: «Λεόντιος ὁ ὑπάρχος ἐπεχείρησεν ἀνανεοῦν ἐν τῷ θεάτρῳ Χαλκηδόνος, ἅπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς καὶ ὁ τῆς αἰωνίας μνήμης ἄξιος Κωνσταντῖνος καθεῖλεν. Ὡς οὖν ἤκουσε τοῦτο ὁ Ὑπάτιος, τοσαύτην ζήλου σφοδρότητα ἐπεδείξατο, ὥς στενάζοντα κλαίνειν καὶ ἀναθοᾶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λέγει ὅτι “Κύριέ μου, ζῶντος μου εἰδωλολατρεία δοῦλεται ἀνθήσαι; Μὴ συγχωρήσῃς τοῦτο Δέσποτα”. Καὶ εὐθέως λέγει τοῖς ἀδελφοῖς: “Εἴ τις δειλὸς ἐστὶν ἀποθανεῖν διὰ τὸν Χριστόν, μὴ ἔλθῃ μετ’ ἐμοῦ”. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὥς εἴκοσι ἀδελφοὶ καὶ εὐθέως ὥρμησε πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Εὐλάλιον. Τοῦ δὲ ἐπισκόπου πυνθανομένου τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ἔφη αὐτῷ: “Ἦκουσα καὶ ἔγνων ὅτι εἰδωλολατρεία μέλλει γενέσθαι ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις, πλησίον ἡμῶν καὶ τῆς Ἀγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας καὶ ἔκρινα ἐν τῷ θεάτρῳ ἀποθανεῖν ἢ τοῦτο συγχωρῆσαι γενέσθαι”. Ὁ ἐπίσκοπος Εὐλάλιος ὡς ὑπεύθυνος τοῦ πρότερου: “Ὡς μοναχὸς κλείσου στὸ κάθισμά σου καὶ τέλει ἐκεῖ τὰ καθήκοντά σου! Τὸ ζήτημα τοῦτο τῶν ἀγώνων ἐμπτεῖ ἐντὸς τῶν ἰδικῶν μου καθηκόντων”. Ὁ μοναχὸς Ὑπάτιος ἀνταπήντησε: “Επειδὴ λοιπὸν ἐμπτεῖ στὴν ἀρμοδιότητά σου αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ δὲν ἐνδιαφέρεσαι, ἐγὼ βλέποντας τὸν Δεσπότην ἀτιμαζόμενον ἀπ’ ἐκείνους πού τολμοῦν καὶ πράττουν τέτοια πράγματα καὶ τὸν χριστιανικὸν λαὸν νὰ πηγαίνει ἐκεῖ ἀπὸ ἄγνοια καὶ ἔτσι νὰ παρασύρεται στὴν εἰδωλολατρεία, ἦλθα νὰ καταστήσω σαφὲς στὴν ἀγιοσύνη σου ὅτι αὐριο, καθὼς ὁ ἑπαρχὸς θὰ προεδρεύῃ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου καθήμενος σὲ ὑψηλὸν θῶκον, πρόκειται νὰ εἰσβάλῃ μαζὶ μὲ πλῆθος μοναχῶν καὶ νὰ τὸν ρίξῃ κάτω ἀπ’ τὸν θρόνον τοῦ καὶ ἔτσι ὑπὲρ Χριστοῦ θὰ ἀποθάνῃ, παρὰ νὰ ἀνεχθῶ νὰ γίνῃ τέτοιο πρᾶγμα (οἱ

ρέχεται ελεύθερη είσοδος σε κανέναν, πλην ελάχιστων περιπτώσεων. Σύμφωνα με τὸ Πρόγραμμα Είσιτηρίων τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων οἱ τιμὲς ἔχουν διαμορφωθῇ ὡς ἑξῆς: Ἀπὸ τὰ 5.300.000 εἰσιτήρια ποὺ θὰ διατεθοῦν, τὸ 9% τοῦ συνόλου κοστίζουν 120 ἕως 300 εὐρώ. Τὸ 27% ἀπὸ 65 ἕως 100 εὐρώ, τὸ 30% ἀπὸ 35 ἕως 60 εὐρώ καὶ τέλος τὸ 34% τοῦ συνόλου τῶν εἰσιτηρίων ἔχουν κόστος ἀπὸ 10 ἕως 30 εὐρώ. Μάλιστα αὐτὰ τὰ τελευταῖα θὰ ἀφοροῦν κυρίως στὰ ὄχι καὶ τόσο δημοφιλῆ ἀγωνίσματα, γιὰ αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι καὶ πιὸ προσιτὰ σὲ κόστος. Ἡ τελετὴ ἑναρξης τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων εἶναι ἴσως ἡ μοναδικὴ ἡμέρα ποὺ θὰ ἔπρεπε, μετὰ ἀπὸ αὐτά, νὰ ἀνήκη σὲ ὅλους τοὺς Ἕλληνες. Παρὰ ταῦτα τὸ κόστος τοῦ εἰσιτηρίου γιὰ αὐτὴν τὴν ἐξαιρετικὴ μέρα εἶναι τῆς τάξεως τῶν 50 ἕως 950 εὐρώ.

Τὰ δῆθεν τοῦ «Ἐθελοντισμοῦ»

Εξαιρετικά πετυχημένη εἶναι ἡ καμπάνια γιὰ τὸν ἐθελοντισμό: τόσο πετυχημένη, ποὺ συγκέντρωσε μεγάλο ἀριθμὸ ἐνδιαφερομένων. Τὸ νὰ προσφέρῃς τίς γνώσεις σου καὶ τὴν ἐμπειρία σου σὲ αὐτὸ τὸ μεγάλο γεγονός, εἶναι ἀδιαμφισβήτητα σημαντικὸ. Ἀλλὰ εἶναι αὕτη ἡ πραγματικὴ οὐσία τοῦ ἐθελοντισμοῦ, ἔτσι ὅπως προ-
ωθείται ἀπὸ τοὺς διοργανωτές, ἢ γιὰ ἄλλη μία φορὰ τὸ κέρδος εἶναι αὐτοσκοπός; Γιὰ φανταστὴ πόσος κόσμος ἀπαιτεῖται γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς διοργάνωσης καὶ πόσα χρήματα θὰ χρειάζονταν σὲ διαφορετικὴ περίπτωση, προκειμένου νὰ ἀμειφθοῦν ἐκεῖνοι ποὺ θὰ προσφέρουν τίς ὑπηρεσίες τους. Ὑπῆρξε ὁμως λύση γιὰ τοὺς διοργανωτές πιὸ συμφέρουσα καὶ χωρὶς νὰ τοὺς ἐκθέτῃ: Ἡ ἀνάθεση σὲ διαφημιστικὸ γραφεῖο ἔναντι δέδαια παχυλῆς

ἀγῶνες), ἐν ὅσῳ εἶμαι ἐν ζωῇ”.

Ὁ δὲ Ὑπάτιος εὐθέως πρὸς τοὺς ἀρχιμανδρίτας ὥρμησε λέγων: “Συναγωνίσασθέ μοι, ἵνα διώξωμεν τὸν διάβολον, εἰ δὲ μὴ, ἀποθάνωμεν διὰ τὸν Θεόν”».

Ἡ σημερινὴ θέση τῶν γνησίων Χριστιανῶν

Ἄς διαβάσουμε τὸ σχόλιο τῆς χριστιανικῆς ἐφημερίδος γιὰ τὸ θέμα:

1 Δὲν εἶναι καθόλου παράδοξον ὅτι ἡ κοσμικὴ ἐκκλησία ἐναρμονίζεται ἀνέτως πρὸς τὴν κρατικὴν σκοπιμότητα εἰς τὸ ζήτημα τῆς διεξαγωγῆς τῶν Ο.Α., ἀκριθῶς ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὸν 5ο αἰῶνα, ὅτι οἱ κοσμικοὶ ἐπίσκοποι εἶναι πλήρως κατωχυρωμένοι ἐξ ἀπόψεως νομικῆς προστασίας.

2 Δὲν εἶναι ἐπίσης παράδοξον ὅτι δὲν ὑπάρχουν οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξουν σήμερα Ὑπάτιοι, ἐφ’ ὅσον δὲν ὑπάρχουν πλέον πραγματικοὶ Μοναχοί, νομικῶς ἀκατοχύρωτοι, μὴ ἀποβλέποντες εἰς οἰανδήποτε κοσμικὴν ἀρχὴν πρὸς ἱκανοποίησιν οἰωνδῆποτε ὑλικῶν ἢ κοινωνικῶν ἀναγκῶν των. Κι ἂν παρ’ ἐλπίδα ἐμφανισθοῦν μερικοὶ ἐξ ἀπροβλέπτων ἐξελίξεων, ἀψηφοῦντες τὸ γράμμα τοῦ νόμου, πρόθυμοι νὰ ἀποθάνουν ὡς ὁ Ὑπάτιος διὰ τὸν Θεόν, τότε ἀναποφεύκτως ἐμφανίζεται καὶ ὁ ἐκάστοτε ἀπὸ Χαλκηδόνος νόμιμος κυρίαρχος κοσμικῆς ἐξουσίας [...].

3 Δὲν εἶναι τέλος καθόλου παράδοξον τὸ ὅτι οὐδεὶς ἐκκλησιαστικὸς ἡγέτης ἐν Ἑλλάδι ἀντιμετωπίζει τὸ δίλημμα εἴτε ν’ ἀποκηρύξῃ δημοσίᾳ διὰ λόγους συνειδήσεως πᾶσαν ἐμπλοκὴν τῆς κοσμικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ τῆς διοργανώσεως καὶ διεξαγωγῆς τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἢ τουλάχιστον νὰ ζητήσῃ τὴν διαγραφὴν τοῦ ὁσίου

Παρασκευή 7 Ἰανουαρίου 2000, ἡμερίδα «Νέοι Ἄνθρωποι» τοῦ Γρηγόρη Μιχαλόπουλου, πού, προτοῦ φυλακισθῇ, ἐξέφραζε ἀπόψεις τῶν σημαντικώτερων τάσεων τῶν ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων δυνάμεων στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας. Κεντρικὸ ἄρθρο: «**Τὸ 2000 εἶναι ἡ χρονιά τοῦ Σατανᾶ**», ὅπου καὶ ἡ εἰκόνα. Ἡ προσπάθεια μὲ τὸν χριστιανικῆς ἐμπνεύσεως σατανισμό ἀκολουθεῖται πιστὰ ἐδῶ καὶ 1.700 ἔτη χριστιανικῆς ἐπικρατήσεως. Στὴν φωτογραφία βλέπουμε τὸ σύμβολο τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, τὴν Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ πάνω της νὰ καλπάζῃ ὁ τερατόμορφος ἰουδαιο-χριστιανικὸς Σατανᾶς.

ἀμοιβῆς μὲ πολλά μηδενικά στο τέλος τῆς προβολῆς τοῦ ἐθελοντισμοῦ ὡς κάτι μοναδικό, τιμητικό. Χιλιάδες οἱ αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων, ποὺ ἐνθουσιάστηκαν καὶ πείστηκαν μέσα ἀπὸ τὶς καλοστημένες διαφημίσεις. Ἐπιστρατεύτηκαν ἠθοποιοὶ καὶ ἄλλα δημόσια πρόσωπα, ποὺ θὰ εἶναι ἐκεῖ ὡς ἐθελοντές. Στὶς αἰτήσεις ποὺ συμπληρώνουν ὅσοι ἐνδιαφέρονται ἀφήνεται διάχυτα νὰ φανῇ ὅτι θὰ γίνῃ δῆθεν προσεκτικὴ ἐπιλογή, μᾶς καὶ χρειάζονται κριτήρια γιὰ νὰ ἐπιλεγῇ κάποιος ὡς ἐθελοντής. Σὰν νὰ μὴν εἶναι κάτι τόσο ἀπλό. Πουλιέται καλὰ ὡς ἰδέα, προκειμένου νὰ καλύπτεται καλὰ ὁ ἀρχικὸς σκοπός, ποὺ εἶναι ἡ ἐξοικονόμηση χρημάτων καὶ τὰ ἀφιλοκερδῆ ἐργατικά χέρια.

Στὴν ἀρχὴ ἀκουγόταν ὄντως καλό, στὴ συνέχεια καὶ μετὰ τὸν καταιγισμό, τὴν πλύση ἐγκεφάλου καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἐμπορευματοποίησης ὁ ἐθελοντισμὸς ἔπαψε νὰ συγκινῇ. Ἀφοῦ εἶναι τόσο σπουδαῖο νὰ εἶναι κανεὶς ἐθελοντής, γιατί δὲν κάνουν τὸ ἴδιο καὶ ἐκεῖνοι ποὺ σήμερα κυκλοφοροῦν μὲ τὶς σκοῦρες λιμουζίνες; Καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι, ἐλάχιστοι καὶ ἐκλεκτοί, ποὺ ἔχουν ριχτῇ πυρετωδῶς στὰ περὶ διοργάνωσης καὶ ἐπιλέχθηκαν χωρὶς διαφάνεια; Σὲ πολλὲς περιπτώσεις ὑπάρχει μία ὑποτυπώδης προκήρυξη, ἀλλὰ ἐλάτε τώρα... ξέ-ρουμε ὅλοι πῶς καλύπτονται αὐτὲς οἱ προνομιούχες θέσεις! Ὅταν δημοσιεύτηκαν σὲ ἐφημερίδες τὰ χρηματικά ποσὰ ποὺ ἐξασφαλίζουν μηνιαίως οἱ περὶ τῆς Ὀλυμπιακῆς Διοργάνωσης καὶ ὄχι μόνο –μῆλᾱμε γιὰ ἀποδοχὲς μερικῶν ἑκατομμυρίων ἕκαστος καὶ γιὰ κάθε μῆνα–, πῶς μποροῦν νὰ μὴν κάνουν καλὴ δουλειὰ στοὺς νὰ παρουσιάζουν καὶ νὰ προωθοῦν τὸν ἐθελοντισμὸ ὡς τιμητικὴ ἐμπειρία γιὰ ἐκείνους ποὺ θὰ συνδράμουν; Ἀναφέρουμε ἐνδεικτικὰ τὰ 4 ἑκατομμύρια δραχμὲς ποὺ ἐξασφαλίζουν μηνιαίως οἱ ἐντεταλμένοι σύμβουλοι καὶ γενικοὶ διευθυντὲς διαφόρων πόστων. Ἡ ὑπάλληλος τοῦ κιλικίου ὁμως

Ῥπατίου ἐκ τοῦ Ῥγιολογίου πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως τῶν Χριστιανῶν καὶ διὰ λόγους στοιχειώδους εὐθύτητος καὶ εἰλικρινείας. Ἡ νοοτροπία τῆς κυθερνῶσης τάξεως τῆς Ῥνατολικῆς Ῥυτοκρατορίας κατὰ τὸν 5ο αἰῶνα διατηρεῖται ἀλώδῃτος μέχρι σήμερον εἰς τὰς τάξεις τοῦ προνομίου κλήρου. Συμφῶνως πρὸς αὐτὴν τὴν μεσαιωνικὴν νοοτροπία, ἡ ἄκρως πεπεισμένη ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἀνέκαθεν ἐθριάμβευεν ἀποκλειστικῶς καὶ διὰ μέσον μόνον τοῦ ἰδιοῦ τῆς κύρους κυθερνῶσα τάξις, εἶναι ἀπαράδεκτον νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς ἐαυτὴν νὰ παγιδεῦεται εἰς οἰασδῆποτε διλημματικὰ καταστάσεις: Μάξιμος Λανριώτης, *Peterhouse, University of Cambridge*».

Μεγάλες ἀλήθειες ἀποκαλύπτονται στοὺς ἄνωθι κείμενο. Ὁ Μάξιμος Λανριώτης διαπιστώνει ὅτι ἐνῶ ἡ χριστιανικὴ Ῥνατολικὴ Ρωμαϊκὴ Ῥυτοκρατορία διατηρεῖται ἀλώδῃτη μέχρι σήμερον στὴν Ῥκκλησία, δὲν ὑπάρχουν πλέον πραγματικοὶ καὶ ἀποφασισμένοι μοναχοὶ νὰ πᾶρουν τὸ νόμο στὰ χέρια τους, ὅπως ὁ ὁσιος Ῥπάτιος, καὶ «ρίχνει τὸ γάντι» στοὺς κ. Χριστόδουλο περὶ δημοσίας ἀποκηρύξεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ῥγόνων, ὅπως πρέπει νὰ πράττῃ ὁ κάθε καλὸς χριστιανός. Ἴσως νὰ δοῦμε τοὺς «ὄντως μοναχοὺς», τοὺς γνήσιους, τοὺς πραγματικοὺς μοναχοὺς τύπον ὁσίου Ῥπατίου νὰ ἐπιτίθενται σὲ Ὀλυμπιακὲς ἀποστολές, νὰ χτυποῦν ἐλλανοδίκες ἢ νὰ καίνε γυμναστήρια ὅπως τὶς παλιὲς καλὲς ἡμέρες. Ἴσως τελικὰ ὁ κοσμικὸς κ. Χριστόδουλος καταφέρῃ νὰ συγκρατήσῃ τὰ στίφη τῶν «ὄντως μοναχῶν».

Ῥμεῖς ἀπλᾶ προτρέπουμε τὸν κ. Χριστόδουλο νὰ ρίξῃ τὴ μάσκα τῆς ὑποκρισίας καὶ νὰ πῇ στοὺς «ποιμνιόν» του τὴν ἀλήθεια – τὴν ὁποία κρύβει ἡ Ῥκκλησία του ἐδῶ καὶ

Ὁ κ. Χριστόδουλος «ἀστειεύεται» μετὰ τὴν πρόεδρο τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς κ. Γιάννα Ἀγγελοπούλου. Πίσω ἀπ' τὰ χαμόγελα κρύβεται τὸ παλαιὸ καὶ σημερινὸ μῖσος τοῦ Χριστιανισμοῦ γιὰ τὸν «εἰδωλολατρικὸν» Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ γενικὰ καὶ εἰδικὰ γιὰ ἓνα βασικὸ θεσμὸ του, τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες. Παρὰ ταῦτα ἐδήλωσε «ἐθελοντῆς» στοὺς ἀγῶνες τῶν Ὀλυμπίων τοῦ 2004!

180 χρόνια γιὰ τὸ παραμῦθι τοῦ Ἑλληνοχριστιανισμοῦ, νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ μῖσος του γιὰ τὴν «ἀρχαία εἰδωλολατρεία»³ καὶ τοὺς νεοειδωλολάτρες,⁴ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ταῦτιση τοῦ σατανᾶ καὶ τῶν δαιμόνων του μετὰ τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ καὶ νὰ ἀποκηρύξῃ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες. Ἐμπρὸς, κ. Χριστόδουλε, σὰν καλὸς χριστιανὸς ποὺ εἶστε, ἀφορίστε τοὺς ἀγῶνες τοῦ Σατανᾶ ἢ διαγράψετε τὸν ὅσιο Ὑπάτιο ἀπὸ τὸ Ἁγιολόγιό σας. Τὸ νὰ μὴν κάνετε οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο ἀποτελεῖ τὸν ὀρισμὸ τῆς ὑποκρισίας καὶ τοῦ φαρισαϊσμοῦ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οἱ φονταμενταλιστὲς μοναχοὶ τῆς μονῆς τῶν Ρουφινιανῶν δὲν χρειάστηκε νὰ πολεμήσουν γιὰ τὸν Γλαβέ. Ὁ ἔπαρχος Λεόντιος γνωρίζοντας τὸ μῖσος καὶ τίς σφαγὲς ποὺ εἶχαν ἐξαπολυθῇ ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων κυρίως σ' ὅλα τὰ μέρη τῆς αὐτοκρατορίας, προτίμησε τὴ ματαίωση τῶν ἀγῶνων, γιὰ ν' ἀποφενχθῇ μία ἀκόμη αἱματοχυσία.

2. Γιὰ τὴν ἡρώϊκὴν πράξιν τῆς ματαιώσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων ἐν Χαλκηδόνι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦ ἔδωσε τὸν τίτλο τοῦ ὁσίου. Ὁ ἐκ Φρυγίας ὁσιος Ὑπάτιος ἐορτάζεται ἀπ' τὴν Ὁρθοδοξίαν τὴν 17ῃ Ἰουνίου.

3. Πολλὲς φορὲς μέσῳ τοῦ τύπου ἀλλὰ καὶ σὲ τηλεοπτικὲς ὁμιλίες του ὁ κ. Χριστόδουλος ἔχει ἐπιτεθῇ ἔμμεσα ἀλλὰ καὶ ἄμεσα ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

4. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκλογῆς του στὸ θρόνο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶχε συστήσῃ ὁμάδα ἱερῶν με σκοπὸ τὴν παρακολούθησιν καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς ἀναδιώξεως τῆς «νεοειδωλολατρίας» στὴ χώρα μας. Διῶξεις τύπου μεσαιῶνος στὴν Ἑλλάδα τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης. Πρὸ τριῶν μηνῶν συνῆλθε ἐπίσημῃ «Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Μελέτης(!) τῆς Ἀρχαιολατρίας με μέλη κορυφαίους μητροπολίτες (βλ. «Δ», τ. 159).

Βασίλειος Μανρομμάτης

παίρνει μόλις 192 χιλιάδες και 400 δραχμές! Ψέμα ό έθελοντισμός, μία καλοστημένη επί-
χείρηση επίσης, πού θά γεμίση μέχρι τό χείλος τούς κορβανάδες του κέρδους.

Και ή Έκκλησία έχει τη δική της «θέση»!

Μά σέ όλα έχει θέση ή Έκκλησία; Όλοι πιά περιμένουν αυτόν τούς Όλυμπιακούς
Άγώνες, για νά μεταδώσουν τά διαχρονικά μηνύματά τους; Χαρακτηριστική ή θέ-
ση τής επίσημης Έκκλησίας, πού καταδίκασε τούς Όλυμπιακούς Άγώνες (ή «γνή-
σια Όρθοδοξία» τούς καταδικάζει άκόμη, όπως πάντοτε), προβάλλοντας άκόμη
και τό ένδεχόμενο τής μη έμπλοκής της στη διοργάνωση. Δέν μπορώ νά γνωρίζω τούς
άκριβεις λόγους τής ύποχώρησης τής Έκκλησίας στις θέσεις της και τής έκφρασης τής
έπιθυμίας νά συνδράμη κατά τη διάρκεια τής μεγάλης διοργάνωσης. Διότι έπιθυμεί, όπως
έχουμε άκούσει, νά συναντηθί με τούς όρθοδόξους πού θά επισκεφθούν τήν Έλλάδα και
με διάφορες εκδόσεις, -βιβλία και φυλλάδια- νά εκθέση τη διδασκαλία της για τό σώμα,
τήν άσκηση και τήν άθληση, ένψ παράλληλα επιδιώκει νά προβάλλη τό δικό της έργο. Και
αυτό, όπως καταλαβαίνετε, έχει τούς δικούς του σκοπούς.

Θά πρέπει όμως νά κατανοήση ό κάθε παράγοντας αυτού του τύπου ότι οι Όλυμπια-
κοί Άγώνες αποτελούν ένα μεμονωμένο άθλητικό όπως και ιστορικό γεγονός και δέν
ύπάρχει «χώρος» για τήν έμπλοκή φορέων διαφορετικών δράσεων, ει μη μόνον μέχρι του
σημείου εκείνου πού συναντάται με τη γέννησή του στην Άρχαία Έλλάδα. Δέν θά απο-
τελέσουν τήν άφορμή για τη μετάδοση πάσης φύσεως ιδεολογιών. Ό ένας σχεδόν μήνας
πού θά απαιτηθί για τη διεξαγωγή των άγώνων είναι για νά ξαναζωτανέψη ένα κομ-
μάτι τής έλληνικής ιστορίας, για νά συναντηθί τό παρελθόν με τό παρόν, για νά δια-
γωνιστούν χιλιάδες άθλητών και νά παρακολουθήσουν αυτό τό έξαιρετικό θέαμα όλοι οι
ύπόλοιποι.

Όπως λέει ό λαός «κάθε κατεργάρης στον πάγκο του»: έγώ θά τό προσαρμόσω και
θά γράψω «κάθε κατεργάρης στο πόστο του», γιατί δέν μπορούν νά έχουν άποψη για
όλα - και σέ άντικείμενο πού δέν τούς άφορά. Άς σταματήση επιτέλους αυτή ή σύγ-
χυση ως πρós τό ρόλο και τούς σκοπούς πού εκπροσωπεί ό καθένας. Άς μείνη αυτή
ή διοργάνωση άνέπαφη από έπιρροές - δέν θά αποτελέση τήν εύκαιρία για κάθε
λογής «κηρύγματα». Ξαφνικά όλοι θυμήθηκαν ότι έτσι ή άλλως μπορούν νά συνει-
σφέρουν στην Όλυμπιάδα, ξεπέρασαν τήν όποια δυσφορία και τς διαφωνίες του πα-
ρελθόντος και είναι έτοιμοι νά δώσουν τό «φώς» τους. Έλεος!

***

Σέ λιγώτερο από ένα χρόνο οι Όλυμπιακοί Άγώνες επιστρέφουν στη χώρα πού τούς
γέννησε. Στην ίδια χώρα όμως, εκείνοι στους όποιους άνέθεσαν νά φέρουν σέ πέρασ
αυτή τη σπουδαία διοργάνωση, μπροστά στο βωμό του χρήματος -του μόλιου
χρήματος- δέν ύπολόγισαν σωστά τό βάρος του Όλυμπιακού Πνεύματος. Και εκείνο
πού πραγματικά φοβάμαι, είναι ό άπόηχος αυτών των άγώνων πού θά μεταφέρουν στις
δικές τους πατρίδες άθλητές και έπισκέπτες. Τί θά αποκομίσουν; Άραγε τά μπρελόκ, τς
κούπες, τς μπλούζες με τούς φουσκωτούς Φοίβο και Άθηνά ή τη γνώση μιάς λαμπρής ιστο-
ρίας;

Ταξιαρχούλα Λαδά

ΟΙ ΦΟΙΝΙΚΙΚΕΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΟΤΕ

Σὲ πρόσφατο τεύχος τοῦ «Δαυλοῦ» διάβασα τὴν καταγγελία ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν Δῆμο Σαλαμῖνος ἡ καταγωγή τοῦ ὀνόματος τῆς Σαλαμῖνος (ιδιαιτέρας πατρίδος τῆς μητέρας μου) προέρχεται ἐκ τοῦ... ἑβραϊκοῦ «shalam». Σήμερα, ἐρευνώντας τὸ διαδίκτυο γιὰ τὴν Σύρο μέσα ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ἱστοσελίδα τῆς ἐταιρείας OTENET καὶ ἐπιλέγοντας τὸ πεδίο «διακοπές» ὠδηγήθηκα στὸ TRAVEL GR. Στὴν καταχώρηση Σῦρος καὶ στὴν πρώτη σελίδα μὲ διεύθυνση ὡς κατωτέρω, παρατίθενται γενικὲς καὶ ἱστορικὲς πληροφορίες, ἀπ' ὅπου ἔμαθα ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῶν Κυκλάδων ἦσαν οἱ Φοῖνικες!

(<http://www.travel.gr/index.php?SCREEN=ellada&RegionID=5&CountyID=97>).

(Μεταφέρω ἐπακριδῶς):

1 ΣΥΡΟΣ

Ἱστορία: Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Σύρου ἦταν Φοῖνικες καὶ ὕστερα ἀκολούθησαν οἱ Ἰωνες. Στὴ Χαλανδριανὴ βρέθηκαν τάφοι κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ.

Οἱ κάτοικοι τοῦ ὁμορφου αὐτοῦ νησιοῦ δὲν νομίζω ὅτι εἶναι ἐνήμεροι γι' αὐτὴν τὴν προσβλητικὴ πλαστογραφία, εἶμαι σίγουρος ὅμως ὅτι θὰ τοὺς ἐνδιέφερε νὰ τὸ πληροφορηθοῦν.

Σὰς ἐπισυνάπτω ἀρχεῖο μὲ ἀντίτυπο τῆς ἱστοσελίδας.

2 ΜΗΛΟΣ

Θέλοντας νὰ ἐξετάσω ἐὰν ἡ ἀναφορὰ φοινικικοῦ στοιχείου στὴ Σῦρο ἦταν μοναδικὸ ἢ ὄχι φαινόμενο, πολὺ γρήγορα ἐρεῦνησα τὴν πρώτη σελίδα μερικῶν ἀκόμα νησιῶν τῶν Κυκλάδων (τῶν Κυκλάδων μόνο).

Σὰς παραθέτω τὰ ἀκόλουθα:

Ἱστορία: Ἡ Μῆλος ὑπῆρξε ἀξιόλογο κέντρο τοῦ Κυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, ποὺ ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ τὸν Μινωικόν. Πρῶτοι κάτοικοι τῆς Μήλου ἦσαν οἱ Φοῖνικες καὶ ὕστερα οἱ Δωριεῖς καὶ οἱ Μινύες ἀπὸ τὴ Λακωνία. Πῆρε μέρος στὴ ναυμαχία τῆς Σαλαμῖνας (480 π.Χ.), ἀλλὰ τὸ 416 π.Χ. κατελήφθη ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἐσφάξαν τοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς καὶ ἐγκατέστησαν στὸ νησί Ἀθηναίους κληροῦχους.

(<http://www.travel.gr/index.php?SCREEN=ellada&RegionID=5&CountyID=68>)

3 ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Ίστορία: Ἡ Σαντορίνη στὰ ἀρχαῖα χρόνια ἦταν γνωστὴ ὡς Καλλιστή ἢ Στρογγύλη ἀπὸ τὸ σχῆμα της, ἀφοῦ τὸ ἡφαίστειο δὲν εἶχε ἀρχίσει ἀκόμα τὴ δράση του. Οἱ ἀνασκαφὲς ξέθαψαν ἕναν ὁλόκληρο οἰκισμό μὲ διώροφα καὶ τριώροφα σπίτια, ποὺ ἦταν καλυμμένος ἀπὸ παχὺ στρώμα τέφρας τοῦ ἡφαιστείου. Ἐκτιμᾶται ὅτι στὴ θέση τῆς Σαντορίνης βρισκόταν ἡ μυθικὴ πόλη τῆς Ἀτλαντίδας, ποὺ καταστράφηκε τὸν 15ο αἰῶνα π.Χ. ὕστερα ἀπὸ ἔκρηξη τοῦ ἡφαιστείου καὶ ἀλλεπάλληλες σεισμικὲς δονήσεις. Ἡ καταστροφὴ προκάλεσε τὸν καταποντισμὸ τῆς ἀρχαίας πόλης καὶ τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ νησιοῦ. Ὡς πρῶτοι κάτοικοι ἀναφέρονται οἱ Κάρες καὶ ἀκολουθοῦν οἱ Κρήτες καὶ ἀργότερα οἱ Φοίνικες.

(<http://www.travel.gr/index.php?SCREEN=ellada&RegionID=5&CountyID=68>)

***

Τὰ εὐρήματα τοῦ Κυκλαδικοῦ Πολιτισμοῦ ἀνάγονται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴ συμβατικὴ Ἀρχαιολογία στὸ 4-6000 π.Χ. (εἶναι πολὺ παλαιότερα). Ἡ ἐμφάνιση τῶν Φοινίκων στὴν Ἱστορία ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς φοινικόπληκτους ἱστορικοὺς δὲν εἶναι παλαιότερη τοῦ 1500 π.Χ. Κάθε δικό μου σχόλιο περιττεύει.

Φραγκῖσκος Κούγιας

Πλοίαρχος Ε.Ν.

Κύριε διευθυντά,

Στις 27-8-2003 διαβάζουμε στὸ ἔνθετο τῆς ἐφημερίδος «Μετρόγραμμα» (27/8/03) ὅτι: τὸ ὄνομα τῆς Ἀστυπάλαιας εἶναι... φοινικικὸ καὶ ὅτι οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ποὺ ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ, βρῆκαν ἕναν παλιό... φοινικικὸ σταθμό, δηλαδὴ ἕνα «ἄστν παλιό»!

Κατὰ τὸν «παραμορφωμένο» δημοσιογράφο πρόκειται γιὰ παρετυμολογικὸ μετασχηματισμὸ ἀγνωστης φοινικικῆς λέξης, καὶ ἄρα... σήμαινε «μέρος χαμηλό». Ἀναφερόμενος δὲ στὶς γραπτὲς παρατηρήσεις τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους γιὰ τὸ οἰκοσύστημα τοῦ νησιοῦ, τίς μπλέκει ἀριστοτεχνικὰ μὲ τὸν... ἅγιο Ἰωάννη τὸν Θεολόγο, ποὺ μὲ ἕνα θαῦμα του... ἐξαφάνισε τὰ φίδια τοῦ νησιοῦ!

Στὴ συνέχεια ἀναφέρει ὅτι στὸ Μουσεῖο ἐκτίθενται μόνον ἑλληνικὰ προϊστορικὰ εὐρήματα καὶ πραγματικοὶ θησαυροὶ νομισμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Κλασικῆς ἐποχῆς.

Μὰ τί χάλια φοινικικὰ εἶναι αὐτά; Οὔτε ἕνα φοινικικὸ κατάλοιπο νὰ μὴν βρεθῇ;!!

Ἀγγελικὴ Ρέτουλα

Ἀθήνα

Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ - ΚΛΗΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΞΟΝΤΩΣΗ ΤΟΥ Θ. ΚΑΪΡΗ

Ι'. Τὰ αὐθεντικὰ παρασκήνια τῆς ὑπόθεσης, ὅπως περιγράφονται ἀπὸ τὸν Τύπο τῆς ἐποχῆς

Ἡ ἐφημερίδα «Ἀθηνᾶ» ἀπὸ τὶς στήλες τῆς (28 Ὀκτωβρίου 1839) κατήγγειλε ὅτι τὸ φιλορωσικὸ κατεστημένο καὶ ὁ κληρὸς ἐπιχειροῦν νὰ καταστρέψουν τὴν παιδεία στὴν Ἑλλάδα. Τὸ δημοσίευμα εἶναι ἄκρως ἀποκαλυπτικό: «*Μέχρι τοῦδε δὲν ἐδημοσιεύθη ἡ κατὰ τοῦ Διδασκάλου Θεοφίλου Καΐρου ἀπόφασις τῆς ἱερᾶς Συνόδου. Ἡ φυλακὴ του ὁμῶς ἐξακολουθεῖ εἰς τὸ πλοῖον, τὸ ὁποῖον τὸν περιφέρει τῇδε καθεῖσε, ἐπειδὴ φαίνεται, ὅτι ὁ κύριος Γλαράκης, ὡς ἱατρός, θέλει νὰ τὸν διασκεδάσῃ μὲ τὰ ταξείδια, ὡς ὠφέλιμα μάλιστα καὶ εἰς τὴν πάσχουσιν ἤδη ὑγείαν του. Χθὲς μάλιστα ἐπανῆλθε τὸ πλοῖον εἰς τὸν Πειραιᾶ διὰ νὰ λάβῃ ἴσως τὰς περὶ Καΐρου τελευταίας τῆς Γραμματείας διαταγὰς.*»

Τὰ μέλη τῆς Συνόδου ἐνστερνίζονταν τὶς παρακάτω ἀπόψεις περὶ τῆς παιδείας τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, σύμφωνα μὲ τὶς ἀποκαλύψεις τῆς «Ἀθηνᾶς»: «*Ἄγιός τις εὐρεθεὶς προχθὲς εἰς συναναστροφὴν, παρόντων πολλῶν, ὡμολόγησεν ὅτι ἡ κατὰ τοῦ Θεοφίλου Καΐρου καταδρομὴ πηγάζει ἀπὸ ἀνωτάτας πηγὰς, καὶ ὄχι τὸσον ἀπὸ θρησκευτικὸν ζῆλον. Τί τὰ θέλουν, εἶπεν ὁ*

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ π. Γ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

«*Νὰ σὲ κάψω Γιάννη, νὰ σ' ἀλείψω μέλι.*»

Τὰ περιπτώσεις σὰν κι αὐτὴν πὺν ἀποτελεῖ ὁ παπα-Γιώργης Μεταλληνὸς ἐκφράζεται θυμόσοφα μὲ τὴν παροιμία αὐτὴν ὁ λαὸς μας, γιὰ νὰ δείξῃ ἐπακριδῶς πόσο λοιδωρεῖ τὸν παραλογισμό καὶ τὴν τραγικὴ ἀντίφαση. Καὶ ἰδοὺ ἓνα παράδειγμα ἀπὸ τὸν ἀλλοπρόσαλλο τρόπο γραφῆς τοῦ διδλίου τοῦ προαναφερθέντος κληρικοῦ καὶ πανεπιστημιακοῦ, πὺν ἔχει τὸν ἀντιφατικὸν τίτλον «*Παράδοσι καὶ Ἀλλοτριώσι*». Γράφει λοιπόν: «*Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς ἀποτελεῖ μοναδικὴ ἡγεμονικὴ μορφή, ἀπ' αὐτὲς πὺν σπάνια ἐμφανίζονται στοὺς αἰῶνες [...]* Ὑπῆρξε φύσι ἀδούλωτη, ἀνυπότακτη, ἐπαναστατικὴ». Ἐδῶ περιμένει ὁ ἀναγνώστης νὰ τεκμηριωθῇ ὁ, ὑπερβολικὸς ἔστω, χαρακτηρισμὸς «*ἡγεμονικὴ μορφή*», ὁμῶς πέφτει στὸ κενὸ τῆς ἀντίφασης στὴν ἴδια ἀκριδῶς σελίδα, ὅπου διαβάζουμε:

«*Ὁ Κοραῖς, ὡς ἀρχηγέτης τοῦ διαφωτισμοῦ καὶ πατριάρχης του στοὺν ἑλληνικὸν χῶρον, εἶχε προσκολληθῇ στὴ στενὴ κρατικὴ ιδέα, μὴ ἔχοντας τὶς ἐσωτερικὰς προϋποθέσεις ἢ καὶ μὴ θέλοντας μέχρις ἐνὸς σημείου νὰ δεχθῇ τὴν οἰκουμενικότητα τῆς Ἑλληνορθόδοξης Ρωμ(ν)ηοσύνης, ταντιζόμενος ἔτσι μὲ τὴν ἐνῶπαϊκὴ πολιτικὴν στὸ διαμελισμὸ τῆς Ρωμ(ν)ηοσύνης καὶ στὸ θάψιμό της*» (σελ. 142). Ἐμεῖς δὲν σχολιάζουμε.

ἅγιος, τὰ πολλὰ τὰ γράμματα οἱ Ἕλληνες; Πρὸς τί τὸ Πανεπιστήμιον, τὰ Γυμνάσια καὶ ἄλλα; Ὁ Ἕλλην ἀρκεῖ νὰ μάθῃ νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ· καὶ ἰδοὺ ἡ μόνη χρεια, τὴν ὁποῖαν ἔχει ἀπὸ τὰ γράμματα· πολλὰ γράμματα, ἐπρόσθεσεν, ἀθεῖζον τοὺς ἀνθρώπους· καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ περιορισθοῦν εἰς τὰ ὀλίγα. Εἰλικρινέστερα, βέβαια, δὲν ἐξηγήθη ἄλλος εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Καίρου, παρὰ τὸν ἅγιον τοῦτον· καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν ποσῶς, ὅτι ἀφοῦ εὐδοκίμησιν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν θέλουν ἀργήσῃ νὰ στρέψουν τὰ δέλη των κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου, τῶν Γυμνασίων μας καὶ λοιπῶν. Λόγοι, ἀναμφιδόλως, δὲν θέλουν λείψῃ διὰ νὰ προσβάλουν καὶ καταστρέψουν καὶ αὐτά· ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν καὶ ὁ κύριος Γλαράκης, καὶ τὸ πᾶν κατορθοῦται συμφώνως μὲ τοὺς σκοποὺς τῶν ἁγίων μας».

Καὶ σὲ ἄλλο σχόλιό της ἡ ἴδια ἐφημερίδα καταγγέλλει εὐθέως τὶς μυστικῆς διαβουλεύσεις μεταξὺ τοῦ ὑπουργοῦ Γλαράκη καὶ τῶν Συνοδικῶν γιὰ παύση κάθε οὐσιαστικῆς παιδείας στὴν Ἑλλάδα: «Ἄν ὁ σκοπὸς τῶν Ἀνύτων καὶ Μελήτων, καθὼς καὶ τοῦ Γραμματέως μας, δὲν ἦτον ἡ καταδρομὴ τῆς παιδείας, διατί νὰ ζητήσουν νὰ παραλύουν ἀμέσως τὸ Ὁρφανοτροφεῖον τῆς Ἀνδρον; διατί, ἀφοῦ ἐσήκωσαν τὸν Θεόφιλον Καῖρην, δὲν ἐφρόντισαν καὶ νὰ στείλουν ἄλλους διδασκάλους, διὰ νὰ ἐξακολογηθῇ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν αὐτοῦ; Χάρις εἰς τὴν διαγωγὴν τῶν κυρίων τούτων, ἥτις δὲν μᾶς ἀφήνει τοῦλάχιστον τὸν παραμικρὸν δισταγμὸν ὡς πρὸς τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ σχέδιά των».

Ἡ Σύνοδος ὅμως, ἐλεγχόμενη σχεδὸν κατὰ ἀπόλυτη πλειοψηφία ἀπὸ τοὺς Ρωμίους καὶ τοὺς ρωσόφιλους, δὲν ἔχει σκοπὸ νὰ κἀνῃ πίσω. Στὶς 23 Ὀκτωβρίου συνεδρίασε μὲ ἄκρα μυστικότητα (γι' αὐτὸ καὶ ἡ «Ἀθηνα» πέντε μέρες μετὰ δὲν εἶχε ἐνημερωθῇ) καὶ ἐρήμην τοῦ Θεόφилου Καίρου ἀποφάσισε τὴν καθάισή του ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σχῆμα. Ὅταν τελικὰ ἡ εἶδησις διέρρευσε στὸν Τύπο, ἡ «Ἀθηνα» ἔγραψε περὶ ἀναβίωσης τῆς ἱερᾶς ἐξέτασης καὶ ἄφρασε

Εὐτυχῶς πὺν ὁ Ἀρχιεπισκοπικὸς προϊστάμενος τοῦ παπα-Γιώργη Μεταλληνοῦ πῆρε τὸ αἶμα τῆς Ρωμ(ν)ηοσύνης πίσω μὲ τὴν ἀναπόδεικτη καταγγελία του τὸν περασμένο Ἰούνιο, ὅτι «ἄθεη εἶναι ἡ πολιτικὴ ἡγεσία τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, μὲ τὴν ἑλληνικὴ προεδρία νὰ παίξῃ τὸν ἄχαρο ρόλο τοῦ Ποντίου Πιλάτου»! (Βέβαια ἐδῶ ὁ Μακαριώτατος ἀπεδείχθη γιὰ ἄλλη μία φορὰ ὅτι κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ «Odium Teologicum» καὶ ὄχι τὴν «Raison d' être».)

Τώρα ἐπὶ τῆς οὐσίας: τὸ ὅτι τὰ ὀνόματα Ἑλλήν καὶ Ἑλληνικότης ἐπὶ 1.300 χρόνια ἐχρησιμοποιοῦντο στὸ Βυζάντιο τῆς κληρικοκρατίας ὡς ὑποτιμητικὰ ὑπόπτων γιὰ ἐγκλήματα, καταδικαζόμενα ἀπὸ τὸ Κανονικὸ-ἐκκλησιαστικὸ δίκαιο, δὲν ἔχει σημασία γιὰ τὸν παπα-Μεταλληνό, πὺν προτιμᾷ τὴν παρακμὴ τῆς Ρωμ(ν)ηοσύνης του ἀπὸ τὴν ἄφθιτη δόξα τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ διακεκριμένος δορ Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας Ἀλεξ. Παπαδερός, Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Ὁρθόδοξης Ἀκαδημίας Κρήτης, σὲ βαρυσήμαντο ἄρθρο-μελέτη του στὸν Ζ' τόμο τῆς μεγάλης Ὁρθοκεντρικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας γράφει γιὰ τὸν Κοραῖ:

«Υπῆρξε θεληματικὰ πτωχός, πένης σχεδόν, ἀρα ἐνάρετος, ἀξιοπρεπὴς καὶ ἀνιδιοτελής. Ἀδάμαστος μέχρι θάνατος γήρατος παρὰ τὰς κοινωνικὰς κακονυχίας του καὶ τὴν μόνιμην ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς του, οὐδέποτε ἀπώλεσε τὸ ἀγωνιστικόν του φρόνημα, ἀπόλυτος εἰς τὰς ἀρχάς του ἀλλὰ μὲ σπλάγχνα ἐλέους διὰ τῆς ζωῆς τους ἀνα-

νά πλανᾶται τὸ ἐρώτημα τί ἀπέγιναν οἱ θυσίες καὶ τὰ ἰδανικά τῆς Ἐπανάστασης: «Ἐμελλεν ἄρα ὁ κατὰ τοῦ Καίρη ἀφορισμὸς ν' ἀνανεώσῃ παρ' ἡμῖν κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος τὰς θρησκευτικὰς ἔριδας καὶ νὰ ἀναγεννηθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν πολιτικὴν ἀποκατάστασίν της ἡ ἀνάκρισις τῆς συνειδήσεως, δηλ. τὰ ἱεροδικαστήρια τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ρώμης, τὰ ὁποῖα μόνον ἐξιχνίαζον κατὰ τὸν μεσαῖωνα τὴν ἀνεξιχνίαστον τοῦ ἀνθρώπου συνείδησιν, κατεδίωκον, ἐδίκαζον ἐπ' αὐτῆς καὶ κατεδίκαζον τοὺς ἀνθρώπους. Δὲν μᾶς μένει λοιπὸν πλέον ἄλλο εἰ μὴ νὰ ἐτοιμάσωμεν καὶ τὰς πνύας, ἀφοῦ μάλιστα ἔχομεν καὶ ἁγίους ἐτοίμους διὰ νὰ καίουν τοὺς ἐνόχους κατὰ τὴν συνείδησιν».

Ὁ Γλαράκης μὲ ἔγγραφόν του (26 Ὀκτωβρίου 1839) πρότεινε πρὸς τὴ Σύνοδο τὴν προσωρινὴ ἀναβολὴ τῆς ἀποφάσεώς της, ὥστε νὰ δοθῇ καιρὸς στὸν Καίρη μήπως καὶ μετανιώσῃ. Ἡ Σύνοδος ἀποδέχθηκε τὴν πρότασίν του μὲ τὸν ὅρο νὰ ἐγκλειστῇ ὁ Καίρης σὲ μοναστήρι πρὸς συνεισφοράν. Ἀμέσως μετὰ ὁ Γλαράκης εἰσηγήθηκε στὸν Ὁθωνα τὴν ἀναβολὴ τῆς καθαιρέσεως καὶ τὸν ἐγκλεισμό τοῦ φιλοσόφου σὲ μοναστήρι τῆς Σκιάθου.

Γενικὴ ἐπίθεση κατὰ τῆς Παιδείας

Στὶς 28 Ὀκτωβρίου 1839 ἐκδίδεται βασιλικὸ διάταγμα, μὲ τὸ ὁποῖο δίνεται ἡ ἐντολὴ γιὰ ἐγκλεισμό τοῦ Θεοφίλου Καίρη στὴ μονὴ Εὐαγγελίστριας τῆς Σκιάθου. Τὸ ἐν λόγῳ μοναστήρι θεωροῦνταν ἀπὸ τὰ πιὸ αὐστηρὰ καὶ ἀναχρονιστικὰ στὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἡγούμενος Φλαβιανὸς εἶχε ρητὴ ἐντολὴ μὲ κάθε θυσία νὰ ἀναγκάσῃ τὸν Καίρη νὰ δηλώσῃ μεταμέλεια καὶ νὰ ἀποκηρύξῃ τὶς πεποιθήσεις του. Ὁ ἡγούμενος διέταξε τοὺς καλόγερους δεσμοφύλακες νὰ φερθοῦν στὸν Καίρη ὅσο πιὸ σκληρὰ γινόταν. Τὸ κελὶ τοῦ ἦταν ὑπόγειο, κάθυγρο καὶ ἀνήλιαγο. «Γέρος καὶ ἄρρωστος ὁ Καίρης, τρέμοντας ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τὴν ὑγρασίαν, χωρὶς ρούχα γιὰ νὰ προφυλαχθῇ ἢ σκεπάσματα γιὰ νὰ ξεσταθῇ τὶς παγωμένες νύχτες, περνοῦσε μαρτυρικὰς ὥρες στὸ κελὶ τῆς μονῆς Φανερωμένης. Ἀλλὰ δὲν λύγισε οὔτε στιγμὴ καὶ ὑπέφερε

ξιοπαθοῦντας. Παρὰ τὴν πολύπλευρον καὶ γόνιμον ἐνασχόλησίν του περὶ τὴν Φιλολογίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς ὑπῆρξε, κατὰ ἰδιοσυγκρασίαν καὶ πρόθεσιν, πολύπλευρος κοινωνικὴ, ἐπιστημονικὴ καὶ θρησκευτικὴ ἰδιο-συγκρασία μὲ τὸν ἀτομικὸν του τρόπον.»

Αὐτὴν τὴν ἐτερότητα δὲν τοῦ συγχώρεσε ὁ παπα-Μεταλληνός, γιατί ὁ Κοραῖς ξέφυγε καὶ διεθνῶς κατήγγειλε τὴν Κωνσταντινουπολιτικὴν στρουγγα, τὴν ὁποία αἰτιάτο ὅτι μὲ τὴν «πολιτικὴν τῆς Ἀλεποῦς» τῶν Φαναριωτῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν στάθηκε τὸ πνευματικὸ ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἐπαναστατικὴ ἀφύπνιση τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου, τοῦ ὁποῖου τὸ «ἐπαναστατικὸν ποθούμενον» προσυπέγραψε μὲ τὸ ἅγιο αἷμα τοῦ ὁ Πατροκοσμᾶς Αἰτωλὸς (1714-1777).

Αὐτὸ πὺν προσπάθησε τὸ ἐκκλησιαστικὸ κατεστημένον, πλὴν ματαίως, νὰ πραγματοποιήσῃ μὲ τὸν Κοραῖ ἦταν τὸ ἱστορικὸ του θάψιμο, τὸ ὁποῖο νηφάλια καὶ ἐπιστημονικὰ καταγγέλλει ὁ Μιχάλης Καλόπουλος στὸ πρόσφατο διβλίο του γιὰ τὸ «Ἅγιο Φῶς» γράφοντας ἐπιγραμματικά: «Ἀγωνίσθηκα μ' ὅλα τὰ μέσα νὰ μειώσω τὴν Κοραϊκὴ ἀκτινοβολία, νὰ σπιλώσω τὴν ἀδαμάντιν ἄρετή του, νὰ ρίξω στὸ σῶμα του τὸ πάρθιον δέλος τοῦ αἰρετικοῦ, γιὰ νὰ τὸν ἐξουθενώσω». Αὐτὰ ὅμως ἔγιναν χωρὶς τοὺς Ἑλληνες, πὺν ἔστρεξαν νὰ κορέσω τὴν πνευματικὴν του πείνα ὅχι μὲ τὰ ξυλοκέρατα τοῦ Ἀθ. Πάριου, τοῦ Κοδρικᾶ, τοῦ Μεταλληνοῦ, ἀλλ' ὅπως σύγχρονος θεολό-

περήφανα τὸ μαρτύριό του, προτιμώντας τὴν τρομερὴ κακοπάθεια ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη καὶ τὴν προδοσίαν τῶν ἀρχῶν του».¹

Ἡ ἐφημερίδα «Ἀθηνᾶ» μὲ ἄρθρο τῆς (14 Νοεμβρίου 1839), ποὺ φέρει τὸν ὅλο ἀλήθεια τίτλο «Ὁ διωγμὸς τοῦ Καίρου εἶναι κατὰ τῆς παιδείας καὶ ὅχι ὑπὲρ τῆς θρησκείας», ἐπιτίθεται κατὰ τῶν σκοταδιστῶν καὶ προσωπικὰ κατὰ τοῦ Γλαράκη, καταγγέλλοντάς τον ὡς φωτοσδέστη ποὺ ἀκολουθεῖ διατεταγμένη ἀποστολή, ἐφόσον κλείνει σχολεῖα σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἐν λόγῳ δημοσίευμα ἀποτελεῖ σημαντικώτατο ντοκουμέντο, διότι δείχνει τὴ μεθοδευμένη καὶ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου ὑποδεικνύμενη γραμμὴ, ὅτι τὰ σχολεῖα τῶν διαφωτιστῶν ἔπρεπε νὰ ἐκλείψουν. Ὅπως ὁ Καῖρης ἦταν τὸ κραυγαλέο γεγονός ἐξαιτίας τῆς πανελληνίας ἐμβέλειάς του, ὥστόσο ἡ ἐφημερίδα μαρτυρεῖ ὅτι σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ἐκείνη τὴν περίοδο ἐκλείναν σχολεῖα, διώκονταν δάσκαλοι καὶ χτυπιόταν μὲ κάθε μέσον ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία. Νὰ ποῦμε ἐδῶ ὅτι ἡ συνωμοσία τῆς «Φιλορθοδόξου Ἐταιρείας» δὲν εἶχε ἀκόμα ἀποκαλυφθῇ: «Δὲν ἤξεύρομεν ἂν παίζοντες ἢ σπουδάζοντες θέλουν νὰ μᾶς πείσουν οἱ διώκται τῆς παιδείας, ὅτι ἡ καταδρομὴ τοῦ Καίρου ἔχει σκοπὸν ἄλλον, παρὰ τὴν καταδρομὴν τῆς παιδείας αὐτῆς. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον, ἐξετάζοντες τὰ πράγματα, τὰ μόνον μέσα ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ στηρίζεται πᾶς ἄνθρωπος, ὀδηγούμενος καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν κοινὸν νοῦν, εὐρίσκομεν ὅτι αὐτὰ ταῦτα προδίδουν τὸν σκοπὸν τῶν αὐτῶν καὶ ὅπου τὰ πράγματα φωνάζουσιν, οἱ λόγοι εἶναι περιττοί. Ὁ Καῖρης λέγων ἐδίδασκε θεοσεβείαν καὶ τὸ νὰ σέβεται τις τὸν Θεόν, τὸν ποιητὴν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, εἶναι κατ' αὐτοὺς ἀσέβημα ἢ καὶ ἀδίκημα ἐσχάτης προδοσίας» δεδοσθω. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Καῖρης εἶναι θεοσεβής, ἔπρεπε νὰ ἐξαλειφθῇ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς; Τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἢ κοινοδιακὸν κατὰστημα τῆς Ἀνδρου, τί πταίει κατὰ τοῦτο; Ἄν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἢ μᾶλλον ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς δὲν ἦτο ὁργανὸν τῆς καταδρομῆς τῆς παιδείας, δὲν ἤθελε φροντίσει ἄρα γε, ὥστε σηκώ-

1. Τάσος Βουρνᾶς, «Θεόφιλος Καῖρης», σειρά «Οἱ Ἀφορισμένοι ἀπὸ τὸ Κατεστημένο», σελίδα 122, ἐκδόσεις «Κώστας Μπούζας», Ἀθήνα 1979.

γος ὁμολογεῖ: «Οἱ πηγὲς πνευματικῆς καὶ διανοητικῆς ἀνανέωσης τοῦ Διδασκάλου τοῦ Γένους Ἀδαμαντίου Κοραῖ ἀκόμα δὲν στέρησαν, οὔτε θὰ στέρησουν· εἶναι ἀείρορες».

Ἕνας ἀσυγχώρητος κληρικὸς μαθητὴς τοῦ Κοραῖ

Ὁ Θεόκλητος Φαρμακίδης (1784-1860) καθώρισε δύο κομβικὰ σημεῖα τῆς ἐκκλησιολογικῆς δράσεώς του. α) Δὲν νοεῖται ἐλεύθερο κράτος καὶ μάλιστα νεοελληνικό, τὸ ὁποῖο νὰ ἔχῃ μία Ἐκκλησίαν σκιάδα στὸν Πασᾶ. β) Τὸ γένος ἐλευθερώθηκε στρατιωτικὰ ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, ἀλλ' ὅχι καὶ ἐκκλησιαστικο-πνευματικά. Σήκωσε λοιπὸν ὁ λογιώτατος αὐτὸς ἀρχιμανδρίτης τὰ ράσα του φλάμπουρο καί, μὲ τὴν ἀγαστὴν συμπαράσταση τοῦ θεμελιωτῆ τοῦ «δικαίικου νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ» πρῶτον καθηγητῇ τῆς Νομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν Μάουρε, τὴ σημαία τῆς «Ἱερῆς Ἀνυπακοῆς» στὸ Φαναριώτικο θεσμὸ τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου.

Τί δηλαδὴ ζητοῦσε ὁ διαφωτισμένος μαθητὴς τοῦ Ἀδαμάντιου Κοραῖ; Τὴ διάλυση τοῦ Πατριαρχείου, ὅπως ὁ συκοφάντης Κορδικᾶς ἰσχυριζόταν καὶ ὑποψιαζόταν συνωμοσίης καὶ ἀθεϊστικὸν δάκτυλον τῶν Β. Λεσβίου, Κοραῖ, Φαρμακίδη, Καῖρη κατὰ τὸν «Σεπτὸν τῆς Ὁρθοδοξίας κέντρον»;

Ὁ Κορδικᾶς ὑπῆρξε ρετᾶλι τῶν ἀρτηριοσκληρωτικῶν κολλυβάδων, οἱ ὁποῖοι ἐργολαδικὰ προπηλάκιζαν κάθε ἀνανεωτὴ Ἕθνος καὶ Ἐκκλησίας ὀνομάζοντάς τον «πρά-

Παπα-Γ. Μεταλληνός, ο σημερινός συνεχιστής του Οικονόμου στον αγώνα ύποταξης του Νέου Έλληνισμού στο Πατριαρχείο της Ρωμιοσύνης. Ο εν λόγω κληρικός στρέφεται επίσης εναντίον οίονδήποτε διαφωτισμού καί, ξεπερνώντας τον Οικονόμου, ζητά τη μετατροπή της ονομασίας και της ιδεολογίας του Έλληνισμού σε Ρωμιοσύνη και των Ελλήνων σε Ρωμιούς. Πρόκειται για εξαιρετικά χαρακτηριστική περίπτωση, αντιπροσωπευτικό απολίθωμα των σκοτεινών εποχών κατά τις οποίες η Θεοκρατία είχε εξουθενώσει τον Έλληνισμό, σε βαθμό που το ελληνικό έθνος είχε αναγκασθή να απαρνηθῇ την ιστορία του, τον πολιτισμό του και ακόμη την ίδια την (άπαγορευθεῖσα) ονομασία του, τις λέξεις «Ἑλλάς» και «Ἕλληνας»...

Κων. Οικονόμου. Ὁργανο τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου καὶ τοῦ συνεργοῦντος Πανοσλαβισμού, ἱκανώτατος συνωμότης, κατάφερε μὲ τὴ μυστικὴ ὁργάνωση «Φιλορθόδοξος Ἑταιρεία» νὰ ἐκτρέψῃ τὸ νέο κράτος ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ χαρακτήρα πὸν μὲ τὴ συστηματικὴ τοῦ εἶχαν προσδώσει οἱ μεγάλοι διαφωτιστές, καὶ νὰ τὸ στρέψῃ πρὸς τὸν βυζαντινισμό («Μεγάλῃ Ἰδέᾳ») καὶ τὴ Ρωμιοσύνη, ματαιώνοντας ὁριστικὰ τὴν ἀναδίωξη τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

ὡς ἀπ' ἐκεῖ τὸν θεοσεβῆ Καῖρην νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ ἀπὸ ἄλλον μὴ θεοσεβῆ ἢ θεοβλαβῆ Χριστιανόν, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς ἐκεῖ νεολαίας, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὅχι μόνον νὰ μᾶς κλείσουν τὸ στόμα, ἀλλὰ καὶ τὴν παιδείαν νὰ ἱκανοποιήσουν, καὶ συγχρόνως νὰ δείξουν καὶ εἰς τὸν ἔξω Κόσμον, ὅτι εἶναι μὲν ζηλωταὶ τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ τῆς παιδείας αὐτῆς, τῆς ἀχωρίστου ἀπὸ τὴν λογικὴν τοῦ Χριστοῦ λατρείαν, τὴν λατρείαν τοῦ πατρὸς τῶν φώτων; Ἀλλ' ὅχι! καταδιώκεται ὁ Καῖρς, καὶ μόλις σηκώνεται ἀπὸ τὴν Ἄνδρον, καὶ ἀμέσως διαλύεται τὸ σχολεῖον, καὶ μένουν τόσοι μαθηταὶ καὶ ὀρφανὰ ἐγκαταλελειμμένα καὶ ἀπροστάτεντα· καὶ τὸ περιεργότερον ἀκόμη, ὁ κύριος Διοικητὴς Τήνου καὶ Ἄνδρου σχολάζει καὶ αὐτοὺς τοὺς κτίστας καὶ λειτουργούς, καὶ οὐδὲ συγχωρεῖ τοὺς ἐπιστάτας τοῦ καταστήματος νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν τόσον προχωρημένην ἐπισκευὴν ἢ ἐποικοδομὴν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ νὰ τὸ σκεπάσουν κατὰ μέρος, διὰ νὰ προφυλαχθῇ καὶ ἀπὸ τὰς βροχὰς καὶ τὰς κακοκαιρίας τοῦ χειμῶνος. Τοιοῦτοτρόπως λοιπόν, διὰ νὰ διαλυθῇ ἐν σχολεῖον, ἐν ἐκπαιδευτικὸν κατὰσταμα, ἀρκεῖ νὰ σφάλῃ, κατ' αὐτοὺς, εἰς διδάσκαλος, καὶ ὅχι μόνον αὐτὸ τὸ ἡθικὸν πρόσωπον, ἀλλὰ καὶ τὸ οἰκοδόμημα πρέπει νὰ κατεδαφισθῇ. Ἰδοὺ οἱ φίλοι τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους· ἰδοὺ οἱ σκοποὶ καὶ τὰ φρονήματά των».

Στὴ συνέχεια τοῦ ἀρθρου ἐκφράζονται φόβοι καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα σχολεῖα τῆς Ἑλλάδας,

ἀκόμα καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ Πανεπιστήμιο, εἰς τοῦ ὁποίου τὴ δημιουργία εἶχαν ἔντονα ἐναντιωθῇ, ὅπως ἀποκαλύπτει ἡ «Ἀθηνᾶ», οἱ φανατικοὶ ρωμιοί, ὁ κληρὸς καὶ οἱ ρωσόφιλοι.² «Ἀλλὰ ποῖος μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα δὲν θέλουν ὑποφέρει τὴν τύχην τοῦ ἐν Ἀνδρῶ Ὀρφανοτροφείου; ἢ μήπως θέλουν λείπει Προσακάιδες καὶ εὐσυνειδητοὶ ἄγιοι, ἐκ τῶν ὁποίων, οἱ μὲν νὰ κατηγορήσουν, οἱ δὲ νὰ καταδικάσουν μὲ ἀπλὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐπὶ τῆς συνειδήσεώς των αὐριον ἢ μεθαύριον τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου ὅλους τοὺς διδασκάλους τῆς Ἑλλάδος; ἀρκεῖ νὰ μείνῃ, ὡς εἴπομεν καὶ ἄλλοτε, ἀκόμη ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Παιδείας Γραμματεῖαν ὁ κύριος Γλαράκης, ἢ νὰ τὸν διαδεχθῇ ὁ Κυρ Δεσουτῆς εἰς τὴν Γραμματεῖαν ταύτην, ὡς διοργανίζεται καὶ τὸ πᾶν κατορθοῦται κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Οἰκονόμου καὶ τῶν ἐντολέων του.³ Ὅταν μάλιστα ἐξακολουθῇ οὗτος νὰ σύρῃ καὶ τοὺς ἁγίους μᾶς εἰς τὰ φρονήματά του, δὲν μένει ἀμφιβολία ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἢ κοινωνία μᾶς θέλει κατασταθῇ κοινωνία κατὰλληλος διὰ τὸν Ἀβδᾶ Παμβώ. Καὶ μήπως δὲν εἶναι οἱ ἅγιοι οὗτοι, οἵτινες καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου αὐτοῦ ἐθεώρησαν ὡς ἀσέβειαν, καὶ αὐτὸν τὸν εὐσεβέστατον ἱεροκλήρικα Γερμανὸν ἐπέπληξαν, διότι παρενρέθη ἐκουσίως εἰς τὴν τελετὴν τὴν ὁποίαν καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ ἴδιος διὰ τῆς παρουσίας του αὐτῆς ἐτίμησεν εἰς τὴν ἑναρξιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ διὰ τῆς συνεισφορᾶς τῶν Ἑλλήνων ἀνεγειρομένου ἤδη Πανεπιστημίου;».

Κ. Οἰκονόμου: Ὁ συνωμότης τοῦ Πατριαρχείου

Ἦστερα ἡ ἐφημερίδα «περιλαμβάνει» τὸν Οἰκονόμου, τὸν πρῶν διαφωτιστὴ καὶ στὰ χρόνια ἐκεῖνα πρωτεργάτῃ τοῦ ἐπιχειροῦμένου σκοταδισμού: «Ὁ ἅγιος Οἰκονόμος μᾶς ἐξηγήθη φανερὰ εἰς τὴν Ἐπίκρισίν του καὶ ἄλλου, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ καὶ μάλιστα οἱ ἱερεῖς, δὲν πρέπει νὰ σπονδάζουν ἀλλὰ πρέπει νὰ μένουν ἀμαθεῖς, καὶ ὅλος διόλου νὰ ἀφοσιωθῶν εἰς τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὡς νὰ μὴν κατηγορήθησαν, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν Χρυσόστομον, μετὰ τοὺς Ἀποστόλους τὰ θαύματα, καὶ ὡς νὰ μὴν εἶναι ἴδιον ἀνθρώπων ἀπίστων καὶ Ταρτούφων τὸ νὰ ζητοῦν θαύματα καὶ σήμερον. Καὶ ὅμως τὸν Ἰησουϊτικὸν τοῦ ἁγίου Οἰκονόμου τοῦτον σκοπὸν τὸν ἐγνώρισαν καλύτερα παρ' αὐτὸν οἱ Ἕλληνες».

Μετὰ ἡ ἐφημερίδα ἀρχίζει νὰ περιγράφῃ πῶς ἡ ἐν λόγῳ «συμμορία», ὅπως τὴν ἀποκαλεῖ, τῶν ρωμίων-ρωσόφιλων ἔκλεινε τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, ὅπου μπορούσε: «Ἀλλ' ἡ κατὰ τῆς παιδείας συμμορία δὲν ἐπεριωρίσθη εἰς ταῦτα μόνον· ἐφρόντιζε καὶ φροντίζει καθ' ἑκάστην, ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως συσταθέντα σχολεῖα καὶ Γυμνάσια νὰ παραλύῃ καὶ μάλιστα ὅπου εὐρίσκει ἀναισθητοὺς καὶ ἀπειροκάλους πολίτας, καὶ ὅπου οἱ Διοικηταὶ καὶ Δήμαρχοι ὀδηγοῦνται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς καταδιωκτικῆς ταύτης συμμορίας».

Πρῶτο θῦμα τῶν ρωμίων ἦταν τὸ Γυμνάσιο τοῦ Ναυπλίου. Οἱ καθηγητὲς του, Θεοδόσιος Περγαμηνὸς φιλόλογος, Βαρνάδος μαθηματικός, Ψύχας φυσικοχημικός, Φαβρίκιος λατινικῆς φιλολογίας καὶ ἄλλοι, ἐκδιώχτηκαν κακῇ-κακῶς, ὁ Βαρνάδος δὲ ἀναγκάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα: «Ἀς παρατηρήσωμεν μὲ ποῖον Ἰησουϊτικὸν τρόπον παρέλυσαν τὸ Γυμνάσιον τῆς Ναυπλίας. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Γυμνασίου τούτου εἶχε διορισθῇ, δι' ἑλλειψιν διδασκάλων, ὁ σχολαστικὸς Λεόντιος· ὁ ἀνθρώπος οὗτος, ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ τάγματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἕως χθὲς ἀνήκεν, ἐφρόντισεν, ὥστε κανεὶς ἀληθῶς πεπαιδευμένος νὰ μὴ μείνῃ εἰς τὸ Γυμνάσιον τοῦτο· μυρίους τρόπους ἐμηχανεύθη, ὡς μᾶς ἐπληροφόρησαν, ἐωσοῦ νὰ μεταθῇ τὸν ἐνάρετον καὶ ἀρετὰ πεπαιδευμένον, ὡς πρὸς τὴν Ἑλλ. Φιλολογίαν μάλιστα, Θεοδόσιον Περγαμηνόν, καὶ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ μὲ τὴν ἐσχάτην ἀλογίαν καὶ ἀμα-

2. Ἡ ἀντίδρασις τῶν ρωσόφιλων στὴν ἵδρυση τοῦ Ὁθώνείου Πανεπιστημίου δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ ἔξωρῃ ἀπὸ τὴν ἀδιάφορὴν στάση πού εἶχε κρατήσῃ καὶ ὁ Καποδίστριας ὡς πρῶτος κυβερνήτης, μίᾱ ἀπὸ τίς βασικὰς αἰτίες πού τὸν κατηγοροῦσαν ὡς φωτισμένο!

3. Οἱ ἐντολῆς τοῦ Οἰκονόμου δὲν ἦταν ἄλλοι ἀπὸ τὸ Οἰκουμινικὸ Πατριαρχεῖο.

θίαν. Ἀφοῦ δ' ἐκατέρωθωσεν, ὡς ὁμολογοῦν ὁμοφώνως ὅλοι οἱ καθηγηταί, τὸν σκοπὸν τοῦ τοῦτον, ἐκίνησε πάντα λίθον διὰ τὰς τοὺς φέρη εἰς τοιαύτας δυσαρεσκείας, ὥστε τὰ διασθοῦν τὰ ζητήσουν ἢ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ Γυμνασίου ἀπὸ τὸν εὐσυνείδητον Γραμματιστὴν τοῦτον ἢ τὰ ζητήσουν τὴν παραίτησίν των. Ἀλλὰ μήπως εὐρήκε καμμίαν δυσκολίαν ὁ κ. Γλαράκης διὰ τὰς ἀπομακρόνῃ καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα αὐτὸν ἀκόμη τὸν χρηστὸν καὶ σπάνιον εἰς τὸ ἔθνος μας μαθηματικὸν Βαρνάδον, καὶ τὰ ἀπολύσῃ τὸν φυσικοχημικὸν Ψύχαν ὁμοῦ μὲ τὸν Λατινοδιδάσκαλον Φαβρίκιον καὶ ἄλλους; Τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν κατήντησε τὸ Γυμνάσιον σήμερον τῆς Ναυπλίας ἀληθινὸν σχολαστήριον ἢ μᾶλλον κολαστήριον».

Μάλιστα οἱ καθηγητὲς τοῦ Γυμνασίου πρὶν ἀποχωρήσουν, διαμαρτυρήθηκαν ἔντονα στὸν ὑπουργὸ Γλαράκη, ἐκείνος ὅμως τοὺς... «ἔστειλε»: «Ὅλοι οἱ καθηγηταί ὅμως, πρὶν παραιτηθῶν, ἀνεφέρθησαν εἰς τὸν κύριον Γλαράκην, τοῦ ἐξέθεσαν τὰ προσκόμματα τὰ ὁποῖα ἀπαντᾷ ἢ νεολαία ὡς ἐκ τῆς σχολαστικῆς διδασκαλίας καὶ ἄλλα τοῦ κυρίου Λεοντίου, τὴν κακοήθειαν καὶ διαφθορὰν τὴν ὁποῖαν προξενεῖ εἰς τὸ Γυμνάσιον ἐκεῖνο ἢ ραδιοσυγῆ, καὶ τέλος πάντων, ὅλοι ὁμοφώνως εἶπον ὅτι θέλουν παραιτηθῆ, ἂν δὲν τακτοποιηθῇ καὶ μορφωθῇ σύμφωνα μὲ τὴν πρόοδον τῆς νεολαίας, ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα δὲν ὑποφέρουν τὰς τὴν βλέπουν καὶ τὰ καταναλίσκῃ εἰς μάτην τὸν πολὺτιμον χρόνον τῆς, καὶ τέλος, τὰ συμμερίζονται καὶ αὐτοὶ τὸν ψόγον, τὸν προερχόμενον ἀπὸ τὸ ἀνάγωγον καὶ τὴν κενοσπουδίαν τῆς· ἀλλὰ τί κάμνει ὁ κύριος Γλαράκης; εὐχαρίστως δέχεται τὴν παραίτησιν ὅλων τῶν καθηγητῶν, καὶ διατηρῶν ἐκεῖ τὸν κύριον Λεόντιον διαλύει τὸ Γυμνάσιον».

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ τοπικὲς ἀρχὲς τοῦ Ναυπλίου, διωρισμέναι ἀπὸ τὸν Γλαράκην, ἔκαναν τὰ πάντα γιὰ τὰς πειθαρχοῦν στίς ὑποδείξεις τοῦ ὑπουργοῦ. Καὶ ἂν ἐδῶ κανεὶς ἀναρωτιέται, πῶς ἦταν δυνατόν ὅλοι αὐτοὶ οἱ κυβερνητικοὶ λειτουργοὶ νὰ σαμποτάρουν τὴν παιδείαν, ὑπενθυμίζουμε ὅτι τότε κυριαρχοῦσε ἡ ἀποψη τῆς Ἐκκλησίας, πῶς ἡ μόρφωση καὶ ἡ ἐνασχόληση μὲ τίς θετικὰς ἐπισημὰς ὁδηγοῦν στὴν ἀθεΐα. Γιὰ τὰς σώσουν τίς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων λοιπὸν ἔκλειναν ἢ ἀπαξίωναν τὰς σχολεῖα!

ποτα ξένων δυνάμεων». Ὅχι δέδαια πῶς δὲν ὑπῆρξαν πολλοὶ δοῦλοι τῶν ξενοκρατικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ δὲν ἦσαν οἱ φωτισμένοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ αὐτοὶ ἡρώες τοῦ ἐθνικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγῶνα.

Ὅπως ἀντιθέτως ὁ ἐκφραστὴς τῆς συντηρητικῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης Κων/νος Οἰκονόμου, τὸ λατρετὸ πρότυπο τοῦ παπα-Μεταλληνοῦ, ἀποδεδειγμένα ἐργαζόταν καὶ μυστικὰ κονδύλια εἰσέπραττε ἀπὸ «τὸ ξανθὸν γένος τῶν ἀπελευθερωτῶν τοῦ γένους μας, ὁμοδόξων Ρώσων», γιὰ τὰς ὁργανώσῃ τὴν πανσλαβιστικὴν προπαγάνδα στὴ μικρὴ Ἑλλάδα. Ἀκουσόμεθα τῶρα τοῦ παπα-Γιώργη Μεταλληνοῦ, ὑπὸ τὴν σκιὰ τῆς σημαίας τοῦ Συμφωνισμοῦ παπα-Ρωμανίδου, ληροῦντος κατὰ τῶν κλασικῶν διδασκάλων τοῦ γένους Κοραῖ, Φαρμακίδου, Καΐρη: «Ὁμόθυχη ξυνορία» ὀνομάζει τοὺς ἀείμνηστους Maurer καὶ Φαρμακίδου στὴ σελ. 227 τοῦ διβλίου του «Παράδοση καὶ Ἀλλοτρίωση» ὁ παπα-Γιώργης. Καὶ συνεχίζει μὲ τὸ ἐξῆς καταπληκτικὸ «ἐπιχειρήμα» (σελίδα 256 τοῦ προαναφερθέντος διβλίου του):

«Τὸ θλιβερὸ διαδρωτικὸ τοῦ Οἰκουμένου Πατριαρχείου σχέδιο τῶν Maurer - Φαρμακίδου ἐπέκριναν μέγιστοι προσωπικότητες, ὅπως ὁ ἀρχιδούκας τῆς Αὐστρίας καὶ διάδοχος τοῦ αὐστριακοῦ θρόνου Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος μὲ ἀμείωτο ἐνδιαφέρον ἔγραψε: “Ἡ ἐπὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ νεοπαγοῦς ἐλληνικοῦ κράτους δοθεῖσα λύσις ὑπῆρξεν ἄφρων. Ὁ ἐλληνικὸς λαὸς κρέμαται κυριολεκτικῶς ἀπὸ τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς τοῦ Ἐκκλησίας, οἱ δὲ ἀνώτατοι ἐκκλησιαστικοὶ λειτουργοὶ ὑπῆρξαν γι’ αὐτὸν α) δεσμο-

“Υστερα ἡ ἐφημερίδα «Ἀθηνᾶ» καταπιάνεται στο ἀποκαλυπτικό ἄρθρο της μὲ τὰ ὅσα συνέβαιναν στὴ Σῦρο: «Ἀλλὰ μήπως καὶ εἰς τὴν Σῦρον δὲν ἤθελον ἀκολουθήσει τὰ αὐτὰ, ἂν οἱ φρόνιμοι πολῖται της ἦσαν Ναυπλιεῖς, ἂν δὲν ἐφρόντιζον οἱ ἴδιοι ὑπὲρ τῆς παιδείας τῶν τέκνων των, καὶ ἂν ὁ κατὰ τοῦτο ἀξιότιμος κύριος Χρηστίδης δὲν ἦτο ἀφωσιμένος ὅλως διόλου εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς νεολαίας τῆς νήσου ταύτης; Καὶ ὅμως μήπως δὲν στερεῖται καὶ τὸ Γυμνάσιον τοῦτο πρὸ τοσοῦτου ἤδη χρόνου Καθηγητῶν τῆς Λατινικῆς, τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ λοιπῶν; ἔλαβε τάχα τὴν παραμικρὰν φροντίδα ὁ κύριος Γλαράκης διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις ταύτας τοῦ Γυμνασίου τῆς Σύρου; ὄχι βέβαια: διότι ἡ ἐντολὴ τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπιβάλλει ἡ συμμορία του εἶναι τὸ νὰ σκοτίσῃ καὶ ὄχι νὰ φωτίσῃ τοὺς Ἕλληνας».

Σειρὰ ἔχουν τὰ σχολεῖα τῆς Πελοποννήσου, στὰ ὁποῖα –ὅπως ἡ ἐφημερίδα καταγγέλλει– ἀκολουθοῦνταν μέθοδοι διδασκαλίας τοῦ 15ου αἰῶνα καὶ ἦταν οἱ ἴδιες καὶ ἀπαράλλακτες μέθοδοι ποὺ εἶχαν καταργηθῇ ἀπὸ τοὺς διαφωτιστὲς κατὰ τὰ χρόνια πρὶν τὴν Ἐπανάσταση. Ἀλλὰ στὴν ἐλεύθερη πλέον Ἑλλάδα ὁ ὑπουργὸς Γλαράκης καὶ τὸ ρωμαῖκο παρακράτος εἶχαν φροντίσει νὰ τίς ἐπαναφέρουν: «Ἀλλ’ ἂς ἐπανεέλθωμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον· ποῖα εἶναι τὰ σχολεῖα τῆς ἐνδόξου ταύτης γῆς τῆς ἀρχαιότητος; ἂν ἐξαιρέσωμεν τῆς Τριπολιτσᾶς, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ εἰς καλὴν κατάστασιν ἡ ἀρετὴ τοῦ Θεοδοσίου Περγαμηνοῦ, τὰ λοιπὰ τὰ βλέπει τις παραλυμένα σχεδὸν καὶ χωρὶς ποσῶς καρπόν. Ἡ κυβέρνησις ἐνέκρινε νὰ συστήσῃ Γυμνάσιον καὶ εἰς τὰς Πάτρας καὶ εἰς τὸ Μεσολόγγιον, ἀλλὰ τὰ Γυμνάσια τῶν δύο τούτων πόλεων δὲν ἔχουν οὔτε τῶν σχολείων αὐτῶν μορφήν· καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα, τὰ ὀνομαζόμενα Γυμνάσια, δὲν εἶναι διωρισμένοι, εἰμὴ διδάσκαλοι διὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ ἂν εἰς τὰς Πάτρας διδάσκεται καὶ κατὰ περισσότερον ἀπὸ τὸν ἀκάματον Ραδινόν, εἰς τὸ Μεσολόγγιον ὅμως διδάσκονται μόνον τὰ λεγόμενα καλὰ γραμματικά, δηλαδὴ ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ξηρὴ καὶ χωρὶς καρπόν, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ΙΕ’ αἰῶνος».

Ἡ ἐφημερίδα ἐπισημαίνει ὅτι ὅλες οἱ προσπάθειες ποὺ ἔγιναν ἀπὸ τοὺς προκατόχους τοῦ

φύλακες β) δικασταὶ γ) σωφρονισταὶ τῶν ἀνηθίκων ἀτάκτων, αἰρετικῶν”». Αὐτὰ περὶπου ἔγραψε ὁ «εἰσπηδήσας» στὰ νεοελληνικὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐκκλησιοπολιτικὰ δρώμενα διάδοχος τοῦ Αὐστριακοῦ θρόνου, ὁ ὁποῖος ὥφειλε νὰ ζητήσῃ μία πελώρια συγγνώμη γιὰ τὴν σιαμαία συνεργασία Αὐστριακῶν ἀστυνομικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς «Ἀγίας Αὐстроουγγρικῆς αὐτοκρατορίας» μὲ τὴν Ὑψηλὴ Κωνσταντινουπολιτικὴ πύλη καὶ τὸ Διδάνι της. Ὅμως τὸν ἀμφίδολο αὐτὸν Αὐστριακὸ ἐπικαλεῖται ἡ μετασχηματιζόμενη σὰν πετρελαιοκηλὶδα μεταλλινο-νεορθόδοξη ὄχι πίστη ἀλλὰ ιδεολογία, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸ πάθος της κατὰ τοῦ Θ. Φαρμακίδη.

Τέλος ἂς πᾶμε στὰ ἐπιλεγόμενα τοῦ παπα-Γιώργη: **«Οἱ ρίζες ὅλων τῶν ἄλυτων συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν ἔχουν τὴ ρίζα τους στὴν βίαιη ἀνακήρυξη τοῦ αὐτοκέφαλου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας τῶν τεχνοκρατῶν τοῦ εἶδους Κοραῆ, Μάουρερ, Καῖρη, Νεοφύτου Δούκα καὶ Νεοφύτου Βάμβα»**.

Τώρα, ἐπειδὴ ὁ ἐκδότης τῆς πρώτης νεοελληνικῆς ἐφημερίδας στὴ Βιέννη μὲ τίτλο «Λόγιος Ἐρμῆς» δὲν ἔχει ἀνάγκη τῆς δικῆς μὲν ἀδόκιμης συνηγορίας, γιὰ τὴ ζώῃ του ἀποτελεῖ «ἔργον εἰργασμένον» καὶ ὁ κύβος τῆς ἱστορικῆς ἀποτίμησής του ἔχει ριφθῇ θετικώτατα γι’ αὐτόν, δὲν θὰ ὑποκύνω στὴν προσωπικὴ μὲν παρόρμησιν νὰ γίνω ἀπολογητὴς τοῦ καταξιωμένου ἔργου τοῦ πλέον διαφωτισμένου καὶ ὄχι διαποτισμένου ἀπὸ θρησκοκληπτικὰς ιδεολογίας ἀρχιμανδριτοῦ τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους Θεοκλήτου Φαρμακίδη, τοῦ ὁποῖου «αἰόιδμος ἡ μνήμη εἴη». Θὰ σημειώσω ὅμως τί γράφει γι’ αὐτόν ἡ

Γλαράκη για τὴ δημιουργία ἐκπαίδευσης στὴ χώρα, κινδύνευαν ἐξαιτίας του νὰ ναυαγήσουν. Καὶ ὡς μόνο ὑπεύθυνο γιὰ τὴν κατάντια τῆς παιδείας ἡ «Ἀθηνᾶ» θεωρεῖ τὸ ρωμαϊκό παρακράτος, τοῦ ὁποίου τὶς ἐντολὲς ἐκτελοῦσε πιστὰ ὁ ἐν λόγῳ ὑπουργός: «Ἄλλ' ἄς ρίψωμεν ἐν δλέμμα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Δημοδιδασκαλεῖα· καὶ αὐτὰ ὅχι μόνον εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ παντοῦ εἶναι σπάνια· διὰ δὲ τὸν διοργανισμὸν καὶ τὰς προόδους αὐτῶν, ἀφίνομεν τοὺς ἰδίους κατοίκους τῆς Ἑλλάδος νὰ ὁμολογήσουν· ὥστε ἐξ ἀπάντων τούτων ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ παιδεία τὴν ὁποῖαν ὅποσοὺν ἐμψύχωσαν οἱ προκάτοχοι τοῦ κυρίου Γλαράκη, θαυματοῦς παρὰ τὴν φύσιν καὶ τὰς μέρας τούτου καὶ ἡ κοινωνία μας προετοιμάζεται νὰ γίνῃ κοινωνία Μουζίκων καὶ Τσαράνων, καὶ ὅχι κοινωνία λογικῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ μόνη ἡ λογικὴ ἀνάπτυξις τῶν νοητικῶν δυνάμεων τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ κρατύνῃ καὶ νὰ αὐξήσῃ τὸ σήμερον ἀδύνατον καὶ μικρὸν ἑλληνικὸν κράτος, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ λογικοῦ ἠμπορεῖ νὰ φέρῃ τὴν εὐνομίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τοὺς πολίτας· πλὴν αὐτά, ὅσον καὶ ἂν συμφέρουν τὴν Ἑλλάδα, συμφέρουν καὶ εἰς τοὺς ἐντολεῖς τοῦ κυρίου Γλαράκη; Ἐξ ἐναντίας μάλιστα ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν παιδείαν, ἡ ἰδία τάσις των εἰς αὐτήν, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα των, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον θέλει διαδώσῃ εἰς τὴν γειτονίαν των τὰ φῶτα, ἀποκαθίστανται τὸ μεγαλύτερον πρὸς τοὺς σκοποὺς τῶν ἐντολῶν του προσκομίας· ὅθεν καὶ διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν πρόοδον τῆς παιδείας καὶ οἱ Οἰκονόμοι καὶ οἱ Δεσποῦνται καὶ ἄλλοι ἐθεωρήσαν πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα».

Ἡ συνέχεια τῆς τραγωδίας τοῦ Καῖρη

Καὶ ἐν κατακλείδι τοῦ ἄρθρου τῆς ἡ «Ἀθηνᾶ» ἐπιστρέφει στὴ δίωξη τοῦ Καῖρη, ποὺ στάθηκε ἀφορμὴ γιὰ τὸ ἐν λόγῳ δημοσίευσμά της: «Δὲν κατεδιώχθη λοιπὸν ὁ Καῖρης, διότι προσέβαλε τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν, διότι οἱ διωκταὶ του τόσο σέβας ἔχουν πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτήν, ὅσον ὁ πρακτικὸς των βίος εἶναι ὅλος διόλου ἀντιχριστιανικός».

δωδεκάτομη μνημειώδης θρησκευτικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια: «**Θεόκλητος Φαρμακίδης, ὁ Θεσσαλός. Ἐπιφανὴς κληρικὸς καταλιπὼν φήμην φιλελευθέρου θεολόγου μὲ ἰσχυρότατον ἀντίκτυπον καὶ ἀποτελεσματικότητα ἐπὶ τῆς ἀντιπατριαρχικῆς πορείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων. Αὐτὴν τὴν ἐπίδρασιν ἐφθόνησαν οἱ ἀντίπαλοί του.**».

Προσθέτω ἐλάχιστα ὀνόματα ἀπὸ τοὺς διαπρεπεῖς θεολόγους καὶ ἱστορικοὺς ποὺ ἔχουν ἀσχοληθῇ μὲ τὴν προσωπικότητα, τὴ δράση καὶ τὰ κείμενά του:

1) Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, Ἀκαδημαϊκός, «Ὁ Θ. Φαρμακίδης στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία».

2) Ἀπόστολος Δασκαλάκης, καθ. Ἱστορίας, στὸν τόμο περὶ Κοραῆ, ὅπου μνημονεύει ἐκτεταμένα γιὰ τὸ βίον καὶ τὴ δράση τοῦ Θ. Φαρμακίδου.

3) Ἀλέξ. Παπαδέρος, «Μετακαινισμοί» (Ἑλληνικά - Γερμανικά).

4) Δημ. Σίμος Μπαλάνος, «Θεοκλήτου Φαρμακίδου Ἀναλυτικὴ Βιβλιογραφία» (1920).

«Δεῖγμα σύγχυσης ἢ ἀθώωσης τοῦ Καῖρη»...

Αὐτὸ ποὺ ἐπαναλάβουμε στὴν εἰσαγωγή μας γιὰ τοὺς Κοραῆ, Φαρμακίδου, ὅτι δὲν θὰ προδοῦμε σὲ ἀνασκηνὴ τῆς κακόδοξης κριτικῆς κατὰ τῶν τριῶν μεγάλων προδρομῶν τοῦ Νεοελληνικοῦ διαφωτισμοῦ καὶ διδασκάλων τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων, θὰ τὸ τηρήσουμε καὶ γιὰ τὸν Καῖρη, ἀφήνοντας στὸ ἀνάθεμα τῆς ἱστο-

κατεδιώχθη, διότι ἐφώτιζε τὴν νεολαίαν, καὶ διότι ἀπαρνήθη τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἀφιερώθη ὅλως διόλου εἰς τὴν λογικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξιν· αὐτοὶ εἶναι οἱ κύριοι λόγοι τῆς καταδιώξεώς του. Πλὴν ἡμποροῦμεν νὰ θεδαιώσωμεν τοὺς ἐπιτετραμμένους τὸν διωγμὸν τῆς παιδείας μας, ὅτι πρὸς κέντρα λακτίζουν, καὶ ὅτι ἄλλο δὲν κατορθώνουν μὲ τὰς ἐνεργείας των, εἰμὴ νὰ διεγείρουν ἐπὶ πλέον τὴν ὄρεξιν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν παιδείαν αὐτήν».

Ὡστόσο οἱ ἀντιδράσεις γιὰ τὴ δίωξη τοῦ Καίρη ἦταν πλέον πολλές. Πρῶτοι πὺν διαμαρτυρήθηκαν ἦταν οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνδρου καὶ οἱ μαθητὲς του, οἱ ὁποῖοι ἔστειλαν ἐπιστολὴ στὸν Ὅθωνα μὲ ἡμερομηνία 20 Νοεμβρίου 1839, ζητώντας τὴν ἄμεση ἀποκατάσταση τοῦ φιλοσόφου. Στὸ κείμενό τους ἐπισημαίνουν στὸν μονάρχη ὅτι «δὲν θέλετε καταδεχθῆναι νὰ περιφρονήσετε τὴν φωνὴν ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, ζητοῦντος δικαιοσύνην ἀπὸ τὸν βασιλέαν του». Τὴν ἐπιστολὴ ὑπογράφουν οἱ ἐπιφανεῖς πολῖτες τοῦ νηιοῦ καὶ σύσσωμο τὸ δημοτικὸ συμβούλιο. Ὁ Ὅθων ὅμως σιῶπησε πρὸς ἀπάντησίν του.

Ὁ Καίρης ἀντέχει ὅλες τὶς κακουχίες καὶ ὄχι μόνο δὲν παραιτεῖται, ἀλλὰ μὲ ἐπιστολὴ του, μὲ ἡμερομηνία 17 Νοεμβρίου 1839, τὴν ὁποία στέλνει ἀπὸ τὴ Σμιάθο, «ἀπευθυνόμενος πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, ὑπεραμύνετο δι' ἄλλην μίαν φορὰν τοῦ δικαιώματος τῆς «ἐλευθερίας συνειδήσεως», θυμίζοντας ὅτι στὸ παρελθὸν ὅσοι προσπάθησαν διὰ τῆς δίας καὶ τοῦ καταναγκασμοῦ νὰ ἀποσπᾶσιν ὁμολογία συνειδήσεως, ἀπέτυχαν οἰκτρά».⁴

Καὶ οἱ ἀντιδράσεις πληθαίνουν. Οἱ μαθητὲς του στέλνουν ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴ Σύρο, μὲ ἡμερομηνία 25 Δεκεμβρίου 1839, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Ἀθηνα» (φύλλο 705/1840), στὴν ὁποία δηλώνουν κατηγορηματικὰ πῶς ὁ Καίρης οὐδέποτε τοὺς δίδαξε αὐτὰ γιὰ τὰ ὁποῖα τὸν κατηγοροῦν. Ἐνῶ ἡ ἐφημερίδα «Φίλος τοῦ λαοῦ», ὄργανο τῆς κυδέρνησης, μιλάει γιὰ διαδηλώσεις ὑπὲρ τοῦ Καίρη στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας.

4. Κώστας Π. Μανδηλαῖς, «Ὁ Θεόφιλος Καίρης καὶ ὁ Νεοελληνικὸς Διαφωτισμὸς», σελίδες 143-144, Ἀθήνα 2002, ἐκδόσεις «Ἀνοιχτὴ Πόλη».

ρίας τοὺς ἀντιπάλους του Πάριους, Οἰκονόμους, Κοδρικᾶδες καὶ τὸν χρηματιστηριακὸ κύκλο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ δουλοπρεπεῖς καιροσκόποι, οἱ ὁποῖοι ἄλλωστε μὲ χαιρεκακία ἀντιμετώπισαν τὸν ἀπαγχονισμό ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοῦ Διονυσίου, Μητροπολίτη Φαναρίου καὶ Τρικκάλων, τὸν ὑβριζόμενον ὡς «Σκυλοσόφον» (κι αὐτὸν τὸν ἔχει καταδικάσει ὁ παπα-Μεταλληνός), πρέπει νὰ τύχουν ἱστορικοῦ ἐλέγχου καὶ ἠθικῆς καταδίκης.

Ἄς τελειώσουμε μὲ τὴ γνώμη τοῦ παπα-Μεταλληνοῦ γιὰ τὸ 1821, τὴν ἀπαρχὴ τῆς ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως, γιὰ τὸ ὁποῖο ὁ πανεπιστημιακὸς αὐτὸς δάσκαλος, ὁ παπα-Μεταλληνός, λέει στοὺς φοιτητὲς του:

«Τ' ἀποτελέσματα τῆς Ἐπανάστασης τοῦ '21 ὑπῆρξαν αὐτὰ πὺν γνωρίζουμε: ἀσφυκτικὸ στρίμωγμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ στὰ μικρὰ κρατικὰ σύνορα». (Ἐνῶ ἐστὶ πὺν ἔχεις σπονδάσει στρατηγικῇ, παπᾶ μου, θὰ ἀναδίωνες τὸ Βυζάντιο καὶ θὰ πῆγαίνες τὰ ἑλληνικὰ σύνορα στὸ Σαγγάριο καὶ στὴν Κόκκινη Μηλιά, ὅπως προφητεύει ὁ ἀεροπαρμένος μεγαλοῖδεάτης Ἀγαθάγγελος).

Ἄλλο ἀρνητικὸ καὶ ὀδυνηρὸ στοιχεῖο τοῦ '21 κατὰ τὸν παπᾶ - ἀρθρογράφου - ποταμὸ ὑπῆρξε ὁ ἀφανισμὸς τῆς Ρωμ(ν)ηοσύνης, ἡ ἀποδυνάμωση τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (Νέας Ρώμης), ἐκεῖ ὅπου ἀνδρώθηκε ὁ ρωμαϊκὸς ρωμηός. («Παράδοση καὶ Ἀλλοτριώση», σελ. 147.)

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ταραγμένη περίοδο ἐπενέβη καὶ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ ΣΤ', ὁ ἡθικὸς αὐτοουργὸς καὶ ἐμπνευστὴς τοῦ νέου διωγμοῦ τῶν διαφωτιστῶν.

Ἀποκαλύπτεται (Δεκέμβριος τοῦ 1839) καὶ ἡ συνωμοτικὴ δράσις τῆς «Φιλορθοδόξου Ἑταιρείας», τῆς παρακρατικῆς ὁργάνωσις πού εἶχε τὴν εὐθύνη γιὰ τὴ δίωξις τοῦ Καῖρη καὶ τὴ διάλυσις τῆς παιδείας (Βλ. «Δ», τ. 260-261). Ὁ Ὅθων, μὴ τολμώντας νὰ ἔρθῃ σὲ μεγαλύτερη σύγκρουσις μὲ τοὺς ρωσόφιλους, ἄφησε τὸν Καῖρη στὴ μοῖρα του, παρὰ τὶς ἔντονες ἀντιδράσεις καὶ διαμαρτυρίες ὑπὲρ τοῦ φιλοσόφου. Νόμιζε ὁ μονάρχης πὺς ἔτσι θὰ κατὰφερνε νὰ διατηρήσῃ τὶς λεπτές ἰσορροπίες μεταξὺ τῶν ἀντιμαχόμενων κομμάτων - φατριῶν, πού ἕκαστο ἀπολάμβανε καὶ τὴν προστασία μιᾶς μεγάλης δυνάμει. Ὡστόσο τὸ ξεσκέπασμα τῆς συνωμοσίας ἔδωσε ἀφορμὴ στοὺς φοιτητὲς τῆς Ἀθήνας νὰ ἐκφράσουν τὴ δυσανεξία τους πρὸς τὸν Γλαράκη. Τὴ νύχτα τῆς 30ῆς Δεκεμβρίου οἱ φοιτητὲς περικύκλωσαν τὸ σπίτι τοῦ ὑπουργοῦ, ἄναψαν ὁλόγυρα φωτιὲς καὶ φώναζαν συνθήματα ἐναντίον του καὶ ὑπὲρ τοῦ Συντάγματος. Ὁ στρατηγὸς Μακρυγιάννης στὰ «Ἀπομνημονεύματά» του δίνει τὴ δική του, ἄκρως ἐνδιαφέρουσα μαρτυρία:

«Τὸ 1839 Δεκέμβριον μῆνα ξεσκέπασαν μίαν ἐταιρείαν ὀλέθρια διὰ τὴν πατρίδα καὶ Βασιλέα. Δούλευε ἐδῶ -μέσα εἰς τὸ κράτος κ' ἔξω εἰς τὴν Τουρκία - κ' ἐδῶ εἰς τὴν πρωτεύουσα ἦταν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἐταιρίστας, ἔβαλε τὸν Τζάμη Καρατάσιο καὶ προόδωσε τὰ μυστήριά τους καὶ τοὺς πιάσαν τὰ ἔγγραφα τους καὶ κατήχησέν τους καὶ δοῦλες τους. Ἡ ἐταιρεία αὐτεῖν ὀνομάζεται Φιλορθόδοξος. Ἀρχηγὸς αὐτεῖνῆς πιάστη ὁ ἀδελφὸς τοῦ Καποδίστρια ὀνομαζόμενος Τζορτζέτος· ἐκεῖ ὅς τὸ σπίτι του δρεθήκαν πολλὰ ἔγγραφα. Ἦταν κ' ὁ Νικήτας, ὁ Κολαντροῦζος κ' ἄλλοι ἀρχηγοί. Τοὺς φυλάκωσαν τὸν Τζορτζέτο καὶ Νικήτα κ' ἄλλους. Ὡς τὸ μυστικὸν ἦταν κ' ὁ ὑπουργὸς Γλαράκης, ὁ Οἰκονόμος, Μιχάλδοντας, Μεταξᾶς καὶ ἡ συντροφία, στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοί. Ἀγροικιώνταν παντοῦ καὶ τὴν πρωτοχρονιά τ' Αἰδουσιανοῦ θὰ κἄναν τὸ κίνημά τους εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ βαρέσουν τὸν Βασιλέα κ' ἄλλους

Και τελειώνοντας μὲ τὶς θέσεις τοῦ παπα-Γιώργη τοῦ ρωμ(ν)ηοῦ γιὰ τὸν Καῖρη, τὸν ὁποῖο ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν νὰ φθάσουν, καθυδρίζουν.

Θαυμάστε καὶ κρίνετε:

1) «Ὁ κακόδοξος Καῖρης», σελ. 126.

2) «Οἱ περιπέτειες τοῦ Καῖρη πού ἐπιδεινώθηκαν ἀπὸ τὴ φανατικὴ του ἐμμονὴ στὶς δοξασίες του», σελ. 126 (Σημ.: Ἄρα φανατικὸς ὁ Καῖρης κ' ὄχι οἱ διώκτες του).

3) «Συνέχισε νὰ διδάσκῃ τὶς κακόδοξες διδασκαλίες του στηρίζοντάς τες καὶ μὲ εἰδικές μελέτες», σελ. 126.

4) «Κατηγορήθηκε γιὰ προσηλυτισμὸ καὶ τὸ Δεκέμβριον τοῦ 1852 δικάσθηκε ἀπὸ τὸ δικαστήριον Σύρου καὶ καταδικάσθηκε σὲ ἰσόβιο κάθειρξι. Λίγες ἡμέρες ἀργότερα ὁ Ἄρειος Πάγος τὸν ἀπὸλλε ἀπὸ τὶς κατηγορίες πού τοῦ εἶχαν ἀποδοθῇ, δείγμα κ' αὐτοῦ τῆς Πνευματικῆς Σύγχυσις τῆς Ἐποχῆς καὶ τῆς Ἱδεολογικῆς πόλωσης πού εἶχε ἤδη ἐπικρατήσει (ὅπως καταφαίνεται ἀπὸ τὴν Ἀρειοπαγίτικη ἀπόφασις)», σελ. 326.

5) «Διλημματικὴ καὶ γι' αὐτὸ τραγικὴ μορφή παραμένει ὁ Θεόφιλος Καῖρης», σελ. 326. (Σημ.: Περισσότερο τραγικὴ ἢ λιγώτερο ἀπὸ τὴ μορφή σας, ποιὸς θ' ἀπαντήσῃ;

6) «Ὁ Καῖρης εἶναι γνωστὸ ὅτι καταδικάσθηκε γιὰ ἀσέβειαν καὶ ἀθεΐαν», σελ. 329.

Ἀλλὰ ἔστω κ' ἂν ὅλα τοῦτα ἦταν ἀληθινά, ὅτι δηλ. ὑπῆρξε «ἀσεβής», «ἄθεος», «αἵρετικὸς» ὁ ἄγνὸς ἀγωνιστὴς Θεόφιλος Καῖρης, δικαιολογοῦν τὴν ἀνίερη πράξι νὰ χύ-

πολλούς και ν' ακολουθήσουνε αυτό παντού. Τότε ἐγὼ ἤμουν, ἀστενής· ἦρθαν οἱ πολῖτες μὲ πῆραν ἄρρωστον. Κατέβηκα εἰς τὴν χώρα· συναχτήκαμεν, ὅλοι οἱ νοικοκυραῖοι καὶ εἶπαμεν ὅλων τῶν πολιτικῶν καὶ ἤμαστε ἔτοιμοι νὰ προτρέξωμεν διὰ τὴν πατρίδα μας καὶ βασιλέα μας. Ὑἔγαλαν τὸν Γλαράκη κι' ὁπαδούς τους ἀπὸ τὶς ὑπηρεσίες».

Στις 28 Φεβρουαρίου 1840 ἡ ἐφημερίδα «Ἀθηνᾶ» δημοσίευσε ἔγγραφο διαμαρτυρία Ἑλλήνων σπουδαστῶν ποὺ φοιτοῦσαν στὸ Παρίσι. Καὶ ἐδῶ τὸ αἶτημα ἦταν ἡ ἄμεση ἀπελευθέρωση τοῦ Καίρη. Τελικά, ἐπειδὴ τὸ φιλοκαϊρικὸ κλίμα γινόταν ὅλο καὶ πιὸ έντονο, ἡ κυβέρνηση ἀποφάσισε νὰ τὸν πάρῃ ἀπὸ τὸ κολαστήριό τῆς Σκιάθου καὶ νὰ τὸν μεταφέρει σὲ ἄλλη μονή, ὅπου οἱ συνθήκες διαβίωσής του θὰ ἦταν καλύτερες. Ὁ Καῖρης ὥστόσο δὲν τὸ ἔβαζε κάτω. Συνέχισε νὰ διαμαρτύρεται έντονα καὶ ἀπαιτοῦσε ὡς πολίτης νὰ δικαστῇ ἀπὸ πολιτικὸ δικαστήριο, σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1840 ἀποφασίστηκε ἡ μεταγωγή τοῦ Καίρη σὲ μονή τῆς Σαντορίνης. Γι' αὐτὸ τὸ λόγο στάλθηκε μὴ κανονιοφόρος τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ νὰ τὸν παραλάβῃ ἀπὸ τὴ Σκιάθο γιὰ νὰ τὸν μεταφέρει στὴ νέα του φυλακή. Κατὰ τὴ διέλευση τοῦ Εὐρίπου, ἐξαιτίας τῆς παλίσρροιας, τὸ πολεμικὸ πλοῖο ἀναγκάστηκε νὰ ἀγκυροβολήσῃ γιὰ λίγο. Μόλις οἱ κάτοικοι τῆς Χαλκίδας πληροφορήθηκαν πὼς πάνω του ἦταν ὁ Καῖρης «ἀμέσως συνέρρευσαν ἐκεῖ κατέλαβον τὴν γέφυραν καὶ τὰς παραλίους ὄχθας τοῦ πορθμοῦ, καὶ ἐχαιρετοῦσαν τὸν διδάσκαλον, τὸν στρατιώτην τοῦ ἀγῶνος μας, τὸν δουλευτὴν, τὸν πρόεδρον τῶν προκαταρκτικῶν συνελεύσεων τῶν ἐκλεξασῶν τὰ μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ τῆς Γ' περιόδου, τὸν ένθερμον τῆς ἐλευθερίας μας ὑπερασπιστὴν, τὸν ἐθνικὸν ρήτορα, τὸν ἀπόστολον τῆς ἱερᾶς φιλοσοφίας καὶ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων ὁρφανῶν προστάτην, τὸν ἐχαιρετοῦσαν λέγοντες, μὲ τὰς πλέον εἰλικρινεῖς καὶ ἐγκαρδίους εὐχάς», ὅπως περιγράφει τὴ σκηνὴ ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἀθηνᾶς» στὸ φύλλο 769/1840 τῆς ἐφημερίδας.

Ὅστόσο παρὰ τὴν ἀγάπη τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ ποὺ ἀπολάμβανε, ἡ ὑγεία του εἶχε διαταραχθῇ ἐπικίνδυνα ἐξαιτίας τῆς φυλάκισής του στὴ Σκιάθο. Ἡ μία του πλευρὰ εἶχε σχεδὸν παραλύσει.

σὸν ἀσδέστη μέσα στὸ λάκκο του, γιὰ νὰ **«κάψῃ τοὺς δαίμονες ποὺ χόρευαν μέσα σ' αὐτόν»**. Ἀλλὰ εἶπαμε, ποιὸς σύγχρονός του Μεταλληνὸς δίδασκε ὅτι ἦταν «ἀσεβής», «ἄθεος» καὶ «αἰρετικὸς» ὁ Καῖρης, ὥστε νὰ ἡλεκτρίξῃ τοὺς Ταλιμπάνους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅπως ἔγινε πρόσφατα στὸ ἐλεεινὸ, τρισάθλιο καὶ ποινικὰ κολάσιμο νεοφασιστικὸ συνέδριο τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου προβλήθηκε τὸ αἶτημα τῆς ποινικῆς δίωξης τοῦ «Δαυλοῦ», ὁ ὁποῖος ἔχει κυριολεκτικὰ δημιουργήσῃ θάμβος καὶ σύγχυση στοὺς ὑποψήφιους Μεσσίες μας παπα-Γιώργη Μεταλληνὸ καὶ παπα-Θόδωρο Ζήση, οἱ ὁποῖοι κανένα δὲν ἐκπροσωποῦν, παρὰ μονάχα τὸ ἀδυσσαλέο πάθος τους γιὰ κάθε ἐλεύθερη σκέψη;

Δρ Γεώργιος Μουστάκης
Καθηγητῆς Θεολογίας

Υ.Γ. Στὸ τυπογραφεῖο θρискόταν ἡ μελέτη μας γιὰ τὸ πάθος τοῦ παπα-Μεταλληνοῦ κατὰ Κοραῆ, Φαρμακίδη, Καῖρη, ὅταν ὁ δημοσιογραφικὸς συνεργάτης μας Θαν. Παπαδάκης ὁ Κορὴς μᾶς ἔφερε τὸ παρακάτω κείμενο, τὸ ὁποῖο αὐτοῦσιο παραθέτουμε ἀπὸ τὸ χωρὶς φόβο καὶ πάθος δοκίμιο τοῦ Ἀνδρέα Ἀνδριανόπουλου «Ἑλληνισμὸς καὶ Ὁρθοδοξία (Συμπορεύσεις, Ἀντιθέσεις, Ἱστορικοὶ Μῦθοι)».

«Υπάρχουν καὶ σήμερα ἐκφραστές τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ δὲν κρύβουν τὴν ἐχθρότητά τους γιὰ τὸν Ἐθνικοαπελευθερωτικὸ Ἀγῶνα τοῦ 1821 ἐνάντια στοὺς Τούρκους. Μὲ ἀναφορὲς σὲ ἐξωφρενικὲς θεωρίες συνωμοσίας ἐπιχειροῦν ν' ἀποδείξουν πὼς ὁ ἀγῶνας κατὰ τῶν Τούρκων ζήμωσε, ἀντὶ

Δὲν ἄκουγε, δὲν ἔδλεπε καλά. Τὸ πλοῖο ἔδεσε τελικὰ στὸ λιμάνι τῶν Φηρῶν ἀργὰ τὸ βράδυ τῆς 3ης Ἀπριλίου τοῦ 1840. Ὁ διοικητὴς τῆς Θήρας Ν.Α. Τσαμαδὸς παρέδωσε τὸν κρατούμενο στὸν ἡγούμενο Ἱερόθεο Ρῶσο. Συγχρόνως τοῦ παρέδωσε καὶ ἓνα ἔγγραφο τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως, στὸ ὁποῖο γινόταν σαφὲς ὅτι ὁ Θεόφιλος Καΐρης, σύμφωνα μὲ τὴν ἐπιθυμία τῆς κυβέρνησης, ἔπρεπε νὰ τύχη ἀνθρώπινης συμπεριφορᾶς, νὰ προσέχουν γιὰ τὴν ὑγεία καὶ ἀσφάλειά του, νὰ τρέφεται καλά, νὰ ἔχη εὐάερο καὶ εὐήλιο κελὶ καὶ νὰ δέχεται ἐπισκέψεις μοναχῶν γιὰ παρηγοριά ἀλλὰ καὶ τῶν συγγενῶν του, μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι οἱ τελευταῖοι θὰ ἦταν ἐφοδιασμένοι μὲ εἰδικὴ κυβερνητικὴ ἄδεια. Ἀπὸ τὴ νέα του φυλακὴ ὁ Καΐρης ἔγραφε στὴν ἀδελφή του Εὐανθία ὅτι εἶχε τὴν ἐλπίδα πὼς ἡ νέα κυβέρνηση Κριεζή θὰ ἔδραζε τέλος στὴν παράνομη κράτησή του καὶ πὼς θὰ τοῦ ἐπέτρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Ἐγραφε καὶ ἐπιστολὲς στὸν ἴδιο τὸν Ὁθωνα ἐκφράζοντας τὶς διαμαρτυρίες του, ἐνῶ οἱ πιέσεις γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή του εὗρισκαν ὅλο καὶ περισσότερους ὑποστηρικτές.

Ἡ κράτησή του στὸ μοναστήρι τοῦ προφήτη Ἡλία τῆς Σαντορίνης ἔλαβε τέλος τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1841, ὅταν μὲ βασιλικὸ διάταγμα τοῦ ἐπετράπη νὰ φύγῃ ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδας χωρὶς κανέναν ἐνδιάμεσο σταθμὸ σὲ ἑλληνικὸ ἔδαφος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακοινώθηκε ἀπὸ τὴ Σύνοδο ἡ καθάραισή του ἀπὸ κληρικῶν καὶ ἡ μετὰταξή τους στὶς τάξεις τῶν λαϊκῶν. Ὁ Καΐρης ἔφυγε ἀπὸ τὴ Θήρα μὲ τὸ πλοῖο τῆς γραμμῆς «Εὐανθία» μὲ προορισμὸ τὴν Πόλη. Πατώντας τὸ πόδι του στὴν Κωνσταντινούπολη, ἔγινε δεκτὸς μὲ ἐπευφημίες ἀπὸ πλῆθος κόσμου. Ἀπὸ ἐκεῖ μὲ ἀτμόπλοιο κατέπλευσε στὴ Μασσαλία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ μέσου τῆς Λυὼν ἔφθασε στὸ Παρίσι ἀρχῆς τοῦ καλοκαιριοῦ τοῦ 1842.

[Σὲ ἐπόμενο τεῦχος: Ἡ συνέχεια τῆς δίωξης καὶ ὁ τραγικὸς θάνατος τοῦ Καΐρη.]

Στέφανος Μυτιληναῖος

νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν.

Σύμφωνα πάντοτε μὲ τὶς ἀπόψεις αὐτές (βλ. Γ.Δ. Μεταλληνοῦ «Παράδοση καὶ Ἀλλοτριώση», ἐκδόσεις Δόμος, Ἀθήνα 1986, σελ. 193-203), ἡ δημιουργία ἐθνικῶν κρατῶν, ἄρα καὶ «ἡ λεγόμενη» Μεγάλῃ Ἑθνικῇ Ἐπανάστασι, δὲν ἦταν παρὰ ἐφαρμογὴ στὴν πράξιν τῶν Φράγκικων Σχεδίων γιὰ τὴν ὀριστικὴν ματαίωσιν τῆς ἀναδιώσεως, σὲ ἑλληνικὴ ἐθνικὴ βάση, τῆς μετα-οθωμανικῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας».

Καὶ ἔκπληκτος ὁ Ἄνδρ. Ἀνδριανόπουλος διερωτᾶται:

«Ποιά Βυζαντινὴ Αυτοκρατορία ἀκριδῶς θὰ ἠμποροῦσε ν' ἀναδιώξῃ; Τὸ κρατίδιό ποὺ κατέλυσαν οἱ Ὁθωμανοὶ καὶ ἐξαντλοῦσε τὴ δικαιοδοσίαν του στὰ χωροταξικὰ ὅρια τῆς Κωνσταντινούπολης; Ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἡ ἐπευλόγησιν τῆς ὑποτελείας στὸν τουρκικὸ ζυγὸ ἀπὸ τὴν πλειονότητα τῶν ταγῶν τοῦ Ὀρθόδοξου Ἑλληνικοῦ κλήρου καὶ ἡ πλήρης δικαιολόγησιν τῆς στάσεως τῶν Γεώργιου Σχολάριου καὶ Νοταρᾶ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀφορισμῶν κατὰ τῆς Ἐθνεγερσίας ἀπὸ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην Γρηγόριο Ε' (ποὺ μὲ βάση τὴ λογικὴ αὐτὴ, γίνεται ὀλοφάνερο πὼς δὲν ὑπῆρξαν «εἰκονικοὶ» ἀλλὰ γνήσιοι) προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸ ἀκόλουθο ἐπιγέγραμμά τοῦ Γ. Μεταλληνοῦ: "Ἡ Ἄλωση κάνει τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην "Μιλέτ Μπασή" (ἐθνάρχη) ὅλων τῶν Ρωμιῶν, ὅχι μονάχα τῶν Ἑλλήνων, ὥστε νὰ συνεχίζεται ἡ οἰκουμενικότης τοῦ Ρωμαίου Βυζαντίου καὶ μέσα στὴ δουλεία. (Γ. Μεταλληνοῦ, "Παράδοση καὶ Ἀλλοτριώση", σελ. 196)».

Καὶ ἐπιλέγει θλιβερὰ ὁ Ἄνδρ. Ἀνδριανόπουλος: «Σὲ λίγο θὰ καταλήξουμε» (βάσει τῶν θολῶν δογμάτων τοῦ παπα-Μεταλληνοῦ σύμφωνα καὶ μὲ τὴ δική μας γνώμη) «νὰ πιστέψουμε πὼς ὁ Μωάμεθ ὁ Πορθητὴς εἶχε, μέσφ τῆς Ἄλωσης, θέσει σὲ κίνησιν μεγάλα μελλοντικὰ σχέδια γιὰ τὴν οἰκουμενικὴν καταξίωσιν τοῦ Ρωμαίου Ὀρθόδοξου Γένους».

Γ.Μ.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Γ. Μεταλληνός: «Μιά στο καρφί καὶ μιὰ στο πέταλο»

Βρέθηκα στη Θεσσαλονίκη τὸν περασμένο Μάιο καὶ παρακολούθησα (ὅσο μπόρεσα) τὴν πρώτη μέρα τοῦ συνεδρίου τῆς «Ἐνώσεως Ὁρθοδόξων Σπουδῶν» (κατὰ τοῦ *Δωδεκαθεϊσμοῦ, τῆς ὑποτίμησης τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*) ὄχι ἀπὸ περιέργεια, ἀλλ' ἀνταποκρινόμενος στὴν τηλεοπτικὴ πρόσκληση τοῦ ἐκδότη ἑνὸς ἄλλου περιοδικοῦ, μὲ στόχο τὴν προσπάθεια ν' ἀκουστῇ κάποιος ἀντίλογος. Τελικὰ ἀντίλογος δὲν ἀκούστηκε βέβαια, οὔτε ἦταν δυνατόν νά ὑψωθῇ ἀντίθετη φωνὴ ἀπέναντι σ' ἓνα μισαλλόδοξο ἀκροατήριο, ποδηγετημένο ἀπὸ ἐπιτήδειους φανατικούς. Στέκομαι ὁμως στὸν ἰθύνοντα νοῦ αὐτῆς τῆς ἄκρως «ἐπιστημονικῆς» ἐπιδίωξης τῶν συνέδρων ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς ὀρθοδοξίας. Ὁ κ. Γεώργιος Μεταλληνός, ἱερωμένος καὶ καθηγητῆς τῆς θεολογικῆς σχολῆς, εἶχε μέχρι τώρα προβληθῇ(;) μέσῳ διαφόρων τηλεοπτικῶν συζητήσεων σὰν ἓνας μετριοπαθὴς καὶ μᾶλλον «φωτισμένος», μὲ σύγχρονη σκέψη ἐκπρόσωπος τῆς ἐπίσημης ἢ ἀνεπίσημης Ἐκκλησίας. Στὸ συνέδριο αὐτὸ καὶ σὲ τηλεοπτικὴ ἐκπομπή, ὅπου προσκλήθηκε στὴ συνέχεια, ἔφυγαν τὰ ψιμύθια καὶ ἀποκαλύφθηκε τὸ ἄλλο τοῦ πρόσωπο.

Ὁ π. Μεταλληνός ἐμφανίζεται ὡς θεολόγος μὲ ἐπιστημονικὲς δάφνες φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας, συμπεριφέρεται ὁμως γλωσσικὰ σὰν πονηρὸς παπᾶς. Προβάλλει τὸ ἐπιχείρημα τῆς διαφορᾶς γλωσσικῶν κωδικῶν, γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ ἓνα καλόγερο, ὁμιλητὴ τοῦ «συνεδρίου», ποὺ ἀποκάλεσε τὴν Ἀφροδίτη «θεὰ τῆς πορνείας». Κατὰ τὸ γλωσσικὸ κώδικα τοῦ κ. Μεταλληνοῦ ἡ ἔννοια «Ἐρωτας» σημαίνεται μὲ τὴ λέξη «πορνεία».

Προσποιεῖται ὅτι δὲν ἀντελήφθη προπηλακισμούς, ποὺ συνέδρῃσαν δίπλα του, ἀλλὰ τοὺς καταδικάζει ἐφόσον «ἀποδειχθοῦν». Καί, καταδικάζοντάς τους, τοὺς ἐξαγνίζει σὰν συμπτώματα ἐλληνικότητος, ἀφοῦ τοὺς διέπραξαν ἄνθρωποι ποὺ βράζει τὸ αἷμα τους ἀπὸ ἀγανάκτηση, ὅπως ὅλων «ἐμᾶς» (βάζει καὶ τὸν ἑαυτό του μέσα) τῶν... Ἑλλήνων! Προσποιεῖται ὅτι δὲν ἄκουσε ἐκεῖνον τὸν ἐπιστρατευθέντα συνταγματολόγο Κρίπα ν' ἀπειλῇ καθαρά, μὲ ἀφορμὴ τὸ «Δαυλό», κάθε στόμα κριτικῆς καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ (... ἐπιστημονικώτατα) στοὺς εἰσαγγελεῖς ὅτι χαρακτηρισμοὶ κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀποτελοῦν τάχα ποινικὰ διώξιμη παράβαση τοῦ ἄρθρ. 191 τοῦ Π.Κ., δηλ. βλασφημία.

Κατάληξε ἀπολογητῆς τοῦ φανατισμοῦ καὶ θεωρητικὸς τοῦ σκοταδισμοῦ. Τὰ ἐπιχειρήματά του δὲν εἶναι μόνο ἔωλα πὰ καὶ ρηγά. Εἶναι καὶ ἄχρηστα. Δὲν πείθουν τοὺς σκεπτόμενους, ἐνῶ εἶναι περιττὰ γιὰ τοὺς μὴ σκεπτόμενους τοῦ κοπαδιοῦ του («ποιμνίου» κατὰ τὸν ἄλλο γλωσσικὸ κώδικα). Αναρωτιέ-

μαι ποιός ρόλος τοῦ ἔχει ἀνατεθῇ. Ποιᾶς ἀποστολῆς εἶναι κλητὸς ἢ αὐτόκλητος. Τῆς γέφυρας μὲ τὴν «ἐλληνολατρία» ἢ τῆς ἀναχαίτισης τῆς «ἀρχαιολατρίας»;

Ὅποιοσδήποτε στόχος τέτοιος εἶναι πέραν τῆς ἐμβέλειας τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ. Ἡ παρουσία του ὅμως ἀναδεικνύει ἓνα φαινόμενο, ποὺ ἀσφαλῶς θὰ συνεχισθῇ ἐντονώτερο: τῆς προσπάθειας ἐπιστροφῆς φαινομενικὰ «μετριοπαθῶν» μέχρι σήμερα σ' ἓνα θολὸ ἀκόμα σχέδιο μὲ ἀκαθόριστο περίγραμμα.

Ἦδη ὁ αὐτοαποκαλούμενος «ρωμηὸς» (μὲ ἡ γι' ἀντιπαράθεση, ὅπως ὡμολόγησε, μὲ τὴ *Ρωμοσύνη* τοῦ Ρίτσου), ποὺ δήλωσε δειλὰ ὑπήκοος κάποιας «Ρωμανίας», Ἑλλήν ὅμως κατὰ τὴν «ἐθνικότητα» («μὰ στὸ καρφὶ καὶ μὰ στὸ πέταλο»), ἀπεφάνθη ὅτι τὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ δὲν τὸν «κάνανε ἐμεῖς», ἀλλὰ «ἄλλοι» τὸν ἔκαναν «κάποτε», ζήτησε μάλιστα καὶ ἐξέταση «DNA» γιὰ τοὺς αὐτοαποκαλούμενους κατ' αὐτὸν Ἕλληνες (στοὺς ὁποίους συμπεριέλαβε ταπεινὰ καὶ τὸν ἑαυτοῦ!)· κι ὅλ' αὐτὰ γιὰ νὰ στηρίξῃ τὸν ἄλλο ἐξῆλλο παπᾶ τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ προπαγανδίζει τὸ τούρκικο φέσι καὶ νὰ συμπορευτῇ ἐν τέλει ἀνοιχτὰ μ' αὐτόν, ἐπικαλούμενος ὄχι μόνον ρασοφόρους τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος καὶ τὸν ἴδιο τὸν Ἀρχιεπίσκοπο, ἀλλὰ καὶ εὐρωπαϊκὲς «αὐθεντίες» (Ράνσιμαν) τῆς βυζαντινολογίας.

Θὰ μπορούσε νὰ δῇ κανεὶς σ' αὐτὰ ἓνα κίνδυνο γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἐθνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς τοῦ τόπου. Ἀλλὰ ὄχι. Τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια τοῦ κάθε Μεταλληνοῦ δὲν ἔχουν καμμιά θέση στὸ Μέλλον. Θάλεγα μάλιστα ὅτι ἦταν λάθος τακτικῆς τουλάχιστον ἡ κίνηση ἐνὸς ἐκδότῃ κάποιου περιοδικοῦ ν' ἀνακατευτῇ μὲ τὰ πίτουρα τοῦ ἀνεκδιήγητου ἐκείνου «συνεδρίου» κατὰ τῆς... *νεοειδωλολατρίας* καὶ νὰ παραπονῇται ὕστερα γιὰτὶ τὸν τσίμπησαν οἱ κότες. Οὔτε ὁ διάλογος, ποὺ ἐπιδιώκει στὴ συνέχεια (μέσω τῆς ἐκπομπῆς Σπ. Καρατσαφέρη), μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ πουθενά. Ποιὸς διάλογος ἀνάμεσα στὰ ἐβραϊκὰ καὶ στὰ ἑλληνικά; Ἐκαστος ἐφ' ᾧ ἐτάχθη.

Θὰ ἦταν νομίζω χρησιμώτερο, ὅσοι θέλουν ν' ἀγωνισθοῦν πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῇ, νὰ στραφοῦν πρὸς τὴν καθοδήγηση τῆς σκεπτόμενης μάζας, μὲ στόχο τὴν κοινὴ(;) γνώμη, ἀφήνοντας τοὺς θεοκράτες στὰ ξόρκια τους.

Κι ἐπειδὴ τὸ ζήτημα εἶναι ἢ θ' ἀπολήξῃ πρωτίστως πολιτικὸ (ὡς ἐθνικὸ), ν' ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴ διαμόρφωση μιᾶς πολιτικῆς θέσης, μὲ τελικὸ στόχο νὰ χειραφετηθοῦν τὰ προοδευτικὰ τουλάχιστον κόμματα ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα κρᾶτους- ἐκκλησίας (ἐκκλησιαστικοῦ κράτους ἢ κρατικῆς ἐκκλησίας;), υἱοθετώντας τὸ χωρισμὸ τους καὶ τὴ συνταγματικὴ καθιέρωση οὐσιαστικῆς ἀνεξισθησείας.

Γιάννης Θ. Σπηλιόπουλος
Δικηγόρος - Φιλόλογος

«ENGLISH» ΚΑΙ «BRITAIN»: ΔΥΟ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

Ἡ λέξη «*English*» προέρχεται ἀπὸ τὸ *angle* = γωνία, καμπή (σὲ γεωγραφικὴ χερσόνησο). Ἐπομένως τὸ *angle* δίνει τὸ *English* καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ λέξη ἄγκυλος (= *angle, corner*).

Ἴδου ἡ διαχρονικὴ μετεξέλιξη:

ἄγκύλος → *angulus* → *angle* → Ἀγγλία → England
(Ἑλληνικό) (Λατινικό) (Ἀγγλικό) (Τὸ ἀντιδάνειο) (Διεθνές)

Τὸ «ἄγκυλος», χώρα - περιοχὴ, πρωτονομάστηκε ἀπὸ τοὺς θαλασσοπόρους Πελασγοὺς/Μινωῖτες, ὅταν πρωτο-αντίκρυσαν τὰ νησιὰ (τῆς Μεγάλης Βρεταννίας)! Ἡ γωνία ποὺ διέκριναν ὠνοματοδότησε ὅλη τὴ σημερινὴ Ἀγγλία, ὥς τὸ ἰδιαιτέρο χαρακτηριστικὸ μὲ τὸν εἰκονικὸ συνειρμὸ τῆς γεωμετρίας ποὺ ἀποτυπώνεται δυνατὰ στὴν πρώτη ἐμπειρία τῶν ναυτιλλομένων μέσα στὸ ἀχανὲς πέλαγος.

Ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ αὐτὸ *angle* ἔχουμε καὶ τὰ «ἄγγλικά» παράγωγα: *Rect-angle, tri-angle, quadrangle...*

«*Britain*» ἀπὸ τὸ Βριτόμαρτυς

Ἡ λέξη «Βρεταννία» (*Britain, Britannia*) ἔχει ἑλληνικὴ προέλευση, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὰ ἑξῆς:

Κατὰ μία παράδοση προέρχεται ἀπὸ τὴν κρητικὴ μινωικὴ θεότητα βριτόμαρτυς (*britomartis*) ποὺ σημαίνει: γλυκιὰ παρθένα. Ἦταν κόρη τοῦ Δία καὶ τῆς Κάρμης, ἀκολούθου καὶ ἱέρειας τῆς Ἀρτέμιδος («πότνια θηρῶν», δηλαδὴ ἡ θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ). Τὴν ἐρωτεύτηκε τρελὰ ὁ Μίνωας (ὁ γνωστός μας πρωτο-γιὸς τῆς Εὐρώπης) καὶ τὴν κυνηγοῦσε ἐπὶ ἑννέα μῆνες(!) σὲ ὅλη τὴν Κρήτη, γιὰ νὰ τὴν κἀνὴ δική του. Αὐτὴ, ἐπειδὴ ἦταν νεαρὸ κορίτσι, παρθένα καὶ εὐσεβὴς ἱέρεια τῆς Ἀρτέμιδος, τὸν ἀπέφευγε διαρκῶς. Ὅταν κατάλαβε ὅτι δὲν μποροῦσε πιά νὰ ἀποφύγῃ τὸ συνεχὲς κυνηγητὸ τοῦ φλεγόμενου Μίνωα, μόλις πῆγε νὰ τὴν πλησιάσῃ, ἔπεσε στὴ θάλασσα τοῦ Κρητικοῦ Πελάγους. Κατὰ μία παραλλαγή ἡ κόρη πιάστηκε στὰ δίχτυα ἐνὸς ψαρά καὶ σώθηκε παίρνοντας μάλιστα τὸ ὄνομα **Δίαπυννα**, δηλαδὴ θυγατέρα τῶν δικτύων. Κατὰ μία ἄλλη παραλλαγή, τὸ κυνηγητὸ τοῦ Μίνωα συνεχίστηκε καὶ μέσα στὴ θάλασσα, ἔως ὅτου ἡ Βριτόμαρτυς πέρασε τὶς πύλες τοῦ Ἡρακλέους (σημερινὸ Γιβραλτάρ) καὶ ἔφτασε στὶς Βρεταννικὲς Νήσους (*Britain, Britannia* καὶ Βρετάνη). Οἱ μυθογράφοι σημειώνουν ὅτι ὡς ἀκόλουθος τῆς Ἀρτέμιδος φοροῦσε πάντα τὴν ἔνδυση τοῦ κυνηγιοῦ, δηλαδὴ κάτασπρο χιτῶνα μὲ ὑψηλὲς κνημίδες, καὶ τριγυρνοῦσε στὰ δάση προτιμώντας τὴ μοναξιὰ ἢ τὴ συντροφία ἐνὸς ἐλαφιοῦ. Πολλοὶ συγγραφεῖς μας (Στράβων, Πανσανίας κ.ἄ.) ἀναφέρονται στοὺς ὑπερ-Βόρειους, τονίζοντας τὸν δεσμό τους πρῶτα μὲ τοὺς Μινωῖτες καὶ Μυκηναίους καὶ ἀργότερα μὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς Δῆλιους...

Ἔχουμε λοιπὸν τὴν ἑξῆς μετονομασίαν: Βριτὸ ἢ Βριτὺ → *Britain* (*British*)
→ *Britannia* → *Britannica*...

Σταῦρος Θεοφανίδης

Καθηγητὴς Παντείου Πανεπιστημίου

Ο «ΔΙΩΓΜΕΝΟΣ» ΔΙΟΝΥΣΟΣ

Καίριο θέμα τῆς «μουσικῆς κωμωδίας» ένος πρωτοπόρου νέου δημιουργοῦ

Ὁ «Βάκχος» τοῦ Παντελῆ Μελισσινοῦ ἀποτελεῖ μία ἐντελῶς νέα θεατρικὴ ἐκδοχὴ τῆς μεγαλειώδους μορφῆς τοῦ Διονύσου, τοῦ θεοῦ τῆς πηγείας ἐκφρασης τῆς Ζωῆς. Στηριγμένος στὶς ἀρχαῖες παραλλαγές τοῦ μύθου περὶ γεννήσεως καὶ δίου τοῦ θεοῦ, ὁ Π. Μελισσινὸς συνθέτει ἓνα νέο, προσωπικὸ σενάριο στὴ νεο-ελληνικῇ, ἐπενδεδυμένο μὲ δική του μουσικῇ – μιὰ «μουσικῇ κωμωδία» ποὺ τελικῶς κατάρφερε νὰ ἀγγίξῃ τὶς εὐαίσθητες χορδές τῶν ψυχῶν τῶν θεατῶν. Τὸ ἐν λόγω ἔργο ἀνέβηκε στὸ θέατρο Σέττας (Εὐβοία) «Νίκος Παπακωνσταντίνου» τὰ θέρη τῶν δύο παρελθόντων ἐτῶν μὲ μεγάλη ἐπιτυχία. Ἡ αἴσθησις τῆς εὐχαρίστησης καὶ τῆς ἀνακούφισης ἦταν ἐκεῖνο ποὺ ἔμενε στοὺς θεατὲς στὸ τέλος τῆς παράστασης καὶ αὐτὸ ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἠθικὴ ἀμοιβὴ γιὰ τὸν δημιουργὸ – ὅπως ὁ ἴδιος δηλώνει.

Ὁ Παντελῆς Μελισσινός, γιὸς τοῦ γνωστοῦ ἑλληνοπρεποῦς λογοτέχνη Σταύρου Μελισσινοῦ, μίλησε στὸν «Δαυλὸ» γιὰ τὸ ἔργο του αὐτό, ὅπως καὶ γιὰ τὸν ἀπώτερο στόχο του: νὰ μυήσῃ τοὺς θεατὲς του στὸ αὐθεντικὸ νόημα τῆς ζωῆς, νόημα ποὺ σήμερα τείνει νὰ λησμονηθῇ καὶ δὲν εἶναι ἄλλο ἀπ’ τὴν ἴδια τὴ ζωή.

ΣΥΝΤ.: *Κύριε Μελισσινέ, δημιουργήσατε τὸν «Βάκχο», μιὰ θεατρικὴ κωμωδία, τῆς ὁποίας τόσο τὸ κείμενο καὶ ἡ μουσικῇ, ὅσο καὶ τὰ χορογραφικὰ καὶ σκηνοθετικὰ της μέρη εἶναι προϊόντα τῆς δικῆς σας ἔμπνευσης. Πόσο κοντὰ ἡ κωμωδία σας αὐτὴ βρίσκεται στὸν ἀρχαῖο μῦθο τοῦ Διονύσου;*

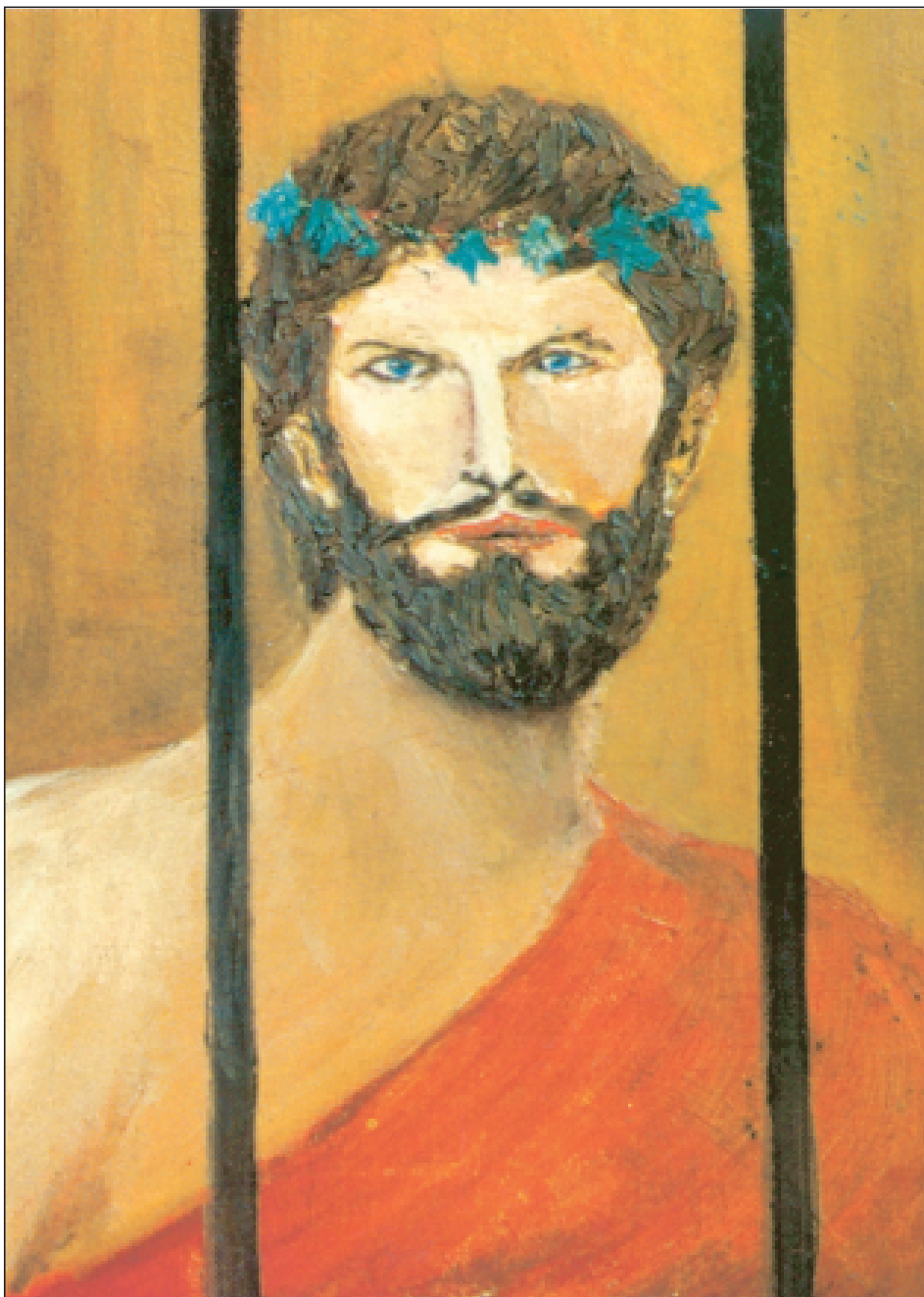
Π. ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΣ: Στηρίζεται στὶς ἀρχαῖες παραλλαγές τοῦ μύθου, τὶς ὁποῖες μελέτησα λαμβάνοντας ὑπ’ ὄψιν σχετικὲς ἐργασίες ῥΑγγλων καὶ Γερμανῶν μελετητῶν γιὰ τὸν Βάκχο, ποὺ προσπάθησαν νὰ ἐρμηνεύσουν τὴν οὐσία αὐτοῦ τοῦ θεοῦ.

ΣΥΝΤ.: *Τί τελικῶς συμπεράνατε γιὰ τὸν Βάκχο;*

Π.Μ.: Ὁ Βάκχος εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή. Συμβολίζει πρῶτα ἀπ’ ὅλα τὴν ἀλήθεια τῆς καὶ ὕστερα τὴν ὁμορφιά τῆς.

ΣΥΝΤ.: *Μὲ τὴν κωμωδία σας αὐτὴ τί μήνυμα θέλετε νὰ περάσετε στὸ κοινὸ σας;*

Π.Μ.: Μέσα ἀπὸ τὸν «Βάκχο» θέλησα νὰ περάσω ἓνα μήνυμα στὸν σημερινὸ ἄνθρωπο, ποὺ μὲ τὸ ἀνελέητο κυνήγι γιὰ τὴν ἀπόκτηση ὑλικοῦ πλούτου χάνει τὸ νόημα τῆς ζωῆς, ποὺ εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή: ἡ φιλία, ὁ ἔρωτας, ἡ καθημερινότητά, ἓνα χαμόγελο, ἓνα ποτήρι κρασί. Οἱ ἄνθρωποι τὰ προσπερνοῦν αὐτὰ καὶ συνεχίζουν νὰ κυνηγοῦν πράγματα ποὺ δὲν πρόκειται νὰ πάρουν μαζί τους.

**«Ὁ φυλακισμένος Διόνυσος», ἔργο τοῦ Π. Σαράντου, φιλοτεχνηθὲν γιὰ τὸν «Δ».
Μπήκε στὸ ἐξώφυλλο τοῦ ἀφιερώματός μας «Ὁ Χαμένος Διόνυσος», «Δ», τ. 200-
201, Αὐγ. - Σεπτ. 1998.**

ΣΥΝΤ.: Ζήσατε ἀρκετὰ χρόνια στὴ Δύση καὶ μάλιστα στὶς Η.Π.Α. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖ πὼς ἀντιλαμβάνεται τὴ ζωὴ;

ΣΥΝΤ.: Τὰ πρῶτα ἐρεθίσματα πὺν μὲ ὠδήγησαν νὰ ἐκφράσω αὐτὸν τὸν λόγο τὰ πῆρα ἀπὸ ἐκεῖ. Στὴν Ἀμερικὴ ἔβλεπα τὸν ἀδάσταχτο πόνο τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι μέσα ἀπὸ τὸ κυνήγι τοῦ χρήματος καὶ τῆς δυνάμεως κατέπνιγαν τὸν ἑαυτό τους. Καὶ γιὰ νὰ κρατηθοῦν ψυχολογικά, εἶχαν ὅλοι τὸν γκουρού τους, τὸν ψυχαναλυτὴ τους. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ψυχαναλυτές, ὅσους ἀπ' αὐτοὺς γνώρισα, εἶχαν τὰ δικὰ τους ἀδιέξοδα. Εἶδα λοιπὸν τὸ ἀνθρώπινο δρᾶμα στὸ μεγαλεῖο του. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ σοῦ δίνουν τὴν ἐντύπωση ὅτι νιώθουν ἀθάνατοι. Ἀλλὰ ἂν κοιτάξης βαθυτέρα, βλέπεις ὅτι ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τους εἶναι ἓνα ξόρκι στὸν θάνατο.

ΣΥΝΤ.: Ταντόχρονα ὁμως θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεὶς πὼς ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἐπιστημῶν δίνει πίστη στὸν ἄνθρωπο καὶ ψυχικὴ δύναμη.

Π.Μ.: Τόσο στὸν χῶρο τῆς ἐπιστήμης καὶ κυρίως στὸν χῶρο τῆς τεχνολογίας, πὺν εἶναι σαφῶς μεγαλύτερος, ὑπάρχει φοβερὴ ἐξειδίκευση. Ἔτσι χάνεται ἡ οὐσία τῆς ἐπιστήμης καὶ ἡ μεγαλοσύνη της δὲν διώνεται.

Ἡ ὁμορφιά ἀρχὴ τῆς σκέψης καὶ τῆς ἐλευθερίας

ΣΥΝΤ.: Οἱ παραστάσεις λοιπὸν τοῦ «Βάχου» εἶχαν μεγάλη ἐπιτυχία.

Π.Μ.: Ἀπρόσμενη ἐπιτυχία. Κατῶρθωσε νὰ κερδίση τὴν ψυχὴ τοῦ κοινοῦ. Νὰ δώσῃ χαρὰ καὶ γέλιο. Αὐτὰ ἄλλωστε λείπουν σήμερα ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους.

ΣΥΝΤ.: Τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου εἶναι μὲν οἱ ἀρχαῖες μορφές, ἀλλὰ τὴν ἰδιοσυγκρασία τους τὴν ἐπινοήσατε ἐσεῖς;

Π.Μ.: Αὐτὸ πὺν προσπάθησα νὰ πετύχω ἦταν οἱ ἀρχαῖες μορφές πὺν εἶπατε νὰ φανοῦν οἰκεῖες στὸν θεατὴ, νὰ τὸν ἀγγίξουν. Ποιητικὴ ἀδεία ἔβαλα καὶ τὴν Ἔριδα, πὺν σὲ διάφορες μυθικὲς ἐκδοχές ἦταν ἀδελφὴ τοῦ Ἔρωτα, ὅπως ὁ Ἀντέρω. Ὁ Ἔρως πὺν ἐνώνει, ἡ Ἔρις πὺν χωρίζει. Πρόκειται γιὰ δυνάμεις χημικὲς καὶ εὐρύτερα συμπαντικὲς. Ὅλες οἱ ἀρχαῖες τραγωδίες ἔχουν δύο ἀναγνώσματα. Τὸ χημικὸ-μαθηματικὸ καὶ τὸ λαϊκὸ. Τὸ λαϊκὸ καταλαβαίνει ὁ ἀπλὸς κόσμος. Αὐτὴ εἶναι ἡ μαγεία, περασμένη μέσα ἀπὸ μιὰ ἀπλὴ ἱστορία.

ΣΥΝΤ.: Μέσα ἀπ' τὴν κωμωδία σας αὐτὴ λοιπὸν ὑποδεικνύετε τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ σημερινὸς καταπιεσμένος ψυχικὰ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ ἀνακουφιστῇ, νὰ νοιώσῃ λίγη χαρὰ, καὶ νὰ δῇ πὼς πέρα ἀπ' τὴ μίξερη ζωὴ του ὑπάρχει μιὰ ἄλλη, καλύτερη.

Π.Μ.: Θέλω νὰ δώσω ἓνα χαμόγελο στὸν ἄνθρωπο, νὰ δημιουργῶ μιὰ ὁμοφίαν γύρω μου. Ὅσοι μπορούμε, νὰ δημιουργοῦμε γύρω μας ὁμοφίαν. Αὐτὸ ἔκαναν οἱ πρόγονοί μας. Ὁ Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλη, ὁ Παρθενῶνας καὶ ὅλα τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος αὐτὸ ἔδωσαν, τὴν ὁμοφίαν. Εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς σκέψης καὶ ἐπομένως καὶ τῆς ἐλευθερίας. Καὶ τὸ Σύμπαν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐλεύθερους ἀνθρώπους. Ὅμως ὁ κόσμος ὁ σημερινὸς θὰ ἀλλάξῃ ὅταν ἐρθῇ ἡ ὥρα του ν' ἀλλάξῃ· δὲν νομίζω ὅτι μπορούμε νὰ καθορίσουμε ἐμεῖς τοὺς κύκλους τῆς φυσικῆς νομοτέλειος. Τὴ φλόγα ὁμως τοῦ Πνεύματος μπορούμε νὰ τὴν κρατήσουμε ἄσβεστη.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ

Τουρκικός Πολιτισμός

“Ε, όχι και «άχαρμας»! Για κάντε μου τη χάρη! Νά ακριδο-λογήτε και νά λείπουν τὰ εἰρωνικά και σαρκαστικά ὑπονοούμε-να. «Πολυπολιτισμός» λέγεται ὁ εὐσεβής μου πόθος, πού ἀπό ’δῶ και μπρός θά σᾶς γίνη τρόπος ζωῆς. Καί γιά νά μὴν θεωρητικο-

λογοῦμε ἄσκοπα, πάρτε και τὸ χαμπέρι. Τμῆμα Τουρκικῶν Σπουδῶν θά λειτουργήσῃ ὅσο-νῶπυ στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ ἐξήντα φοιτητές, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν τους, θά ἀποκτήσουν εἰδικότητα ἐπιστημονικοῦ γνώστη τοῦ Πο-λιτισμοῦ καί τῆς σύγχρονης πολιτικῆς και κοινωνικῆς δομῆς τῆς Τουρκίας! Κουφαθήκατε; (Καί πού εἴστε ἀκόμα...). Δὲν καταλαβαίνω ὅμως γιὰτί σᾶς φαίνεται περιέργο! Δὲν ἔχετε ἀκούσει ποτέ γιά τὴν «ἀρχὴ τῆς ἀμοιβαιότητος»; Γιὰτί νά ὑπάρχῃ στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀγκυρας ἔδρα Ἑλληνικῶν Σπουδῶν και νά λείπῃ ἡ ἀντίστοιχῃ ἔδρα Τουρκικῶν Σπουδῶν ἀπὸ τὰ ρωμαίικα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα; Μὴν τὰ θέλετε μονά - ζυγὰ δικὰ σας!

Αὐτὸς εἶναι ὁ πολυπολιτισμός στὴν πράξη, ἀγαπητοί μου. Ἡ ἐνθρόνισή σας ἐπανξάνε-ται, ἡ κουλτούρα σας θελιώνεται, ἡ ἑλληνική σας συνείδηση σχετικοποιεῖται (ἀλλὰ αὐτὸ τὸ τελευταῖο καλύτερα νά μὴν τὸ ξέρετε!). Ἔτσι ἔκανα και τοὺς πανάρχαιους Ἀγριᾶνες τῆς Θράκης θρησκευτικὴ μειονότητα διὰ τῶν θεάρεστων συστημάτων τῆς σύγχρονης τουρκικῆς πολιτικῆς, τὰ ὅποια καλοῦνται νά διδαχθοῦν τὰ παιδιὰ σας. Πράματα και θάματα θά μά-θουν στὸ νέο πανεπιστημιακὸ τμῆμα. Ἡ διδασκαλία τῶν μαθημάτων γύρω ἀπὸ τὸν ἀνν-πέρδλλητο και ἀπείρου κάλλους «Τουρκικὸ Πολιτισμὸ» θά τὰ κάνῃ νά ἀναθεωρήσουν τίς ἀπό-ψεις τους γιά πολλὰ ζητήματα. Θά μάθουν γιά παράδειγμα: τὴν Ὄθωμανικὴ σημειολογία και τὸ τουραννικὸ ἱστορικὸ ὑπόδαθρο στὰ ἔπη τοῦ Ὁμέρ (ὄχι τοῦ Βρυῶνῃ, τοῦ ἄλλου, τοῦ ἀρχαίου!)· τὴν ὀρθολογιστικὴ προσέγγιση τῆς ἀνατροφῆς τῶν Γενιτσάρων· τίς συστημα-τικὲς μεθόδους ἐκτουρκισμοῦ και ἐξισλαμισμοῦ ἄλλοφύλων και ἄλλοθρήσκων· τίς συνταγὲς σφαγῆς, σοδομισμού, ἀνασκολοπισμοῦ και ἐκδορᾶς αἰχμαλώτων και ἀμάχων σὲ καιρὸ πο-λέμου. Ὅσο γιά πολιτικὴ ἐπιστήμη και τακτικὴ, ἐκεῖ νά δῆτε ἐκπαίδευση! Τί κεμαλικὰ μα-νιφέστα, τί σχέσεις Φαναρίου και MIT, τί ἱμπεριαλιστικὲς κορῶνες, τί στρατιωτικοδιομη-χανικὲς ἱντρογκες – ὅλα θά παρελάσουν! Σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ δὲ στὴν κοινωνικὴ δομὴ, ἂς μιλήσουν μόνον τους τὰ μαθήματα – πού, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, θά εἶναι κομματάκι ἀκατάλληλα γιά ἀνη-λίκους – ὅπως: πῶς ψαρεύονται τὰ γιονσουφάκια στὸ Πέραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα, πῶς νοι-κιάζονται τουρκάκια σὲ διτισιόζους τουρίστες γιά «ἀρκαντάν» περιπτώσεις, πῶς περνάει ἡ ὥρα στὸ «λευκὸ κελί» και τί γίνεται στὰ σωφρονιστικά τους ἱδρύματα ὅταν σῇσουν τὰ φῶτα. Ἄν περάσουμε δὲ και στὰ χωράφια τῆς Ἱστορίας, δὲν σᾶς λέω τίποτα! Θά σιχαθῇτε τὸν ἑαυτὸ σας και θά φτύνετε τοὺς προγόνους σας ὅταν μάθετε πῶς πολιτογραφήθηκαν Ἑλλήνες οἱ ἀρχαῖοι Γιουννὰν φιλόσοφοι, πῶς ἀδικήθηκε ὁ μέγας ἐκπολιτιστής τῶν λαῶν Μωάμεθ Β΄ ὁ Πορθητής, πῶς χλευάστηκαν οἱ ἡρωϊκοὶ Τσέτες και Βασιδουζοῦκοι, τῶν ὁποί-ων ἡ ἀνδρεία ξεπερνᾷ αὐτὴν τῶν Μαραθωνομάχων και πῶς αὐτοὶ πού ναυμάχησαν τοὺς μαρῶνους προγόνους σας στὸ Ἀρτεμίσιο και τὴ Σαλαμίνα ἦταν Τοῦρκοι. (Μὴ γελᾶτε, αὐτὸ ἔχει γραφῇ σὲ σχολικὰ βιβλία τοῦ ρωμαίικου!) Ψέμματα θά λέμε τώρα; Τί εἴψαστε, Δανλός;

Βέβαια, τὸ ζητούμενο εἶναι νά δροῦμε και ἄξιους καθηγητὲς τουρκολογίας, γιά νά θέ-σουν τὴν ἐπιστημονικὴ σφραγίδα τους σ’ αὐτά. (Ἐπ’ εὐκαιρία, ἐκεῖνος ὁ τσαχινογαργα-λιάρης ὁ Μεγαλομμάτης πού δρίσκεται, τώρα πού τὸν χρειάζομαι;). Τέλος πάντων, θά τὰ δο-λέψω. Θά τὸ στεριώσω αὐτὸ τὸ ἐκπαιδευτικὸ μετερίζι, ἐλπίζω γρήγορα, πρὶν ξεσηκωθοῦν οἱ πάντες και σετριώσουν ἐμένα κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα, μπήγοντας ἀπὸ πάνω μου δίκην επιτά-φιας στήλης τὸ

Σάβωθρον

ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΗ ΠΟΤΕ Η «ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»

**Τὸ αείζων πῦρ τοῦ Ἡράκλειτου - Prigogin
καὶ τὸ ἐξ ἀποκαλύψεως πῦρ τοῦ Ἰωάννη**

Οἱ παλαιοὶ καὶ σύγχρονοι σχολιαστὲς ποικιλοτρόπως ἐρμήνευσαν τὰ ἀποσπάσματα τοῦ Ἡράκλειτου. Αὐτὰ ποὺ προξένησαν τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἐμπεριστατωμένη ἀνάλυσή των ἦταν κυρίως τὸ ἀπόσπασμα 30, τὸ ὁποῖον μετὰ τοῦ 31 ἐκφράζει τὴν ἐπιστημονικὴ ἐρμηνεία τῆς συμπαντικῆς πραγματικότητος, ὅπως αὐτὴ ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὶς σύγχρονες ἐπιστῆμες. Τὸ ἀπ. 30 διατυπώνεται ἀπὸ τὸν Ἡράκλειτο ὡς ἑξῆς. «Κόσμον τόνδε τὸν αὐτὸν ἀπάντων, οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν αἰεὶ καὶ ἐστὶν καὶ ἔσται, πῦρ αείζων, ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσθεννύμενον μέτρα». (ᾠδ. ἄνω σελ. 70).

Τὸ ἐπιστημονικὸ αὐτὸ πόρισμα τῆς ἀρχαιοελληνικῆς σκέψης προκάλεσε ἀμφίσημες ἐκτιμήσεις καὶ ἐρμηνεῖες, ἀρνητικὲς καὶ παραπλανητικὲς, εἰδικὰ δὲ ἐκείνων ποὺ ἐμφοροῦντο ἀπὸ τὶς ὑπερδοτικὲς ἀντιλήψεις τῆς χριστιανικῆς θεολογίας γενικά, καὶ ἀπὸ τὸ κείμενο τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη εἰδικώτερα.

Χριστιανοὶ συγγραφεῖς, ὅπως ἀναφέρει ὁ σχολιαστὴς τῶν ἡρακλείτειων ἀποσπα-

Ο ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ, Ο ΑΪΝΣΤΑΪΝ ΚΑΙ Η ΕΝΩΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Βλέποντας κάθε μῆνα στὸ ἐξώφυλλο τοῦ «Δαυλοῦ» μία πύρινη γλῶσσα, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ τὴ θάλω μέσα στὶς στήλες του καὶ νὰ τὰ κατακανύσω καὶ ἀποστειρώσω τὴν περιοχὴ ὅλων τῶν ἐνδημούντων καθ' ἑξῆς καὶ ἐπάγγελμα στὴν ἐξαγωγή καὶ ἐπανεισαγωγὴ τῆς γνώσεως μὲ τὴ μορφή μεταλλαγμένης τροφῆς τοῦ πνεύματος. Εἶναι πολὺ λυπηρὸ, ἐθνικῆς προδολῆς Ἰδρύματα νὰ ἔχουν ἐθιστῇ καὶ νὰ προτείνουν ὡς πάγια καθιερωμένη ἀκαδημαϊκὴ πρακτικὴ, οἱ ταλαντοῦχοι νέοι νὰ προωθοῦν τὶς ἀνακαλύψεις τῆς πνευματικῆς ιδιοκτησίας των μέσα στὴν ἄθυσσο τοῦ Internet καὶ τῶν ἐγκρίτων εἰδικῶν περιοδικῶν τοῦ τομέα τους.

Τὴν ἄποψή μου γὰρ τὴν ἀννπαρξία διαστολῆς τοῦ χρόνου ποὺ πρεσβεύει ἡ Θεωρία τῆς Σχετικότητος τοῦ Αἰνστάιν θέλησα νὰ τὴν ἐκτρέψω ἀπὸ τὴν πάγια αὐτὴ τακτικὴ καὶ τὴν ὠδήγησα στὴν Ἑνωσὴ Ἑλλήνων Φυσικῶν, θεσμοθετημένο στὴν Ἑλλάδα Σῶμα γὰρ τὴν πρόοδο καὶ ἐξέλιξη τῆς Ἐπιστήμης στὸν τομέα τους.

Ἡ προσπάθεια διάσωσης

Στὶς 9 Ἰουνίου, ἡμέρα Δευτέρα καὶ ὥρα 20.00, ἡ Ἑνωσὴ Ἑλλήνων Φυσικῶν προκάλεσε συνζήτησιν μὲ θέμα: «Κρίσεις ἐπὶ μελέτης στὴν ὁποία ἀμφισβητεῖται ἡ διαστολὴ τοῦ χρόνου».

σμάτων («Ἡράκλειτος», Κάκτος), ἀπεπειράθησαν νὰ συνδυάσουν αὐτὰ μὲ τὴν ἐσχατολογία τῆς Ἀποκάλυψης, κύριος δὲ σκοπὸς των εἶναι νὰ αἰτιολογήσουν τὸ ἀληθὲς τῶν προφητειῶν τοῦ Εὐαγγελιστῆ καὶ τὴν ἀναπόφευκτη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἐπερχόμενη συντέλεια τοῦ σύμπαντος κόσμου. Στὸ σχόλιο ἀρ. 63 ἀναφέρεται: «Ὁ χριστιανὸς συγγραφέας προχωρεῖ σὲ “χριστιανικὴ ἐρμηνεία” τῆς σκέψης τοῦ Ἡράκλειτου, ὅχι συνεπῆ κατὰ τὴν δική μας ἀποψη πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἐφέσιου φιλόσοφου».

Ἐπίσης στὸ σχ. 65 ὁ χριστιανὸς συγγραφέας, ποὺ παραθέτει τὸ ἀπόσπασμα, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «Ὁ Ἡράκλειτος ἀποκαλεῖ τὸ πῦρ εὐδεια καὶ κορεσμό...». Πρόκειται οὐσιαστικὰ γιὰ τὶς δύο μορφές ἢ μᾶλλον τὶς ἀέναα ἐναλλασσόμενες φάσεις τοῦ κοσμικοῦ πυρός... Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν δύο φάσεων (ἀπτόμενον - σθεννύμενον, ἀπ. 30), γίνεται μὲ μέτρα, «πᾶν μέτρον ἄριστον», χωρὶς δηλαδὴ νὰ ἐπικρατῇ ποτὲ ἐντελῶς ἢ μία ἢ ἄλλη κατάσταση (ἀντίθετα μὲ ὅ,τι ὑποστηρίζουν αὐτοὶ ποὺ πιστεύουν στὴν τελικὴ «ἐκπύρωση»), διατηρεῖται ἡ δυναμικὴ αὐτορρυθμιζόμενη ἰσορροπία τοῦ σύμπαντος (Ἡράκλειτος, σχ. σελ. 181-182, Κάκτος).

Ἡ «Συντέλεια τοῦ Κόσμου» στὴν Ἀποκάλυψη

Στὸ σημεῖο αὐτὸ παρεμβάλλουμε χωρὶα τῆς «Ἀποκαλύψεως» τοῦ Ἰωάννη, τὰ ὁποῖα, ἐν συγκρίσει πρὸς αὐτὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀνάλυσης τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Ἡράκλειτου, δίνουν μὲ γλαφυρὸ τρόπο τὸ τεράστιο ἰδεολογικὸ καὶ ὀντολογικὸ χάσμα ποὺ χωρίζει τὴν ἀρχαιοελληνικὴ καὶ συνακόλουθα τὴν σύγχρονη ἐπιστῆμη ἀπὸ τὴν διδλικὴ ἐσχατολογία. «... αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ἦσαν ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐξήρχετο πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον... ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἐθανατώθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων» (Ἀποκάλυψις, κεφ. θ', στ. 17,18 – Ἰδὲ φωτ. σελ. 3). «Καὶ ὁ δεῦτερος ἄγγελος ἐσάλπισε καὶ ὡς ὄρος μέγα καιόμενον μὲ πῦρ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν καὶ τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης ἔγινεν αἷμα

Ἡ μελέτη ποὺ ἐτίθετο ὑπὸ κρίσιν, εἶχε τὴν τύχη νὰ πρωτοπαρουσιασθῇ στὴ δημοσιότητα σὰν φυλλάδιο, σὲ ὅσους ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ» τοῦ Ἰουλίου 2002 θὰ ἤθελαν νὰ πληροφορηθοῦν περισσότερα σχετικὰ μὲ τὸ ἄρθρο τοῦ γράφοντος, μὲ τίτλο «Ἡ πλάνη τοῦ Ἀϊνστάιν – Ἡ διαστολὴ τοῦ χρόνου».

Περισσότερο ὁμως ἐνώχλησε ὠρισμένους κύκλους ὁ ὑπότιτλος τοῦ ἁρθρου: «Οἱ βαρεῖς ἰδεολογικὲς συνέπειες τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη». Ἡ αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ Κέντρου Λόγου καὶ Τέχνης ἦταν πλήρης ἀπὸ ἐκλεκτοὺς προσκεκλημένους ἀκροατές. Δέκα διακεκριμένοι ἐπιστήμονες ἐκλήθησαν, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 6 ποὺ προσήλθαν ἔλαβαν τὸν λόγο καὶ ἐξέφρασαν τὶς ἀπόψεις τους.

Δυστυχῶς ἡ ἐπίδραση τῆς θεωρίας αὐτῆς, ἐξ αἰτίας τῶν ἰδεολογικῶν συνεπακολούθων της στὸν κοινωνικὸ χώρο, οὔτε καὶν προσεγγίστηκε ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες ὁμιλητές. Περιορίστηκαν ὅλες οἱ ὁμιλίες στὴν ἀκαδημαϊκοῦ περιεχομένου ἀξία τῆς Σχετικότητος τοῦ Αἰνστάιν γιὰ τὴν ἐπιστῆμη. Ἡ Ἐνωσὴ Ἑλλήνων Φυσικῶν ἐπεφυλάχθη ἐπὶ τῶν κατεπευθεῶν ἀπόψεων νὰ λάβῃ ἐπίσημη θέση ὡς πρὸς τὴ μελέτη ποὺ ἐκρίνετο καὶ ποὺ εἶχε τὴν τύχη νὰ ἐκδοθῇ ὡς διβλίο μὲ τὸν τίτλο «Sorry, Einstein». Εὐτυχῶς γιὰ τὸν γράφοντα τὸ παρὸν κείμενο, ἡ μελέτη ἔτυχε καλύτερης τύχης, λόγῳ τῆς προσοχῆς ὠρισμένων ἐκλεκτῶν συνεργατῶν τοῦ «Δαυλοῦ».

A. Durer: «Οί τρεῖς Ἰππεῖς τῆς Ἀποκάλυψης» (κεφ. θ, στ. 16-18).

καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν ἐμψύχων κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη» (Ἀποκ., κεφ. η', στ. 8). Ἄς συγκρίνωμε τὸ αἰείζων πῦρ τοῦ Ἡράκλειτου μὲ τὸ φονικὸ πῦρ τῶν ἀγγέλων τοῦ Ἰωάννη.

Τὸ ἔργο τοῦ Ἡράκλειτου ἀπορρίπτει κάθε ὑπερβατικὴ ἐρμηνεία ἄλλων σχολιαστῶν συγχρόνων του, τῶν μετέπειτα ἐποχῶν, ὡς καὶ τῶν σημερινῶν, οἱ ὅποιοι ἀποσκοποῦν νὰ ἀπογυμνώσουν τὴν ἡρακλείτεια ὀρθολογικὴ φιλοσοφία ἀπὸ τὸν ἐπιστημονικὸ τῆς πυρῆνα καὶ νὰ τὴν προσαρμώσουν στὶς ἰδεοκρατικὲς φαντασιώσεις τῆς θεολογίας. Οἱ πρακτικὲς αὐτὲς εἶναι ἀσυμβίβαστες μὲ τὴν ἀληθινὴ φιλοσοφικὴ κατανόηση τοῦ κόσμου (Ἡράκλειτος, σελ. 179, Κάκτος).

Ἡ ὑπερβατικὴ φιλοσοφία πάντα προσπαθοῦσε νὰ ἀνιχνεύσῃ ἀμφιλεγόμενες ἢ ἀδιευκρίνιστες προσωρινὰ ἐπιστημονικὲς ἀλήθειες, πάνω στὶς ὁποῖες, ὡς δεκα-νίκια, διαστρεβλώνοντάς τες, προσπαθεῖ νὰ στηρίξῃ φανταστικὲς προφητεῖες ὅπως αὐτὲς τῆς Ἀποκάλυψης. Τὸ φαινόμενο ἐπαναλαμβάνεται κάθε φορὰ, ὅπως στὴν περίπτωσι τῆς ἐσφαλμένης ἐρμηνείας καὶ τῶν ἰδεολογικῶν συνεπειῶν τοῦ περιφήμου Β' νόμου τῆς θερμοδυναμικῆς.

Ὁ νόμος αὐτὸς καὶ συνακόλουθα ἡ ἐντροπία καὶ οἱ ἐπιπτώσεις των στὸν συμπαντικὸ χῶρο ἀμφισβητοῦνται ἀπὸ ἐπιστήμονες. Ἡ ἐρμηνεία τῆς ἐντροπίας κατὰ τὴν θεολογικὴ ἄποψη ὁδηγεῖ στὴν βαθμιαία ἐλάττωσι τῆς συμπαντικῆς ἐνέργειας καὶ πηγάζει ἀπὸ τὴν ιδιότητα τῆς θερμοκρασίας νὰ ἔχῃ πάντα θετικὴ ροή, ἀπὸ τὸ θερμότερο στὸ ψυχρότερο μέσον – αὔξησι τῆς ἐντροπίας, ἀποδιοργάνωσι τῆς ὕλης. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀπλὴ ἐρμηνεία ὁδηγοῦμεθα στὸ συμπέρασμα ὅτι ἐπέρχεται συνεχὴς κλιμακουμένη ὑποβάθμισι τῆς συμπαντικῆς ἐνέργειας, μὲ ἀπώτερο ἀποτέλεσμα τὴν μελλοντικὴ καὶ τελεολογικὴ, κατὰ τὴν θρησκεία καὶ τὴν Ἀποκάλυψι, ἀπονέκρωσι καὶ τὸν τελικὸ θάνατο τοῦ «σύμπαντος κόσμου». Τὰ ὀλίγα ἐδάφια ποὺ παρουσιάσαμε ἀπὸ τὸ διδλίο τῆς Ἀποκάλυψης τοῦ Ἰωάννη εἶναι ἀντιπροσωπευτικὰ τοῦ ὅλου περιεχομένου τοῦ διδλίου γιὰ τὸ γεμᾶτο ἀπὸ ἀπειλὲς ὄραμα τοῦ μέλλοντος τῆς ἀνθρωπότητος πρὶν ἀπὸ

Γιὰ παράδειγμα, ὁ κ. Ἰωάννης Κυπαρισσός, σὲ ἄρθρο του στὸ τεῦχος τοῦ «Δανλοῦ» 258 τοῦ Ἰουνίου 2003 σχετικὰ μὲ τὸ ἰδεολογικὸ ὑπόβαθρο τῶν θεωριῶν, δὲν παρέλειψε νὰ ἀναφερθῇ καὶ στὴ δική μου ἐργασία. Ἐπικεντρώνει δὲ τὴ γραφίδα του κατ' εὐθεΐαν στὸν στόχο. Μεταξὺ τῶν ἄλλων γράφει: «Θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Γ. Παπαμιχαήλ, “Δανλός”, τεῦχος 247, μὲ τίτλο “Διαστολὴ τοῦ χρόνου – Ἡ πλάνη στὴ θεωρία τοῦ Αἰνστάιν”. Τὴ δυνατότητα διαστολῆς τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀπροσδιοριστίαν τὴν ἀπορρίπτει ὁ ἀρθρογράφος ὡς ἐξῆς: “Ἡ ἐπέκτασι τῆς φιλοσοφίας τῆς σχετικότητος τοῦ Einstein καλλιέργησε τὸ πνεῦμα τῆς Σχολῆς τῆς Ἀπροσδιοριστίας, κάμπτοντας τὸ συναισθημα τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἀνθρώπου στὸ μέλλον του, ἐξευτελίζοντας τὴ δύναμι τῆς ἐπιστημονικῆς σκέψεως νὰ προσφέρῃ ὑπηρεσίες γιὰ τὸ μέλλον τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ συνόλου τῆς ἀνθρωπότητος, σὲ ἀντίθεσι μὲ τὴν ἐλληνικὴ φιλοσοφία, ποὺ προσφέρει σιγουριά καὶ ἀνθρωπιά στὶς κοινωνίες”».

Μὲ σεβασμὸ πρὸς τὸν ἀναγνώστη, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ αἰτιολογήσω τὶς παραπάνω ἀπόψεις μου καὶ νὰ δηλώσω ὅτι ἡ ἀπόκρυψι τῆς μισῆς ἀλήθειας εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὸ ψέμα.

Μιὰ χαριστικὴ βολή

Ἡ καρδιά τῆς Θεωρίας τῆς Σχετικότητος εἶναι ἡ διαστολὴ τοῦ χρόνου, ποὺ ὑποστηρίζεται μαθηματικὰ ἀπὸ μία ἐξίσωσι. Εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς ξέφυγε ἀπὸ τὰ σχόλια τό-

Αυτό επικυρώνεται, σύμφωνα με το BBC - Scienc/Nature, και από το γεγονός ότι το μάτι του ανθρώπου δια του τηλεσκοπίου Hubble «βλέπει» στο φανταστικό βάθος του σύμπαντος των 12 δις. ετών ένα νέο νεφέλωμα (quasar), που αποδεικνύει το άπειρο και την αιωνιότητά του.

Στο δεύτερο ως άνω βιβλίο του ο Prigogin γράφει: «*Η τάξη και οργάνωση στην φύση προκύπτουν αυθόρμητα (αυτόματα) από την αταξία και το χάος δια μέσου της διαδικασίας της αυτοοργάνωσης*» (σελ. XV). Έως τώρα υπήρχε η αντίληψη ότι οι φυσικές διεργασίες πραγματοποιούνται μόνον με μη αναστρέψιμες διαδικασίες, με τελικό αποτέλεσμα τον θάνατο του σύμπαντος. Αυτήν την αντίληψη ανατρέπει ο επισημίων με τα δύο εκλαϊκευμένα βιβλία του, δίνοντας απτά παραδείγματα αναστρέψιμων διαδικασιών στην φύση, οι οποίες οδηγούν σε ανώτερα επίπεδα οργάνωσης και πολυπλοκότητας της ύλης και συνεπώς και του ζωικού και φυτικού βασιλείου και την εξελικτική βιολογική πορεία προς τον homo Sapiens (άνθρωπο).

Ο Prigogin και οι συνεργάτες του Stenges, Άντωνίου κ.ά. αναρριούν τις συμβατικές απόψεις της θερμοδυναμικής του 19ου αιώνα, αποδεικνύοντας ότι, υπό συνθήκες τουλάχιστον μη ισορροπίας, η έντροπία μπορεί να αυξηθεί παρά να ελαττώσει το επίπεδο τάξης και οργάνωσης της ύλης. Έπομένως η ζωή στην φύση είναι τέτοια, ώστε ενώ ωρισμένα συστήματα απορροθμίζονται, άλλα ταυτοχρόνως εξελίσσονται και αναπτύσσονται δυναμικά» (σελ. XXI). [Το άπτόμενον μέτρα και αποσθεννύμενον μέτρα του Ήρακλειτου.]

Όπως όλοι οι επιφανείς επιστήμονες έτσι και ο Prigogin στα βιβλία του πάντα αναφέρεται στους αρχαίους Έλληνες σοφούς, από όπου άντλει ιδέες τους και για το έργο αυτό. «*Η καλύτερη απόδειξη της αλήθειας αυτής είναι η τεκμηριωμένη πραγματεία του για την ορθότητα και την επιστημονική διορατικότητα του Ήρακλειτου για το αείζων πυρ*». Είναι γνωστό ότι η κινητήρια δύναμη πίσω από τα έργα των αρχαίων Έλλήνων σοφών δεν ήταν η υποδόθμιση της φύσης αλλά η απελευθέρωση

σων ειδικων επί έναν αιώνα περίπου, μπροστά στα μάτια τους, μία εξίσωση που μπορεί άνετα να χαρακτηριστεί «Φυσικομαθηματικοθηροσκευτικο» χαρακτήρα. Παραθέτω την εξίσωση όπως είναι διεθνώς αποδεκτή:

$$t = t' \left[\frac{1}{\sqrt{1-u^2/c^2}} \right]$$

καθαρός αριθμός

Η εξίσωση αυτή χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της διαστολής της χρονικής διάρκειας των φαινομένων. Η παράσταση μέσα στην αγκύλη γράφεται και γ και η εξίσωση παίρνει την έκφραση $t = t' \gamma$. Είναι γνωστό σε όλους τους φυσικούς του κόσμου, ότι το γ αυτό είναι ένας καθαρός αριθμός (σάν διανοητικό κατασκευάσμα ο αριθμός δεν έχει ιδιότητες αλληλεπιδράσεως με τα φυσικά φαινόμενα). Σύμφωνα με την εξίσωση το γ αυτό ισοδυναμεί με την παρένθεση και το περιεχόμενό της και μπορεί, λένουν, να πάρη τιμές από τη μονάδα (1) και μεγαλύτερες, μέχρι σχεδόν την τιμή άπειρο $\rightarrow \infty$.

Έστω ότι δεχόμεθα οι μεταφυσικές ιδιότητες των «αριθμών» να επιδρούν στη διαμόρφωση της χρονικής διάρκειας των φαινομένων. Κατά τη γνώμη του γράφοντος και μετά από εξαντλητικές μετρήσεις ενός οργάνου, του «Αποπλανησιόμετρου» («Δαυλός», τεύχος 247), που κατασκευάστηκε για να μετρά λόγους ταχυτήτων U/C , ή μόνη παρεχόμενη από τη φύση σε

τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν φόβο, τὸν φόβο τοῦ κάθε φανταστικοῦ, ὑπερφυσικοῦ ὄντος καὶ ἀπὸ κάθε ἐνέργεια πὺν ὑποβάθμιζε τὸν ἄνθρωπο καὶ τὴν φύση.

Συμπεράσματα

Τὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα τοῦ Ἡράκλειτου - Prigogin παρὰ τὴν ἐκ 2.500 ἐτῶν ἀπόσταση εἶναι συγγενῇ, ἀληθῇ, ταυτίζονται καὶ συνοψίζονται στὰ ἑξῆς:

1. Προέδλεψαν τὸ αἰρίζων τοῦ σύμπαντος.
2. Περιέγραψαν τὴν ἐξελικτικὴ διαδικασία τῆς ὕλης σύμφωνα μὲ τὴ σήμερον ἀναγνωρισμένη συμπαντικὴ νομοτέλεια.
3. Ἐπεξήγησαν τὴν σημασίαν τοῦ Β' νόμου τῆς θερμοδυναμικῆς σύμφωνα μὲ τὰ νεώτερα πορίσματα τῆς ἐπιστήμης τοῦ Χάους.
4. Ἀπαλλάσσουν τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὸν φόβο καὶ τὸ ἄγχος τῆς διδλικῆς συντέλειαν τοῦ κόσμου.
5. Ἀπέδειξαν τὸ διαχρονικὸ κύρος τῆς ἐπιστήμης, τὸ δάθος, τὸ μέγεθος καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀρχαιοελληνικῆς ἐπιστημονικῆς καὶ φιλοσοφικῆς σκέψης.

Βιβλιογραφία

1. Ἡράκλειτος, «Ἀποσπάσματα», Κάκτος, 1995.
2. Prigogin, «Τὸ τέλος τῆς θεβαιότητος», «Order out of Chaos», Κάτοπτρον, 1993.
3. Ζήνων - Μέλισσος, «Ἀποσπάσματα», Κάκτος.
4. I. Steward, «Παίξει ὁ Θεὸς Ζάρια – ἡ Ἐπιστήμη τοῦ Χάους», Κωσταράκης, 1991.
5. Ἀγία Γραφή, «Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννη», Βιβλικὴ Ἐταιρεία.
6. Παρμενίδης, «Ἀποσπάσματα», Κάκτος.
7. J. Burnet, «Ἡ Αὐγὴ τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας», Ἀναγνωστίδης.
8. E. Wilson, «Σύναλμα - Ἡ Ἐνότης τῆς Γνώσης», Σύναλμα, 199.
9. St. Hawking, «Μαῦρες τρύπες – Συμπαντικὰ Βρέφη», Κάτοπτρον, 1993.
10. El. Sahtouris, «Γαῖα, Ἀνθρώπινο Ταξίδι ἀπὸ τὸ Χάος στὸν Κόσμο», Νέα Σύνορα, 1989.

Ἰωάννης Κυριασός

Δρ Τεχν. Ἐπιστημῶν

αὐτὸ τιμὴ εἶναι $U^2/C^2=0$. (Θεωρητικὰ ἐπίσης τὸ δ' ἀξίωμα τῆς σχετικότητος δίνει τὴν ἴδια τιμὴν $U^2/C^2=0$). Ἄν τοποθετηθῇ ἡ τιμὴ αὕτη στὴ μαγικὴ ἐξίσωση διαστολῆς τοῦ χρόνου

στὴ θέση U^2/C^2 , τότε ἡ διαστολὴ τοῦ χρόνου ἐξαφανίζεται: $t=t' \frac{1}{\sqrt{1-0}} = 1 \Rightarrow t=t' \times 1 \Rightarrow t=t'$.

Ἡ τιμὴ αὕτη εἶναι μία καὶ μοναδικὴ τιμὴ γιὰ κάθε πηγὴ φωτὸς καὶ τῆς κάθε ὁδενοῦσης ἀκτίνος.

Ὁ Ἀρχιμήδης πρῶτος δέχθηκε ὅτι στὸν κόσμον μας πονθενὰ δὲν ὑπάρχει ἓνα σῶμα ἀκίνητο μὲ τὸ «πᾶ σὼ» (ἀδρανειακὸ σύστημα) καὶ ὅτι ὅλα κινοῦνται σχετικὰ τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο.

Στὴ θεωρία τῆς σχετικότητος ἀκριβῶς ἡ ἴδια ἄποψη μὲ τὴν τοῦ Ἀρχιμήδη δὲν ἐπιτρέπει ἓνα συγκεκριμένο ἀριθμὸ ταχύτητος U μεταξὺ τῶν σωμάτων καὶ κατὰ συνέπεια τὸ U^2/C^2 . Ἡ ἀδυναμία αὕτη τοῦ φυσικοῦ κόσμου κάνει τὴν ἐξίσωση διαστολῆς τοῦ χρόνου ἀδύναμη νὰ ὀρίσῃ καὶ διαστολὴ γιὰ τὸν χρόνο μὲ φυσικὸ περιεχόμενο, καθιστώντας τὴν κατάλληλη μόνον γιὰ τὴ μοναδικὴ φυσικὴ τιμὴ πὺν παρέχει τὸ ἀποπλανησιομέτρο, τὸ εἰκονιζόμενο στὸν «Δανλὸ», τεῦχος 247, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀπορρίπτεται ἡ διαστολὴ τοῦ χρόνου ὡς φυσικὴ ὑπόστασις, ἐπίσης καὶ μέσφ τῆς Φυσικομαθηματικοθηροσκεντικῆς ἐξισώσεως.

Δρ Γεώργιος Παπαμχαήλ

Ἐρενητῆς Ὑψηλῆς Τεχνολογίας

Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ

Προϊστορικοί νταλγκᾶδες

Βάι, βάι, μάνα μου! Τί αγιάτρευτος νταλγκᾶς; Κάθε τρεῖς καὶ λίγο πασχίζουν νὰ μᾶς πείσουν ὅτι εἶναι οἰδιήποτε ἄλλο τὰ προϊστορικά κτίσματα τῆς Ἀργολίδας ἐκτὸς ἀπὸ πυραμίδες καί, μάλιστα, ὅτι εἶναι ἔργα τῶν κλασικῶν χρόνων. Ὑποκαὶ ἡ συμπαθὴς κατὰ τ' ἄλλα κ. Παρασκευὴ Κατημερτζῆ («Νέα», 8-8-2003) κάνει ἐπ' αὐτοῦ μιὰ φιλότιμη προσπάθεια, ἀλλὰ δὲν τῆς θγαίνει τὸ φύλλο... Ἐπιμένει στὴν «ἐπίσημη καὶ ἐπικρατέστερη ἐρμηνεία» περὶ στρατιωτικῶν πύργων τοῦ Δ' π.Χ. αἰῶνος. Τί κρῖμα πράγματι ἡ καλὴ μας φίλη εἶτε νὰ ἔχῃ τόσον ἀσθενὴ μνήμη, εἶτε νὰ μὴ γνωρίζῃ τὰ σχετικὰ μὲ τὸ ἀντικείμενο πὸν καταπιάνεται. Διότι ἓνα ἀπ' αὐτὰ συμβαίνει. Διαφορετικὰ θὰ ἐνεθυμεῖτο ἢ θὰ ἐγνώριζεν ὅτι ἐπὶ τοῦ θέματος ἔχει τοποθετηθῇ ὀριστικὰ ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἔχοντάς τις (ὑπο)χρονολογήσει στὰ 2.500 π.Χ. Θέλει ἄραγε καὶ ἄλλους ἐπαῖοντες πλὴν τῆς Ἀκαδημίας μας ἢ κ. Κατημερτζῆ; Ἐκτὸς πιά ἂν ἐκείνη ἔχῃ δικές της μεθόδους χρονολογήσεως τῶν μνημείων, πὸν δὲν γνωρίζουμε ἐμεῖς οἱ κοινοὶ θνητοί.

Ὅμως ἡ φαγούρα τοῦ «συστήματος» μὲ τὴν προϊστορικὴ ἀρχαιότητα τελειωμὸ δὲν ἔχει. Ὑποκαὶ ὁ ἔρμος ὁ κ. Θεόδωρος Σπυρόπουλος σὰν τὸν εἴλωτα εἴκοσι χρόνια καὶ τσούπ! μιὰ ὥραία πρωΐα ἀνακαλύπτει μιὰ πόλη τοῦ 3000 π.Χ., τὴν Λακεδαίμονα. Καὶ τί δὲν βρῆκε ὁ ἄνθρωπος! Τάφους, ἀνάκτορα, κεραμικὰ καὶ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου μας. Κι ἐνῶ ὡς λογικοὶ ἄνθρωποι θὰ περιμέναμε νὰ τὸν καλέσῃ ὁ πολυπράγμων ὑπουργὸς ἐπὶ τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ νὰ τοῦ ἀποδώσῃ τὰ δίκαια εὖσημα, ἡ καλὴ μας Πολιτεία σιωπᾷ καὶ δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ἀνασκαφή! Ὑποκαὶ βέβαια πὼς μᾶς ἐκπλήσσει ἡ στάση της. Ἐποῦ τὴν πόλη αὐτὴ τὴν ἀναφέρει ὁ ἀναξιόπιστος Ὑποκαὶ Ὀμηρος καὶ ὅχι ἡ γνωστὴ γιὰ τὸ ἀρχαιολογικὸ της κῦρος Παλαιὰ Διαθήκη. Καὶ ἀλίμονο τώρα, ἂν οἱ πάσης φύσεως σφογγοκωλᾶριοι τοῦ Σιωνισμοῦ παραδεχθοῦν ὅτι ὑπῆρχε Ἑλληνικὴ πόλη καὶ Ἑλληνικὸ ἀλφάβητο πρὶν τὴν ὑπαρξὴ τοῦ «περιούσιου λαοῦ». Θὰ πέσῃ φωτιά νὰ τοὺς κάψῃ!

Ἀντιλαμβάνομαι, κύριοι τοῦ συστήματος, τὸν νταλγκᾶ σας. Ὑποκαὶ ὡς καὶ σεῖς ἀντιλαμβάνεσθε ὅτι οἱ μέρες τῶν ψεμάτων σας εἶναι μετρημένες. Ὑποκαὶ Ἑλληνας πὸν νομίζετε ὅτι κοροϊδεύετε, θὰ σᾶς σαρώσῃ. Καὶ ὁ ἐξουσιασμὸς πὸν ὑπηρετεῖτε δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ σᾶς σώσῃ.

Γιῶργος Πετρόπουλος

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΟ 22.000 Π.Χ. ΣΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗ!

Καὶ ἰατρικὲς γνώσεις τῆς προ-Ὀρφικῆς ἐποχῆς

Ο Ἴπποκράτης ἀναφέρει πολλὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐχρονολογήσαμε βάσει δεδομένων περὶ τῆς μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς καὶ βρήκαμε ὅτι πρέπει νὰ ἀνάγωνται σὲ πολὺ διαφορετικὲς χρονικὲς περιόδους: τὸ ἓνα στὰ τέλη τῆς 9ης χιλιετίας καὶ τὸ δεύτερο στὰ μέσα τῆς 22ας χιλιετίας π.Χ. Τὰ εὐρήματα εἶναι ἐνδεικτικὰ ὅτι καὶ οἱ ἰατρικὲς γνώσεις καὶ τὰ συμβάντα τὰ συνηρημένα μὲ τὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τῶν ἱπποκρατικῶν γραπτῶν ἀνήκουν στὶς ἀντίστοιχες χρονικὲς περιόδους. Φαίνεται ὅτι πανάρχαιες ἰατρικὲς ἐμπειρίες καὶ παρατηρήσεις τοῦ οὐρανοῦ εἶχαν περιωθῇ μέχρι τοῦ Ἴπποκράτους καὶ ἐνεσωματώθησαν στὰ ἔργα του. Οἱ παλαιότερες ἐξ αὐτῶν πιθανῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν προ-Ὀρφικὴ ἐποχή.

Σὲ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ γραπτὰ ἀναγράφονται ἀρκετοὶ ποὺ ἀσχολήθηκαν συγχρόνως μὲ τὴν ἰατρικὴ καὶ τὴν ἀστρονομία, ἢ πού, ἐνῶ ἦσαν ἰατροί, μελετοῦσαν καὶ τὰ οὐράνια φαινόμενα. Ἀναφέρομε ἐκ μὲν τῶν ἀθανάτων τὸν Προμηθεά, τὸν πρῶτο διδάξαντα τὶς δύο αὐτὲς ἐπιστῆμες στοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸν Αἰσχύλο¹ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα^{2,3} ἐκ δὲ τῶν θνητῶν μνημονεύομε τὸν Ὀρφέα⁴ (παναρχαϊότης), τὸν Ὀμηρο⁵ (8ος π.Χ. αἰών), καὶ τὸν Ἴπποκράτη, ποὺ γεννήθηκε στὴν Κῶ περὶ τὸ 460 π.Χ. Ὁ τελευταῖος, θεωρούμενος καὶ ὡς ὁ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς, εἶναι παγκοσμίως γνωστὸς ἀπὸ τὰ περισφζόμενα πολλὰ ἰατρικὰ γραπτὰ του· σ' αὐτὰ ἐμπεριέχονται καὶ ἀρκετὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα (ἄνω τῶν 16). Σκοπὸς τῆς παρούσης ἐργασίας μας εἶναι νὰ παρουσιάσωμε μερικὲς ἀπὸ τὶς πλέον ἐνδιαφέρουσες ἀστρονομικὲς ἀπόψεις τοῦ Ἴπποκράτους καὶ νὰ χρονολογήσωμε δύο ἀπὸ τὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τῶν γραπτῶν του.

Τὰ ἀναφερόμενα κατωτέρω περὶ τοῦ χρόνου τωρινῆς ἀνατολῆς καὶ δύσεως ἀπλανῶν ἀστέρων προέρχονται ἀπὸ παρατηρήσεις μας στὸν οὐρανὸ τῶν Ἀθηνῶν.

Τὰ δύο ἀποσπάσματα τοῦ Ἴπποκράτους

Ι Στὸ «Περὶ ἀνέμων, ὑδάτων, τόπων» ἔργο του⁶ ὁ Ἴπποκράτης λέγει: «Καὶ ἐὰν μὲν κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Κυνός (Σειρίου) βρέξῃ καὶ οἱ ἐποχικοὶ δόρυιοι ἀνεμοὶ πνεύσουν, ὑπάρχει ἐλπίς νὰ παύσουν (τὰ νοσήματα) καὶ τὸ φθινόπωρο νὰ εἶναι ὑγιεινόν· διαφορετικὰ [...]» (καὶ συνεχίζει ὁ Ἴπποκράτης λέγοντας ὅτι διαφορετικὰ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ παρουσιασθοῦν θανατηφόρα νοσήματα στὰ παιδιά καὶ στὶς γυναῖκες καὶ περισσότερα στὸς γέροντας).

II Ἐξ ἄλλου στὸ «Περὶ διαίτης»⁷ γραπτὸ του διαρεῖ τὶς ἐποχὲς τοῦ ἔτους ὡς ἐξῆς: «Τὸ μὲν ἔτος λοιπὸν εἰς τέσσαρα μέρη διαιρῶ, τὰ ὁποῖα μάλιστα γνωρίζουν οἱ πολλοί, χειμῶνα, ἀνοιξή, θέρος, φθινόπωρο· χειμῶν μὲν (εἶναι τὸ χρονικὸ διάστημα) ἀπὸ τῆς δύσεως τῶν Πλειάδων μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἀνοιξή ἀπὸ τῆς (ἐαρινῆς) ἰσημερίας μέ-

χει της ανατολῆς τῶν Πλειάδων, θέρος ἀπὸ τῆς ανατολῆς τῶν Πλειάδων μέχρι (τῆς ανατολῆς) τοῦ Ἀρκτοῦρου, φθινόπωρο δὲ ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ Ἀρκτοῦρου μέχρι (τῆς δύσεως) τῶν Πλειάδων».

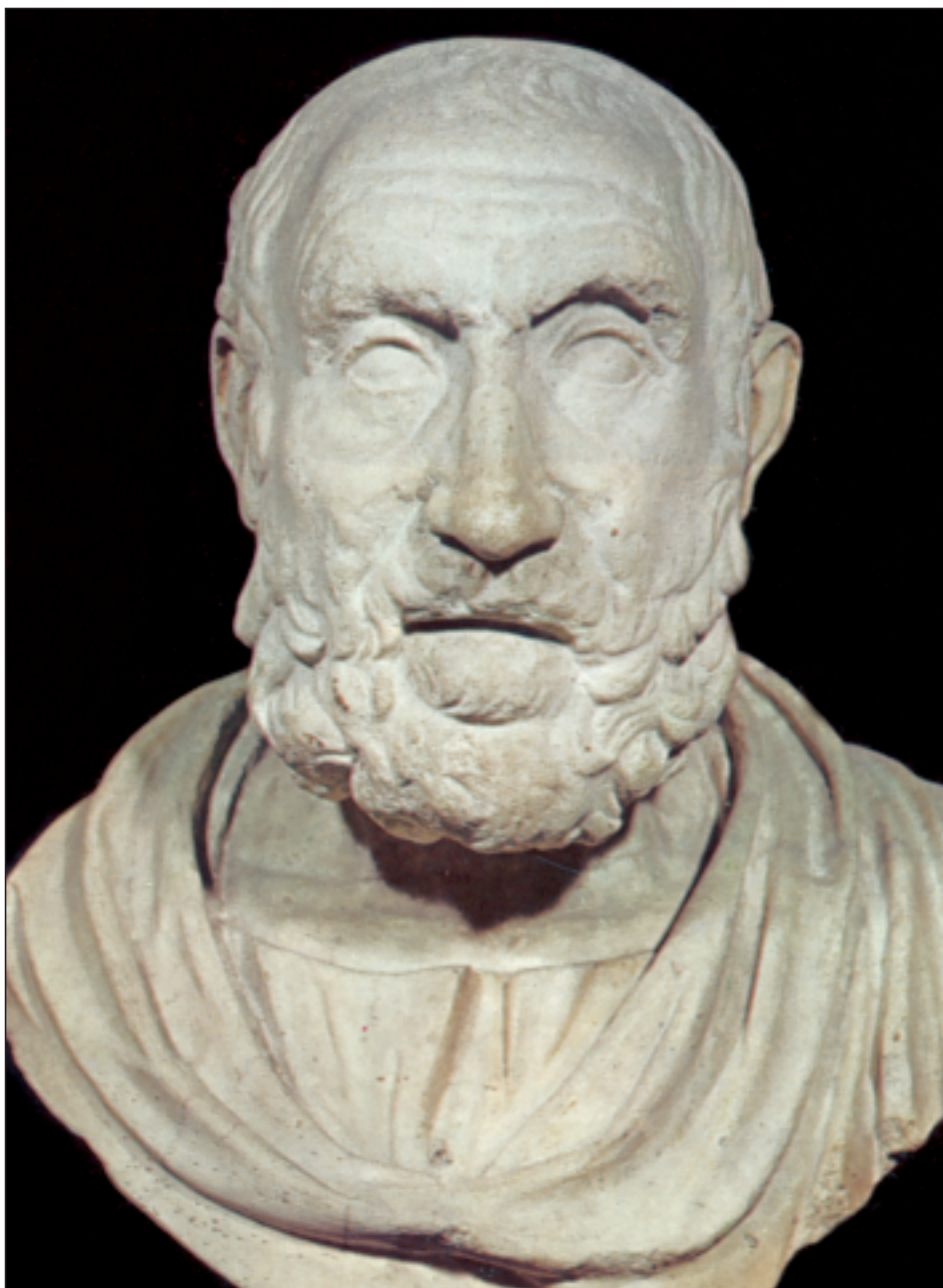
Σὲ ἄλλες ἐργασίες μας^{8,9,10} ἐχρονολογήσαμε ἀστρονομικὲς παρατηρήσεις μνημονευόμενες σὲ ἀρχαῖα γραπτὰ, βάσει τῆς μεταπτώσεως τοῦ ἄξονος τῆς γῆς ἐξ ἐκείνης τῆς μεθόδου χρονολογήσεως ἐδῶ σημειώσαμε ὅτι ἔνεκα τῆς μεταπτώσεως ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύση τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων μετατίθενται στὸν ἴδιο τόπο πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὲς τοῦ ἔτους κατὰ μία ἡμέρα ἀνὰ 70,43 ἔτη· ὡς ἐκ τούτου, ἀπὸ γεννήσεως Ἰπποκράτους (460 π.Χ.) μέχρι σήμερα αὐτὴ ἡ ἐκ μεταπτώσεως μετάθεσις εἶναι $2.460/70,43 = 35$ ἡμέρες.

Χρονολόγηση τῶν ἀστρονομικῶν στοιχείων τοῦ Ἰπποκράτους

1. Διάρκεια χειμῶνος. Τὸ ἀρχαῖο γραπτὸ λέγει ὅτι χειμῶν εἶναι τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τῆς δύσεως τῶν Πλειάδων μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας («χειμῶνα μὲν ἀπὸ πλειάδων δύσιος ἄχρι ἰσημερίης ἡαρινῆς»⁷). Δύση ἐνὸς ἀπλανοῦς ἀστέρος εἶναι ἡ κατὰ τὸ λυκόφως τελευταία (στὸν ἐτήσιο κύκλο) ἐμφάνισή του στὸν δυτικὸ ὁρίζοντα. Στὴν Ἀθήνα οἱ Πλειάδες τώρα δύουν τὴν 15η Μαΐου μὴ δισέκτου ἔτους (38 ἡμέρες πρὸ τῆς θερινῆς τροπῆς – ΘΤ). Ὁ χειμῶν στοὺς χρόνους μας διαρκεῖ 89 ἡμέρες (ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς (XT) τοῦ ἡλίου μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας). Τόσες ἡμέρες περίπου διαρκοῦσε καὶ ἐπὶ Ἰπποκράτους· ἡ ἄνοιξη τώρα διαρκεῖ 93 ἡμέρες, ὅσες περίπου καὶ στὴν ἐποχὴ ἐκείνου. Οἱ Πλειάδες ἐπὶ Ἰπποκράτους ἔδουν $38+35 = 73$ ἡμέρες πρὸ τῆς ΘΤ, ἡ περίπου $93-73 = 20$ ἡμέρες μετὰ τὴν ἐαρινὴ ἰσημερίαν. Ἐὰν ἡ ἀνωτέρω ἀστρονομικὴ παρατήρηση εἶχε διαπιστωθῇ ἐπὶ Ἰπποκράτους, θὰ ἔπρεπε ἡ διάρκεια τοῦ χειμῶνος σύμφωνα μὲ τὸ ἱπποκρατικὸ γραπτὸ νὰ ἦτο $365-20 = 345$ ἡμέρες· αὐτὸ ὅμως εἶναι φύσει ἀδύνατον. Ἀλλ' οὔτε τὴν πρωινὴ δύση τῶν Πλειάδων εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοοῦσε ὁ Ἰπποκράτης, διότι αὐτὴ τώρα ἐμφανίζεται στὴν χώρα μας τὴν 26η Νοεμβρίου (157 ἡμέρες μετὰ τὴν ΘΤ) καὶ μὲ παρομοίους συλλογισμοὺς ὑπολογίζομε ὅτι ὁ χειμῶν πρὸ 2.460 ἐτῶν θὰ ἔπρεπε νὰ διαρκῇ 150 ἡμέρες, κάτι ποὺ ἐπίσης εἶναι ἀδύνατον. Ὡς ἐκ τούτων ἡ ἀνωτέρω ἀστρονομικὴ παρατήρηση δὲν πρέπει νὰ ἐγίνε τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔζησε ὁ Ἰπποκράτης.

Ἐὰν ὅμως θεωρήσωμε ὅτι κάποτε στὸν τόπο μας ἡ διάρκεια τοῦ χειμῶνος ἦτο ὅση ὑποδηλοῦται στὸ ἱπποκρατικὸ γραπτὸ (ἀπὸ τῆς δύσεως τῶν Πλειάδων μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας), μποροῦμε νὰ προσδιορίσωμε πότε συνέβαινε τοῦτο ὡς ἐξῆς: χειμῶν εἶναι τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τῆς χειμερινῆς τροπῆς τοῦ ἡλίου (XT) μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας. Ἐπομένως στὴν ζητούμενη χρονικὴ περίοδο καὶ σύμφωνα μὲ τὸ γραπτὸ τοῦ Ἰπποκράτους, ἡ δύση τῶν Πλειάδων συνέπιπτε μὲ τὴν XT. Ἀλλὰ οἱ Πλειάδες τώρα δύουν στὴν χώρα μας 38 ἡμέρες πρὸ τῆς ΘΤ, ὅπως εἶπαμε, ἢ 144 ἡμέρες μετὰ τὴν XT. Ἐπομένως ἀπὸ τὴν χρονικὴν περίοδο ποὺ ἀναζητοῦμε μέχρι τώρα ἡ ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων μετετέθη ἐκ μεταπτώσεως πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὲς τοῦ ἔτους κατὰ 144 ἡμέρες· τοῦτο συνετελέσθη σὲ διάστημα $144 \times 70,43 = 10.141$ ἐτῶν περίπου. Ἄρα ὁ χειμῶν διαρκοῦσε στὴν Ἑλλάδα ὅσο λέγει τὸ ἱπποκρατικὸ γραπτὸ, περὶ τὸ τέλος τῆς 9ης χιλιετίας π.Χ. Προφανῶς αὐτὴ ἡ ἀστρονομικὴ παρατήρηση εἶχε γίνε ἀπὸ κάποιον πανάρχαιο ἀστρονόμο στὸν κυρίως ἑλληνικὸ χώρο κατ' ἐκείνη τὴν χρονικὴν περίοδο, εἶχε περισωθῇ μέχρι τοῦ Ἰπποκράτους, καὶ συμπεριελήφθη στὰ γραπτὰ του.

[Ἡ πρωινὴ δύση τῶν Πλειάδων τώρα γίνεται στὴν Ἀθήνα τὴν 26η Νοεμβρίου μὴ δισέκτου ἔτους ἢ 26 ἡμέρες πρὸ τῆς XT. Ἐὰν ὑποθέσωμε ὅτι στὸ ἐν λόγῳ ἀρχαῖο κείμενο νοεῖται ἡ πρωινὴ δύση τῶν Πλειάδων, ἡ ἔκτοτε συνετελεσθεῖσα ἐκ μεταπτώσεως μετάθεσις τῆς πρωινῆς δύσεώς τους εἶναι 170 ἡμέρες, ποὺ ἀντιστοιχοῦν σὲ 11.973 ἔτη. Πλὴν ὅμως στὴν ἑλληνικὴ παναρχαιότητα χρησιμοποιοῦσαν χρονολογικῶς τὴν κατὰ τὸ λυκόφως πραγματικὴ δύση τῶν Πλειάδων καὶ ὄχι τὴν κατὰ τὸ λυκαυγὲς (πρωῖνὴ), ὅπως εἴχαμε συμπεράνει σὲ ἄλλη ἐργασία μας.¹¹]

Ίπποκράτης ὁ Κῶος.

2. Διάρκεια έαρος. «Ἐάνοιξη εἶναι τὸ διάστημα ἀπὸ τὴν (ἐαρινήν) ἰσημερίαν μέχρι τὴν ἀνατολὴν τῶν Πλειάδων» (ἢ ὁ δὲ ἀπὸ ἰσημερίης μέχρι Πλειάδων ἐπιτολής)⁷. Τώρα ἡ ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων ἐμφανίζεται στὸν οὐρανὸ τῶν Ἀθηνῶν τὴν 23ην Μαΐου μὴ δισέκτου ἔτους (30ὴν ἡμέραν πρὸ τῆς ΘΤ). Κατὰ συνέπειαν ἐπὶ Ἰπποκράτους οἱ Πλειάδες ἀνέτελλον $30+35 = 65$ ἡμέρες πρὸ τῆς ΘΤ, ἡ δὲ ἐαρινὴ ἰσημερία ἦτο σχεδὸν ὅπως καὶ τώρα, 93 ἡμέρες πρὸ τῆς ΘΤ. Τὸ περιεχόμενον καὶ αὐτῆς τῆς ἀρχαίας φράσεως ἀποκλείεται νὰ διευτυπώθῃ στοὺς χρόνους τοῦ Ἰπποκράτους, διότι τότε θὰ ἔπρεπε ἡ ἀνοιξὴ νὰ διαρκῇ μόνον $93-65=28$ ἡμέρες, κάτι ποὺ εἶναι ἐκ φύσεως ἀδύνατον. Δεδομένου ὅμως ὅτι ἔαρ εἶναι τὸ χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῆς ΘΤ, συνάγεται ὅτι ἡ ἀνοιξὴ διαρκοῦσε στὸν κυρίως ἑλληνικὸ χῶρο ὅσο ἀναγράφεται στὸ ἱπποκρατικὸ γραπτὸ, σὲ κάποια χρονικὴ περίοδο ποὺ ἡ ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων συνέπιπτε μὲ τὴν ΘΤ. Ἐπειδὴ τώρα στὴν χώρα μας οἱ Πλειάδες ἀνατέλλουν τὴν 30ὴ ἡμέραν πρὸ τῆς ΘΤ, ὅπως προείπαμε, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκ μεταπτώσεως μετάθεσις τῆς ἀνατολῆς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων στὸν ἴδιον τόπον γίνεται πάντοτε πρὸς τὶς ἐπόμενες ἐποχὰς τοῦ ἔτους (ὁ δὲ ἐτήσιος κύκλος εἶναι 365,24 ἡμέρες), προκύπτει ὅτι ἀπὸ τὴν ζητουμένη χρονικὴ περίοδο μέχρι τώρα ἡ ἀνατολὴ τῶν Πλειάδων ἔχει μετατεθῇ στὴν Ἑλλάδα κατὰ $365,24-30 = 335,24$ ἡμέρες· αὕτῃ ἡ ἐκ μεταπτώσεως μετάθεσις συνετελέσθη σὲ διάστημα $335,24 \times 70,43 = 23.610$ ἔτων. Ἄρα ἡ ἀνοιξὴ διαρκοῦσε στὴν χώρα μας ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῆς ἀνατολῆς τῶν Πλειάδων περὶ τὰ μέσα τῆς 22ας χιλιετίας π.Χ.

Τὰ στοιχεῖα δὲν προέρχονται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο

Τὰ ἀνωτέρω εὐρήματά μας ὑπαινίσσονται ὅτι ὁ Ἰπποκράτης πρέπει νὰ συμπεριέλαβε στὰ γραπτὰ του ἀστρονομικὰ παρατηρήσεις καὶ ἱατρικὰς διαπιστώσεις ὅχι μόνον δικέες του, ἀλλὰ καὶ ἀνάλογες γνώσεις ποὺ εἶχαν προφανῶς περιωσθῇ μέχρι τῶν χρόνων του ἀπὸ πολὺ παλαιότερες ἐποχὰς. Ἡ διάρκεια τοῦ ἔαρος, ὅπως τὴν μνημονεύει ὁ πατὴρ τῆς ἱατρικῆς, εἶναι κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ὑπολογισμοὺς μας τὸ ἀρχαιότερον ἐκ τῶν μελετηθέντων στὴν παρούσα ἐργασία μας τριῶν ἀστρονομικῶν στοιχείων τῶν ἱπποκρατικῶν γραπτῶν. Ἀστρονομικὰ στοιχεῖα δυνάμενα νὰ ἀναχθοῦν σὲ τόσον ἀπομακρυσμένες χρονικὰς περιόδους ὑπάρχουν καὶ ἄλλα σὲ στίχους τοῦ Ὀρφῆως, τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου, στίς βίβλους τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου καὶ ἄλλου. Ἀπὸ αὐτὰ ἐχρονολογήσαμε ὠρισμένα, καὶ ἐκ τῶν χρονολογηθέντων μερικὰ ἀπετέλεσαν ἀντικείμενον προγενεστέρων ἐργασιῶν μας.^{8,9,10}

Εὐλόγη εἶναι ἡ σκέψη ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν ἐποχῶν ποὺ περιγράφει ὁ Ἰπποκράτης ἴσως εἶχε γίνῃ στὴν ἀρχαία Αἴγυπτο, τὴν ὁποία πιθανῶς εἶχε ἐπισκεφθῇ. Προκειμένου νὰ διερευνήσωμε μίαν τέτοια ἐκδοχὴ γιὰ τὰ δύο ὡς ἄνω πολὺ παλαιὰ ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τῶν ἱπποκρατικῶν γραπτῶν (1 καὶ 2), ὑπελογίσασαμε τὸν χρόνον ἀνατολῆς καὶ δύσεως τῶν Πλειάδων στὴν δόρειον καὶ στὴν νότιον Αἴγυπτον· ἐχρησιμοποίησαμε τὴν μέθοδον ποὺ περιεγράψαμε σὲ προηγούμενην ἐργασίαν μας.¹⁰ Βρήκαμε ὅτι ἐπὶ Ἰπποκράτους ἡ ἀπόκλισις τῆς μεσότητος τοῦ μικροῦ ἀστερισμοῦ τῶν Πλειάδων ἦτο $+12^\circ,96$ καὶ ἡ ὁρθὴ ἀναφορά του $1,5^\circ$ ὥρες· ὡς ἐκ τούτου, τόσο στὴν περιοχὴ τῆς Σαΐδ (γεωγρ. πλάτος $+30^\circ$, ἀνατολικὸ γεωγρ. μῆκος 31°), ὅσο καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ Ἀσσουάν (γ.π. $+24^\circ,1$ καὶ ἀνατ. γ.μ. 33°) καὶ στὰ μεταξὺ τῶν γεωγραφικῶν τούτων πλατῶν ὡς ἄνω πανάρχαια τοπωνύμια, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τῶν Πλειάδων διέφερον κατὰ λίγες μόνον ἡμέρας ἀπὸ ὅ,τι στὴν πατρίδα τοῦ Ἰπποκράτους (Κῶς γ.π. $+37^\circ$, ἀνατ. γ.μ. $27^\circ,8$) ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του. Ἐπομένως τὰ προαναφερθέντα ὑπ' ἀριθμὸν 1 καὶ 2 ἀστρονομικὰ στοιχεῖα τοῦ «Περὶ διαίτης» ἱπποκρατικοῦ γραπτοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἴσχουν σ' ἐκεῖνες τὶς περιοχὰς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πατρὸς τῆς ἱατρικῆς, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἐξεθέσαμε ἀνωτέρω.

Γνώσεις από την ελληνική παναρχαιότητα

Αλλά είναι πιθανόν ο Ίπποκράτης να είχε υπ' όψιν του ιατρικές γνώσεις και αστρονομικά δεδομένα της παναρχαίας Αιγύπτου. Ένεκα του ένδεχομένου τούτου, ανέζητήσαμε αστρονομικά στοιχεία στα «Κείμενα Έρμου του Τρισεμέστου», με σκοπό να τα αξιολογήσουμε χρονολογικώς και να συγκρίνουμε τις χρονικές περιόδους στις οποίες ανάγονται τα παλαιότερα εξ αυτών, με εκείνες των ιπποκρατικών γραπτών. Πράγματι έπεσημάναμε ότι η αρχαιότερα εποχή κατά την οποία είναι δυνατόν να ίσχυε στην Ήλιόπολι (Heliopolis) της παναρχαίας Αιγύπτου ή μνημονευομένη παρατήρηση, ότι και αί δύο Άρκτοι ήσαν άειφανείς («τάς γάρ άρκτους ταύτας άς όρᾷς μήτε δνούσας μήτε άνατελλούσας»¹⁴), άνάγεται σέ χρονική περίοδο πρὸ 10.900 περίπου έτών άπό σήμερα. Η χρονολογία όμως αυτή είναι κατά 12,7 χιλιετίες νεώτερα άπό την εποχή πού ίσχυε στην Ελλάδα ή μνημονευομένη άπό τόν Ίπποκράτη ως άνω διάρκεια του έαρος.

Αντιθέτως σέ Όρφικους στίχους μνημονεύονται καταπληκτικές προ-Όρφικές ιατρικές γνώσεις¹⁵ πού είχαν διατυπώσει «παλαιγενέες» (προγενέστεροι) τής εποχής του (πρώτου) Όρφέως.¹⁶ Σημειωτέον ότι ο Όρφεύς άνήκε στην γενεά πού προηγήθηκε τής έναρξεως του Τρωϊκού πολέμου, όπως συνάγεται εξ όσων ο ίδιος άναφέρει¹⁷ [δηλαδή ότι πρέπει να έξη-σε την 18η (±3) χιλιετία π.Χ. συμφώνως πρὸς την χρονολόγηση των Τρωϊκών βάσει του στίχου X27 τής Ήλιάδος¹⁰]. Αναμφιδόλως την εποχή του Ίπποκράτους περιεσφύζοντο περισσότερα Όρφικά έργα άπό αυτά πού υπάρχουν σήμερα, και ίσως έκτός των μεταξὺ των άξιοθαυμάστων αστρονομικών στοιχείων, των έμπεριεχομένων στους έναπομείναντας Όρφικούς στίχους, υπήρχε και ή μνημονευομένη στό ιπποκρατικό γράπτό διάρκεια του έαρος.

Συμπέρασμα

Ό Ίπποκράτης συμπεριέλαβε στα γράπτά του παρατηρήσεις έπὶ του ούρανοῦ και ιατρικές γνώσεις όχι μόνο δικές του, αλλά και πολύ διαφορετικών προηγηθεισών χρονικών περιόδων. Συγκεκριμένως ή διάρκεια του χειμῶνος άπό τής δύσεως των Πλειάδων μέχρι τής έαρινῆς ισημερίας πού άναφέρεται στό «Περὶ διαίτης» γρα-

ΔΑΥΛΟΣ		■ ΝΕΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ	
Παρακαλώ εγγράψτε με συνδρομητή γιά τήν περίοδο άπό ...../200... έως ...../200...			
☐ Έτήσια Έλλάδος Κανονική:	47 €	☐ Έτήσια Κύπρου:	73 €
☐ Έτήσια Έλλάδος Φοιτητική:	38 €	☐ Έτήσια Έξωτερικού:	80 \$
ΟΝΟΜΑ _____	ΕΠΩΝΥΜΟ _____		
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____	T.K. _____	ΠΟΛΗ _____	
ΧΩΡΑ _____	Τηλ.: _____	E-mail _____	
Χρεώστε τήν πιστωτική μου κάρτα με τὰ παρακάτω στοιχεία:			
ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ (ΜΕ ΚΩΔΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ) _____			
☐ VISA _____	ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _____		
☐ MasterCard	ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ: _____	ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____	
ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Αθήνα FAX: (+30) 210 33 14 997			

πτό του, συνέβαινε στον κυρίως έλληνικό χώρο περί τὰ τέλη τῆς 9ης χιλιετίας, ἡ δὲ διάρκεια τοῦ ἔαρος ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας μέχρι τῆς ἀνατολῆς τῶν Πλειάδων (τοῦ ἰδίου γραπτοῦ) περί τὰ μέσα τῆς 22ας χιλιετίας π.Χ. Οἱ παλαιότερες ἐξ αὐτῶν τῶν γνώσεων πρέπει νὰ εἶχαν περισωθῇ μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἱπποκράτους ἀπὸ τὴν προ-Ὁρφικὴ παναρχαιότητα.

Βιβλιογραφία

1. Αἰσχύλος, «Προμηθεὺς Δεσμώτης», στίχ. 457-458 καὶ 476-483.
2. Ὀρφεὺς, «Ὑμνος Ἀπόλλωνος», «Τὰ Ὁρφικά, ὕμνος 34», Ἰ. Πασσᾶ, ἐκδ. ἐγκ. «Ἡλίου», Ἀθήναι 1984, σελ. 219-220.
3. Ἱπποκράτης, «Ὁρκος».
4. Ὀρφεὺς, «Ὑμνοι» καὶ «Περὶ Λίθων».
5. Ὀμηρος, «Ἰλιάς» καὶ «Ὀδύσσεια».
- 5α. Ὀμηρος, «Ἰλιάς», Χ25-31.
6. Ἱπποκράτης, «Περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων» 1-3 καὶ 22-26. Εἰς «Hippocrates», Loeb classical library, vol. I reprinted 1995. Harvard university press, Cambridge, Massachusetts, London, England, σελ. 70, 72.
7. Ἱπποκράτης, «Περὶ διαίτης», Loeb, Vol. IV, LXVIII 10-17, σελ. 368.
- 8, 9, 10. «Δαυλός», τ. 186/1997, σελ. 11453-11459.
11. «Δαυλός», τ. 193/1998, σελ. 11967-11973.
12. «Δαυλός», τ. 254/2003, σελ. 16525-16536.
13. Diodorus Siculus, Loeb, classical library, vol. I, reprinted 1989, maps, σελ. 471.
14. «Ἐρμῇ τοῦ Τρισμέγιστου», «Ἐρμού πρὸς Τὰτ λόγος καθολικός, 10-12», «Ἐρμητικὰ Κείμενα», ἐκδ. «Πα-
ρασκευή», Ἀθήναι 1990, τόμ. Α, σελ. 44.
15. «Δαυλός», τ. 199/1998, σελ. 12437-12440.
16. Ὀρφεὺς, «Περὶ λίθων», στίχ. 191-197. «Τὰ Ὁρφικά», Ἰ. Πασσᾶ, ἐκδ. ἐγκ. «Ἡλίου», Ἀθήναι 1984, σελ. 293.
17. Ὀρφεὺς, «Ἀργοναυτικά», στίχ. 131-132 καὶ 378-400. Αὐτόθι, σελ. 138-139 καὶ 148-149.

Διον. Γ. Καλαμπαλίκης

Διδάκτωρ Ἱατρικῆς Α.Π.Θ.

✂

ΔΑΥΛΟΣ		 ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ	
Παρακαλῶ ἀνανεώστε τὴ συνδρομὴ μου:			
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Κανονική:	47 €	☐ Ἐτήσια Κύπρου:	73 €
☐ Ἐτήσια Ἑλλάδος Φοιτητική:	38 €	☐ Ἐτήσια Ἐξωτερικοῦ:	80 \$
ΟΝΟΜΑ _____		ΕΠΩΝΥΜΟ _____	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ _____		Τ.Κ. _____ ΠΟΛΗ _____	
ΧΩΡΑ _____ Τηλ.: _____		E-mail _____	
Χρεώστε τὴν πιστωτικὴ μου κάρτα μὲ τὰ παρακάτω στοιχεῖα:			
ΑΡ. ΚΑΡΤΑΣ ΟΠΩΣ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ (ΜΕ ΚΩΔΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ) _____			
☐ VISA _____		ΗΜΕΡ. ΛΗΞΗΣ: _____	
☐ MasterCard ΟΝΟΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ ΚΑΡΤΑΣ: _____		ΥΠΟΓΡΑΦΗ: _____	
ΑΠΟΣΤΕΙΛΑΤΕ ΜΕ		ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: Περιοδικό «ΔΑΥΛΟΣ», Κυδαθηναίων 29, 105 58, Ἀθήνα FAX: (+30) 210 33 14 997	

ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΟΙΔΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 10' ΑΙ.

Οί πρόδρομοι τῆς Μαρίας Κάλλας

Κάθε Έλληνας γνωρίζει ότι μέχρι και 40 χρόνια πρίν, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τραγουδιστῆ ἢ τοῦ μουσικοῦ συνδεόταν στὴν συνείδηση τοῦ χριστεπωννίμου πληρώματος ἅμεσα μὲ «ὑπόγειες» συνήθειες, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἔντυνε τὸν ἐκφραστὴ του μὲ διάφορα ὑποτιμητικὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα. Γιὰ τὶς τραγουδίστριες ἰδιαίτερα (βλ. **Εἰκ. 1**) δὲν χρειάζονται ἐκτενεῖς ἀναλύσεις, καθὼς εἶναι γνωστὸ ὅτι καὶ στὴν ἐποχὴ μας ἀρκετοὶ συνδέουν τὴν ἐπιθυμία τῆς γυναικας νὰ τραγουδήσῃ μὲ τὴν... πορνεία! Αὐτὰ τὰ οἰκτρὰ φαινόμενα ποὺ ἔχουν τὴν ἀφετηρία τους στὴν μισελληνικὴ ρωμαϊκὴ κουλτούρα, μαστίζουν γιὰ ἑκατοντάδες χρόνια τώρα τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ.

Ἐπιχειρώντας μιὰ ἱστορικὴ περιήγηση στὴν Ἑλλάδα τοῦ 10' αἰῶνα, θὰ διαπιστώσουμε ὅτι τὰ ὡς ἄνω συμπεράσματα εἶναι πιὸ φανερά, καθότι στὴν πατρίδα μας λειτουργοῦσε περισσότερο ἄρτια ἢ τουρκο-ρωμαϊκὴ κοινωνικὴ δομὴ. Ἐνῶ λοιπὸν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἐντὸς τῆς μικρῆς μας χώρας ὅλες οἱ ἀμύγῳς ἑλληνικὲς δραστηριότητες κυνηγιόντουσαν ἢ διακωμωδοῦνταν ἀπ' τὸ καταστημένο (π.χ. ἡθοποιοὶ = τσαρολατᾶνοι, τραγουδίστριες = πόρνες, ἀθλητὲς = ψυχοπαθεῖς κ.λπ.), στὸν εὐρωπαϊκὸ ὥρο οἱ Ἕλληνες ὁμογενεῖς προκαλοῦσαν μὲ τὴν πολιτιστικὴ τους δραστηριότητα τὸν παγκόσμιον θαυμασμό. Σὲ παλαιότερα τεύχη τοῦ «Δ» ἔγιναν ἐκτενεῖς ἀναφορὲς σὲ ἀθλητὲς ποὺ χάραξαν μὲ τὴν παρουσία τους τὴν ἀναγέννηση τοῦ παγκόσμιου ἀθλητισμοῦ (βλ. σχ. «Δ», τεύχ. 251, 253). Τὴν ἴδια ἐποχὴ σὲ ἕναν ἄλλο ὥρο, αὐτὸν τῆς μουσικῆς, Ἕλληνες ἦταν αὐτοὶ ποὺ καὶ πάλι κρατοῦσαν τὰ ἡνία!

Σὲ μιὰ περίοδο ποὺ οἱ Ἕλληνίδες ντυνόntonτουσαν μὲ μαῦρα ἀπὸ τὰ 15 χρόνια τους, ἐνῶ «ξεμυτοῦσαν» ἀπὸ τὸ σπῆτι τους μόνο προκειμένον νὰ γεμίσουν τὴν στάμνα μὲ νερὸ –καὶ ἐκεῖ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο–, κάποιες ἄλλες Ἕλληνίδες τῆς διασπορᾶς, μακριὰ ἀπ' τοὺς κομπλεξισμοὺς καὶ τὶς ἀπαγορεύσεις τοῦ θρησκώληπτου νεοκράτους μας, πρωτοστατοῦσαν μὲ τὶς φωνές τους στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ὅπερα!!!

Πρώτῃ ἔκλεψε τὴν παράσταση μιὰ Ἕλληνίδα ἀπὸ τὸ Βονκουρέσι. Ἡ Χαρίκλεια Χαρικλῆ (βλ. **Εἰκ. 2**) ἦταν κόρη ἐνὸς ζάπλουτου ὁμογενῆ ὀνόματι Ἰωάννης Χαρικλῆς, ὁ ὁποῖος ἔχασε τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς περιουσίας του χρηματοδοτώντας τὸν ρωσικὸ στρατὸ κατὰ τὸν –σωτήριον γιὰ ἐμᾶς– Ρωσοτουρκικὸ πόλεμον (σημ.: Αὐτὰ γιὰ νὰ μὴν λένε ὠρισμένοι ὅτι ὀφείλουμε τὴν ἐλευθερίαν μας στοὺς... ξένους).

Ὁ γαλλικὸς τύπος ἐπιφύλασσε τὶς ὠραιότερες στήλες του γιὰ νὰ φιλοξενήσῃ τὸ ὄνομα τῆς μεγάλῃς Ἕλληνίδας ἀοιδοῦ: «... εἰς τὰς στήλας τῶν καθημερινῶν φύλλων θ' ἀπαντήσατε πολ-
λάκις τὸ ὄνομα τῆς νεαρᾶς, ἀλλὰ περιφρημον ἤδη ἀοιδοῦ Δαρκλεῆ, ἥτις ψάλλει ἐφέτος ἐν Νι-
καίᾳ. Ἡ κυρία Δαρκλεῆ εἶναι Ἕλληνίς ἐκ Ρουμανίας. Πατὴρ αὐτῆς εἶνε ὁ ἐν Βονκουρεσίῳ ἀπο-
κατεστημένος ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Χαρικλῆς, διατελέσας ἄλλοτε πλοσυσιώτατος κτηματίας...
ἀπροσδοκῆτων συμφορῶν ἔνεκα, ἀπώλεσας κατὰ τὸν τελευταῖον ρωσοτουρκικὸν πόλεμον
ἅπασαν σχεδὸν τὴν περιουσίαν του, ἀνερχομένη εἰς δύο ἑκατομμύρια φράγκα, μετέδῃ πρὸ

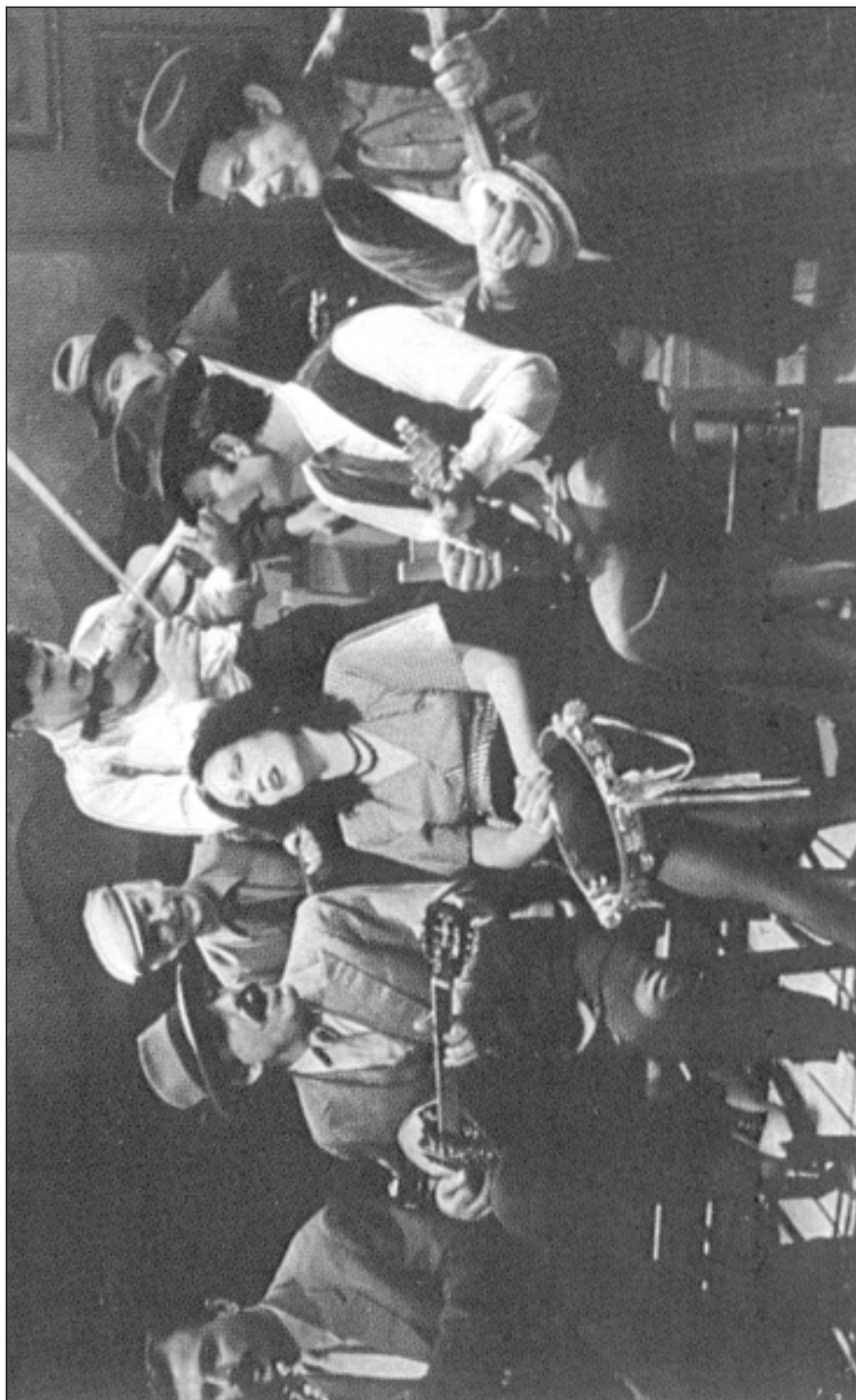

Εικόνα 2.

τριών περίπου ετών μετά της θυγατρός του, ήν τινα ή φύσις ἐπροίκησε δι' ἐξαιρετικῆς μὲν ἀλλ' ἀκαλλιεργήτου ὁμως φωνῆς...».

Μεταβαίνοντας στήν Γαλλία ή προικισμένη Έλληνίδα ἀκολουθεῖ σειρὰ μαθημάτων, ὥστε νά πρωταγωνιστήσῃ στήν Όπερα! Τό ταλέντο της, ὅπως πληροφορούμαστε ἀπό ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, τραβᾷ τήν προσοχή μεγάλων Γάλλων μουσικῶν καί κυρίως τοῦ Γκουνῶ! Ό Γκουνῶ ἀποτελεῖ μία μοναδική φυσιογνωμία γιά τήν κλασική μουσική. Οἱ μύστες τοῦ εἵδους δέν χρειάζονται διευκρινίσεις σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στό μέγεθος τῆς ἀξίας τοῦ Γκουνῶ, γιά τόν ὁποῖο ἀξίζει νά παραθέσουμε ὠρισμένα βιογραφικά στοιχεῖα πού ὑπάρχουν διάχυτα σέ κάθε ἐνημερωμένη ἐγκυκλοπαίδεια: «...ὅπου ὑπάρχει ὅπερα καί δίνονται μελοδραματικές παραστάσεις, ἐκεῖ ή μουσική τοῦ Γκουνῶ εἶναι γνωστή καί ἀγαπημένη. Ἡ ὅπερα τοῦ “Φάουστ” πού βασίζεται πάνω στό ὁμώνυμο δραματικό ποίημα τοῦ Γκαίτε, ἀνεβίστηκε γιά πρώτη φορά τὸ 1859... Ὁ Ρωμαῖος καί ή Ἰουλιέττα του ἀπολαμβάνει τήν ἴδια ἐκτίμηση ἀπό τούς εἰδικά ἐνδιαφερόμενους γιά τήν μουσική... γεννήθηκε στό Παρίσι καί σπούδασε στό ὠδεῖο τῆς πόλης, ὅπου κέρδισε τὸ βραβεῖο τῆς Ρώμης γιά σύνθεση... μερικά ἔργα του εἶναι “Λειτουργία στήν Ἀγία Καικιλία”, “Λύτρωση”, “Θάνατος καί Ζωή”, “Μίς Σολενέλ”, τὸ πολυξακουσμένο “Ἄθε Μαρία” κ.λπ., κ.λπ.».

Ἡ Χαρίκλεια Δαρκλεῖ (σημ. ὅπως ἦταν τὸ καλλιτεχνικό της) ἐπομένως δέν ἐπελέγει τυχαῖα καί ἀπό τυχαίους, ἀλλὰ ξεχώρισε μέσα ἀπό τήν ἀφρόκραμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς: «...εἰς

Εικόνα 1. (Βλέπε στο κείμενο.)

Παρισίους, όπου μετά παρέλουν διετών σοβαρών και ένιοτε σκληρών μελετών, ή νεαρά Έλληνες, έφελκύσασα επ' αυτής την προσοχήν των μελοποιών και ιδίως του Γκουνώ, έγεινε (πράγμα πρωτοφανές μέχρι τουδεν) άμέσως δεκτή εις τὸ Grand Opera τῶν Παρισίων, όπου πρὸ δύο μόλις ετών άνέθη την σκηνήν... Ὁ διευθυντής του Grand Opera άδιακόπως, άλλ' εις μάτην μέχρι τότε, έζητει εις όλας τὰς σκηνὰς του κόσμου την διὰ τὸ θαυμάσιον μελόδραμα του Γκουνὸν άπαιτουμένην Ἰουλιέτταν. Την ήμέραν τῆς πρώτης εμφανίσεώς της εις τὸν θεατρικὸν άγῶνα ή νεαρά Έλληνίς, άναλαβοῦσα τὸ βαρὺ έργον νὰ τραγωδήσῃ τὸ μέρος τῆς Ἰουλιέττας... έξηγειρε τὸν θαυμασμὸν του υπερπληθέντος θεάτρου εις βαθμὸν άπερίγραπτον. Την επάυριον πᾶσαι αἱ παρισινὰί εφημερίδες έγκωμιάζουνσαι άνεν εξαίρεσεως τὸ σπάνιον talent τῆς κυρίας Darklée, παρήγγειλαν συγχρόνως αὐτῇ μέλλον λαμπρότατον. Κατόπιν μετέθη εις Πετροῦπολιν καὶ Ὀδησσόν, καὶ εἵτα, συμβληθεῖσα μετὰ του διευθυντοῦ του μελοδραματικοῦ θεάτρου τῆς Νικαίας, εις την τερπνὴν μεσημβρινήν πόλιν, όπου κατ' έτος συρρέει τὸ άνθος τῆς άριστοκρατίας όλης τῆς Εὐρώπης...».

Φρονῶ ότι αὐτὰ τὰ όλίγα άρκοῦν γιὰ νὰ άποδείξουν την παγκόσμια κλάση τῆς Darklée, άλλὰ καὶ νὰ προβληματίσουν ταυτοχρόνως γιὰ την άπόκρυψη τῆς ζωῆς καὶ δρασης αὐτῆς τῆς κορυφαίας προσωπικότητας, άπὸ τὸ γνωστὸ –στοὺς άναγνώστες του Δαυλοῦ– κατεστημένο. Ἡ δόξα τῆς κυρίας Darklée όμως άπειλοῦνταν άπὸ μία άλλη μεγάλη ευρωπαϊκή φωνή, πὸν έψαλλε την ίδια σχεδὸν περιόδο στίς φωτεινές σκηνές τῆς Ἰταλίας καὶ πὸν ήταν καὶ αὐτὴ – τυχαία;– Έλληνίδα!

Ἡ ὑψίφωνος Μαρία Μιστροδάκη, γνωστότερη στὸ ευρωπαϊκὸ κοινὸ μετὸ ψευδώνυμο Irma Mary, σπούδασε μουσική στήν Βιέννη καὶ άπὸ πολλοὺς χαρακτηρίστηκε ὡς «παιδι θαῦμα», διότι τόλμησε νὰ έρμηνεύσῃ έργα κλασικῆς όπερας στὸ μουσικὸ στάδιο τῆς Βιέννης σὲ ήλικία –παρακαλῶ– μόλις 12 ετών. «Τὸ παρελθὸν Σάββατον ὅ,τι περιέχει εκλεκτότερον ή κοινωνία τῆς Τεργέστης παρέστη... εις αληθῆ καλλιτεχνικὴν πανήγυριν... νεαρά άοιδός, άνήκουσα εις διακεκριμένην καὶ αξιοσέβαστον ελληνικὴν οἰκογένειαν, ή δεσποινίς Μαρία Μιστροδάκη... άνήλθε τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς... ὅπως παρέσχει... τὰ πρωτόλεια τῶν πολυετῶν καὶ επιμελῶν αὐτῆς σπουδῶν ἐν Βιέννῃ καὶ Μεδιολάνοις... υπερδισχύλιοι θεαταί, παρεστάθησαν μέχρι τέλους τῆς παραστάσεως...».

Ἡ παράθεση όλων τῶν πηγῶν μας μέσα άπὸ τίς φιλόξενες στήλες του «Δ» εἶναι άδύνατη λόγω όγκου! Τὰ δικὰ μου συμπεράσματα καὶ οἱ προσωπικὲς μου κρίσεις περισσεύουν, όταν ὁ Έλληνικὸς τύπος του ἸΘ' αἰῶνα μᾶς χαρίζει τέτοια ένημέρωση! Ὅλα πάντως δείχνουν ότι ή συμμετοχή Έλληνίδων στήν ευρωπαϊκή όπερα δὲν εξαπτεῖται στὸ μεγαλεῖο τῆς Λευκαδίτισσας «ντίβας» Μαρίας Κάλλας... κάποιες άλλες Έλληνίδες –άπ' ὅ,τι φαίνεται– άνοίξανε τὸν δρόμο. Ἄν τώρα «καλοπροαίρετοι» έρευνητὲς θελήσουν νὰ ξεσκονίσουν τὰ ράφια παλαιότερων διολοθηκῶν, εις μάτην, πάλι Έλληνίδες θὰ συναντήσουν.

Πηγές

1. «Έφημερίς», 21 Ἀπριλίου 1880.
2. «Τὸ Ἄστυ», 21 Ἰανουαρίου 1890.
3. «Έγκυκλοπαιδικὸ Λεξικὸ» Χ. Πάτση.

Εἰκόνες

1. Σκηνή άπὸ την ταινία του Κ. Φέρρη με τίτλο «Ρεμπέτικο». Ἡ ήθοποιός ὑποδύεται επιτυχῶς τὸν ὑποδαμισμένο ρόλο τῆς γυναίκας εκείνη την εποχή... ήταν τραγουδίστρια, άρα καὶ πόρνη!
2. Ἡ Χαρίκλεια Darklée, ὅπως παρουσιάζεται στὸ έξώφυλλο τῆς μεγάλης αθηναϊκῆς εφημερίδας «Τὸ Ἄστυ».

Κωνσταντῖνος Δ. Μίχος
(Λεύκαρος)

ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἡ περίπτωση τοῦ Πορφυρίου

Πρόσφατα ἐκδόθηκε ἡ αὐθεντική βιογραφία τοῦ Ἁγίου Πορφυρίου, ἐπισκόπου Γάζης, ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις Ζήτηρος μὲ συνεπικουρία τῆς μονῆς Σίμωνος Πέτρας στὰ πλαίσια τῆς ἐκδοσης βασικῶν ἔργων δυσαντινῶν συγγραφέων. Ἡ ἐν λόγῳ βιογραφία, αὐθεντικό κείμενο τῆς ἐποχῆς, εἶναι σπουδαία, διότι μᾶς παραθέτει μὲ ἀρκετὴ σαφήνεια τὸ ἱστορικό γίνεσθαι τῆς περιόδου (350-400 μ.Χ.) καὶ μάλιστα σὲ μία χώρα ἀρκετὰ μακρὰν τοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου, μὲ πλήρη ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη κυριαρχία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ὅπως μάλιστα σημειώνει χαρακτηριστικά ὁ προλογίζων τὴν ἐκδοση, «μᾶς δίνει μία σαφὴ εἰκόνα τῆς **ἐλληνοχριστιανικῆς διαμάχης**» (σ. 15). [Ἡ ὑπογράμμιση εἶναι τοῦ ἀρθρογράφου.]

Ἡ δράση τοῦ Πορφυρίου ἐντοπίζεται στὸ κέντρο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς περιοχῆς τῆς Γάζας, σὲ μία ἐποχὴ ὅπου ἡ παλιὰ θρησκεία εἶχε ἐκπορθηθῇ, ἀλλὰ ὑπῆρχαν σημαντικοὶ «θύλακες» ποὺ κρατοῦσαν. Οἱ νέοι μελανοχίτωνες ἐκμεταλλευόμενοι τὸ γεγονός ὅτι οἱ αὐτοκράτορες ἐπίσημα βαπτίζονταν χριστιανοὶ καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἦταν κυρίαρχος, υἱοθέτησαν μία μονοσήμαντη τακτική, νὰ «πείθουν» δηλαδὴ μὲ διάφορους τρόπους τὴν κρατική ἐξουσία γιὰ τὴν ἀναγκαιότητα τῆς παρέμβασίς τους στὴν συγκεκριμένη περιοχὴ, ἐξασφαλίζοντας ἔτσι τὴν ἀπαραίτητη οικονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ συνδρομὴ, ποὺ θὰ συνώδευε τὰ πλήθη τοῦ Γιαχδὲ στὶς ἐπιθέσεις τους ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων. Συνοπτικὰ λοιπὸν ὁ θίος του, στὴν ἐπιτομὴ τοῦ συναξαρίου, ἀναφέρει χαρακτηριστικά «καὶ πλεῖστα θαύματα ποιήσας, πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων ἐθάπτισε καὶ πάντας τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων καταστρέψας, ἐκκλησίας ἀγίων ἔκτισε, καὶ οὕτω καλῶς θιώσας, πρὸς Θεὸν ἐξεδήμησε, κληρονομήσας τὴν αἰώνιον ζωὴν». Ἀξία ἡ δράση λοιπὸν, ἄξιος καὶ ὁ μισθός.

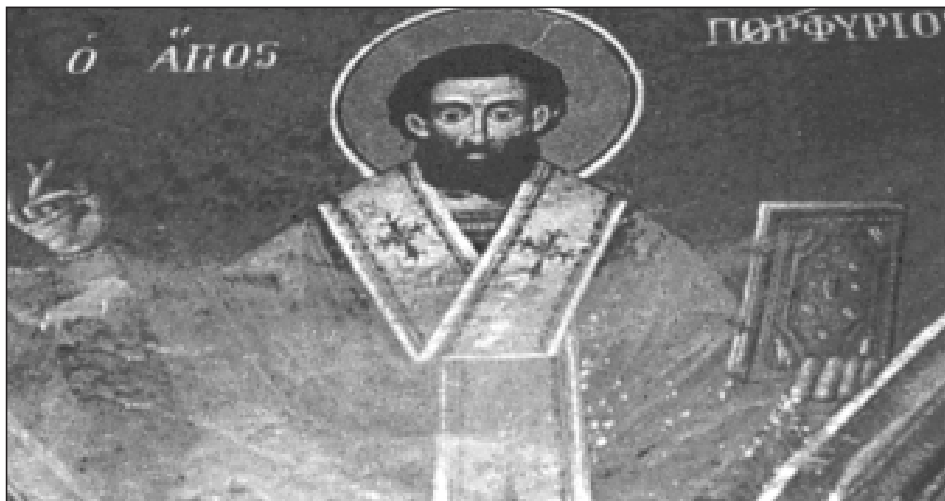
Ἐχει σημασία ὅμως νὰ δοῦμε ἀναλυτικὰ τὸν τρόπο δράσης. Ξεκίνησε ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκη, ποὺ ἐπὶ Θεοδοσίου μετετράπη μὲ αἷμα (βλ. σφαγὴ 15.000 Θεσσαλονικέων στὸν ἱππόδρομο τῆς πόλης) σὲ ἄντρο καὶ ὀρμητήριο τῶν μελανοχιτῶνων καὶ κατέληξε στὴν Γάζα, ὅπου ἄρχισε τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τοῦ προσηλυτισμοῦ στὴν νέα θρησκεία. Ἀπὸ τὴν δράση του δὲν λείπουν καὶ τὰ «θαύματα», μὲ ἀποκορύφωση τὴν διὰ προσευχῆς στὸν Γιαχδὲ ἐπιτυχή κατάληξη ἐνὸς δύσκολου τοκετοῦ (κεφ. 28. [Ἀλήθεια, γιὰτὶ οἱ σύγχρονοι ἰδεολογικά ὅμοιοι τοῦ Πορφυρίου δὲν ξεγεννᾶνε τὶς γυναῖκες τοὺς στίς ἐκκλησίες τους, ἀλλὰ τὶς πηγαίνουν στὰ μαιευτήρια;]). Ἀφοῦ λοιπὸν ἔκανε πλήρη χαρτογράφηση τοῦ χώρου καὶ κυρίως τῶν ἀντιπάλων χρησιμοποιώντας καὶ γειτονικοὺς ἐπισκόπους, ἀπηύθυνε μὲ ἀπεσταλμένους, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος, αἶτημα στὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐκδώσῃ εἰδικὴ διαταγὴ («θεῖον γράμμα» στὸ κείμενο), ὥστε νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν στρατιωτικὴ κάλυψη τοῦ ὅλου ἐγχειρήματος. Καὶ αὐτὸ ἦταν δύσκολο, διότι ἡ Γάζα ἦταν οἰκονομικὰ πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ τὰ ἔσοδα στὸν αὐτοκρατορικό κορβανᾶ ἦταν πολλὰ, ἔτσι ὥστε ἀκόμα καὶ ὁ περιδότης Ἀρκάδιος ἦταν διστακτικός. Ἐπιστρατεύτηκαν λοιπὸν τὰ μεγάλα μέσα. Εἶναι

καταπληκτική ή λεπτομερής εξιστόρηση τῶν μηχανορραφῶν στὶς ὁποῖες διέπρεψε ὁμοῦ μετὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, τότε Πατριάρχη, γιὰ τὸν ἐπηρεασμὸ ἀξιωματοῦχων τοῦ παλατιοῦ, κατόπιν τῆς Εὐδοξίας καὶ τελικὰ τοῦ ἴδιου τοῦ αὐτοκράτορα, ὥστε οἱ ὅσοι νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ὅλως ἀπαραίτητη οἰκονομικὴ καὶ στρατιωτικὴ συνδρομή. Θαυμάστε τὴν τελικὴ κατάληξη τῶν προσπαθειῶν, ὅπως περιγράφονται, τῇ παρουσίᾳ καὶ τῶν ἐπισκόπων: «*Ἐνεχειρίσθη δὲ Κυνήγιος οὕτω καλούμενος τοῦ κωνσταντινουρίου, ἀνὴρ θαυμάσιος καὶ ζῶων περὶ τὴν πίστιν. Προσκαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ αὐγούστα, παρήγγειλεν αὐτῷ πάντα τὰ εἰδωλεῖα ἕως ἐδάφους καταστρέψαι καὶ πυρὶ παραδοῦναι. Ἐχαρίσατο δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ χειρὸς χρήματα εἰποῦσα· λάβε εἰς δαπάνας καὶ μὴδὲν λάθης παρὰ τῶν ὀσιωτάτων ἐπισκόπων. Δεξιόμενος δὲ τὰς τοιαύτας ἐντολὰς παρὰ τῆς δεσποίνης ἐξῆλθεν γενόμενος προθυμότερος*». Ὁμοῦ λοιπὸν μετὸ «θεῖον γράμμα» πέφτει ἐξτρά καὶ τὸ θεῖο χρῆμα (φυσικὰ μόνο ἀπὸ τὸν κρατικὸ κορδανᾶ), γιὰ νὰ γίνουν οἱ κρατικοὶ λειτουργοὶ προθυμότεροι. (Ἀλήθεια, σὰς θυμίζει τίποτε αὐτό;).

Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἐπίσκοποι γέμισαν καλὰ καὶ τὶς δικές τους τσέπες (κεφ. 53), ἐπέστρεψαν στὴν Γάζα, ὅπου πρῶτο «θαῦμα» ποὺ συντελέστηκε ἦταν ἡ καταστροφή τοῦ γυμνοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης ἐκ μόνης τῆς θεᾶς τοῦ σταυροῦ. Παρακολουθήστε λοιπὸν τὸν στρατηγὸ Κυνήγιον ἐν δράσει (κεφ. 64): «*Οἱ δὲ χριστιανοὶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἀνευφήμουν τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας. Εὐθέως δὲ ὥρμησαν μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ταγμάτων, καὶ κατέστρεψαν τὰ εἰδώλεια. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ πόλει ναοὶ εἰδώλων δημόσιοι ὀκτώ, τοῦ τε Ἡλίου καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κόρης καὶ τῆς Ἑκάτης καὶ τοῦ λεγόμενου Ἡρωεῖον καὶ τῆς Τύχης τῆς πόλεως, ὃ ἐκάλουν Τυχαῖον, καὶ τὸ Μαρνεῖον, ὃ ἔλεγον εἶναι τοῦ Κρηταγενοῦς Διὸς, ὃ ἐνόμιζον εἶναι ἐνδοξότερον πάντων τῶν ἱερῶν τῶν ἀπανταχοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλα πλείστα εἰδῶλα ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν ταῖς κώμαις, ἅτινα οὐδεὶς ἠδύνατο καθυποβαλεῖν ἀριθμῶν*». Τὸ καταπληκτικὸ ἦταν ὁ τρόπος καταστροφῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Μαρνεῖου Διὸς (κεφ. 66, 67). Ἐπειδὴ ὑπῆρχε διχογνωμία γιὰ τὸν τρόπο καταστροφῆς του, τελικὰ διὰ τῆς «θείας ἐπιφοιτήσεως» ἓνα παιδί 7 ἐτῶν(!!) προσδιώρισε τὸν τρόπο ἐμπρησμοῦ καὶ φυσικὰ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ τὸ θεώρησαν θαῦμα καὶ μαζί με τοὺς στρατιῶτες τοῦ Κυνήγιου προχώρησαν στὴν ἐκτέλεσίν του.

Ἄς παρακολουθήσουμε ὁμως καὶ τὴν συνέχεια τοῦ ἔργου (κεφ. 71): «*Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν οἰκιῶν ἐγένετο ἔρευνα. Πολλὰ γὰρ ὑπῆρχον εἰδῶλα ἐν πλείσταις ἀνταῖς, καὶ τὰ εὐρισκόμενα τὰ μὲν πυρὶ παρεδίδοντο, τὰ δὲ εἰς βόρδορον ἐροῖπτοντο. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ διβλία πεπληρωμένα γοητείας, ἅτινα ἱερὰ αὐτοὶ ἔλεγον. Ἐξ ὧν τὰς τελετὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀθέμιτα ἐποιοῦν οἱ τῆς εἰδωλομανίας, καὶ αὐτὰ δὲ ὁμοίως ἴσα τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἔπασχον*». Καταλαβαίνετε, ἀγαπητοὶ φίλοι, ὅτι ἔχουμε μπροστὰ μας ἓνα Δίστομο καὶ μία καλὴ προθέριμανση γιὰ τὴν πυρπώληση τῆς διβλιοθήκης τῆς Ἀλεξάνδρειας. Ὑπάρχει ὁμως παρακάτω ἓνα ἐδάφιο, στὸ ὁποῖο ὁ Πορφύριος, δικαιολογώντας τὴν ἀθρόα προσέλευση στὶς ἐκκλησίαις τῶν Ἑλλήνων ποὺ ἤθελαν νὰ σώσουν τὴν ζωὴ τους κάνοντας δηλώσεις μετανόιας, λέει ὅτι εἶναι θεϊκὴ ἐντολὴ ὅπου δὲν ἰσχύει ὁ λόγος νὰ πίπτῃ ράβδος, ἐπικαλούμενος φυσικὰ καὶ τὰ σχετικὰ διβλικά ἐδάφια (κεφ. 73).

Κατέφθασε ὁμως στὴν πόλιν καὶ μία μικρὴ Ὑπατία, ἡ Ἰουλία, ἡ ὁποία ἀνέπτυξε μία νέα φιλοσοφικὴ διδασκαλία (κεφ. 85). Συγκεκριμένα: «*Ἐκ διαφόρων γὰρ αἰρέσεων καὶ δογμάτων Ἑλληνικῶν συνέστησαν ταύτην αὐτῶν τὴν κακοδοξίαν, βουλόμενοι πανούργως καὶ δολίως πάντας προσλαβεῖσθαι. Θεοὺς γὰρ πολλοὺς λέγουσιν, ἵνα Ἕλλησιν ἀρέσωσιν, ἔτι δὲ καὶ γένεσιν καὶ εἰμαρμένην καὶ ἀστρολογίαν φάσκουσιν, ἵνα ἀδεῶς ἁμαρτάνωσιν, ὥς μὴ ὄντως ἐν ἡμῖν τοῦ ἁμαρτάνειν ἀλλὰ ἐξ ἀνάγκης τῆς εἰμαρμένης*» καὶ παρακάτω (κεφ. 86) «*Τὰ γὰρ Φιλιστίωνος τοῦ σκηνικοῦ καὶ Ἡσιόδου καὶ ἄλλων λεγομένων φιλοσόφων συμμίξαντες τοῖς τῶν χριστιανῶν, τὴν ἐαυτῶν αἵρεσιν συνεστήσαντο*». Ὡστερ

Αὐτὸς εἶναι.

γὰρ ζωγράφος, ἐκ διαφόρων χρωμάτων μῖξιν ποιῶν, ἀποτελεῖ δοκῆσαι ἄνθρωπον ἢ θηρίον ἢ ἄλλο τι πρὸς ἀπάτην τῶν θεωρούντων, ἵνα δόξῃ τοῖς μὲν μωροῖς καὶ ἀνοήτοις ἀληθῆ τυγχάνειν, τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι σκιά καὶ ἀπάτη καὶ ἐπίνοια ἀνθρωπίνην. Οἱ λεγόμενοι λοιπὸν φιλόσοφοι, ὅπως ὁ Ἡσίοδος, μοιάζουν μὲ τοὺς ζωγράφους οἱ ὅποιοι σκοπὸ ἔχουν νὰ ἐξαπατήσουν τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸ ἀνακάτεμα τῶν χρωμάτων. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν μποροῦν νὰ ξεχωρίσουν τί εἶναι ὁ Ἡσίοδος καὶ τί ἡ τέχνη τῆς ζωγραφικῆς. (Μετὰ εἶναι νὰ ἀπορῇ κανεὶς πὺν καμμία εἰκόνα τους δὲν γελᾷ, οὔτε δείχνει μία φυσικὴ ὁμορφιά, ἀλλὰ ὅλες εἶναι σκυθρωπές).

Πρὸς ἐκπληξὴ ὅλων ὁμοῦς ὁ Πορφύριος καλεῖ τὴν Ἰουλία σὲ μία δημόσια ἰδεολογικὴ μονομαχία (κεφ. 88, 89, 90). Ἡ Ἰουλία ἀνέπτυσε τὴν θεωρίαν της ἐπὶ ὥρες καὶ ὁ βιογράφος δὲν ἀναφέρει λέξη ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματά της, παρὰ ὅτι ὅταν αὐτὴ τελείωσε, ὁ Πορφύριος χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ σὲ κανένα ἐπιχείρημα, τὴν καταράστηκε· καὶ αὐτὴ, ἀφοῦ ἁλλοιώθηκε τὸ πρόσωπό της καὶ ἄρχισε νὰ τρέμῃ, ἔπεσε νεκρή. (Ἡ τρομοκρατία τῶν προηγούμενων ἡμερῶν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ υποθέσουμε ὅτι τὸ χριστιανικὸ ἀκροατήριό πὺν θὰ τὴν παρακολουθοῦσε τὴν περιποιήθηκε δεόντως, ἀφοῦ ὁ ὁποιοσδήποτε ὁμιλεῖ ἐπὶ πολλὴ ὥρα, τὸ πρῶτό πὺν ζητᾷ ὅταν σταματήσει εἶναι ἓνα ποτήρι νερό, καὶ ἡ περιγραφή τοῦ θανάτου μᾶς καταδεικνύει ἐμφανέστατα ὅλα τὰ συμπτώματα μᾶς θανατηφόρου δηλητηρίασης).

Ἀκολουθεῖ μία περιγραφή τῆς δυναμικῆς ἀντίδρασης μᾶς μερίδας Ἑλλήνων, μὲ ἀποτέλεσμα ὁ Πορφύριος νὰ καταφύγῃ σὲ μίαν οἰκίαν, ὅπου θὰ γνωρίσῃ μία κοπέλλα, τὴν Σαλαφθά. Τόση ἦταν ἡ ἐπίδραση τῶν κηρυγμάτων τοῦ ὁσίου, πὺν ἡ κοπέλλα ἀρνήθηκε ἐπίμονα νὰ παντρευτῇ (ἀφοῦ «παντρεύτηκε» τὸν Χριστὸ) καὶ ἔζησε μία ἀναίτια ἀσχημὴ ζωὴ, γεμάτη στερήσεις, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ σῶμα της νὰ λιώσῃ τόσο πολὺ, ὥστε ἔμοιαζε μὲ σκιά. Τὸ κείμενο ἀναφέρει ὅτι ἡ ὁσία Σαλαφθά ἔγινε καὶ παράδειγμα καὶ σὲ πολλὰς ἄλλες (κεφ. 98-102). [Ἐγὼ μὲ τὴν σειρά μου συνιστῶ ἀνεπιφύλακτα νὰ μοιρασθῇ ὁ ὁσὶος τῆς ὁσίας Σαλαφθά σὲ ὅλα τὰ ἱνστιτοῦτα ἀδυνατίσματος καὶ στὶς κόρες τῶν σημερινῶν Προφύριων, ὥστε νὰ φανῇ χρήσιμη καὶ στὴν σύγχρονη κοινωνία.]

Δημοσθένης Τρυγώνης

Ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ χειρουργικὴ καὶ ἡ EPT

Τὰ Μ.Μ.Ε. ἔδωσαν εὐρεῖα δημοσιότητα σὲ ἓνα σπουδαῖο ἀρχαιο-
λογικὸ εὑρημα, πὺν ἀποδεικνύει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλήνες για-
τροὶ εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ πραγματοποιοῦν μὲ ἐπιτυχία λε-
πτές χειρουργικὲς ἐπεμβάσεις. Τὸ εὑρημα εἶναι ἓνα χειρουργη-
μένο κρανίον, πὺν βρέθηκε κατὰ τὴ διάρκεια ἀνασκαφῶν στὴ Χίον. Εἰδι-
κώτερα, ὅπως ἀνέφεραν δημοσιεύματα τοῦ Τύπου τὴν Τετάρτη 3/9,
κατὰ τὴ διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς πὺν πραγματοποιήθηκε τὸ κα-
λοκαίρι ἀπὸ τὴν Κ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτή-
των μέσα στὴν πόλη τῆς Χίου, ἦλθαν στὴν ἐπιφάνεια τέσσερις τάφοι μὲ
τὰ κτερίσματά τους καὶ τοὺς νεκρούς.

Τὸ κρανίον ἑνὸς ἐκ τῶν σκελετῶν ἔφερε ἴχνη λεπτῆς χειρουργικῆς
ἐπέμβασης μὲ τρυπανισμό· καὶ σύμφωνα μὲ τοὺς εἰδικούς ὁ ἄνθρω-
πος πὺν εἶχε ὑποστῇ τὴν ἐπέμβαση ἐπέζησε γιὰ ἀρκετὸ χρόνο με-
τά.

«Υπάρχει μία ὀπὴ δύο ἑκατοστῶν στὸ ἀριστερὸ πίσω μέρος τοῦ κρα-
νίου, ἡ ὁποία φαίνεται ὅτι ἐπουλώθηκε μὲ τὸ χρόνο. Τοῦτο τὸ γεγονός
δείχνει ὅτι ὁ ἀσθενὴς ἔζησε μετὰ τὴν ἐπέμβαση, ἐνῶ τὰ σημάδια μό-
λυνσης εἶναι ἐλάχιστα», δηλώνει ὁ ἀνθρωπολόγος Ἀστέριος Ἀηδόνης
καὶ προσθέτει: «Οἱ πρῶτες ἔρευνες τοῦ κρανίου μᾶς κάνουν νὰ πι-
στεύουμε πὺς ὁ ἄνθρωπος ἔζησε πέντε ἢ ἕξι χρόνια μετὰ τὴν ἐπέμβα-
ση καὶ πέθανε σὲ ἡλικία περίπου πενήντα ἐτῶν».

*Στὴν ἔναντι φωτογραφία: Χειρουργικὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἀρχαῖοι
Ἑλλήνες γιατροὶ πραγματοποιοῦσαν χειρουργικὲς ἐπεμβάσεις ἀκόμη καὶ
στὸν ἐγκέφαλον. Στὰ δελτία εἰδήσεων τῶν καναλιῶν τῆς EPT χαρακτηρί-
στηκε «ἀπίστευτη» ἡ περίπτωση τοῦ κρανιοτομηθέντος νεκροῦ τῆς Χίου:
Ρωμαϊκὴ ἀμορφωσιά, - ἀγνοία τῆς Ἱστορίας ἢ κάτι ἄλλο; (Ἀθήνα, Ἐθνικὸ
Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖον.)*

Δ. Καβδαδᾶς

ΠΡΟΒΟΛΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΙΧΑΣΜΟΥ

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός πώς ουδέποτε στην εκατονεβδομηκονταετή ιστορία της Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος θρέθηκε σὲ τέτοιες ἐσωτερικὲς πνευματικὲς καὶ ἠθικὲς ἀντινομίες, ὅπως αὐτὲς πού θρίσκονται σήμερα. Τὸ ἀποδεικνύουν πλήθος πράξεων ἱεραρχῶν τῆς καὶ μεθοδεύσεων τῆς ἀνώτερης ἡγεσίας τῆς, πού περιέχονται σὲ δημοσιεύματα τοῦ ἡμερήσιου τύπου, καθημερινῶς σχεδὸν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια. Πολλοὶ ἀποδίδουν τὴν κατάσταση αὐτὴ στὴν πενταετὴ ἡδὴ ποιμαντορία τοῦ νῦν ἀρχιεπισκόπου, στὸν «ἰδιαίτερο» ψυχισμό του καὶ στὶς ὑπερβάλλουσες φιλοδοξίες του. Ἄλλοι θεωροῦν ὑπαίτιο τὸ ἀδιέξοδο στὸ ὁποῖο περιέρχεται σταδιακὰ ὁ διδλικὸς λόγος καὶ ἡ ἄρνηση τῶν ἱεραρχῶν νὰ δοῦν κατὰματα αὐτὴν τὴν ἀλήθεια, ἐπιδιδόμενοι ταυτοχρόνα σὲ ματαιόδοξες δραστηριότητες, πού στόχο ἔχουν τὴν ἐπίδειξη ἐξουσίας καὶ δύναμης.

Διὰ τοῦ λόγου τὸ ἀληθὲς παραθέτουμε μερικὲς ἀπ' τὶς τελευταῖες «πράξεις» τῆς ἡγεσίας τῆς ἐλλαδικῆς Ἑκκλησίας καὶ θεδαίως τοῦ προκαθημένου τῆς.

Α. Σὲ ἀποκαλυπτικὸ τῆς δημοσίευμα ἡ ἐφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΤΥΠΙΑ» (6-7-2003) ἀναφέρει πὺς οἱ διάφορες «φιλανθρωπικὲς ἀποστολές» πού κατὰ καιροὺς διοργανώνει ἡ ἐλλαδικὴ Ἑκκλησία σὲ διάφορες ἀναξιοπαθοῦσες χώρες, γίνονται μὲ χρήματα τοῦ ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, πού κρυφίως καὶ παρατύπως (ἐκατοντάδες ἐκατομμύρια) καταλήγουν στὰ ταμεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς! Ἐνδεικτικῶς τὸ ἐν λόγῳ δημοσίευμα ἀναφέρει τὴν πρόσφατὴ «φιλανθρωπικὴ βοήθεια» πρὸς τὸν δοκιμαζόμενο ἀπ' τὸν πόλεμο καὶ τὴν πείνα λαὸ τοῦ Ἰράκ: Τὰ χρήματα πού ἀπέστειλε δὴθεν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ εἶχαν δοθῇ ἀπ' τὸ ὑπουργεῖο Ἐξωτερικῶν. (Ἐδῶ κρύβεται καὶ ὁ ὑποπτος ρόλος τοῦ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικῶν, ἐκτὸς κι ἂν οἱ ἀθλιότητες αὐτὲς γίνονται ἐρήμην του...).

Β. Ὅλες σχεδὸν οἱ μητροπόλεις, ἐκτελώντας τὸ σχέδιο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου περὶ «ἀπορρόφησης» τῶν κρατικῶν καὶ κοινοτικῶν κονδυλίων, ζήτησαν χρηματοδότηση ἀπ' τὸ ὑπουργεῖο Οἰκονομίας, γιὰ νὰ κατασκευάσουν –ὅπως ἀνακοίνωσαν– «γηροκομεία καὶ ἄλλα ἰδρύματα». Στὶς ἀρχὲς τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου οἱ ἐν λόγῳ χρηματοδοτήσεις ἐγκρίθηκαν! Μάλιστα οἱ σχετικὲς διαβουλεύσεις ἔγιναν στὸ σπίτι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, σὲ δεῖπνο πού παρέθεσε στὸν ὑφυπουργὸ Οἰκονομίας κ. Πάχτα.

Στὸ πνεῦμα τοῦ ἴδιου «κατασκευαστικοῦ ὄρασμοῦ» ἡ Ἑκκλησία τῆς Ἑλλάδας –ὅπως εἶχαμε ξαναγράψει– ἀποφάσισε καὶ τὴν ἀνέγερση ἐνὸς γιγάντιου ξενοδοχειακοῦ συγκροτήματος στοὺς πρόποδες τοῦ Λυκαβητοῦ σὲ ἰδιόκτητο κτῆμα τῆς. Παρ' ὅτι ἡ ἀνέγερση αὐτὴ παραβαίνει τὸν πολεοδομικὸ κανονισμό, οἱ σχετικὲς ἐργασίες ξεκίνησαν καὶ τὸ κράτος τηρεῖ στάση «εὐμενοῦς οὐδετερότητας».

Γ. Τὸ τρίτο καὶ καλύτερο: Σύμφωνα μὲ δημοσιεύματα ἐφημερίδων, οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὀλοκλήρωσαν πρόσφατα τὴν καταχώρηση σὲ ἠλεκτρονικοὺς ὑπολογιστὲς τῶν προσωπικῶν στοιχείων τῶν τριῶν ἐκατομμυρίων «πιστῶν» πού φέρονται νὰ ψήφισαν ὑπὲρ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ θρησκευάματος στὶς ἀστυνομικὲς ταυτότητες. Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ τὸ μεγαλύτερο «φακέλλωμα» στὴν ἱστορία τοῦ ρωμαϊκοῦ, καθὼς οὔτε τὰ «ἐθνικόφρονα» καθεστῶτα οὔτε αὐτὸ τῆς Ἑπταετίας κατώρθωσαν νὰ «φακελλώσουν» τὸ σύνολο τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν! Καὶ μιλάμε γιὰ τὸ σύνολο, διότι πέρα ἀπ' τὰ τρία ἐκατομμύρια πού ψήφισαν, τὰ ὑπόλοιπα ἔξι, ἡ πλειοψηφία δηλαδὴ πού γύρισε στὴν πλάτη στὶς ἄκομψες κραυγὲς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, εἶναι καὶ αὐτὴ «φακελλωμένη». Διότι ὅποιος δὲν ἔχει καταχωρισθῇ στὰ «ἀρχεῖα πιστῶν», θεωρεῖται ἐχθρὸς τῆς Ἑκκλησίας σύμφωνα καὶ μὲ τὴ διακήρυξη τοῦ Ἰησοῦ: «ὅποιος δὲν εἶναι μαζί μου, εἶναι ἐναντίον μου».

Αὐτοὶ ἀκριβῶς πού κινδυνολογοῦν «καταγγέλλοντας» πὺς «ὅποιος ἀμφισβητεῖ τὴ Βίβλο διχάζει τὸν ἑλληνικὸ λαό», ἀποπειρῶνται τὸ ὀλοκληρωτικὸ καὶ ἐπίσημο σπάσιμό του στὰ δύο. Ὁ ἐξωτερικὸς αὐτὸς διχασμὸς τοὺς εἶναι ἡ προβολὴ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἠθικοπνευματικοῦ διχασμοῦ τους.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ΟΙ ΕΛΛΟΓΟΙ ΤΩΝ Η.Π.Α.

(Τὸ ἀντίβαρο στὴ Θεοκρατία)

Στις 12 Ἰουλίου 2003 δημοσιεύθηκε στοὺς «Τάιμς τῆς Ν. Ὑόρκης» ἄρθρο τοῦ κ. Daniel C. Dennet μὲ τίτλο «The Bright stuff». Ὁ κ. Dennet εἶναι συγγραφέας καὶ καθηγητὴς Φιλοσοφίας στὸ Πανεπιστήμιο S.... Πρόσφατα ἐξεδόθη τὸ βιβλίο του «Freedom involves» («Βήματα πρὸς τὴν Ἐλευθερία»). Στὸ ἐν λόγω ἄρθρο ὁ κ. Dennet παρουσιάζει τὴ σύγκρουση ποὺ λαμβάνει χώρα αὐτὴ στὴ στιγμή στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖς ἀνάμεσα στὴν καθηστηκυία τάξη, ποὺ ἐπιμένει νὰ συντηρῇ τὸ θρησκώλιο πρόσωπο τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν καὶ σὲ ἐκείνους ποὺ διεκδικοῦν τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν τὶς προσωπικὲς τους πεποιθήσεις σὲ ὅποιοδήποτε πολιτικό, κοινωνικό, ἠθικό ἢ θρησκευτικό ζήτημα, τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύουν σὲ ὅποιον θεὸ θέλουν ἢ νὰ μὴν πιστεύουν σὲ κανένα θεό, καὶ αὐτὸ νὰ μὴν τοὺς ὀδηγῇ σὲ κοινωνικό ἀποκλεισμό ἀλλὰ στὴν ἐλευθερία. Παραθέτουμε ἐν μεταφράσει κατωτέρω τὸ ἄρθρο τοῦ κ. Dennett.

“Ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ ἐμᾶς τοὺς ἔλλογους νὰ θυγούμε ἀπὸ τὴ σιωπὴ μας. Ποιὸν καλοῦμε ἔλλογο; Ἐλλογος εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἔχει μίαν φυσιοκρατικὴ θέαση τοῦ κόσμου, σὲ ἀντίθεση μὲ ἐκείνους ποὺ ἀσπάζονται ὑπερφυσικὲς ἀντιλήψεις.

Ἐμεῖς οἱ ἔλλογοι δὲν πιστεύουμε οὔτε στὰ φαντάσματα, οὔτε στὰ δαιμόνια, οὔτε στὸ κουνελάκι τοῦ Πάσχα, οὔτε στὸ Θεό. Διαφωνοῦμε μὲ πολλὰ ἀπὸ τὶς κρατούσες ἀντιλήψεις καὶ ἔχουμε πλῆθος ἀποψέων σχετικὰ μὲ τὴν ἠθική, τὴν πολιτικὴ καὶ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ κανεὶς μας δὲν πιστεύει στὴ μαύρη μαγεία καὶ τὴ μετὰ θάνατον ζωή.

Ὁ ὁρὸς «ἔλλογος» ἀποτελεῖ νεολογισμό, ὁ ὁποῖος ἐπινοήθηκε ἀπὸ δύο «ἐλλόγους» στὸ Σακραμέντο τῆς Καλιφόρνιας, οἱ ὁποῖοι θεώρησαν ὅτι ἕνας καινούργιος ὁρὸς θὰ προσέδιδε ταυτότητα στὴν κοινωνικὴ μας ὁμάδα, τῆς ὁποίας ἡ σύσταση ἀνάγεται στὸ Διαφωτισμό, ἂν ὄχι καὶ προγενέστερα. Μὴν συγχέετε τὸ οὐσιαστικὸ μὲ τὸ ἐπίθετο. Ὅταν κάποιος δηλώνει ὅτι «εἶναι ἕνας ἔλλογος», δὲν κομπάζει, ἀλλὰ ἐννοεῖ ὅτι ἐπιλέγει μίαν ἐρευνητικὴ θεώρηση τοῦ κόσμου.

Ἰσως καὶ ἐσεῖς νὰ εἴσθε ἕνας ἔλλογος, ἴσως ὄχι. Σίγουρα ὁμως συναναστρέφεσθε πολλοὺς «ἐλλόγους» καθημερινά, καὶ αὐτὸ γιατί θρῃσκόμεστε παντοῦ γύρω σας: εἴμαστε γιατροί, νοσηλευτές, ἀστυνομικοί, δάσκαλοι, συνοριακοὶ φύλακες, στρατιωτικοὶ (ἄνδρες καὶ γυναῖκες). Εἴμαστε οἱ γυιοὶ σας, οἱ κόρες σας, οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἀδελφές σας. Τὰ Κολλέγια καὶ τὰ Πανεπιστήμιά μας βρίθουν ἀπὸ «ἐλλόγους». Ἀνάμεσα στοὺς ἐπιστήμονες ἀποτελοῦμε μίαν ἡγετικὴ πλειοψηφία. Θέλοντας νὰ διατηρήσουμε καὶ νὰ μεταδώσουμε τὶς πνευματικὲς μας κατακτήσεις, διδάσκουμε ἀκόμα καὶ στὰ Κυριακάτια καὶ τὰ Ἑβραϊκά σχολεῖα. Ὑποθέτω ὅτι πολλὰ μέλη τοῦ κλήρου εἶναι κρυφοὶ «ἐλλόγοι». Εἴμαστε ὄντως ἡ ἠθικὴ ραχοκοκκαλιά τοῦ ἔθνους· οἱ ἔλλογοι ἐκτελοῦν μὲ ὑπευθυνότητα τὰ πολιτικὰ τους καθήκοντα, ἀκριβῶς ἐπειδὴ δὲν ἐπαφίενται στὸ Θεό γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὶς τρέλλες τῆς.

Ὡς ἐνήλιξ, λευκός, ἄρρην, παντρεμένος, μὲ οἰκονομικὴ ἄνεση δὲν θεωρῶ τὸν ἑαυτό μου μέλος καμμιᾶς μειονότητας μὲ ἀνάγκη προστασίας. Ἀνῆκω ἀσφαλῶς σὲ ἐκείνους ποὺ κρατοῦν τὴ ζωὴ τους στὰ χέρια τους. Ὡστόσο αὐτὴ τὴ στιγμὴ νοιώθω ὅτι μᾶς ἀσχεῖται πίεση καὶ παρ' ὅλο ποὺ ἀκόμη δὲν ἔχει γίνεи ἀφόρητη, νομίζω ὅτι ἤρθε ἡ ὥρα νὰ κρούσουμε τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου.

Εἴτε ἐμεῖς οἱ ἔλλογοι ἀποτελοῦμε μειονότητα, εἴτε σιωπηλὴ πλειοψηφία, οἱ βαθυτέρες πεποιθήσεις μας διώκονται, ὑποτιμῶνται, καταδικάζονται ὁλοένα καὶ περισσότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ θρῃ-

σκονται στην εξουσία, δηλαδή από πολιτικούς που διαρκώς επικαλούνται τὸ Θεὸ καὶ τοποθετοῦν αὐθαίρετα καὶ με ἀλαζονία τους ἐαυτούς τους στὴν «πλευρὰ τῶν ἀγγέλων».

Μία ἐρευνα πού ἐγίνε ἀπὸ τὸ χωρὸ τῆς Ἐκκλησίας (Pen Forum) σχετικὰ με τὴ θρησκεία καὶ τὴ δημόσια ζωὴ, ἀναφέρει ὅτι εἴκοσι ἐπτὰ ἑκατομμύρια Ἀμερικανοὶ εἶναι εἴτε ἄθεοι, εἴτε ἀγνωστικιστὲς, ἢ ἀκόμα ὅτι δὲν ἔχουν καμμία θρησκευτικὴ προτίμηση. Πιθανώτατα αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς εἶναι πολὺ μικρὸς σὲ σχέση με τὴν πραγματικότητα, ἀπὸ τὴ στιγμή πού πολλοὶ ἄθρησκοι διστάζουν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ἡ τήρηση τῶν θρησκευτικῶν κανόνων εἶναι γι' αὐτοὺς περισσότερο ἓνα πολιτικὸ ἢ κοινωνικὸ παρὰ θρησκευτικὸ καθήκον, ἓνα εἶδος προστασίας ἀπὸ τὸν στιγματισμὸ παρὰ μία πεποίθηση.

Οἱ περισσότεροὶ ἔλλογοι δὲν εἶναι ἐπιθετικοί. Δὲν θέλουμε νὰ μετατρέψουμε τὴν ὁποιαδήποτε συζήτηση σὲ ἀντιπαράθεση σχετικὰ με τὴ θρησκεία καὶ δὲν θέλουμε νὰ προσβάλλουμε τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονές μας. Ὡς ἐκ τούτου τηροῦμε μία διπλωματικὴ σιγή. Ὡστόσο τὸ τίμημα εἶναι βαρὺ – εἶναι ἡ ἔλλειψη πολιτικῆς ἰσχύος. Οἱ πολιτικοὶ δὲν μπαίνουν κἂν στὸν κόπο νὰ μᾶς δείξουν ὑποκριτικὴ ἀνοχή καὶ ὅσοι ἀπὸ αὐτοὺς ἐξασφαλίσουν ὅτι δὲν θὰ ἐκτεθοῦν, δὲν διστάζουν νὰ μᾶς σπιλώσουν ἡθικά. Ἡ «γγραμμὴ», πού ἔχει δοθῇ ἀπὸ τὸν Λευκὸ Οἶκο, εἶναι ὅτι ἡ ἐξόντωση τῶν ἐλλόγων εἶναι ἓνας εὐκολος καὶ σχετικὰ ἀκίνδυνος τρόπος ψηφοθηρίας. Καὶ βεβαίως ἡ ἐπίθεση δὲν εἶναι μόνον ρητορική: ἡ κυβέρνηση Μπους ἔχει ταχθῇ ὑπὲρ τῆς ἀλλαγῆς τακτικῶν καὶ κυβερνητικῶν κανόνων, με σκοπὸ τὴν ἐνδυνάμωση τοῦ ρόλου τῶν θρησκευτικῶν ὁργανώσεων στὴν καθημερινὴ ζωὴ, πρῶγμα πού ἀποτελεῖ σοβαρὴ ἀνατροπὴ τοῦ Συντάγματος. Εἶναι καιρὸς νὰ σταματήσουμε αὐτὴν τὴν ἀποσάρθρωση καὶ νὰ πάρουμε θέση: οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες δὲν εἶναι ἓνα θεοκρατικὸ κράτος, εἶναι κράτος κοσμικὸ, πού εἶναι ἀνεκτικὸ σὲ ὅλες τῖς θρησκείες, ὅπως ἐπίσης καὶ σὲ κάθε εἶδος μὴ θρησκευτικῆς πεποιθήσεως.

Τί μπορούμε νὰ κάνουμε ἐμεῖς οἱ «ἐλλογοὶ»; Πρῶτα ἀπ' ὅλα μπορούμε νὰ γίνουμε μία ἰσχυρὴ δύναμη στὴν ἀμερικανικὴ πολιτικὴ ζωὴ, ἀν δηλώσουμε τὴν ταυτότητά μας (ὑπάρχει ἴστοσελίδα στὸ διαδίκτυο με τὴν ὀνομασία «ἐλλογοὶ», ὅπου τὸ ὄνομά σας μπορεῖ νὰ καταχωρισθῇ καὶ νὰ προστεθῇ στὸν ἤδη ὑπάρχοντα κατάλογο). Ἐκτιμῶ ὥστόσο ὅτι ἐνῶ μία ξεκάθαρη τοποθέτηση ἦταν εὐκολὴ γιὰ ἓναν ἀκαδημαϊκὸ σὰν κι ἐμένα ἢ τὸν συνάδελφό μου Richard Darkins, ὁ ὁποῖος προέβη σὲ παρόμοια ἐκκλήση στὴν Ἀγγλία, σὲ μερικὰ μέρη τῆς χώρας τὸ νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶσαι «ἐλλογος» μπορεῖ νὰ δηγήσῃ σὲ καταστροφὴ. Γι' αὐτὸ παρακαλῶ ὄχι «ἀποκλεισμός».

Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴν ὑποστηριχθοῦν τὰ δικαιώματα τῶν «ἐλλόγων» ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς. Δὲν εἶμαι οὔτε ὁμοφυλόφιλος οὔτε Ἀφροαμερικανός, ὥστόσο ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσῃ ὑποτιμητικὰ γιὰ τοὺς μαύρους ἢ τοὺς ὁμοφυλόφιλους καὶ νὰ μὴν ἔχῃ συνέπειες. Ὅποιες καὶ ἂν εἶναι οἱ θρησκευτικὲς σας πεποιθήσεις, ὀφείλετε καὶ μπορεῖτε νὰ ἀντιμετωπίσετε σθεναρὰ τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς σας, οἱ ὁποῖοι χλευάζουν τοὺς ἄθεους, τοὺς ἀγνωστικιστὲς ἢ κάποια ἄλλη (ἄθρησκη) ὁμάδα ἀνθρώπων.

Μπορεῖτε ἐπίσης νὰ ρωτήσετε τοὺς ὑποψήφιους πολιτικούς τὰ ἑξῆς:

- Θὰ ψηφίζατε ἓναν καθ' ὅλα ἄξιο ὑποψήφιο γιὰ δημόσιο ἀξίωμα, ὁ ὁποῖος εἶναι «ἐλλογος»;
- Θὰ ὑποστηρίζατε ἓναν «ἐλλογο» ὡς μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου;
- Πιστεύετε ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται στοὺς «ἐλλόγους» νὰ γίνονται καθηγητὲς γυμνασίου ἢ ἀρχηγοὶ τῆς ἀστυνομίας;

Ἄς θέσουμε αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα στοὺς ὑποψήφιους Ἀμερικανούς πολιτικούς. Πῶς θὰ ἀπαντήσουν στὸ συνεχῶς διογκούμενο κύμα τῶν ἐλλόγων; Μὲ λίγη τύχη, σύντομα θὰ ἀκούσουμε κάποιον πολιτικὸ νὰ δηλώνῃ ἀμήχανα, ὅτι «κάποιοι ἀπ' τοὺς καλύτερους φίλους του εἶναι “ἐλλογοὶ”». ”

[Σημ.: Ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία ὅτι οἱ ἄθεοι καὶ οἱ ἀγνωστικιστὲς εἶναι πολλοὶ καὶ στὴ δική μας χώρα;. Ἄλλωστε αὐτό, πιστεύω, ταιριάζει στὴ φύση τοῦ Ἑλλήνα. Ὅμως καὶ ἐδῶ καταπιέζονται καὶ κατασυκοφαντοῦνται, διότι ἔτσι βολεῦει τοὺς κρατοῦντες.]

[Μετάφραση: Σ.]

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

JEAN HUMBERT, Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Έργο έκδοθὲν τὸ 1954 στὸ Παρίσι καὶ μεταφρασθὲν τὸ 1957 ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Γ. Κουρμούλη. Ὁ Humbert στηρίζεται στὴν ιστορική μέθοδο κατανόησης τῆς σύνταξης, δὲν περιγράφει δηλαδή μόνο τὰ συντακτικά φαινόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐρμηνεύει βασιζόμενος στὴν ἱστορική ἐξέλιξη τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας. Δυστυχῶς ὁμως γιὰ τὸν κατὰ τ' ἄλλα ἄξιο ἑλληνιστὴ καθηγητὴ ὅλοι οἱ συντακτικοὶ τύποι τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀποτελοῦν γεννήματα τῆς «*Ἰνδοευρωπαϊκῆς μητέρας γλώσσας*», οἱ ὅποιοι διήλθαν ἀπὸ τὴν «*ἀρχαιοτάτην Ἰνδοευρωπαϊκὴν*» καὶ τὴν «*ὑστερον Ἰνδοευρωπαϊκὴν*» καταλήγοντες στὴ μορφή τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ κλασικῆς περιόδου. Βεβαίως τὸ ἀτόπημα τοῦτο ἀποτελεῖ γενικὸ κανόνα τῆς Σύγχρονης Γλωσσολογίας καὶ ἐπομένως δὲν χρεώνεται προσωπικά στὸν Humbert. Διότι, χωρὶς προσωπικῶς νὰ κατέχουμε εἰδικὲς γλωσσολογικὲς ἢ φιλολογικὲς γνώσεις, ἡ μέθοδος αὐτὴ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ πιστέψουμε πὼς ἡ ὁμηρικὴ διάλεκτος, τὰ ἡσιόδεια κείμενα καί, γιὰ τὸ ὄχι, δόλοκληρος ἡ ἀρχαία γραμματεία κατὰ τὸν τύπο καὶ τὴν οὐσία ἀπέρρευσαν ἀπ' τὸν γραπτὸ λόγο ἑνὸς λαοῦ-φαντάσματος, ποὺ πρὸ τῶν Ἑλλήνων διαβιοῦσε στὶς οὐγγρικὲς πεδιάδες, κατ' ἄλλους στοὺς πρόποδες τοῦ Κανκάσου ἢ στὶς ἀχανεῖς στέπες τῆς Μογγολίας. Καὶ τὸ τραγικώτερο, πὼς τελικῶς δὲν ὑπάρχει γενεσιουργὸς σχέση μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου, ἀλλὰ ἀπλὴ μεταχείριση προϋπάρχοντος ξένου λόγου.

Καθεὶς ἀντιλαμβάνεται πὼς τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀποτελεῖ μέγα πρόβλημα τῆς ἱστορικῆς ἐπιστήμης, καθὼς ἀφορᾷ στὰ θεμέλια τοῦ Πολιτισμοῦ. Ἡ πρώτη ἀπάντηση στὴν πλάνη αὐτὴ ἐδόθη ἀπὸ τὸν Ἡλία Τσατσόμοιρο στὸ ἔργο του «Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας» (Ἐκδόσεις «Δαυλός, 1991, Φιλολογικὴ ἐπιμέλεια Δημ. Λάμπρου) καὶ ἐπιβάλλεται ἡ συνέχεια.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ Ο ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ὁ Ροζὲ Γκαρωντὸν εἶναι Ἑβραῖος. Συμβαίνει νὰ εἶναι καὶ Γάλλος καὶ ἀντισιωνιστὴς καὶ κομμουνιστὴς. Ἐπίσης συμβαίνει νὰ εἶναι ἔντιμος καὶ ἀνθρωπιστὴς. Σημειώνει λοιπὸν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων στὸ μετεφρασμένο σὲ πάμπολλες γλώσσες διδλίο του «Οἱ θεμελιώδεις μῦθοι τῆς Ἰσραηλινῆς πολιτικῆς»:

• Ὁ Ἀλαῖν Ρενὲ στὴν ταινία του «*Νύχτα καὶ ὁμίχλη*» (1955) ἀναφέρεται σὲ 9.000.000 νεκροὺς τοῦ «Ὁλοκαυτώματος» τῶν Ἑβραίων. • Στὰ ἔγγραφα Ἱστορίας τοῦ Πολέμου (στρατόπεδα συγκεντρώσεως), ἐπίσημη γαλλικὴ ἔκδοσις, 1945, σελ. 7, ἀναφέρονται 8.000.000. • Ἡ Σοβιετικὴ Ἐκθεσις, Δικαστήριον Νυρεμβέργης, γιὰ τοὺς ἐκτελεσθέντες Ἑβραίους στὸ Ἀουσβιτς - Μπιρκεντάου βεβαιώνει 4.000.000. • Ὁ Λεὼν Πολάκωφ στὸ διδλίο του «*Ἀκολουθία τοῦ Μίσους*», ἐκδ. Calmann Levy, 1974, σελ. 498, γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, 2.000.000. • Ὁ Ραοῦλ Χίλμπεργκ, «Ὁ Ἀφανισμὸς τῶν Ἑβραίων τῆς Εὐρώπης», ἐκδ. Holmes and Mayer, 1985, σελ. 895, γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, 1.000.000. • Ἡ Ἐκθεσις τοῦ μηχανικοῦ Λόνχτερ (14.008) ἀναφέρει: «Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι οὐδέποτε ὑπῆρξαν ἀποτεφρωτικὲς τάφροι στὸ Μπιρκεντάου». • Τὸ «*American Jewish Year Book*», ἀρ.

Ν.ΜΠΟΥΝΤΟΥΚΗΣ, *Οι βραχογραφίες τῶν ἱερῶν σπηλαίων*

Πρὶν ἀπὸ ἑπτὰ σχεδὸν χρόνια, τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1996, εἴχαμε παρουσιάσει κατ' ἀποκλειστικότητα στὸν «Δαυλὸ» τὶς ἐντυπωσιακὲς βραχογραφίες ποὺ εἶχαν ἐντοπιστῇ σὲ μία μικρὴ σπηλιά στὸ ὄρος Αἰγάλεω. («Σπήλαιο μὲ προϊστορικὲς βραχογραφίες στὸ Αἰγάλεω», τεύχος 180, 1996). Τὰ εὐρήματα τοῦ μικροῦ αὐτοῦ σπηλαίου εἶχαν γίνεи ἀντιληπτά ἀπὸ τὸν δημοσιογράφου Νίκο Μπουντούκη, ὁ ὁποῖος καὶ μᾶς εἶχε συνοδεύσει κατὰ τὴν ἐπίσκεψή μας ἐκεῖ. Ἀπὸ τότε καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια τὸ σπήλαιο αὐτὸ ἔγινε πραγματικὰ τὸ μεράκι τοῦ Νίκου Μπουντούκη. Τὸ ἐπισκεπτόταν συστηματικὰ, παραμένοντας ἐκεῖ ἀτέλειωτες ὥρες, προσέχοντας καὶ παρατηρώντας κάθε λεπτομέρεια. Ἔλαβε τὴν πρωτοβουλία ὥστε νὰ γίνουν καὶ οἱ ἀπαραίτητες ἐργαστηριακὲς ἐρευνες, διάβασε, μελέτησε κάθε ἐπιστημονικὸ ἔργο ποὺ ἀφωροῦσε σὲ ἀνάλογα εὐρήματα προϊστορικῶν σπηλαίων τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου. Καρπὸς τῆς ὥραίας αὐτῆς προσπάθειας, ποὺ ἀξίζει ἐπαίνων, εἶναι τὸ ἐν λόγῳ ἔργο. Ἐνα ἔργο ποὺ θὰ τὸ ζήλευαν οἱ ἀξιώτεροι ἀρχαιολόγοι, διότι πέρα ἀπ' τὴν ἐπιστημονικὴ του ἀξία ἀποτελεῖ καὶ μία κατάθεση ψυχῆς τοῦ δημιουργοῦ του.

Οἱ μοναδικὲς αὐτὲς βραχογραφίες στὶς ὁποῖες ἀπεικονίζονται μορφὲς ἀνθρώπων καὶ ζώων σὲ ἐντυπωσιακὲς μεταξὺ τους συνθέσεις, μελετῶνται καὶ ἀναλύνονται ἀπ' τὸν ἐν λόγῳ ἐρευνητὴ ἀπὸ κάθε σκοπία: ἱστορικὴ, αἰσθητικὴ, λατρευτικὴ, συμβολικὴ. Φωτίζεται ἔτσι μία ἀνεπαρκῶς ὥς σήμερα μελετημένη ἱστορικὴ μαρτυρία: τῶν σπηλαίων ποὺ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα χρησιμοποιήθηκαν ὡς λατρευτικὰ ἄντρα τῶν ὑποχθόνιων καὶ χθόνιων θεοτήτων, μία ἀρχέγονη καὶ σημαντικὴ ὕψη τῆς ἀρχαίας θρησκείας.

Τὸ βιβλίο, ποὺ κυκλοφορεῖ σὲ μία πολυτελὴ ἔκδοση εἰκονογραφημένη μὲ τὸ σχετικὸ ὑλικό, ἀξίζει σίγουρα ἀνάγνωσης καὶ μελέτης.

Παν. Α. Κουβαλάκης

5702, τόμ. 43, σελ. 666, καταγράφει: «Τὸ 1941 στὴν Εὐρώπη ποὺ εἶχε ὑποταχθῇ στὸν Χίτλερ ὑπῆρχαν 3.110.722 Ἑβραῖοι. Ἀποτέλεσμα: Ἡ πλακέττα στὸ Ἄουσβιτς, ἡ ὁποία ἀνεφέρτετο σὲ 4.000.000, ἄλλαξε καὶ πλέον ἀναφέρεται σὲ περίπου 1.000.000.

Ἀναφορικῶς μὲ τὸ Μαϊντάλεγκ, κατὰ τὴν Λούσυ Νταβίντοβιτς, «Ὁ πόλεμος κατὰ τῶν Ἑβραίων», ἐκδ. Penguin Books, 1987, σελ. 191, οἱ ὁμαδικῶς ἐνταφιασθέντες Ἑβραῖοι ἀνέρχονται σὲ 1.500.000. Κατὰ τοὺς Λη Ρὸς καὶ Ἑμπερχαρντ Τζέκελ, «Der Tod ist ein Meister im Dritten Reich», ἐκδ. Hoffmann und Campe, 1991, σελ. 217, ὁ ἀριθμὸς εἶναι 300.000. Κατὰ τὸν Ραούλ Χίλμπεργκ (ὁμοίως ὡς ἄνω) γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, 50.000.

Ἐμεῖς, παρ' ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ νούμερο –τὸ συνολικὸ– τὸ θεωροῦμε ὑπερβολικό, θὰ τὸ δεχθοῦμε ὡς πραγματικὸ ἀριθμὸ τῶν ἐκτελεσθέντων Ἑβραίων κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου σὲ ὅλη τὴν κατεχόμενη Εὐρώπη. Νὰ σημειώσουμε ὅμως πὼς ἡ σχέσις «ψεῦδους/ἀλήθειας» τῶν ἀκόμη καὶ σήμερα –μετὰ δηλαδὴ τὸ ξεσκέπασμα τοῦ ψεύδους– ὑπὸ τῶν Ἑβραίων προβαλλομένων ἀριθμῶν περὶ τὸ «Ὁλοκαύτωμα» κυμαίνεται ἀπὸ 5,5 ἕως 10,5 πρὸς 1. Νὰ σημειώσουμε ἐπίσης ὅτι ὡς Ἕλληνες ἀρνούμεθα ἔστω ἓνα νεκρὸ λόγῳ «διαφορετικότητος». (Πηγὴ· «Οἱ θεμελιώδεις μῦθοι τῆς Ἰσραηλινῆς πολιτικῆς», ἐκδ. «Νέα Θέσις», 1996.)

Μ. ΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Θαῦμα ἢ Ἀπάτη τὸ «Ἅγιον Φῶς»

Τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἔργο τοῦ συγγραφέως καὶ ἔρευνητοῦ Μ. Καλόπουλου ἀποτελεῖ τὴν λογικὴ ἀπάντηση κατὰ τῆς χριστιανικῆς δεισιδαιμονίας ποὺ μαστίζει ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐμπεριέχεται τὸ σκοπίμως ἀποσιωπημένο ἔργο τοῦ ἀναβιωτοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Ἀδαμαντίου Κοραῆ, τὸ «Περὶ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίου φωτός». Ἐκεῖ ὁ Κοραῆς ξεσκεπάζει τὴν ἀπάτη, ἀποκαλώντας «ἀξιοθρήνητους καὶ πεπλανημένους τοὺς κατ' ἔτος τρέχοντας προσκυνητὰς τοῦ θαύματος». Στὸ α' κεφάλαιο ἀναλύει τὴν μεγίστη προσωπικότητα τοῦ δασκάλου τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἀνηλεῆ μάχη του κατὰ τῆς ραγιαδικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας, στὸ β' κεφάλαιο ξεσκεπάζει τὴν ἀπάτη τοῦ «Ἁγίου Φωτός τῆς Ἱερουσαλήμ» καὶ στὸ γ' κεφ. ἀπομυθοποιεῖ τὴν προῖστορία τῶν ψευτοθαυμάτων τῆς Π. Διαθήκης.

«*Ἡ θρησκεία εἶναι ἡ χυδαία ἐμπορευματοποίηση τῆς ἀγνῆς καὶ ἁδολῆς φιλοθεΐας τοῦ λαοῦ*». Ἐπίσης: «*Οἱ θρησκεῖες ποὺ ἐπιμένουν νὰ περιφρονοῦν τὴν κριτικὴ σκέψη καὶ τίς ἐρωτήσεις εἶναι πνευματικὲς δικτατορίες καὶ ἔχουν ἤδη ἐπιλέξει τὸν δρόμο τῆς σίγῃς παρακμῆς... Γενὰ τὴν γενιὰ ὁ Ἕλληνας, πνευματικὰ ἀλυσσοδεμένος καὶ ἀνιστόρητος, κωπηλατεῖ ἀσταμάτητα στὶς γαλέρες τῆς ἀνθελληνικῆς πολιτικο-θρησκευτικῆς ἐξουσίας*». Ἀναμφίβολα τὸ ἔργο αὐτὸ πρέπει νὰ κοσμή τὶς βιβλιοθηκὲς τῶν σκεπτόμενων νεοελλήνων.

Βασίλειος Μαυρομματῆς

Διευκρινίζουμε, ὅτι ἀπὸ ἀμέλεια στὸ ἄρθρο του ὑπὸ τὸν τίτλο «*Αποκάλυψη: Προφητεία ἢ “ὁδηγίες” γιὰ δρᾶση*» («*Δαυλός*», τ. 260-261, σ.σ. 17052-17057) ὁ ἀρθρογράφος κ. Β. Ἐμμανουηλίδης δὲν ἀνέφερε ὅτι βασικὴ πηγή του ἦταν τὸ ἔργο τοῦ κ. Γεωργίου Ἱεροδιακόνου «*Ἡ μεθοδευμένη δολοφονία τοῦ Πολιτισμοῦ*», ἐκδ. «Νέα Θέσις», Ἀθήνα χ.χ. Ἡ διευκρίνιση αὕτη γίνεται πρὸς ἀποκατάσταση τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἠθικῆς τάξεως.

***

Ὁ παναγιώτατος Βαρθολομαῖος, Πατριάρχης Οἰκουμενικός, καταθέτοντας στεφάνι στὸ μνημεῖο τοῦ «Ὁλοκαυτώματος τῶν Ἑβραίων τῆς συμπρωτευούσης», ἐξέφρασε τὸν ἀποτροπιασμό του γιὰ τὴν ἐξόντωση 50.000 Θεσσαλονικέων Ἑβραίων στὰ στρατόπεδα τῶν ναζιστῶν (Ἄουσβιτς - Μπιρκεντάου: 4 ἐκ. → 1 ἐκ./Μαϊντάλεγκ, 1,5 ἐκ. → 50 χιλ). Καὶ σὰν νὰ μὴν τοῦ ἔφτανε αὐτό, χαρακτηρίσε «ἐπικίνδυνους» ὅσους δὲν ἀποδέχονται τὴν διαφορετικότητα, καὶ τόνισε –λέει ἡ ἀνακοίνωσις– ὅτι «πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε στὰ παιδιά μας, ὥστε νὰ μὴν ἐπαναληφθοῦν ἐγκλήματα τοῦ παρελθόντος».

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μᾶς ὁμιλεῖ γιὰ σεβασμὸ στὴν διαφορετικότητα τῶν Ἑβραίων **μόνον** καὶ μᾶς προτρέπει σὲ σεβασμὸ τῆς διαφορετικότητος τῶν Ἑβραίων **μόνον** – ὅλοι δὲ γνωρίζουν πῶς αὐτὸς ὁ σεβασμὸς ἐξεδηλώθη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκδηλώνεται ἀπὸ μέρους τῶν Ἑβραίων πρὸς ἄλλους λαούς. Καὶ καλὰ κάνει. Δικαίωμά του νὰ ὑπηρετῇ ὅ,τι θέλει, ὅποιον θέλει.

Ἐλπίζει ὁ παναγιώτατος προκαθήμενος ὅτι διαφεύγει ἡ ἀλήθεια τῶν Ἑλλήνων καὶ εἰς λήθην ἔχουν περιέλθει. Ὁχι, λοιπόν, παναγιώτατε! Θυμοῦνται οἱ Ἕλληνες πόσο οἱ προστατευόμενοί σας καὶ συγχρόνως προστάτες σας ἐσεδάσθησαν τὴν «δια-

Θάμβος μπροστά στις πλάκες τοῦ Μωυσῆ.

φορετικότητα» τῶν Ἑλλήνων. Καὶ δὲν ξεχνοῦν πόσο τὸ δόγμα ποὺ ὑπηρετεῖτε καὶ οἱ ἐκπρόσωποί του «ἐσεβάσθησαν» (ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἤρνοῦντο νὰ ἐκχριστιανισθοῦν – ἔτσι αἰτιολογοῦντο τότε τὰ πάσης φύσεως «ἱερὰ ἐγκλήματα») ἐκείνους τοὺς προγόνους τους καὶ «σέβονται» τὴν διαφορετικότητα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τους. Καὶ ἐὰν οἱ ὄχι ἄνευ στόχων ψευδοκλαιψουρίζοντες Ἑβραῖοι ὁμιλοῦν ψευδῶς περὶ «ὀλοκαντώματος» ἔξι ἑκατ., πῆτε μας ἐσεῖς, ἀγιώτατε, γιὰ τὰ 15 ἑκατ. Ἑλληνες ποὺ ὁ χριστιανὸς Ἀλάριχος, μόνος αὐτός, ἐκόμπαζε ὅτι ἐξωλόθρευσε κατὰ τὴν τριετία 397-399 μ.Χ., καὶ πᾶν τεχνούργημα καὶ ἱερὸ τῶν Ἑλλήνων «ἐς γῆν ἔφερε». Τῇ ἐντολῇ τοῦ (Ἀγίου) Ἀρκαδίου, νιοῦ τοῦ (Ἀγίου) Μ. Θεοδοσίου, καταλυτοῦ τῶν (νεοειδωλολατρικῶν κατὰ τοὺς ἐμπνευστὲς τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ συνελθόντος συνεδρίου ὀρθοδόξους ἱερωμένους καὶ πανεπιστημιακοὺς διδασκάλους κ.κ. Ζήση καὶ Μεταλληνὸ) Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ἐν ἔτει 393 μ.Χ., μὲ τὴν προτροπὴ καὶ ἀνοχὴ ὅλων τῶν ὑπηρετῶν τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος.

Βεβαίως θὰ συμφωνήσουμε μαζί σας, παναγιώτατε, ὅτι «εἶναι ἐπικίνδunami ὅσοι δὲν ἀποδέχονται τὴν διαφορετικότητα». Ὑμεῖς, ὡς μὴ ἔχων αἰτηθῇ τὴν συγγνώμη γιὰ τὰ διαπραχθέντα ἄπειρα σχεδὸν ἐγκλήματα ζωῆς, περιουσίας, πολιτισμοῦ εἰς ὅσους τῶν Ἑλλήνων, μόνον καὶ μόνον διότι ἦσαν διαφορετικοί, ἐκ μέρους τῶν –παντὸς ἐπιπέδου– προκατόχων σας, πῶς χαρακτηρίζετε ἐαυτόν;

Γρηγόρης Τσικόπουλος